605

mes Seminaires

THE GETTY RESEARCH
INSTITUTE LIBRARY

ALENDAR
PER A L'ANY
2005
REU
50 Cms
BARCELON

ES PROPIETAT

CALENDRIER D'ART

SANTORAL

Als jesuitas ¡formal!
no'ls hi ha donat la gana
que posessim Santoral,
puig ja'l porta'l clerical
Almanach de *La Campana*.

L'any 1905

¡Uy quina por!

L'any vell y l'any nou

INSTANTÁNEA

—Bon día. ¿Que hi fora'l senyor 1904?

—No, ara acaba de sortir.

—Que no podría dirme á quina hora'l podré veure?

—Ja veurás. Ara ha anat á fer alguna diligencia perqué se'n vá per molt temps.

—Ah si? Ahont va?

—A l'Eternitat.

—A quina hora surt?

—Ab el tren de las 24.

—Bé no s'en fumi. Ahont va ara ab las 24?

—Ay fill que vas endarrera de noticias. ¿Que no ho sabs que ara'ls rellotges tenen 24 horas?

—No ho sabía. (Me sembla que m'han fet venir en un pais de ximples).

—Y tu qui ets?

—Soch en Pepito Milnoucentscinch.
—Ay quin nom tan estrany! Qu'ets moro?
—Sí. Encare no m'han bat-jat.
—Que potser ets el substitut de l'avi?
—Això mateix.
—Oh donchs aixís l'avisaré. Si t'haguessis anomenat de bonas á primeras, l'hauría avisat desseguida. Espérat una mica.
—Ja ho he dit que això era un país de ximples.
(Surt l'avi 1904).
—Ola nano! ja ets per aquí?
—Si senyor m han dit que'l vingués á veure que'm donaría noticias de lo que tinch de fer.
—Oh. Això es molt senzill. Seu y escolta... Marieta! Dos dobles Pilsner!
—Que diu are!
—Calla y escolta. (La Marieta porta dos dobles y'ls deixa al demunt de la taula).
—Te, beu.
—Uy, qu'es fret això.
—De pitjors t'en veurás.
—Ay mare meva, jo m'en entorno.
—Vina aquí cobarina. ¿Que vols saber?
—Vull saber que tinch de fer per residir aquí.
—No res. Deixa fer y qui día passa any empeny. Mira á mí ja m'empenyen are.
—Donchs anant al grá. Has de saber que aquesta terra es un bullit.
—Ja m'ho havía semblat.
—La gent es divideix en tantas fraccions com individuos. Pots comptar que hi ha cada pinya que balda.
—Bé això son exageracions. Jo ja se que entre alguns hi ha verdadera Unió. Crech que son els de la «Unión Republicana».
—Ja, ja, ja, ja, ja, ja.
—Y ara de que riu.
—Ay fill meu que m'has agradat.
—No se perque.
—Precisament has anat á treure lo més divertit que tením.
—Esplíquim això, avi.
—Mira. Aquets de la Union, son una mena de peixos que 's pescan ab xarxa. Y quan la xarxa es plena pren el nom de Unión... Com que no poden fugir... Pero de vegadas la malla de la xarxa es tan grossa y'ls pescadors son tan ba-

El «pavo» de la República

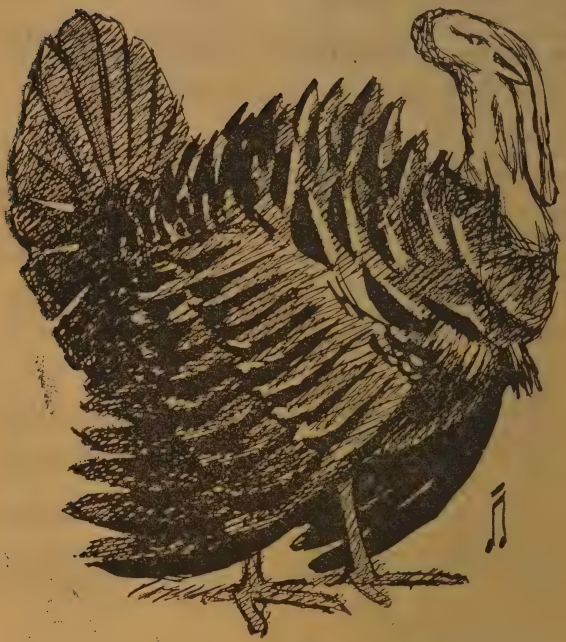

Mentres hi hagin redemptors
que donguin tants desenganys,
els asseguro, senyors,
qu'encare viuré molts anys.

rroers y goluts que s'els estripa y tots els peixos els hi fugen. Ja han gastat la mar de xarxas. L'una era'l Pavo de Navidad, l'altra l'anomenavan Montjuich, l'altra, Alcalá del Valle, l'altra Revolució, etz., etz. La d'are'n diuhen Concordat. Pero no t'apuris perque cada vegada las xarxas son mes primas y inconsistents. La de la Caza del Pueblo per poch que els hi dona un disgust de mort.

—Me sembla que farem barrila ¿Y aixó del govern de Madrid?

—¡Ah fill meu! Mes val que no t'hi emboliquis. Hi ha un tal Maura que fa ballar al mes serio.

—Y aixó dels catalanistas?

—Els catalanistas son gent molt enrahonada.

—Son retrógados oy?

En Lerroux: — Tú sabs lo que es la Igualtat?

—No, senyor.

—Donchs jo t'ho explicaré: Veus, tú no menjas, y jo sí. Donchs per ser iguals hem de menjar tots dos. Té l'arengada y dom el pollastre.

—Aixó t'ho dirán els jesuitas que segons malas llenguas son els que pagan.

—Perque rieu?

—Perque aixó dels jesuitas me fa pessigollas.

—Respecte á las arts com está aixó?

—Ah! aixó está bé. Aquí hi ha cada intelectual que balda; pintors que fan escruixir y músichs y actors que acaban la calderilla.

—Ja m'agrada. ¿Me podriau citar noms?

—No'm comprometis. Com á poetas tením... No, no. No t'ho vull dir bé prou que'ls coneixerás. Aixó dels artistas son inviolables.

—Y del Ajuntament?

—Peor es meneallo.

—Y de la Diputació?

—Are els hi han sortit competidors. Un tal Narbón.

—Y de l'Ateneu?

Han emprés un mal *Camino.*

—Ay avi qu'está malament això! Escolti. Hi sentit á parlar d'uns nyébits de La Tralla.

—Pst... Calla Sant cristiá. Si't senten ja has begut oli.

—Que vol dir avi?

—Que tot l'any han estat mesurántmelas.

—¿Que diu are?

—Lo que sents Son una colla que no mes se dedican á clavar fuetadas.

(L'avi's treu el rellotge)

—Uy son las 24 menos 5. M'en vaig.

—Ay avi jo vull venir!

—No pot ser. Are't toca á tu. Cómprat forsa aygua-naf que treu els esbants y no t'apuris. Adeu maco y bona sort.

—Passiho bé avi.

(Tocan las 12 en el *reloj vecino...)*

Taquígraf
Gnom

Judici de l'any

Per els fets estrefalaris
y els *progectes* que jo feya
de petit, el mestre ho deya,
tú, noy, farás calendaris.
Y en efecte, d'*antemano*
m'ha avisat el Director.
—Miri, Pep, fassi el favor
de fer de *Zaragozano;*—
y aquí'm tenen ab desfici
plé d'angunia y plé d'afany,
per fé'l *judici de l'any*,
¡d'un any que no té judici!
Per fer bé la predicció
vaig dir, la millor manera
será veuret ab Sant Pere,
que't dirá quelcom d'això.
¿Sistema de pujá á dalt
enfilante al infinit,
fins á veure'l distingit
lloch, del porter celestial?
Meditat pausadament,

—Tingui, una carta.
—De quí es?
—Oh, no ho sé.
—Donchs, no la vuy. Se creu que soch una qualsevol per pendre cartas del primer que vingui?

---

vaig trovar la solució;
l'*aviador d'en Juandó*
m'anirá perfectament,
y aixís era, punt per punt
va sortirme bé y barato,
gracias á aquell aparato
vaig lográ enfilarme amunt.
Com no coneixía á fons
las tresqueras del país,
vaig considerar precís
pendre algunas precaucions,
y suposant á cop d'ull
qu'allí dalt no hi ha queviures,
vaig comprá un pá de tres lliuras
y mitj bacallá en remull,
ví, café, de tot un xich
va quedar plé l'equipatje,
y tabaco pel viatje

per convidá algun amich.
Després de passá á *granel*
regions que no tenen nom,
detrás d'uns núvols de plom
s'hi veu la porta del cel.
Tremolant de fret que talla
truco una mica corprés,
y Sant Pere'm díu: ¿quí es?
—Jo soch, en *Pep de la Tralla*.
—¡Ah ja!, seu una estoneta,
qué desitjas, qué demanas.
—Miri, jo tindría ganas
d'enrahoná una miqueta.
—Digas.
—No trovará estrany
que tingui la pretensió
d'esbrinarli l'opinió
sobre'l judici de l'any.
—¿Ets d'Espanya tú, vritat?
per aixó que ja's coneix.
—Ho deu coneixe ab el greix
que tregino...
—Endevinat,
donchs mira, per formar plan
sobre un país com aquell,
es necessari un cervell
com un guardarodas gran,
lo que passa no té nom,
sou ben diferent dels altres
y es per aixó que nosaltres
hem d'obrar segons y com.
L'agricultura ja passa
casi bé als darrers moments,
aquest any no plourá gens
y ni'l sol lluhirá massa,
¿de que serviría aixó?
si no cultiveu un camp,
si els pagesos morts de fam
fugen á l'emigració?
Durant aquests dotze mesos
si anéu fent el tarambana,
patireu bastanta gana
y us carregareu d'inglesos.
En Maura no deixará
las riendas, de molt temps,

Notas de la guerra

El Rus:—No sé perqué sempre posan al diari que'ls russos enim por, y sápiga que'ls japonesos també'n tenen.
El Periodista:—Donchs no se'ls hi coneix.
El Rus:—Oh, com qu'están grochs de natural.

Sogra y gendre

—Lo que tú voldrías es veurem dotze pams sota terra.

—No, senyora. No tinch tant mal cor. Ab un metro'n tinch prou.

---

y si arriva un contratemps
y cau, tornará á pujá,
per aumentar las propinas
que vos dona ab pagos nous,
deixantvos forsa més tous
que'l clatell d'en Corominas,
per aquestos mals distints
tindreu consol d'una cosa,
qu'en Lerroux plega y's posa
á fabricar fideus fins.
Degut al negoci magre
que don la revolució,
ha comprés qu'es milló aixó
que no que vengui vinagre.
Per lo demés, no perilla
qu'espereu res profitós,
tindreu Zurdos y Buxós
qu'escurarán la Pubillla,

pujará'l pá y lo precís
dels articles necessaris,
y veureu mil arbitraris
medis d'escanyá'l país.
En fí vaja, que l'any nou
á Espanya será fatal,
allí sempre anireu mal
fins que'l poble digui !prou!—
Vaig quedar fret com el gebre
al sentí aquesta opinió,
y va entrarme un tremoló
com si volgués tenir febre.
El saludo cortesment,
me don una estreta forta,
travesso lleuger la porta
y cap al mon falta gent,
plé de pena y plé de nyonya,
per dir que no será estrany,
lectors, si tením un any
sense modos ni vergonya.

PEP DE LA TRALLA

Sangre española

Media docena de catalanistas en tomate, ¡qué soberbio almuerzo!

PASSÉM BALANS

Es molt natural al cap d'una pujada y després de llarga caminada aturarse, reposar, y contemplar lo camí fet; això es lo que 'm proposo fer en aquest pobre trevall, resúm de totas las lluytas, de totas las polémicas, que durant un any ha sostingut LA TRALLA sempre ab miras elevadas, sempre á pit descobert, lluytant ab las armas de la rahó; pero això sí ab lo fuet sempre enlayre per fuetejar de fort y ferm á tots aquells que per los seus fins particulars y egoistas vol-

drían que'l nostre poble visqués en la nit eterna de la ignorancia, únich baluart ahont s'amparan per fer surar las sevas ambicions y las sevas concupiscencias.

A n'aquestos La Tralla no els ha planyut pas gens ni mica, encar que passant un bon balans potser trobarém que 'ns hi havem portat ab massa noblesa, noblesa que no n'eran acreedors desde'l moment que may han concorregut á que la llum de la veritat surés per demunt de tot que's l'únich anhel dels que lluytém per fer de nostre poble, un poble obert á tots els progressos, tancat á tots els esclussivismes vinguin d'ahont vinguin, un poble gelós de sa llibertat, respectuós ab tot el mon, tolerant ab totas las ideas, un poble, en fí, que fassi exclamar á tots els homes de la terra aquellas paraulas del gran rey en Pere que deya que Catalunya era'l poble *pus lliure del mon.*

En el nostre balans (referintnos sempre á la tasca política, social é higiénica, moralment compresa la paraula, puig l' altre no'ns preocupa ni'ns ha fet torcer ni ens fará torcer jamay el camí emprés, puig que fins els beneficis grossos ó petits els empleyém en la instrucció), nos trobém ab un *Debe* ben satisfactori, tant que'n ell no hi figura ni una sola partida; y nostra satisfacció aumenta al passar la vista per nostre *Haber* ben gran per cert; tant, que no podém menys que exposar al públich quí son els nostres deutors per vergonya d'ells (si'n tenen) y major satisfacció nostra.

Tothom que llegeixi La Tralla sab que may havém atacat á ningú sense oferirli avans las planas de nostre periódich, sense invitarlo á pública polemica, ahont defensarse de nostras censuras sempre justas, y sempre disposats á provarlas en front del poble.

Y havém procedit aixís, perque som d'aquells que sens tenir sempre á la boca la paraula *democracia* la practiquem dins tots los ordres de la vida.

¡Quina diferencia de nostre honrada y democrática conducta, ab la conducta rastrera sempre de nostres adversaris. La calumnia, l'infundi, el *se dice* han sigut las sevas únicas armas, may l'atach noble, may la rectificació admesa de part dels vilipendiats, per part dels ofesos com es costum entre personas que's precian d'honradas y de imparcials.

Si nosaltres hem atacat, hem ofert també totas las facilitats ahont defensarse l'adversari, y qui ho dupti, que's fixi en las probas que aném á ressenyar y que diuhen molt més que totas las paraulas.

Sí: que ho diga el vividor Lerroux, que ho diga l'hipócrita Junoy, que ho diga el prestamista Palau Dalmau, que ho

Reflexió

Perqué'm deuhen haver dit que soch digne de que en Nonell me pinti?

diga el déspota cacich de Figueras y catedrátich per equivocació en Joan Bofill, que responguin els reaccionaris lerrouxistas de Sant Vicens de Torelló y de Navarcles; y tots aquestos no podrán menys que confesar si no volen mentir, que no solzament desde las columnas de LA TRALLA sino personalment els seus redactors, els han retat á pública controversia ahont posar de manifest la supremacia de nostras doctrinas, per sobre las rancias ideas y vellas utopias, que embarnisadas ab una capa de democracia *sevillana*, escampan per la nostra terra retardantli el jorn gloriós de la seva emancipació.

¿Y com han respost? Donchs ab promesas que després no han cumplert, en Junoy y en Lerroux; ab negativa, en Palau Dalmau *el obrero con cartón y trampa como las cajas de cerillas;* ab lo mutisme, el sabi de carreró en Bofill de Figueras; ab escusas, els de Sant Vicens de Torelló; y arrontsanse com el cargol arronsa la banya, els de Navarcles després d'haver baladrejat y d'haver fet *l'home* publicant una fulla ab las bestiesas de reglament, retrayent alló del *clericalisme* la *inquisició* y altres clichés de la marca *La Perdida.*

¿Quinas consideracions, donchs, havíam ni havém de guardar ab gent que tot lo día parlan del *progreso* y de la *antorcha de la libertad* y que'n cambi no han volgut ni volen contribuir á que la llum de la rahó claregi tots els esperits fent bona aquella metáfora de que *de la discusió en neix la llum?* Cap ni una. Puig l'home que defensa una causa y no té el valor de sas conviccions per defensarla públicament, no mereix més calificatiu que'l de xerrayre y cobart.

En cambi nosaltres los *medioevales* hem admés y sostingut ab las planas de La Tralla totas las discusions y polémicas á que se'ns ha invitat. Que ho diga la llarga controversia referent á la compatiblitat de la Anarquía y el Catalanisme, sostinguda per l'ácrata Mas Gomeri en la mateixa Tralla y refutada per lo nostre company Fibló. Que ho diga també la *Tribuna lliure* ahont s'han exposat totas las ideas y opinions més oposadas las unas de las altres, y no obstant nosaltres hem donat cabuda á totas, inspirantnos sempre en un gran esperit de llibertat y per lo tant de tolerancia.

¿Ahont son els periódichs que's diuhen lliberals, republicans y avansats que hagin donat probas com nosaltres de practicar la verdadera democracia?

Hi ha més encare: La Redacció de La Tralla, no solzament ha fet la campanya desde'l periódich, sino que solicitada repetidas vegadas per diferents organismes del autonomisme catalá, ha prestat lo seu concurs en *meetings* parlant ab la mateixa energía y el mateix radicalisme, y arrencant caretas ab igual valor que ho fem desde las nostras planas, prenent part en actes tan importants, com foren els meetings de Sant Boy de Llobregat, Navarcles, Masnou, Tarrasa, Premiá de Mar y molts y molts d'altres de dintre y fora de la capital.

Y per sobre de tots aquets actes hi sobressurt l'anada exprofessament en nom de La Tralla á Sant Vicens de Torelló de nostre bon company en Joan Llorens, junt ab altre bon amich, per sostindrer controversia ab en Junoy, el qui havía promés aceptarla, mes en cambi quan fou l'hora reculá la paraula tement sens dupte la pedregada que li anava á caure á sobre, no obstant y aixó el nostre company demaná la paraula en lo meeting fraterno, rebent per tota resposta las amenassas de groixuts garrots dels pinxos que guardavan las espatllas del poca paraula de'n Junoy y quadrilla.

Y are pregunto: ¿Si nó estessim convensuts de que tením rahó, aniríam pel mon arrencant caretas disposats á tot com ho fem? Y si els nostres enemichs la tinguessin ¿no es cert

—Ahont vá, senyora Panotxa?
—A portar una corona al meu pobre marit.
—¡Ay! qui fos d'ell!...
—Que voldría morirse?
—No; pero voldría ser marit'..

---

que no recularían enfront nostre, segurs com estarían de véncens?

Pero ¡ah! que la rahó es una sola, y aquesta está ab nosaltres, y per aixó parlém com parlém ab lo cap dret y¡ el cor net.

Per aixó es, que al finalisar aquest any, lo primer de nostra publicació, ens sentím satisfets y orgullosos del camí fet y el despedim ab lo cor exuberant de satisfacció.

Y are ab més delit que may, despullats del convencionalisme de la gent ca tuca, despresos de carrinclonerías y petitas passions, aborrint las lluytas intestinas de germans entre germans, nets donchs de tota mena de prejudici, y fits nostres ulls y nostra pensa vers l'ideal suprem que ha d'assolir la generació nova, empreném altra volta la caminada, esperansats de que l'any 1905, que desitjem siga ben prósper

per nostres llegidors, será també ben profitós per la causa sempre justa, sempre honrada, sempre santa, de la llibertat de Catalunya únich anhel, única aspiració, única finalitat, per lo que suspira y que per lo tant contribuirá á que siga una realitat com més prompte millor, lo setmanari nacionalista y democrátich LA TRALLA.

SALUT Y BON ANY

Acudits nous y vells

En un hostal.
—Que hi ha mestressa.
—Un llus que se'en llepará els dits guayti, te las tres efes!
—¿Quinas son?
—*Fresch, Fregit y Fí.*
—Per agradarme n'hi trovo á faltar una.
—¿Quina?
—Que també sigui *Franch.*

* * *

Entre dos sórts.
—Me fariau el favor de dirme quin es el camí de Rubí?
—Estich arrencant naps.
—El de la dreta ó el de la esquerra?
—Ab un bull son cuits.

* * *

En un quartel.
—¿Que fas aquí, que es això?—digué un sargento á un soldat que arrupit vora al llit s'estava escribint una carta.
—Es una carta á la xicota.
—Y escolta ¡burro! perque posas amor ab h?
—Oh ja se que s'escriu sense, pro jo li poso perque el meu amor es diferent dels altres.

* * *

Entre amichs.
—Voldría demanarte un favor...
—Dispensa,—li contesta l'altre sense deixarlo acabar de dir—m'hi descuydat el porta-monedas á casa.

¡Després de Reys!

LEMA: Recorts tristos.

Ja han passat los reys! D'aquells alegroys de la quitxalleta, d'aquella satisfacció íntima dels pares, ben poca cosa ne resta. Algún caball sense orellas y alguna *nina* sense cap, mans o brassos, son los únichs recorts qu'en restan.

La quitxalla anhelosa de nous joguets ja torna á preguntar quin día tornarán á passar aquets benefactors senyors que tan generosos son pera la infantívola ignoscencia. Tot aquell moviment, xibarri y confusió s'es allunyat.

Aquell goig que sentí al espargir atrafegat per mon balcó, lo que féu l'alegría de mon infantó, lo plaher que'm causava lo sentir sa veu atenorada al regirar lo paperám pera buscar entre ell lo que en somnis havía vist, ja no tornará més.

Pera mí lo día dels Reys es día de dol, es día de negrura.

Al recordarlo m'entristeixo y cerco no se que... busco un fill que sé'n es anat, un fill que uns reys que no eran los *magos* lo cercaren á buscar per anar á servirlos, per anar á defensar una patria, una patria que buscaba llibertat, buscaba vida, buscaba germanor; germanor, vida y llibertat, que no li sabía donar un'altre pairia mes gran, un'altre patria á quina aytal nom poch li escau, ja que sols deurian anomenarla madrasta.

Jo'm recordo de lo que era mon plaher y veig lo balcó en que aquell infant hi corría á saltirons y en camisola, sens temensa del greu fret que llensava lo mes de Janer, y al obrirlo y mirar si encara hi ha aquell paperám entre mitj de quin mon fillet hi trobava llurs joguinas, m'entra una ratxada de vent de mort, una ratxada de vent de ponent, que tot ho recrema y corseca.

Y tot, tot per no tenir un grapat de moneda ab quina ati-

par á certs llops famolenchs, tot per haver tingut, no se si sort ó desgracia, de esser pobre

¡Pobre! Ah! no se'n es de pobre quan se gosa de bona salut, quan se tenen bonas mans pera trevallar, quan se te trevall.

Los qui son verdaderament pobres, son aquells que tot ho deuhen fiar á mans d'altres, aquells que fins pera anarsen al llit necessitan que un *servey* los despulli d'aquellas robas teixidas per nostras mares, per nostras esposas ó per nostras fillas. Aquells son verdaderament pobres!

Lo fum de las fábricas al surgir d'enlayradas xamaneyas, tenyeix l'horitzó d'una senyera de nova era, la de la civilisació, la del progrés, la de la riquesa, la de la pau, més lo *dolce farniente*, entre mitj de richs encoixinats, ab brillantor de llums y joyas, es senyera de retrocés. d'envejas, d'odis y rencunias.

Jo'm recordo dels *reys* que portavan joguinas á mon fillet, y al recordarho mon cor s'ennuega d'alegría; jo'm recordo dels *reys* que portaren l'ordre de separar de mon costat á mon fill, ja gran, y qu'era l'esperansa y la crossa de nostra vellesa y al recordarho mon cor plora de rabia.

Jo'm recordo d'aquellas cartas ignocentas que enviaba als *reys* pera que li *duguessin* cosas y mes cosas, y al rellegirlas en ma pensa, ploro de satisfacció, mes al llegir aquellas altras que desde llunyanas terras m'enviaba, aquellas en quinas m'esplicaba sos dols y sufriments, sa anyoransa y melangia maleheixo de cor á quins compaginaren una lley tan bárbara

La ciencia de l'amor

Si voleu *fer* donas, poseuvos *monocle* y feu un somrís, aixís, com jo...

Un autor inédit

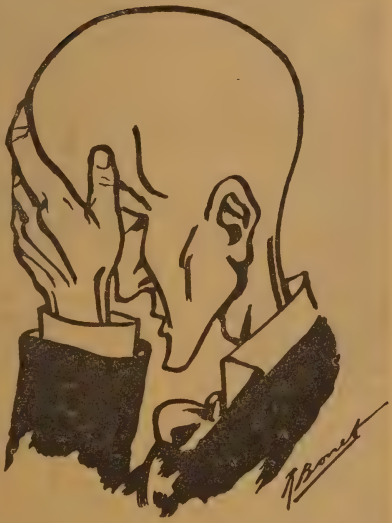

Oh, si jo pogués donar á llum las ideas que bullen en el meu cervell!

ɔera robar los fills
ɪels brassos de sos
ɔares.

Jo'm recordo de
as horas angustio-
as que passarem á
a esponera de son
litet color de rosa,
ɔn certa enfermetat
ɔontreta en l'infan-
ɛesa y l'ansia ab
ɪue esperabam lo
netje pera que'ns
dongués la bona
nova de la salvacio
del fill, lo que li
pagarem ab un crit
de «gracias doctor«,
y'm recordo d'una
carta curta, curta
com un día d'hivern
una carta escrita
ɔer un company
seu, notificantnos
a mort de nostre
fill, de nostre pun-
tal de nostra espe-
ransa. Morí, no com
moren los héroes,
luytant cos á cos
ab l'enemich, sino
que morí en l'Hos-
pital víctima d'enfermetats que'ls governs d'una *patria grande* no sapigueren prevenir.

¡Que's trista pera mí la diada dels Reys!

Per aixó al sentir las aixordadoras cornetas de cent brivalls qu'esperan llur arribada, m'arrauleixo en un recó de ma cambra y allí junt ab ma esposa adorada, plorém, plorém lágrimas de sanch per nostre fill bó-y malehint á uns governs que'ns robaren lo que més aymavam un fill que era la nostra esperansa.

J. Morera Soler

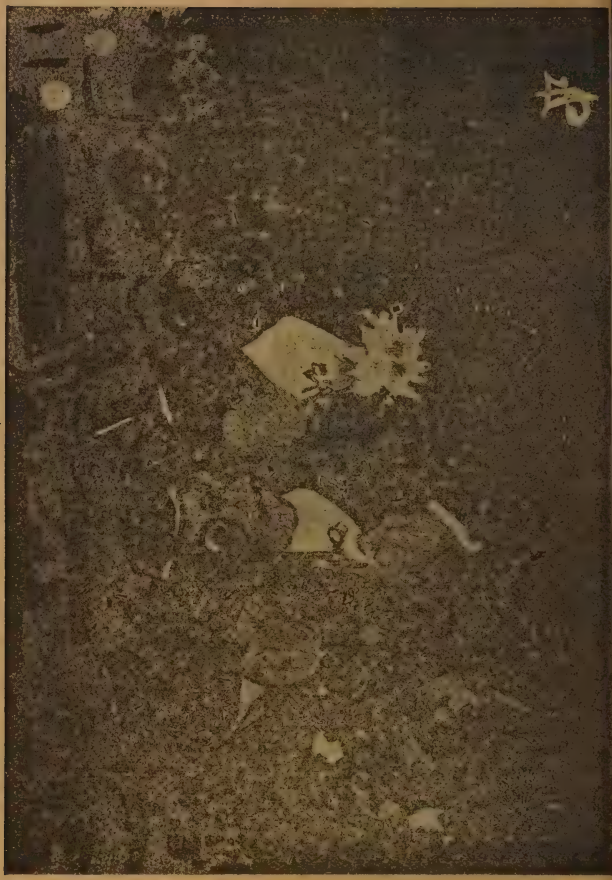

Passejant

—Aquesta es la teva dona? Noy, que vella te l'has triada. ¿Quánts anys té?

—60.000 duros.

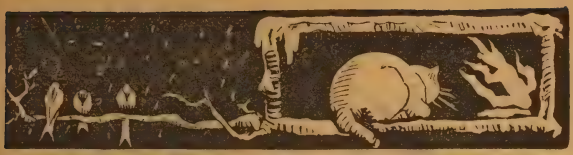

Balans d' un obrer

Aném a passar balans;
será cosa d'un moment
puig per lo que estich veyent
no hi han cosas importants.
Los mateixos governants
ministres y diputats
que's barallan com á gats
per salvarnos del abím;
si avans patíam, patím
y paguém els plats trencats.

—

Per complaure als meus companys
en deu *meetings* he assistit
perque era precís m'han dit
per calmar nostres afanys.
Resultat: molts desenganys
ademés del temps perdut,
puig l'obrer qu'á n'ells acut
per trovar orientació,
sols ne treu la convicció
que per are ho te molt brut.

—

¿Y de vagas? No'n parlém
perqué encare'm cou la llaga;
lo que'ns costa cada vaga
al fons del sach ho trovém.
Lo pá. segú que'l perdém,
ve després l'emigració
(y que aquest any, Deu n'hi dó)
tot aixó s'ha d'agrahir
als que'ns volen redimir
(mes no escarmentém per xó).

—

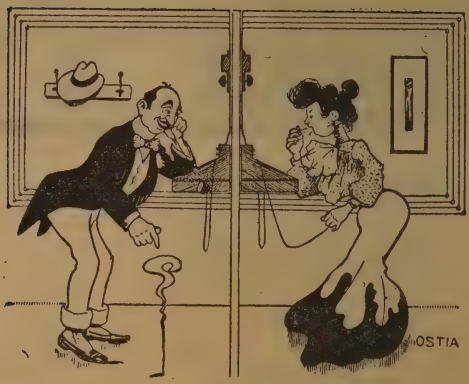

Un excés de cortesía

Ell:—Digui.
Ella.—Jem... etxém!
Ell:—Dispensi, senyoreta; ja he llensat el cigarro.

Del poble la confiansa
han venut els homes *grans*
y seguím igual qu'avans
vivint de verda esperansa.
En lo Congrés res s'alcansa,
discursos insubstancials
ja haurém passat dos Nadals,
ni'l gall d'en Lerroux veyém
y á aquet pas prompte serém
aquells del *Bon tip d'aufals.*

—

Resultat donchs de la Data
feta la liquidació
qu'está avuy la gran *Unió*
á l'alsada d'una lata.
Ni *casa* cara o barata
per rebre algún forasté
que pera il-lustrarnos ve,

no com fan los sermons d'are
que fan enrogir la cara
y evitan el desenfré.

—

Trobo á mes dels qu'he citat,
un retrás de gran *quantía*
un aument d'antipatía
y un descens de serietat.
Ab tant negre resultat
y ab un *déficit* semblant,
podém anar esperant...
Jo, veyent tals resultats
quadros, llibres y retrats,
ho agafo tot, y al Encant.

J. O. DE GRACIA

Desembre de 1904.

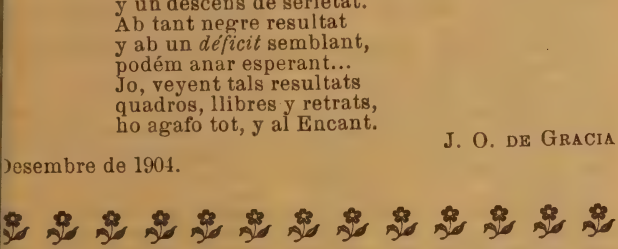

UN "CORRIDO"

Jove molt elegant era en Francesch, no li faltaba un duro perque á casa seva eran de bona posició, y ab aixó ja's pot compendre que si tenía algun defecte no's veya pas, donchs lo diner ho tapa tot.

Un xicot fins sentimental si's vol, mes en qüestió de faldillas tenía més barra qu'el més barrut, aixó com es natural li había ocasionat algun disgustet, com alló de fugí d' una casa ab mitjons y sense res al cap, y d'altres, pero com deya ell, tot lo qu'es paga ab papallonas no es car y com ab ellas había sortit de tot per aixó no s'apuraba gens ni mica.

Una nit d'aquellas qu'ell ne deya de solemnitat, ja s'acababa la primera part del ball á la «Societat Nova» de la qu' ell era soci, quan de prompte veu una noya d'aquellas de deixam encendre, bonas formas, cara bonica, que ab son posat airós y ab un vestit aixís també de las mateixas circunstancias estaba al cap de vall de la sala; no't perdré de vista, pensá ell, ja has caigut á la garjola.

—Si ho sapiguesses noy, digué á un amich seu.

—¿Qué?

—¡He fet una troballa! Una xicota més maca qu'un sol, te

dich aixó ab confiansa perque't conech á fondo. ¡Mira! es aquella d'allí, es veu que no ha vist may un ase volar.

—Bueno y ¿de qué la conexes?

—D'are mateix, encare no li he badat boca, pero... deixam un moment..... vé cap aquí..... ¡ja has caigut payeta!

Aixís que passa pel seu costat ab una senyora que l'acompanya, li díu:

– Senyoreta: crech que tindrá l'amabilitat de dirme'ls balls que'm promet.

—Dispensi jove; pero els tinch casi tots compromesos; sent aixís veurém.....

Gran fou sa desilusió, mes ell no's dona per vensut, al primer ball que tocan de la segona part, s'está á l'aguait per si hi va algú, als pochs compassos de la música s'en hi va de dret, pensant qué li dirá. ¿Tindrá inconvenient si no'l té compromés de ballar aquest ball?

—Bueno.....

Al comensar á ballar suava d'angunia, no sabía de qué parlarlhi, mes ¡ay! els cors de roca també's desvetllan per entendrirse. Potser ¿vosté ja endevina lo que no li sé dir ab la boca?

(Dibuix de J. Arlí)

—Espérat, que crido al criat.

—Pero que tens criat?

—No; pero tinch campaneta y ningú em pot negar el dret de cridarlo.

—No senyor, no l'entench pas el llenguatje dels ulls.

—Que vosté me agrada, que estich enamorat de vosté com un boig.....

—Vol dir..... ja pot anar dient.

—Miri si ho vull dir, qu'estich decidit per tot, fins per parlar ab els seus pares si vol avuy mateix.

—No'm fassi riurer perque no'n tinch ganas, y vosté'm sembla que vol fer lo quart acte de *D. Juan Tenorio*.

—Créguim, senyoreta, que si no vol que jo'm suicidi

ó fassi qualsevol disbarat, díguim si puch contar ab son amor.

—Miri jove qu'aquestas cosas s'han de rumiar molt.

—Jo ja las tinch rumiadas, are sols depent de vosté (ay qu'has caigut). No's cregui que son amor em neixi avuy no, es llunyá, molt llunyá.

—Vosté pot contar ab mon amor, (á veure si l'agafo), pero abans tinch de consultarho á casa... miri ja s'ha acabat el ball.

—Hasta l'altre.

—No, perque com li he dit casi'ls tinch tots compromesos.

—Bueno, donchs, ja vindré, no la perdré de vista, conti que jo no ballaré pas ab ningú que no siga vosté.

—Li agraiexo (tonto).

—¿Cóm ha anat el negoci? li diu lo seu amich.

—¿Ha mort de mort natural?

—No, senyor, l'han visitat tres metjes.

—Aixís, aixís..... sabs.

—Bé, vaija, que ja he vist que... (com bada, aquest si que se la carrega.)

—No es pas vritat, ja sabs que soch molt timit.

—Sí, vaya un soci..... Y are ¿que no ballas?

—No, li he promés que no ballaría.

—Aixís m'agradan els homes, conseqüents, chócala noy (ja has caigut.)

—M'en vaig á beure una cervesa.

—Pren gaseosa ab un ou, que refresca y al mateix temps alimenta.

Ella anava ballant tots els balls, donchs els tenía compromesos (perque tothom la coneixía, menos ell.)

—Y ¿aquest que'l ballarém?..... encare no li sé'l nom á vosté.

—Lola, per servirlo (ab tot), no, aquest tampoch, no'm queda més que l'últim. Y vosté com se diu.

—Francesch, rateta, bueno donchs ja vindré al últim.

Al acabar l'últim ball li diu: Li prego Lola, que no'm despreciará que l'acompanyi á casa seva.

Sí senyor, (qu'es beneit), no sé com agrahirli. Mamá, aquest jove es en Fraucesch, al qui li presento.

(Un de nou). Tant de gust, Dolors Marsá viuda de Martí, dich de Mas.

Francesch Borrás, Tantarantana, 12, primer, primera, á casa de vostés.

Vamos anem *pollos*.

Anem.

S'en van Boria amunt (aquesta Societat era á la plassa de la Llana) y trencan per anar cap al carrer del Olí y d'allí al d'en Tarasco..... 2.º, 1.ª..... per lo que vulguin ... reben sempre que hi va algú.

No ho sé del cert, mes em penso qu'el Francesch, al veure son domicili, si nó arriba ser la paret de la casa, cau pensantse qu'estaba fent de comandant de *Els Allotjats*.

Al esplicarho, ell sempre deya qu'aquella fou l'última aventura.

JOAN JAUMANDREU

Acudits

En una botiga de robas.

—Deu lo guart, ¿á quín preu venen els ulls de vidre?

¿Ulls de vidre? no'n venem nosaltres d'aqueixos articles. Donchs perque posan al vidre aquell lletrero que diu: «Ojo, gran liquidación!».

* * *

Entre colegials.

—Avuy et toca á tú la *llissó*

—No á mi el que'm tocará será una *llisada* per que no la sabré.

Moderna

Va el captayre, tot captant,
camps y boscos travessant,
cullint lo que'ls altres llensan.
Soch constant,
mendicant.
Els homens, pobrets, se pensan
que m'estich morint de fam.

—

Y es que no s'han adonat
que vaig tip de llibertat!

J. MATALTRING

Epigrama

L'assiátich Corominas
es natural de «Corsá »
un poblet dels molts que
[poblan
lo nostre Baix Empordá.
De que'l nom no fa la cosa
aquí es prova clarament;
siguent de Cor-sá el fulano
tragina un cor ben dolent.

REGALAT

Impossibles

Per un llauné fer una regadora d'un discurs d'en Salmerón (vulgo *lata*).

—

Per un dentista posar una dentadura postissá á la boca d'un teatre.

—

Per un manyá adobar un pany de paret.

—

Per un mestre ensenyar... la gana que passa.

—

Per un forner fer un pa... com unas hostias.

—

Per un cómich fer un paper... de banch.

—

Per un embustero dir la bola... del mon.

NYAPUS

Lo ruquet maco

LEMA:

I

Un ruquet tant valent
porta carga, porta carga
un ruquet tant valent
porta carga y no se'n sent.

I

Carregat y ple de taco
fent riure sempre á la gent
conech un ruquet molt maco
un ruquet qu'es molt valent.
No coixeja gens ni mica
y l'herba dolsa y amarga
la consúm en gran palica;
per xó porta tanta carga.
Son destí fatal segueix
ab paciencia fervent
y el bastó també sufreix
lo ruquet qu'es molt valent.
Infidelitats del amo
tolera molt pacient
pateix molt lo pobre tano
¡¡porta carga y no se'n sent!!

II

Quan lo ruquet se'n sentirá
la cargueta, la cargueta,
quan lo ruquet se'n sentirá
la cargueta li caurá.

II

Ab grans gitas y alguns brams
la cargueta volará
y estich cert hi haurá molts clams

quant lo ruquet se'n sentirá.
Com ara es potent y brau
no se'n sent ni una miqueta
quant travessará l'aírau
sacudirá la cargueta.
Ab lo susto conseqüent
l'amo Toni fugirá
y'l veurém lluny y corrent
quant lo ruquet s'en sentirá.
Lo ruquet ab gran cautela
Reculant molt mirará
y pitjó qu'una mustela
la cargueta li caurá.

LL. ROVIRA Y GUINART

Cambrils Setembre de 1904.

Del descans dominical

—Qué fém, Gutiérrez?
—Mira, tomar la fresca por la Rambla; com qu'están tancadas las tabernas.

El maridatje del prestamista

L'escarransit Bertrán volía casarse.

Aquell home petitó, d'ulls enfusos y cara aixarrahida, per la set d'agavellar diners, puig may en sa vida havía sentit altra afecció en son cor que la de *prestar* cantitats á un tant per cent crescudíssim, envejós de xuclar lo poch que quedava als desgraciats que queyan á las sevas mans, havía revelat al seu amich íntim, parió d'ell ab tot son modo d'esser, que volía contraure matrimoni.

La nova corregué de boca en boca de la gent de la vila y no mancá dona que, desitjosa de fruhir *una* vida *regalada*, corregué á empolistrarse ab l'afany de ferse superior á las demés donas á fí de que'l ranci de'n Bertrán li *posés* els ulls al dessobre.

Mes en vá; en Bertrán era

home de números y'l matrimoni per ell no era una necessi tat pera esplayar els batechs del cor acaronant, besant y abrassant ab tota la forsa de la passió al sér estimat, y qui nas manifestacions d'amor fessin el seu sublím curs de do nar fruyt als aymants, unint aixís en una las sevas ánimas sino 'l negoci més gran; això es: entrar en caixa una fenome nal cantitat, sense necessitat d'altre requisit que'l d'*apro piarse* una dona, que, al cap de vall, ocuparía 'l puesto de l criada.

Negoci rodó; una dona que li porti bon dot, que ab la ex cusa d'estalviar puga despatxar la criada y la muller li fassi; diners, criada... y dona contrayent matrimoni, qu'er per ell pura fórmula, pur convencionalisme. Negoci rodó, ¡e un negoci 'l matrimoni!

Per això á ne'n Bertrán no li *llamaren* las noyas joves ben macas que á n'aquella vila prou n'hi havía, ni mol menys els virolats llassos y ridícol vestir de las concas qu s'havían plantat á trenta. Per això en Bertrán trescá vers u altre poble, hont altre digne parió d'ell guardava reclosa e las parets de sa casa, com qui ofega la flayror d'una flor tan cada en una capsa, una tendra noyeta, per tíndrela salvad de las miradas amorosos de quelcom jovincel que ab seguri tat no tindría tan com ella...

¡Quánt sarcasme!

En Bertrán fou rebut ab alegría per part dels pares d'ell accedint gustosos y desitjant abreviar temps. Més aviat fe que dit.

No calgué pas per en Bertrán nova insinuació. Dintre u mes, negoci fet.

Acordaren el día pera fer capítols y en Bertrán torná á s vila pera arreglarse els papers y tot lo demés relacionat a lo seu matrimoni.

Altra vegada la nova corregué per la vila. L'acció d'en Be trán cercantse muller á fora, indigná á las engrescadas con cas, que, desil-lusionadas, suposavan defectes á la dona qu no coneixían y tenía d'esser esposa de l'home qu'ellas havía pretingut enamorar... ¡pobretas! En cambi els demés ¡cóm l compadían á la futura dona d'en Bertrán! ¿Qué'n té d'amo lo insensible?

Pel poble d'hont era la nuvia també 's comentava el casor els uns l'envejavan y'ls altres el repugnavan, donchs pro veyan la desigualtat que existía entre l'encarcarat Bertrán sa tendra promesa, que, sense amor, manté 'l matrimoni l infelicitat.

Arrivá el día de fer capítols.

El drama «Las primpcecesas hidrópicas» no ha tingut éxit. Al pobre autor, mortas sas ilusions de tota sa vida, ja no li resta res á fer al món.

Tant es aixís que l'endemá, de bon matí li mancá temps per gastar son derrer duro en la adquisició ¡ay! de l'arma de deslliuransa.

En Bertrán y'l seu notari acudiren al poble.

Tothom anava endoyna, qui per xafardejar, qui per enreja.

A la casa de la noya *agraciada* més aviat semblvaa que s'hi agi de celebrar lo bé d'un difunt que un acte de joya y de legría.

En Bertrán, ab son parlar monóton y veu apagada, com si parlés ab misteri, y tractant sempre de negocis, sens dirir una frase á sa promesa.que s'aguantava las llágrimas, en un recó, espantada y conformada, per veures impotenta per eixecar la veu de protesta contra la despótica venda de que nava á esser víctima, com s'hauría confós ab la del sacerot que desgrana son rosari d'oracions á la espona del llit el moribond...

Quan menys ningú s'ho pensava, s'obrí de bat-á-bat la porta de l'escala y apareixé á n'ella un jove sapat, que digué ab veu arroganta:

Y, á finir sas amarguras se'n va en plena natura. al cim de las montanyas, bellas com... L'airet d'hivern que hi bufa traydor l'obliga á aplassar sos tristos designis pera l'endemá.

Mes, ¡Oh disort! Totjust sortit de casa que comensa á ploure, y, faltat de parayguas, ha de tornarsen cap á dintre y allargar encare un jorn més la entrada al misteri.

—Vos, senyor foraster, que sols teniu fam de negoci, seguiume, que vos en vull proporcionar un que potser us serà acceptable.

En Bertrán s'aixecá, s'excusá y se'n aná ab l'inesperat visitant.

El negoci no té espera.

La noya s'inquietá, els pares feren comentaris y'l notar irónicament somrigué. ¡Un altre escanyat; quanta sort té en Bertrán!...

Al cap d'una hora comparexeiren en Bertrán y'l jove. El primer ab las ulleras demunt la punta del nas, el barret acatell, aixugantse la suhor y ab ganas de parlar y no sabe com rompre; el segón ab cara farrenya, esgroguehit, ab ulls encesos y decidit á fer tot quant havía manifestat á son acompanyant.

Per fí en Bertrán, indecís, trencá 'l foch:

También avuy. ¡Mireu que es pega! Per mor de la purga del vespre, ha tingut el nostre héroe de diferir la mort, pero irremissiblement pera la propera eixida del gran Febus.

Are va de bó; la gana apreta massa: Una, duas... ¡¡Adeu món!!...¡Miserias!... Fantasmas crudels!! Are!!!

—Senyors: no sé com dírloshi:.. peró lo primer es lo primer, y com jo soch avans de tot, y per lo tant jo soch lo primer, dech procurar per mí, perque, com he dit, lo primer es lo primer. Donchs bé: atenent las proposicions que m'acaba de fer el senyor, dono per acabat aquí mon compromís ab la noya, y ara 'l meu notari extendrá 'l traspás que de sa hisenda 'm fa 'l senyor.

—¿Qu'és aquest misteri?—digué 'l pare botent de la cadira.

—¿Qu'es?—interrumpí 'l jove. — Mireu somriure vostra filla... Mireume alegre ab tot y quedarme pobre. Es que nosaltres ens estimém; es que jo apago la set d'aquest home brutal, donantli els meus bens materials pera tindre l'esperansa de recullirne un d'espiritual, que's l'amor que'ns portém vostra filla y jo.

—¿Qué dius ara?—exclamá la mare esverada.

¿Y are?... ¿qué es aixó? ¡Ah! ja hi caych... ¡Quín descuyt!... Si no vareig comprar balas pera la cárrega!... ¿Y cóm pago al cotxer are?

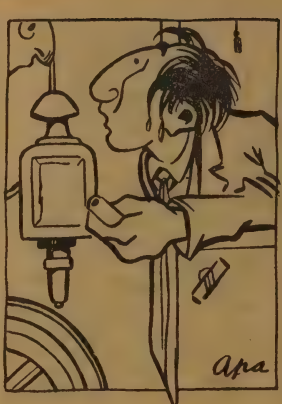

Teníu, cobreu: no més tinch aquesta eyna pera pagarvos... ¡Ay! quin pes m' hi tret del demunt! Estava escrit que no fora aquella la derrera xiulada.

—Sí, mare, sí. A la nit, quan tots dormiau, obría de bat las finestras de ma cambra, que donan enfront las finestras de casa mon estimat y conversávam una estona... poch rato, poch rato, el suficient pera dirnos: T'estimo, sempre seré pera tú.

—*Pst*... cosas de noys—digué ab indiferencia en Bertrán.

—¡Cóm! ¿Preteniu burlarvos del nostre amor?—cridá indignat el jove,

—Jo no, no ..

—¡Miserable! ¡Feu fer l'escriptura y marxeu, rebutj de món!

—¿Y li donas l'hisenda debó debó?—s'afanyá á dir tot resolut el pare.

—Sols s'envaigi...

—¡Ah, no! Tú no li donas l'hisenda. Ls meva filla no vul que s'hi casi ab un *pelat*, y si tú t'hi quedas no farás pas pei casa.

—¡*Alto!*—cridá en Bertrán.—Jo he desistit del casament ab la condició d'esser meva l'hisenda; si no ho es, jo vull casarme.

El jove agafá una cadira pera pegarli; el pare 'l detingué; las donas s'espantaren y en Bertrán quedá arreconat, amparat pel notari, que s'exposá á rebre.

. . . . . .

A la vila y'l poble 's comentá lo succehit, no planyent á n'en Bertrán. ¡Fort, massa poch!... ¿Qué no ho veya que no pot donar violas el corcó?...

ANTONI VALLBONA

Tarragona.

Entre fumadors

—Noy, es molt fluix aquest cigarro.

—Això ray aprétal.

Xistos vells

Un mossega sorprés per un acreedor que va ferli una visita á casa seva, no va tenir més temps sino que poguers amagar á detrás d'una cortina, y va dír á la seva dona que digués qu'havía sortit per un asumpto important; pero l'acreedor va respóndreli al moment.

—Está molt bé; pero digui á n'el seu senyor que jo hi vingut per cobrá, y qu'un altre día que surti de casa no's deix els peus detrás de las cortinas.

* * *

Un senyor cada nit trobava al seu criat dormint com una soca, quan venía del teatre, y una vegada va renyarlo de mala manera, y el criat interrumpint á n'el seu amo va dirli:

—Senyor, si m'adormo es per fer una cosa ó altra.

* * *

Va anar un andalús á ferse arrencar un caixal y quant va está llest de l'operació, entrega á n'el dentista una moneda de deu rals; el dentista, al fixarse ab la moneda va dir:

—Caballero, es un duro!. .

—No, senyor, son deu rals, ó sinó mirils bé.

PATARRONA

La porta de la Pau (Dibuix del natural de J. Grau)

Las apariencias enganyan

Aquest día vaig sentir el següent tros de conversa entre dos gomosos de aquells que ab la cara ja se'ls hi veu que son uns pelats de butxaca y que sempre van á la que salta, per veure de fer cuartos sense costalshi cap suhada.

—Noy, això de casarse, si jo no ho puch fer ab una noya de diner, no hi vull pas arribar.

—Si, noy, es ben vritat y ara, en corren tant pochs de aquestos bons! perque las apariencias enganyan.

—Es ben cert. Sobres això que tu dius, em vá passar aquest día un cas molt xocant.

—A véurel.

—Anava jo tant tranquil passejantme per la Rambla, quan al ser al plá de La Boquería. em surt del carrer del Hospital una noya d'uns vint anys, més maca qu'un sol y més ben vestida que una reyna. Portaba un rich vestit, molt ben adornat; uns magnífichs enagos, un bonich calsat, molt ben pentinada; en fí, noy, alló que's diu: un *tipo* diví y elegant. Jo com, mal m'está'l dirho, soch tant *currido*, y olorant que allí hi havía diners, me llenso al seu seguiment disposat á saber ahont vivía aquell tant preuhat tresor, per comensar desseguida l'assalt de la fortalesa.

Ella anava Rambla amunt ab uns ayres de reyna tant elegants, que tots els homes que passaban se deturavan per véurela camlnar. Y sempre ab aquells *andares* tant magestuosos, aná seguint, atravessant la Plassa de Catalunya, cridant tant l'atenció dels transeunts, que al enfilar el passeig de Gracia, vaig coneixe que eram quatre'ls que la seguíam.

La nota de l'any

Passa ab las més grans potencias
lo mateix que ab els xicots:
Mentres els uns se barallan
els altres fan de badochs.

Jo allavors, temerós de que'm prenguessin aquella conquista en preparació, vaig apretar un xich el pas, posantme al cap de poch casi al costat d'ella. Li vaig tirar una floreta d'aquellas que tu sabs y una mirada profonda y á la vegada esllanguida y... ¡oh, felicitat! ella'm somrigué, y jo més content que unas Pasquas, vaig continuar seguintla sense dirli res més, no obstant, per por de comprométrerla, y tot fent calendaris sobre'ls cabals de la (segons apariencia) rica conquista que acabava de fer.

Tombá del carrer de Concell de Cent y's ficá dintre de una casa, que millor que casa es (segons sembla de fora) un dels molts palaus que en nostre *ensanche*'s troban. Jo m'hi vaig acostar, pero ja devía haver tombat el replá visible perque ja no la vegí. Jo, sense perdre temps, vaig á la casa del devant, en quin portal hi havía dreta la portera. M'hi acosto y li dich:

—Escolti: ¿Me faría l'obsequi de dirme, si es que n'está enterada, quí es la senyoreta eleganta que fá poch ha entrat en la casa d'aquí'l devant?

—Prou; pero'm té que donar las senyas, perque jo á n'aquí no hi era quan ha entrat aquesta noya que vosté diu.

—Sí, miris, una senyoreta tal, tal (y li vaig anar dihent las faccions y vestidura de la meva *conquistada*) y li agrahiría que'm digués si'ls papás son gent de posició..., si ella té novio..., si...

—Sí, home, sí, já! já!... (y aquí's posá á riure llarga estona) donchs aquesta senyoreta eleganta que vosté'm diu, es... ¡horroritsis! es la filla de la portera, já! já!...

Noy, no sé com no vaig caure desmayat... Es alló que't deya: las apariencias enganyan. Jo, tant *smart*, tant distingit, enamorarme ¡horror! de una portera!

SANCH DE PUSSA

Mirant la «tiple»

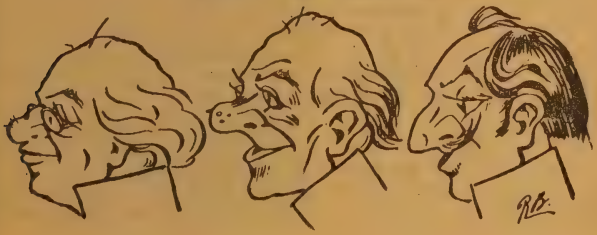

¡Qu'es graciosa! ¡Que está ben feta! ¡Que deu estar ben formada

Llógica irrefutable

El Sr. Ballester.—¡Ahónt vas ab un guant de cada color!
El criat.—Oh, senyoret l'altre parell que hi deixat allá es igual que aquest: també l'un es blanch y l'altre negre.

La Ploma y La Tralla

Si ho repareu be, la tralla
té ab la ploma conexió;
tenen *cops* y tenen *rasgos*
d'igual efecte y acció.
Perque si ab un *cop* de ploma
se pot deixar *senyalat*
al que mereix xurriacadas
pera ferli fer bondat,
la tralla ben manejada
pot ab un *rasgo* tant sols
deixar *marcada* la firma
de molts polítichs *bunyols*.

* * *

Y las *plomas* de La Tralla
son la prova que no falla.

J. Barbany

—Quant que has tardat avuy, Lineta.

—Hem tingut d'acabar un vestit.

—¿Vols dir?...

Ella se'l guaytá ab una mirada penetrant y somrienta.

—¿Qué no'm creus, Albert?—y va arrugá'l front ab aquell posat tan escayent á las enamoradas que volen fer veurer que s'enfadan... perque'l seu aymant, las amanyagui més ab paraulas dolsas.

—Sí, sí, ja't crech. Pro com que voldría tenirte forsa al meu costat... ¡Te estimo tant Lineta meva!...

—Embusterot, més que embusterot... — y revenintse tota ella, s'acostá més mimosa á n'ell que li agafá suaument el bras, decantant el cap perque llurs paraulas cayguessin totas á la orella de la Lineta y li entresin ben fons. fins al bell fons de l'ánima.

Atravessaren la Plassa de Sant Jaume enmitj del papalloneig frisador y xerradís qu'en aquella hora del vespre s'hi aixeca, vejentshi tansols parellas enamoradas, parellas que s'endinzan per los penombrosos carrers fugint dels ulls del mon y de las clarors descubridoras, per gaudir en la foscor, de la

llum resplandosa que brolla del amor que'l seu cor assadolla.

Y caminant pausadament, sens fixarse en res sinó ab ells mateixos, sense que vegéssin l'enveja que despertavan en els que's tombavan a guaytarsels, sens sentir las engelosidoras paraulas que á flor de llavi naixían en els que caminavan sens l'amor al costat, deixaren el moviment bellugadis que arreu arreu de la plassa s'estenía, penetrant en las foscors del carrer del Paradís, perdentse en las sevas revoltas, destacantse boyrosament las sevas testas acostadas.

Abdós caminavan silenciosos, mirantse penetrantment quan es trovavan llurs miradas... Ella es decantava delicadament, mimosament á l'espatlla del seu Albert...

—¿Y m'estimas forsa, forsa, Albert meu?

—Ab tota l'ánima, més que tot...

—¿Vols dir?

—Sí, sí, que tot;—y acaronava tremolosament la petita y blancoya ma de la seva enamorada.

—¡Que'n sou de dolents els homes! — feu baix, baixet, reptantlo carinyosament. —Potser demá no te'n recordarás de lo que'm dius ara.

—Sempre, sempre...

—?De cert?—y l'envolcallá ab una mirada plena d'amorosiment, plena d'un no sé qué de recansa, com pidolantli que li parlés sempre d'aquella manera, que li digués sempre, sempre que l' estimava. ¡S'hi sentía tan cofoya, tan joyosa al costat del caliu d'un cor que bategués per'ella!

—Y digas Lineta... y tú me estimas forsa... com jo.

—Més, més... Y devegadas penso unas cosas...

—¿Qué pensas? digas.

—No .. no vull pas dirtho... Te'n riurías.

—¿Y ab qué pensas? digas, ¿ab mí?

—Quant te costa aquest rellotge?

—Sis mesos.

Oficinas de l'Estat

Luego dirán que no trabajamos. ¡Si estos periódicos son tan extensos que á uno no le dejan tiempo para nada!

—En tots dos... En quan serém... casats ¿saps? ¡Potser no m'estimarás tant com ara. Sou tan estranys els homes!

—Pro jo Lineta—digué ab passió, al véurela ab un posat tristoy, tota apenada;—jo sempre't voldré com ara, més que ara y estaré forsa orgullós al poguer durte arrepenjada del bras, perque tothom ho vegi que t'estimo, á tú, á tú sola, á la meva Lineta.

—Que me'n sento de felisa, voldría que m'ho juresis sempre, sempre...

Ell li agafá las mans estrenyentlas entre las sevas, apretantlas, frisant, ab ubriagesa infinita, ab delectació jovenil y se la guaytá afanyosament llarga estona.

—¡Que'n ets d'hermosa!...

Arreu, arreu s'hi estenia el silenci, un silenci manyach, despertánt sentiments incomprensibles, un silenci fecond, tan sols las ánimas parlavan ab veu acaricianta y condormidora.

Y sota els murs de la sumptuosa Catedral, á la penombra dels altivols campanars, las siluetas dels dos enamorats es dibuixavan com una boyra rosada... Un rajoli de lluna reflectant els negrosos cims del gótich pedruscall, anava á fondres delitós sobre las sevas testas, com si volgués fruir d'aquella joventut, com si ab sa claror ribetegés llurs somnis de color de rosa ..

—T'estimo. . T'estimo...—paladejava l'Albert.—¡Qué n'ets d'hermosa!

Y encisat de goig li posá las mans al cap atrayentla prop seu, ben aprop, ab els llavis sedejant, acostantlos als de la Lineta.

Ella serpentejant llisquenta, volgué desfersen, mes sos llavions s'obriren per reptarlo, per dirli qué no ho volía y s' estremí de goig quan sentí sobre'ls seus, els llavis joves del

Albert que hi abocava las primeras il-lusions del seu amor primerench.

La lluna s'amagá discretament sota una boyra suau y passatjera.

. . . . . .

L'endemá, abdós tornaren al mateix lloch y la nineta ja no volgué fugir dels seus llavis si no que's deixá besar llargament y ab els ulls tornassolats, ab el pit pantejant, y sorpresa de desitj, va trovarlo curt aquell bes, li semblava que no tenía la dolsor del primer y mormorá internament, ab un agre--dols d'anyoransa.

—¿No més un?...

LLUIS MANAU Y AVELLANET

Novembre de 1904

Ilustracions d'en J. Labarta.

EPÍGRAMA

Me passejava indecís
encar que ab molta catxassa,
per la diminuta plassa
que hi ha al poble de Parets,
en la qual dos xevalets
ab tó alt, deyan axís:
—Noy la tunyina es molt bona!. .
—¡Ca! are'l pare me n'ha dat
y gens bona la he trobat.
—Y ¿donsas qué? ¿Era dolenta?
(y posant la má al clatell
quin el tenía vermell)
respón: Sí; perque era cohenta.

EMILI PÓLIT Y BUXAREU

¡El no saber las cosas!

A mon estimat amich en Joan Vives y Borrell.

Era per las festas de la Mercé y'm trovaba de viatje en una de las poblacions de l'alta montanya.

Després d'haver sopat vaig sortir á donar un passeig pel poble y als pochs moments sento'l toch d'una corneta. Molt m'estranyá en aquellas horas de nit sentir aquell toch que no podía atribuhir á qué era degut, mes los crits de ¡foch! ¡foch! y una munió de gent que corría carré amunt m'ho varen esplicar.

Al arrivar á una cantonada topo ab un subjecte que'm va semblar que era bombero y li pregunto:

—Pastillas mata mosquits?

Anem á comprarne, nena, pera veure si allunyém aquest que vé aquí al derrera.

—Mestre, ¿ahónt es lo foch?

—Al infern,—va contestarme mal humorat.

—Dispenseu, vaig dirli, no crech que os hagi ofés ab ma pregunta, ans al contrari, crech qu'esteu en lo deber de dir ahónt es lo foch, no á mí sinó á qualsevol transeunt que os ho demani.

L'home es va enfadar ab ma reprimenda, l'una paraula va portar l'altre, va dirme alguna paraula groixuda, jo també, y al poch rato ens trovabam voltats per un grupo de gent que desitjava saber de qué's tractava, á lo qu'ell va contestar:

—Aquest brétol de foraster que deu estar borratxo, puig m'ha preguntat ahónt era'l foch, li he dit, y en lloch de darme las gracias ha comensat á insultarme.

¡Que va haver dit!

Los del poble las emprenen contra mí, dihentme mitg senyó, mosquit y altres cosas; probo de defensarme y'm sento un cop de garrot, després un altre, arrenco á corre vejentme perdut y van acompanyarme á cops de pedra fins á la casa ahont m'hostatjava.

Set días vaig trigar en restablirme dels cops y feridas que vaig rebrer, y pensant cóm podía ser qu'hi hagués gent tan animal.

Més tart vaig enterarme de que l'animal era jo que no sabía que'n lo poble hi hagués una taberna coneguda ab lo nom de *l'infern* y que per lo tant lo bombero había contestat bé á ma pregunta.

¡Lo qué's no saber las cosas!

JOSEPH PORXAS REIG

CONSELLS

Si aborriu á las monjetas
no volgueu pas ser poetas.

—

May un cotxe has de llogá
si saps que no'l pots pagá.

—

Si vols dur l'esquena dreta
fuig sempre de la *secreta*.

—

Si no vols tenir cap pena
tíratho tot á l'esquena.

—

Si may te vols adormí
'l *Ciero* haurás de llegí.

—

Si vols se un home dels *grans*
tens de menjar capellans.

—

Per posar pell de gallina
un oda del *gran* Marquina.

—

Llegint *La Publicitat*
te tornarás *avensat*.

—

No't fihis d'apariencias
ni del *Maleta indulgencias*.

—

Serás un gran tarambana
si llegeixes *La Campana*.

—

Te fará molta escudella
la crónica de *La Esquella*.

—

Pensa qu'estás á San Boy
quan sentis a n'en Junoy.

—

Si veus á n'en Roca y Roca
dígali qu'es un tanoca.

—

A n'en Vallés y Ribot
compadeixel per *pebrot*.

—

Y á n'el infelís Anglés
el miras... y no veus res.

—

En cambi á n'en Salmerón
se veu.. que's un enredon.

—

Sabrás que á n'aquest senyor
li dihuen «Emperador.»

—

Y has de ser molt Corominas
si'l qui es no endevinas.

—

—Ay donya Agustina! Fa dos mesos que soch casada y'm sembla que'l meu marit m'enganya. Está insofrible; sempre renya á la minyona.

—Y no malicias ab quí t'enganya?

—No.

—Donchs despatxa á la minyona.

Desitja viscan molts anys
La Tralla y'ls seus companys.

—

Y á mí, per tréurem d'apuros
cent quranta set mil duros (1).

Joseph Gratovil

La patria nova

Lema: Cap d'any

Maném ja á casa nostra,
la pau regna en nosaltres,
llensemse als nostres brassos,
parlém de tot lo bó;
fruimla aquesta vida
d'amor y de ventura,
vetllém la nostra Patria
ab son natural só.

—

Parlém ab nostra llengua
de reys, de sants y sabis,
la que volían morta
aquets nous faritzeus,
la que enaltí el Poeta
ab sa immortal Atlántida,
que no hauría, en cap altra,
passat els Pirineus.

—

Com els hebreus d'Egipte
celebrarém la Pasqua,
solemne aniversari
de nostre desvetllà.
Serém més sempre autónoms
després de prop dos segles
de dú'l jou d'esclavatje
del carro del tirá.

—

No necessitém centres
per véurens y estimarnos,
aquells calius de Patria
son desapareguts.
Avuy, som forts y lliures,
si'ns dém una encaixada,
es á plé sol, fent sombra
al enemichs vensuts.

—

Vapors y naus veleras
del mar son las reginas,
mil máquinas de ferro
foradan els turons;
la industria, l'art y ciencia
de nostra aymada Patria

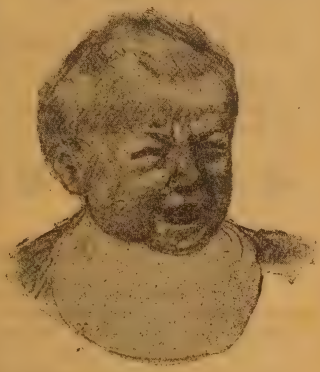

¡Jo vuy zacolata!

---

(1) O més, si volen.

de vida y progrés vessan
per el cáos dels mons.

—

Serveys y cárrechs públichs
per tot hi ha gent de casa;
la mare Catalunya
sols es pels catalans,
y als corchs de la política
els diu, ab pit indómit:
—¡Enrera! per manarme
ja tinch els fills prou grans.

—

Tením Corts calalanas
que sabias lleys ens dictan,
no hem de rifar els homes,
per sostenî un Estat,
d'esclaus mudats no'n crían
las veritables patrias;
per defensar la nostra
cada home es un soldat.

—

Y cóm l'hem obtinguda
la nostra Au onomía?
Ab una má la Historia
y l'arma al altra má,
mentres parlava'l llibre
al pit els apuntavam
deixaren, sorts, tancarlo
y l'arma's dispará.

JOAN REDONDO

Xistos vells

Un carreter que portava deu tossinos á n'el carro, se troba pel camí ab un pobre pagés y li díu: noy, estich que no puch dir faba, m'haurías de deixar pujar aquí al carro...

—De molt bona gana ho faría, company; va respondre'l carreter; pero porto dos porchs y no'm queda puesto per res.

—Aixó es tontería, home, allí hont n'hi caben dos n'hi poden cabre tres.

* * *

Un borni qu'era molt matiner, va dir á la seva dona que era molt dormilega:

Escolta, Mónica: ¿cóm es que jo no més ab un ull me contento ab dormir menos, y tú ab dos, cada día't llevas á las nou?

* * *

Un tranquil en un Restaurant s'está menjant una truyta, quan de sobte repara que hi ha un cabell, crida á n'el mosso que li ha servida, y li díu ab molta amabilitat tot donantli el plat:

—Fill meu: á mí m'agradan las truytas completament calvas.

P.

Las Patums

Aquells personatjes
que sense res més
que trenta mil puas,
y dos cents telés,
per tot farolejan
carregats de fums,
Patums.

Aquells homes cursis
que un cop han llegit
á Krausser y Spencer
y no'ls han pahít,
parlan á tot hora
de progrés y llums,
Patums.

Aquells que pregonan
la *lley del garrot*,
com medi infalible
de curarho tot,
homes aferrats
á rancias costums,
Patums.

El que sempre alaba
las autoritats
encar que cometin
arbitrarietats,
fervorós idólatra
dels que están amunt,
cal arrenglerarlo
dintre La Patum.

ALFONS PLANAS

Un ofici nou

—Vina aqui fill meu y escoltam;
avuy cumpleixes quinze anys,
y sb franquesa vull qu'em digas
quin ofici't tinch de dar.
Has crescut sens jo adonarmen,
ahir erats un brivall!
y *avuy* veig com ja't sombreja
borrisol per sota'l nas.
Tu ja ho veus. t'has fet un home
y lo moment ha arribat
que per guanyarta la vida
esculleixis de trevall.
—Jo pare no se que dirli
mes si vol que sia franch,
li diré qu'el pendre ofici
no m'ha encaparrat may.
—No en volía saber d'altra!
es dir que may has pensat
com te guanyarás la vida?
Fill meu semblas *Castellá*!
—Aixís parlém sempre á estudi
—Donchs noy se t'ha encomanat
ab la *dulce* y *harmoniosa*
la gran mandra *nacional*.
—Veurá pare, no s'amohini,
vosté mateix pot triar
l'ofici que mes li agradi
á vosté... jo no'n vull cap!
—¿Donchs que vols pendre carrera?
Pensa que no tinch cabals.....
—No, tampoch, perque pot perdrers
la salut estudiant.
—Be has de fer una cosa ó altre?
—Vol que sigui militar?
—Mal ofici no ascendeixen
y ara los cigrons van cars.
—Fora donchs; no hi tinch *taleya*
perxó no renyirém pas.

—Ja tornas á ser aquí?
—Sí. Aquell ximple que ven els bitllets del tren volía fer dirme ahónt anava y jo no li he volgut dir.

Y que no li agradaría
que estudiés per capellá?
—Si no arribessis á bisbe
guanyarías poch jornal.
—Si es aixís deixemho correr,
ja ho veurém mes endevant
perque jo tinch motius serios
per no fer travalls manuals;
tots los que podría apendre
donan poch y son pesats:
Figuris que fos paleta,
¡Vaya un travall exposat

sempre dalt de las bastidas
per clavarse daltabaix.
Fos pintor! Tots moren tísichs
pels colors enmatzinats.
Ser fuster; no es cap oficil
vol res mes brut qu'un manyá?
—Prou, noy, prou, veig que pateixes
d'un mal qu'es diu *os bertran.*
Deus pensar qu'ets fill d'en *Rotxil*
qu' aborreixes lo traval!
Qu'hem de fer? vols qu'et coloqui
de dependent á un despatx?
—Perque sigui un *menja tinta?*
Pare, aixó si que jamay!
Allí enterrat tot lo día
dalt d'un tamboret penjat
de nassos en un pulpitre
y suma que sumarás
las riquesas qu'acapara
l'amo que t'está esplotant,
y quan tu'l fás milionari
ell t'está matant de fam?...
—Calla, fill meu, no segueixis
tot lo qu'em dius m'es estrany!
Qui t'ensenya eixas doctrinas?
—Compro *La Publicidad*
—Ja entench, donchs, perque aixís parlas
y aborreixes lo trevall:
Aquesta *forasteralla*
t'ha ben transtornat lo cap!
Sort qn'ets una criatura
y ton pare't salvará
perque no't perdis per sempre
entre aquestos viaranys.
Escolta bé á qui t'estima,
tu fill meu ets catalá,
y cap fill de Catalunya
aixís no pensará may.
Lo travall á tots los homes
los dignifica y fa grans...
—Ay pare, aixó son *falornias*
que sols creuhen los babaus
—Calla infelis!
—Deixiu corre,
vosté viu molt atrassat,

y no sap pas lo que pensan
los que *som intelectuals* (?)
Per guanyarse be la vida
no cal pas lo travallar;
Lo trevall y la fortuna
están renyits fa molts anys.
Que trevallin sols els tontos,
qu'els que som espavilats
podém viure sens cansarnos
y guanyar diners en gran.
—Ja'm dirás aquest sistema
de *pedra filosofal*!
—Molt senzill, salta á la vista
te fas polítich y en paus!
—Tu polítich. que somias?
—No pare, ho tinch ben pensat,
es un ofici magnífich
que té molt per esplotar.
Ab una mica de *barra*
y quatre frases llampants
te fas teu á tot lo poble
que segueix millor qu'un xay.
Seré un *amigo del pueblo*,
un nou messías social.
lo *redentor del obrero*,
l'amich del proletariat!
Jo sol manaré las *massas*
qu'encegadas me creurán.
y per cremar Barcelona
tindré la teya á las mans!
Jo prometré la república
á plasso fixo cada any.
A n'aquí produhiré vagas,
allá fare concejals.
Avuy invento una *caza*
dema una *Fraternitat*.
Y aixís passaré la vida
ben vestit y ben menjat,
¿Veu pare com els retrógados
no's saben espavilar.
Això son ideas novas!
¡D'això se'n diu llibertat!
¡Això es un ofici maco
y sobretot avensat!

JOHAN CALMA

Veyent passar els soldats

Un noy:
—Uno... dos...; uno... dos...
Una niña (!) *de la colonia:*
—¡Qué teniente tan guapo!
Una dida:
—¡Quín gastador tan ben plantat!
Un poeta modernista:
—¡Oh prosa vil de la vida!
Un pobre:
—Paciencia minyons.. y non piulatis.
Un rich:
—¡Quina fortor de sigrons!
Un ácrata:
—¡¡Esclaus!!
Un revolucionari:
—¡Quánta carn de canó!
Un monárquich:
—¡Visca el rey!
Un filarmónich:
—¡Quína monotonía!
Un pagés:
—¡Qu'és bonich!
Una cotillaire:
—¡Quín figurín tan bufó, aquell oficial!
Un mestre d'estudi:
—¿Quántas patatas deu menjar cada soldat?
Un enginyer:
— Malashaguanyadas energías gastadas en vá.
Un tranquil:
—¡Viva *alló!*...
Un, encare més tranquil:
— ¡ Viva la Pepa!

—A quant ho feu, cotxero?
—Una carrera, una pesseta; un'hora sis rals.
—Aixís una carrera.
—Ahónt vol anar?
—A Sabadell.

Reflexió

—Vetaqui qne are se m'ocorra una cosa: els homes son tot el contrari dels peixos. Allí ahont ells hi respiran nosaltres ens hi ofeguém... y vice-versa.

Un municipal:

¿Qué les sembla aquesta marcialitat?

Un torero:

—¡Cá, hombre! ¡mi cuadriya hay que ver!

Un patriota:

—¡Cádiz! ¡¡Cadiz!!

Un catalá:

—¡¡Santiago de Cuba!!!

EME

Cosetas

Un professor que te fama de molt tranquil promet á un alumne que si respón á la primera pregunta li aprobará els exámens:

—*Vamos* á veure: ¿Quants pels te un burro?

—Trentasset milions vint mil set cents vuyt.

—¿Com ho sab?...

—Perdoni: vosté m'ha dit una sola pregunta.

—¡.....!

—

En Eldorado.

La orquesta comensa la sinfonía que sense alsarse'l teló, el tenor canta una *romansa*.

Un pagés dirigintse al del costat li diu:

—Que son deixats els *maquinistas;* are s'han descuydat de alsar el teló.

—

A la Rambla:

—Noy, donam el diari.

—No el dono, que el vench.

—

En una fonda dels arrabals.

Devant del taulell ahont hi ha l'amo un cessant molt

atrotinat s'entaula atipantse á mes no poguer fins que per última solució crida'l *garson* y li diu ab molta serietat:

—Voldría parlar ab l'amo.

A poch, se li presenta'l duenyo, al que'l cessant ab molt interés li suplica:

—Permetim que li digui dugas paraulas á fora.

—¿Que se li ofereix?

—Vosté m'ha vist menjar?—el cessant diu a l'amo al ser al carrer—donchs, are'm veurá correr.

—Y va desapareixer carrer amunt.

—

Al vol:

—¡Una caritat!...

—Vaja, si fiheu vosdeuré cinch céntims.

—

Al devant d'un empresari
li deya un cómich tronat;
—No tinch ademans, es [vritat;
no vull demostrá'l con- [trari.
Pro també no's trova en- [care,
per mes que per tot bus- [queu,
qui per *ademans de peu*
passi la ma per la cara.

S. Faló Colanzos

Recort de la vinguda

Sense humor

Al amich E. Aubeyzón

Per més llibres y arxius regirats, jo no sé pas de que'm prové, ni com ni de quína manera l'he agafat, pero lo cert es que densá que tinch us de rahó, he portat un carácter carinyós y sim-

—Semblava tísich.

—Sí? Donchs la senyoreta de casa d'ensá que l'ha vist que ha renyit ab el seu promés.

—Y qué'n treurá si tampoch l' altre la voldrá?

—Oh pro'n té una postal..,

—¡Ab el discurso entero y pronunciado!
—Quant val?
—Deu céntims.
—Té, cinch y dónamel no més pronunciado.

pátich ab tot lo que venía á ésser una defensa de laPatria

Dit aixó, crech inútil exposar que d'ensá que La Tralla va venir á *llenar un vacio en la prensa*, ó parlant més clar y catalá. à fer nosa á més de quatre periódichs embaucadors del poble ignorant, y sobre tot, á fer la denteta á n'en Llopis, que jo vaig portar una estimació al tal senmanari, que traduhía envianthi trevallets, y ajudant en tot lo que mas forsas permetían al engrandiment del novell campió nacionalista que defensava sense cobardiments de cap mena'ls drets de Catalunya.

Fá poch que vaig sapiguer per veus aisladas, que la redacció del periódich á que'm refereixo volía fer «Calendari, mal sigués per fer morir d'enveja al *llibreter espanyol*, que rabiaría veyent com els almanachs de *La Campana*'s tornan grochs de anemia, per més mangra que portin las planas, restant arreconats en cualsevol estantería, y'ls Calendaris de La Tralla el poble'ls arrebassa de las mans dels compradors.

Sabedor de l'intent esmentat, em vaig decidir á fer quelcom pera tal obra y ja espolsava las trenyinas que s'havían aferrat á la ploma, tot rumiant el tema que desenrotllaría... qüestió seria, per suposat, perque desde naixensa soch rebech, sorrut y fret, y daleixo més fent plorar, ó plorant, que no pas movent gatzara y alegría.

Pero vethoaquí que llegeixo l'anunci, ó sigui la ordre insertada, clara y terminant com un *Ordeno* y *Mando* de l estat de siti, y veig que volen trevalls de xisto, condempnant als homes serios á tornarse alegres, de bon humor y de frescura.

¡Vaya una idea els senyors de La Tralla! ¿Cóm volen que riguém ó portém tranquilitat dins nostre cos y ánima, si al veure l'ensopiment del poble envers els ideals purs de redempció, la conciencia tant despótica dels centralistas al ofegar els nostres clams de reivindicació y la miseria de tants

esperits raquítichs que'ns envoltan, no podem menys que estar serios y ferrenys, preocupats ab tanta baixesa, y si's vol que la boca rigui, sols es pot esclafir en sarcástica rialla de despreci, de fástich contra tot lo esmentat?

He llegit decrets dels emperadors de Austria, Russia, Japó, Alemania, etc., etc., fins del nostre Emperador del Paralelo y may havía trobat cap dictadura semblant á la de volguer fer riure á un ciutadá per forsa.

Empipat d'aixó é imposibilitat per fer altra cosa, no envío cap travall al Calendari de LA TRALLA y m'hauré d'acontentar veyent que'l meu nom no constará en un tomet que será tant llegit, tant envejat y fins odiat, aixó últim, per tots els imbécils y tontos.

JOSEPH BATISTA

—Escolti avi. La mare diu que vosté te seixanta anys.
—Sí, fill meu.
—Y ahont els té?

Ditxos... manditxos

Qui endevant no mira...
pot topá ab una cadira.

—

Del *ou* al *sou*
del *sou* al *bou*...
(qui diu bou diu «*vacas*»
per omplí las butxacas).

—

A Sans y á minyons
esguerrats y pochs pinyons.

—

Qui mes mira
senyal que hi veu.

—

Qui ab vacas s'embolica
en sortirá envaconat.

—

De Llevant ó de Ponent
no t'arribi cap parent.

—

Val mes un duro á la má
que cinch duros per cobrá.

RAMÓN BARBANY

El Puigsacalm desde'l plá d'Olot

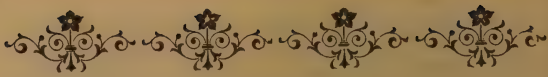

A un...

Perque no penso com tú
ton desitj es denigrarme,
y aixó que't dius lliberal,
y vols ser més pur que'ls altres!
Si es que't cega la passió,
deus eixa vena arrencarte
y si es l'enveja, *amich meu*,
l'enveja es mala companya.
Ton enverinat fibló,
¡ab quin anhel en mí'l clavas!
Jo no sé pas que t'he fet
perque gosis, calumniantme.
Rastrer y traydor escorpi;
¡ta vida es molt miserable!...
Just es que sent catalá
estimi á la meva mare
Catalunya, ¡que per mí,
val un Mon, més que una Espanya!
Jo no vull esser fill bort
com tú que, vil, la mal-parlas!
Y perque per ella faig
lo que la lley de Deu mana:
professarli amor sublím
com se mereix una mare,
fuetejant ab bras ferm
als qu'intentan denigrarla,
y combatent als malvats
que l'insultan y l'infaman,
¡per tot parlas mal de mí!...
Tú mateix, vil,'t delatas,
¡qu'ets mal fill y mal germá
y no tens ni cor ni entranyas!...
Després ben alt podrás dir
en meetings y... zaragatas,
que son volguts Idols teus
eixas tres paraulas santas:
«Fraternitat», «Igualtat»

y «Llivertat» ¡pastanaga!...
¡¡¡Lo que tú, las fas servir,
es solsament de pantalla
per atiparte y medrar
ó costa de l'ignorancia!!!
¡També la vull l'Igualtat!...
mes no com tú la proclamas;
¡Jo no envejo res d'aquells
qu'entre estalvis y suadas
s'han fet una posició
més ó menos respectable!
L'Igualtat que jo vull, es
respecte entre els uns y els altres;
y el mateix pobres que richs
mutuament considerarse,
¡Llivertat!... Eix nom sublim
¡cóm l'embrutas!... ¡cóm el tacas!
vols Llivertat, y perque
no penso com tú, ¡'m mal-parlas!...
¡L'enveja y la Llivertat
jamay han estat companyas!
Fraternitat vols també;
¡ni sé cóm gosas parlarne!
¡¡¡Y qué tens d'entendre tú
de Fraternitat, mal-ánima,
si essent, com som tots, germans,
es tant la enveja malvada,
que per lográ un grapat d'or
jo fins crech qu'ab má cobarda
obrarías com Caín,
ó pot-ser més vil encare!!!...
Creume á mí; pe'l be que't vull,
deixals estar á'n els altres;
que al véuret tan envejós,
tan rastrer y miserable,
malmetent honras y noms
y enllotant virtuts sagradas,
se'm figuras l'escorpí
que si be pe'l fanch s'arrastra
sempre que pot, de traydor,
son fiblet verinós clava.
Y al escorpi, quan se'l veu,
¡¡¡ab un cop de peu s'aixafa!!!

FRANCISCO CARRERAS PADRÓS

Acudits vells y nous

Napoleon en una batalla que tingué ab els prusians, estava ab lo seu secretari dictantli una carta, quan una bomba cayguda vora seu se li emportá la taula.

—¿Qué tens?—digué ab la serenitat que li era propia.

—¡Una bomba, senyor, una bomba!!!

—Y que té que veure la bomba, ab la carta; segueix.

(No ho hauría fet en Cervera.)

* * *

—Ets molt comprometedor. Si veuhen que't ficas una cullereta y un platet á la butxaca...

—Noy veurás... Fa molt pobre entrar en un café y no péndre res.

* * *

En un tribunal.

—¿Encara negueu lo robo haventvos trovat ab la cartera á 'as mans?—deya un jutje al acusat.

—Ja veurá, he negat sempre y els homes honrats no més tenen una paraula.

* * *

Una senyora va sorpéndre a la seva cambrera que'n el seu lavabo es pentinava amb las sevas pintas, empolvantse y estocantse ab lo seu *sevici perfumat*.

—Gracias, dona, es á dir que ab lo meu...

—Veurá,—digué la cambrera.—Com que jo no tinc escrúpol de vosté per aixo me'n serveixo.

La odisea d'en Borrás

—¿Qué querrá decir Borrás?

—Lo he consultado en un diccionario y quiere decir Buenorraso en castellano y burro grande en catalán.

—Ahora comprendo porque los catalanes no lo hallaban Bueno...

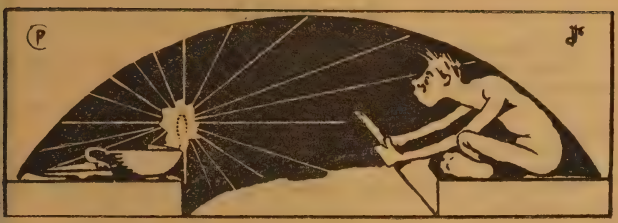

SONET

Progrés y Llibertat, paraulas santas
brodadas al bell mitx d'una bandera,
que vol ser una ensenya de las tantas
per redimir l'Humanitat sencera.

Paraulas per l'istil quantas y quantas
vaig veurer col-locadas de renglera,
simbolisant ideas sacre-santas (¿?)
que'm fan pensar de diferent manera...

Y ab tantas, una sols mon cor anyora:
esserne tolerant, fe 'l poble lliure
quan té aquést condicions per poguer viure,
y lluytar per la causa redemptora.

Puig, fentho aixís, no molt llunyá es el día
de véurhi 'l mot sagrat: ¡Autonomía!

SALVADOR BORRUT Y SOLER

Acudits

A cál dentista.

Aquet está arrencant un caixal á una senyora, y feta la operació exclama aquesta.

—Bo! are m'ha arrancat el bo per comptes de treurem el dolent.

—No pot ser.

—Perque?

—Perque es impossible treure res dolent d'una boca tant encantadora.

—

Entre intelectuals.

—Sabs que ha dit de mi en Fulano? que las mevas obras no van en lloch.

Cap d'estudi

—Be no'n fassis cas. En Fulano es un neula. No te criteri propi No mes diu lo que sent dir als demés.

—

Devant del jutje.

—Perque li va clavar el cop de bastó?

—Perque ell m'havía pegat.

—Y no sab V. que la lley de Deu diu que quan se reb una bofetada's para l'altre galtá?

—Si Senyor, pro com que'm va pegar un cop de puny al nas y de nas no mes ne tinch un...

Rosegons

Lo mateix si't dius carlí
que si't dius republicá,
ben-volgut serás per mí
si ets enter, honrat y sá.
¡Que's el cor qui á l'home fa!
¡¡No el color polítich!!... !!!Ca!!!...

—

Ja s'acosta el Carnaval,
el temps que tú tant anyoras;
¡El temps que matas las horas
pe'l carrer... fent l'animal!...

—

Cambías tan fácilment
de partit com de camisa
¿y et dius conseqüent?... Minyó,
calla... ¡que m escapa el riurer!...

—

¿No ho han pas sentit á dir
si la paraula «Política»,
en el diccionari Humá
es sinónim de «Bruticia?...

FRANCISCO CARRERAS PADRÓS

Diuhen que varem guanyar la derrera *huelga*, y jo no més sé que hi he perdut la salut á copia d'ápats endarrerits.

A Sants y minyons...

—Salud y fraternidad;
—Tanto bueno por mi casa?
—Ja usted nons dispensará
—¡Oh! mis correligionarios
dispensados siempre están.
—Venimos don Alacandro
pues... venimos por hablar.
—Hablen, y piensen que en casa
están en la intimidad.
—Pues por eso hemos banido.
—Ya pueden pues empezar.
—Es el caso que hace tiempo
que corre por la ciudad
y pueblos de los voltantes
que usted nos porta enganyats,
que lo de «Casa del pueblo»
es un parany por pescar;
que cuando viene usted á vernos
es no más por pasear,
que á las fondas ya'l conocen
por su muy buen paladar,
mientras nosotros sudamos
y apenas comemos pan;
Que cuando habla en el Congreso
es soló algún caso aislad,
y por el bien de nosotros
apenas se rompe el cap,
que sas companys fan lo mismo
y que son malaguanyats
los treinta y cinco mil votos
que hi varemos emplear,
que más habrían valido
por un puesto que usted sap.
Y Emperador por aquí,
y Dictador por allá,
y en fin, tanto y tanto se habla
que nos llegan á atipar.

—Esos son habladurias
de esos carcundas quizás,
y de esos catalanotes,
más llegando nuestro ideal
los pondremos correctivo
y eso, tarde no será.
—Eso es lo que nos motiva
venirle á mortificar,
pues esos catalanistas
ya van diciendo verdad,
puesto que ellos nos recuerdan
que cuando el vamos votar
dijo usted: «Cuando yo quiera
será nuestra la ciudad,
que para hacerla cenizas
me sobra á mi potestad
que eso de la república
será un hecho á no tardar»
Y en fin otras mas promesas
alagadoras cual más,
y vamos pasando el tiempo
con miitings sin resultats
favorables por nosotros,
que ustedes viven campans
bien limpios de polvo y paja
sin faltarles nunca un ral
pera fumarse una breva
y el pueblo vaya cantant
y ahora solo faltaba
lo de la Fraternidad
pues si así vamos siguiendo
vaya una Unión fraternal,
mientras pasamos disgustos
ustedes á veranear,
y así muy pronto daremos
la razón als esquilats,
es decir, catalanistas
esos del «Bon cop de fals»
cuando nos prestan la silla
y nos dicen muy ufans
¿Porque no esperais sentados
que así no es cansareis tant?
Es cuanto hoy pueden decirle
uns que no quieren badar.

J. O. DE GRACIA

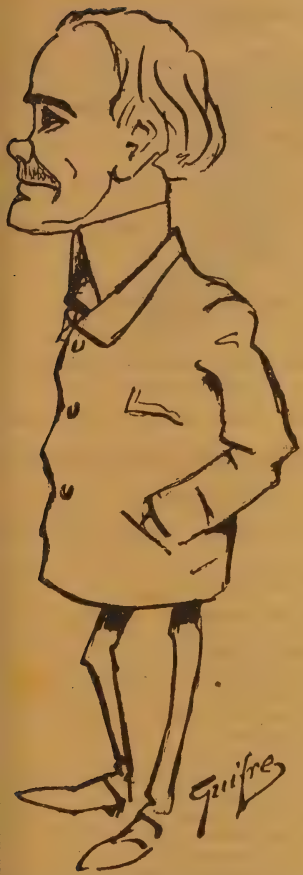

Si jo hagués nascut ab veu de tenor, ab aquests cabells y aquest ayre distingit, hauria sigut un tenor de primera.

¡¡ Llibertat !!

Al cor dels fills de la terra
un esqueix hi ha arrelat
jo ja sé qui'l plantaría
y també d'hont fou portat.

De bona llevor va ferse
perque's diu qu'es ben sapat
y al cor dels fills de la terra
Y'ls hi es grat

Per la patria fou penyora
l'esqueix de la Llibertat
jo ja crech que n'es deutora
germandat.

Tots somnían per plantarlo
en terrer assahonat
mes lo pugó de la casa
l'ha robat

¡Ay, pugó, de vil insecte!
mala sort haurás tingut
la teva vida es molt curta
¡¡ja has rebut!!

Cop d'aixada y cop de daga
lo pagés t'en llevará
la teva vida malvada
¡y ho fará!

Y'l esqueix en nostra terra
florirá y reflorirá
ni la enveja malvada
el matará.

Y quin'ombra á dintre casa
donará lo nostre esqueix
ens será l'esqueix de vida
de la patria, lo mateix.

LL. ROVIRA Y GUINART

Cambrils Setembre 1904.

Xistos vells

Un predicador castellá aná á predicar á un poble de montanya. A mitj sermó tothom va quedarse adormit perque no entenía una paraula. Lo predicador tot enfadat va cridar:

—¡*Fuego, fuego!*

Tothom va aixecarse esmaperdut y xisclant.

—¿Ahónt es?. . ¿áhónt?

—*Al infierno* — digué el mossen— *para quemar á los que no escuchan la palabra divina.*

Pero un cop comensá altre volta la gent s'aná adormint altre volta.

* * *

¿De quín delicte se l acusa?—preguntaren á un pres.

—D'estimár massa á las lletras.

- ¿Es escriptor polítich?

—Cá perque vaig enamorarme d'unas lletras de cambi.

* * *

—¿Y qué tal noy cóm t'ha anat l'examinarte?—preguntaren uns pares al seu fill.

—Be, molt be; els he agradat tant que han dit que l'any que ve ho tornés á repetir.

Els pares quedaren embadalits devant d'ell.

SONET

T'estimaré fins á trovar la esposa
que eternament ab mí s'ha de juntar
en un altra regió més venturosa.
lluny d'aquest mon, d'aquest inmens fossar.
Allí veurém la munió febrosa
de morts buscantse per l'etern gosar;
jo triaré, y tú no'n serás gelosa,
tas amigas del mon vejent passar.
Donchs també d'un espós haurás la endressa
y passará son ombra amorosida,
y quan te cridi 'm deixarás depressa.
Y'ns haurém olvidat tal com s'olvida
al company de viatje en mar revessa,
y ja no'ns veurém més en l'altra vida.

ISIDRO VENDRELL

Apunte del natural

—Quinas cosas de dirme també aquell beneyt...

Acudits

Entre pare y fill.

—Papá, el rebut del col-legi.

—May m'hauría cregut qu'els estudis costessin tants diers.

—Oh, y això que sochi dels qu'estudio *menos*.

—

Al teatre.

Un senyor á una senyora que porta un barret descomunal

—Senyora, hauría de fer el favor de treurers el *sombrero*. le pagat un duro per la butaca pera veure...

—Donchs jo n'he pagat vint pel *sombrero* perque me'l egin.

—

En un café.

El mosso fa trincar repetidament una moneda de 5 pesseas qu'acaba de darli un client.

—Home, m'empipa qu'estiga aquí fent trincar tant la moneda.

—Es que podría ser falsa.

—Precisament per això m'empipa.

Consells sans, bons, (ó dolents) pels que ja passin de nens

Si vas á veranejar
pensar l'ermilla omplenar.

A casa l'apotecarhi
turrons no podrás comprarhi.

De sobre d'un tamboret
no t'hi tinguis á peu dret.

Si may te convé algun gat
ves á Casa la Ciutat.

No fumis tabach habano
donchs se fa dir senyor ('l mano).

No juguis á caball fort
de sobre d'un burro mort.

No caminis de talons
al baixarne uns grahons.

Al costat d'un capellá
no apendrás á renegar.

Al devant d'un concejal
no li diguis carca-mal.

JOAN JAUMANDREU

Ocurrencia

Dos companys disputavan ab dalit
á quí d'ells més matinejava,
quant un digué: que á las cinch ja estava
molts días, de peus, á fora'l llit.

Feya rato ja que discutían
com se podía aixó demostrá,
mes l'altre, 'l seu catre l'hi ensenyá
ahont quan jeya, 'ls peus, fora li sortían.

RAMON BARBANY

Xistos vells

Dos nuvis anaren á casarse pel civil.
Lo jutje al veure que'l nuvi estava begut digué:
—Torneu demá que sabreu lo que vos feu.
L'endemá hi tornaren, estant encare mes begut que'l día vans.
—No vos doneu vergonya de portar devant de la lley—diué el jutje á la nuvia á un home que está tan xispat.
—Prou pena que'n tinch—feu la nuvia—pro sápiga que uan está seré, no el puch fer vení ni á tiros.

—

Un subjecte molt petit entrá en una biblioteca.
—Quin llibre vol?
—Un que sigui bastant groixut.
—Be ¿quin?
—Lo que vosté vulgui Vinch á dormí una estona pro com ue soch tant nano el vull per séuremi á sobre per arribar á taula.

—

—Gracias amich—feya un que volía passar per escriptor que no arribava ni á fer rodolins—se que has donat á lleir aquells poemas meus que vag deixarte, perque em diguesis que't semblavan.
—Si noy, ja recordo: els senyors de Rocbrut van demanarne un entreteniment per ferlos adormí y vaig dexarloshi.

—

En Lerroux.
—*El pueblo tiene sed de libertad, sed de justicia, los obreros tienen sed de emancipación, jo tengo sed...*
Un d'entussiasmat:
—Doneuli aygua.

—

—Una gracia de caritat, senyoret, bon senyoret, que tinch ona y quatre criaturas.
—Germá,—salta el senyor—jo en tinch vuit y la sogra y o demano res á ningú.

Versos

A un amich molt pavana
que versos sempre 'm demana

Estich noy en un apuro
que no se si'n sortiré,
perque jo no soch poeta
pero vull seguir la beta
y are versos vaig á fer.
Crech que tu'm dispensarás
si resulta algún bunyol
que si resulta t'ho juro
que no'n faré ni un de sol.
Pro are'l meu cap barrina
que un vers aquí vull escriure
y no se com comensar
no se de que haig de parlar
si de serio ó be de riure.
Ja veus donchs, qu'es un apuro
el cas el que jo are'm trobo
sens saber de que parlar
de la patria, del aymar,
m'he quedat igual que un bobo.
Vaja no se si está bé
lo que del meu cap he tret
y tot lo que aquí esplico
ans de que'm dongin un mico
ja'm retiro ab el vers fet.

EMILI SALETA

Molins de Rey Septembre 1904

L'estany dels Josepets (Dibuix de J. Grau)

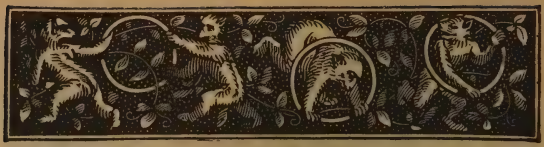

A NERON II

¡Oh Emperadoı I! Magnat d'aquellas terras
que jeuhen en els peus d'una montanya
de quin castell parlat per tú mil voltas,
d'esqué l'has fet servir per pescar actas.

¡Oh tú mortal! que de Ponent vingueres
—Oh més ben dit—et varen facturarte
perque salvesis ab las tevas *forsas*
lo turró dols, per lo ventrell d'Espanya.

¡Oh cor humá! que á la clase obrera
vas obrí els ulls... dels richs que l'esplotavan,
y allá á Madrid en una imprempta teva
als teus obrers feyas morir de gana.

¡Oh gran guerrer! que á destruir cridavas
dientlos que al devant et posarías,
y un día qu'esclatá una vaga fera
vares fugir posant pell de... *gallina*.

¡Oh dictadó!... que ab lo teu cessarisme
tothom cumplí... menos els que no ho feren,
y aquella *causa santa* que *defiendes*
ab ton mandat, un sis mil vots va perdre.

Y els teus esforsos el poble te'ls corona
seguinte com un be y un trono t'alsa,
un trono il-lusionat per l'entusiasme
un sitial molt segú... segú de caure.

Y tú cenyinte la Reyal corona
passejes magestuosa ta mirada
y veus als pinxos teus de cara fosca
que alsánt llurs gavinets, et fan la guardia.

Voltat estás d'una *cort* il-lustrada
hont lo millor y el més granat s'hi trova;
desde'l *poeta* En Pep y Ruch dels plagis
y un curandero ab títol d'altre cosa.

També hi oviras *il-lustres* catedrátichs
qu'un *hipparión* confondre va ab un burro
y un *geográfich* que tot buscant las Asias
solía cambiar lo Mapa-Mundi.

Altres n'hi tens en lo teu llarch *seguíci*
que han menyspreuhat els mestres, per un'acta
y t'han alsat dient *que eras la piedra*,
la pedra gran... que ha tots los fará caure.

Dintre els teus súbdits *germanor* impera
y una unió gran á tots els cors enllasa,
y sembla ¡ay! las grans *balsas de aceite*
que fora... *si las mujeres mandasen.*

—¿Podria deixarme un duro, per casualitat?
—No puch; y no per casualitat, sinó.. per poca confiansa.

Y tú; vegén la gloria y l'armonía
que gosa al entorn teu, t'hi ensenyorejas
y fas volar ton carro movent fresa,
com si pasés Nerón, á la moderna.

Y en somnis veus cremarse Barcelona,
obra que *has fet* ¡Etern! sols per distreuret,
y tú t'estás al cim del Tibidabo
enmitg dels *negres* teus, boy fumant brevas

. . . . . .

Mes ¡Ay Nerón! que no son pas tot glorias
lo que tú veus en ton riquísim cetre;
quan estás sol, las dents t'espeternegan
sentint la veu, veritat de la conciencia.

Y tú tens por, y aquell valor que mostras
quan tots els teus et guardan las costellas,
et fuig molt lluny y als sants fins t'encomanas
per alluuyá'l canguelo que t'aterra.

Pro res hi val: las sombras et segueixen
y fuges á amagarte dins la casa
que pel poble digueres que la feyas,
y tot ho es... menos la casa seva.

Fes com Nerón, ja que ho volías serho
just es qu'hi pensis, ab sa agonía glosa;
mes ¡ay! no et matis august Rey Alexandre,
que ta panxa va bé... cobrant de l'olla.

Espera, sí, que'l poble que t'alsava,
de lo teu cos en fasi una empanada,
y tot menjant de ta *Casa del Pueblo*
alegrement hi balli una sardana.

Y quan Nerón va veure en sa agonía
las sombras d'Agrippina y de Poppea,
veurás al enfront teu tétrichs espectres
dels obrers morts de fam y de miseria.

LLUIS D'AVELL

Nota de la guerra

El rus.—Veniu, correu, que tinch un japonés agafat.
—Donchs pórtal cap aquí
—Oh, es que per més que fassi no'm vol deixar anar.

Acudits

—Que te tart?
—No senyor; mal de cap!

—

Entre dos burócratas.
—Me sembla qu'are ab aixó de las economías te treurán le las oficinas.
—Quí, á mi? Aixó no es possible!
—Vols dir perque tens bonas influencias.
—No, perque no hi vaig may.

Dolsa esclavitut

Esclau me trovo avuy á ta presencia
temptat per las ninetas dels teus ulls,
temptat per aquest front tot ignoscencia
y el march de tos cabells, d'hermosos rulls.

De bat á bat la Vida m'obra els llassos
cada volta qu'estich al costat teu,
y, encara que lligat en els teus brassos,
tot volguent llibertat, no'm sab pas greu.

Aquesta esclavitut prou me sadolla
d'una forsa viril, de inspiració,
y en ella hi veig la front ahont hi brolla
d'un amor verdader, la redempció!

R. Ribera Llovet

Sabadell.

Puntas

Y això d'Extrem Orient,
¿que't sembla? em va dir l'Aleix
¿Que'm sembla? que tant mateix
ho portan massa á l' «extrem».

—

Devant d'un conflicte armat
entre dos ó mes nacions,
Espanya te condicións
per... amagarse á un forat (1).

—

Russia's veu en un embull
pel séu poch enteniment,
donchs que encara no's desment
que van tirá ben ve á *ull*.

—

El Liberal ja badalla,
La Tribuna se'n va á dida,
y's reventa *La Perdida*
d'una indigestió de Tralla.

Ramón Barbany

(1) per insignificant

Xistos vells y nous

Coneixía á un orador republicá de llautó que quan comensava las sevas *llaunas* en los meetings deya:

—Senyors, avuy tinch per... dius...

Mes, un día un espectador li contestá:

—Lo que té vosté son guatllas (mentidas), no pas per... lius...

—

Una ninyera que junt ab un *requeté* de quitxalla s'estava contemplant els micos, deya á n'els noys:

—Mireu nens. Aquí hi ha tota la familia: aquell més gros es el pare, aquell la mare y aquells petits els fillets.

—Ecolta—saltá el més aixerit—¿y la ninyera ahont es?

—

Un dependent barber, d'aquells que per semblar *atents* ratabalan als parroquians ab preguntas y més preguntas, feya més de mitja hora que ab las estisoras á la má tenía posat en *capella* á un pobre senyó que tremolava al més petit moviment que ell fes. Tot d'un cop el dependent li clava una trepitjada que feu veurer la *padrina* al pacient parroquiá.

—Ay, dispensi; vosté deu tenir ulls de poll, ja li donaré un bon remey que...

No jove, no, gracias; prefereixo que'm deixi está els peus y que's cuydi un xich més del cap

—

—¡Bestia!—exclama un senyor al sentirse brutalment trepitjat. — Podía mirá lo que feya.

—Ja veurá—li digué l' altre—per qué posava els peus sota dels meus.

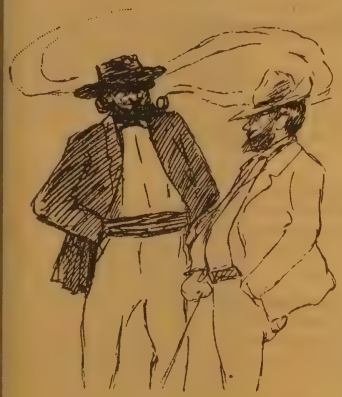

Entre amichs

—Y de qué fas are?

—Soch de la Fraternitat.

Acudits nous y vells

Sobre la porta de cert cementiri s'hi llegeix aquesta inscripció:

«Per acort del ajuntament, aquí no s'hi enterran mes que als *morts* que *viuhen* en lo poble.

—

—¿Que no ha vingut lo basté?—
deya á sa esposa'l Pau Mallas;
y aquesta li respongué:
—Sí; y t'ha portat las morrallas.

—

—¿Qué busqueu al envelat
ara que ballan lo vals?
—Res, pro buscava sis rals
que vaig perdrer l'any passat.

—

—He llegit un llibret are
que m'ha *distret* d'alló mes.
—Perxó potser no't recordas
de pagarme lo que'm deus.

—

—M'ha dit l'oncle del Nadal
que á fira demá t'en vas?
—Sí, á comprá un animal.
—Home, ja m'hi trobarás.

—

—Ves qui ho havía de dir
que't posessis tant robust.
—No ho estranyis, fa un mes just
que la sogra's va morir.

Gotims

La cansó del teixidó
tres dias sí y tres dias nó:
Tinch de parlá sens embuts
que si aquesta crisis dura
los obrers estém perduts,
la miseria no's detura...
pro segons diuhen
n'hi han que viuhen
pobrets menjant enciám,
y lo mes trist sense pá...
antes que morins de fam
ens hi haurém d'acostumá.

—

La campaneta de la ning-ning
qui la troba no la tinch:
L'agricultura á ca'n taps
y l'industria á ca'l drapaire,
¡ay! senyó qui'ns mals de cap
si'ns hem de viure del ayre ..
¡Vindrá molt justa
are la fusta!
puig hi ha un cap de carbassó
qu'últimament ha inventat
que d'un bocí de tauló
lo converteix ab pá torrat.

PATARRONAS

Engruna

En Pep es deixa la barba
y ara tot lo seu afany
es volgué que d'aquí á un any
tenirla com una garba.
Jo li vaig dir, en efecte:
— Home, m'has de ser formal...
¿per qué ho fas, per fer respecte
ó per estalviá'l ral?

PATARRONAS

Cosas que no fan catalá

Anar als toros.
Esser busca-rahons.
No paga'ls deutes.
Anar maco de fora y brut de dins.
Escriurer en castila.
Esser unitarista.
Abusar del «mam»
No sapiguer dir «setze».

RAMÓN BARBANY

Acudits

Deya desde una finestra
la Francisca á una quitxalla.
—¡Hont vas ab aquesta palla?
—La duch pel burro del mestre.

—

—De la veu sempre n'he fet
lo que la gana m'ha dat,—
deya un tenor satisfet.
—Si es aixís fesne un barret
qu'el que dus es molt tronat.

—

Desesperat l'Andreu corre que correrás á tirarse de cap á mar. Al arribarhi toca l'aygna y al trobar que's freda diu:—Ja vindré un altre día.

—

Una mare porta el seu fill á la escola:
—Es llest el noy—li pregunta lo professor.
—Molt Sr. mestre. Si no perque es tartamut per lo demés sab expressarse molt be.

—

—No sent D. Damiá quina fortó d'acit fénich?
—No sento res, soch sort.

—

—Perque has fet un rellotje, estás aquí á la presó?
—Es mal entés, hi soch... perque m'hi han portat.

En Cebriá

I

Era per Corpus. Aquell día en Cebria estaba tot neguitós tremolós alguna n'hi passava. Sa cara prou ho deya, sas nans tremolosas, son parlar totas sas maneras ho denostravan.

—¿Que't passa Cebria? Qué ens?—li preguntá mes d'un cop la Munda.

Y en Cebriá, responía invariablement que res, que illó era malestar y que sentía molta frisansa, pero res nes...

Al ser mitjdía y després de haver dinat, en Cebriá s'en ná, pero al despedirse de la Munda y dels petits ho feu le tal desacostumada manera que's podía assegurar que aquell home plorava.

II

Encara no feya mitj'hora que'n Cebriá era fora, que pel cel-obert la vehina del primer pis cridá á la Munda, y de baix estant li digué si volía deixar anar á la professó á la seva canalla puig el seu tambe hi anava y aixís podrían anar junts. La Munda prou hi venía bé qu'hi anessin, pro lo qu'ella deya: si'ls hi porto y en Cebriá ho sab, me mata, puig essent com es un dels principals del *Centro* no permetería que sos fills anessin á la professó, y estant ab aquets pensaments no sabía que fer, quan al úl-

La marina espanyola

—Ab una pintadeta de color de cendra tenim marina per deu anys més

tim la decidiren los prechs dels menuts y las súplicas de la vehina.

Al cap de mitj'hora sortían las duas mares y al devant anavan els petits, tots cofoys d'anar á la professó, y d'aquesta manera arrivaren á la Catedral.

III

Quina tarde, quin bullit y de quina manera anavan els paperets. Allí tot eran crits tot respirava alegría.

Al crit de ¡ja venen! ¡ja venen! tota la gent s'apilotava, l'un sobre l'altre; trepitjada per aquí, empenta per allá, la Munda y sa vehina corrian ab tal dalit que casi no hi veyan.

—Aquí Munda, aquí estarem bé, aixís els podrem veure. ¡Ay gracias á Deu! que'ns hem pogut enquibir en algun puesto... Te ja tením els geganta aquí! Goiti la geganta quin trajo porta mes bufó. ¡Ja veig els col-legis... miri'ls seus...!

—Manel, Manelet—feu la munda tot cridant al mes petit de la colla; aquell xicotet ab aquell somris que sempre l'acompanyava,—Manel dom un carmelo. Y en Manel s'aturá pera buscar en un mocador lo que li demanava sa mare... quan de prompte se sentí un soroll espantós. Una confusió terrible regná y tot sigueren crits y corregudas. Els uns queyan sobre'ls altres y els crits esglayadors de ¡Una bomba! ¡Una bomba! esferehiren l'espay.

IV

Sí; una bomba havía sigut la causa de tanta sanch, puig sens dubte las víctimas eran moltas y la má criminal que l'havía llensat estava allí agafat y lligat. Aquell home que d'aquella manera havía atentat contra la vida de tants infelissos era en Cebriá!

Se'l endugueren cap á la presó, seguit d'una multitut que llensava crits contra aquell home que havía causat tantas víctimas; mes de prompte s'hagueren d'aturar per donar pas á una comitiva que conduhía á uns quants ferits que havían recullit del lloch del succés... y allavoras y sols allavoras doná senyals de vida en Cebriá y fou perque entre la multitut vegé á la Munda y á sos fills terriblement desfigurats.

En Cebriá había sigut son butxí.

J. Caballer

Barcelona 19 Noviembre 1904.

Una bomba

La propietat

Jo possehía edificis,
possehía camps sembrats,
y tranquil, menjava el rédit
de las mevas propietats.

Després adquirí una tomba
y:—Aquí té sa propietat,—
va dirme l'escribent fúnebre
al entregarme 'l resguart.

Per causas qu'ara no explico
vaig perdre las propietats
y el pá ab ellas, menos una:
la tomba que'm menjará.

SANCH DE CARGOL

Cantars

Moltas noyas van molt macas
y estalvían aliments,
pro's troban moltas vegadas
qu'en protestan els bodells.

—

Casi be totas las tias
diuhen que no s'han casat
perque l'unich qu'estimavan
va morirse á se... soldat.

PATARRONAS

Las Víctimas

I

Mal que per tots fos titllada y motejada y que tota la familia la tingues aburrida per son procedí, en el fondo de lo que passava la Roseta no'n tenía pas la culpa; que si no cuydava la casa, que si era desdenyosa ab l'Arcadi'l seu marit, que si no portava afecte á ningú de la familia y una serie llarga de altres imprecacions d'aquest istil eran las que se sentía la Roseta desde que del bras de l'Arcadi havía traspassat lo portal de la Parroquia ab el mantell blanch y la flor de tarongina.

Ella no podía negarho, no l'estimava á l'Arcadi, no havían pas nascut l'un per l'altre, la Roseta al menys no era pas per ell, tot el seu afecte era per un altre, per aquell si que sentía la estimació sublim que inutilment s'escarrassava la familia en qu'ella la sentis pel que era son espós; ella havía donat son amor á un altre, á un ideal per ella, y ja mal que volgués no podía donarne á ningú perque no n'hi quedava, es clar, com que era per l'Agustinet tot, tot per ell.

No hi va haver pas remey, l'efecte entre els dos en lloch d'aumentar aná minvant cada día mes y com mes els parents es cansavan en fer reflexions á la Roseta perque dongués mostras d'apreci á n'el seu marit ella mes aburriment li sentía perque cada instant li semblava descubrirli nous defectes que li feyan més antipátich.

L'Arcadi per altre banda, que estava prendat d'ella com se n'está d'una figura ideal, hermosa, pero que no li sentía altre amor que'l superficial, no l'estimava ab el cor, l'estimava ab un amor lasciu casi ab l'*amor* que se sent per la dona venuda, no li valían tampoch els esforsos que feya obsequiantla ab richs presents pera conquerir son amor momentani y aparent al menys; no, la Roseta no las estimava totas aquellas distincions que li proporcionava la riquesa de l'Arcadi, no las estimava ni podía estimarlas perque desde allavors sentía una despreciació instintiva á tot quan era ó prevenía de aquellas riquesas materials que la tenían feta esclava; el seu cor sentía sols el goig de aquella riquesa tan hermosa, d'aquella riquesa tant gran, el goig de l'amor, del veritable amor.

Pero la set insaciable dels egoistas l'ofegá aquesta riquesa: els pares de la Roseta havían volgut á l'Arcadi per

gendre perque era rich, el seu dot aumentaría la fortuna de la familia y ella la noya, la que confortada ab els ayres de la joventut tenía un cor obert als grans sentiments, un cor gran, noble, fou la víctima de las prácticas egoistas dels vells corcats, perque l'ambient podrit de la humanitat feya ja molts anys que voltava els seus cors.

Y per aixó no podía estimarlo á l'Arcadi, no l'estimaría may, perque li era impossible, perque fins á voltas li semblava veure en sa figura l'aspecte d'un escarceller que la tenía subjecte en vil esclavatje.

Mes el cor no li tenían pas de lligat, el seu cor li volava cap á l'Agustinet, á n'aquell per qui bategava ab deliri, á n'aquell á qui las imposicions dels seus pares l'obligaren á abandonar las ilusions que en son cervell s'havía forjat.

II

Aquella vida no podía durar; per la Roseta era insoportable y por aixó vingué un día en que per fi l'aucell trencá els fil-ferros de la gavia que la empresonava y desaparegué de la familia, dientlos en una carta que'ls deixá, que fugía ab l'Agustinet, ab aquell á qui no podía abandonar.

III

Durant un periode de temps res se sapigué d'aquella parella que s'allunyava per fugir del llot en que's revolca la societat.

Sols després al cap de temps, al passar l'Arcadi una nit per un dels carrers baixos de Barcelona volgué fixarse, sense sapiguer quin poder l'hi induhía, ab la cara d'una d'aquellas donas que li deyan *guapo* y el cridavan desde el portal de las escaletas .. y l'espant se pintá en son rostre; aquella dona era la Roseta, era la seva antiga muller... pero ja refet de la primera impresió li llensá una mirada de despreci y ab ayres de filosop s'allunyá tot pensant en que *mentres existeixin prostitutas no s'obtindrá l'assoliment del jorn de-cultura y progrés.*

No obstant no se li ocorregué que la Roseta era víctima del despotisme humá.

PERE B. TARRAGÓ

(Fot. Areñas)

En Pere Codina

notable primer actor del Teatre Catalá

En Codina

Quan l'ex-nostre Borrás amagava ab dubtes, enemich eterns de la sinceritat, el seu ferm propósit de deixar la es cena catalana, va comensar á parlarse entre 'ls que pot dirs que cada día *fem junta* á cal amich Riera, del novell actor se nyor Codina; si bé era novensá sols per nosaltres, donch temps há qu'*anava* rodant mon, trevallant dins la escen castellana primer ab la Tubau y més tart ab altres, fins creurers arrivada l'hora de fernos assaborir els seus aprofi tats estudis dintre el nostre teatre nacional, y á fé que n podía existir mellor oportunitat pera fer més patent el con trast, ja que mentres l'eminent actor Enrich Borrás ens dei xava, fins negantse á cumplirs els darrers mesos de la sev contracta, en Codina entrava modestament no pas á ompli un buyd, donch sería la negació de la veritat del modo ca racteristich d'esser el nostre biografiat, sino á trevallar al l'entussiasme de la seva joventut pera 'l nostre teatre, ahon cada día admirém una nova qualitat que acredita el judic que va mereixer desde la seva presentació ab *Terra baixa* *La morta*, ahont *té* detalls verament d'una veritat encisadora y fins en *Mar y Cel*, ahont, ab tot y la grandiositat del per sonatge, va deixar entreveure la *pasta* d'un gran actor, quin complerta revelació veurém á no trigar gaire y que tal volt ja hauríam pogut per complert admirar á no ser l'inseguri tat natural del qui's veu rodejat, deixant á part honrosa excepcions, de gent que'l mateix buyt que li fomentan pe saló de descans talment sembla que procurin exteriorisarl en la escena.

En el *seu Pati blau* hi está també admirable, entrant be bé á ne'l *cor* del paper que interpreta, ahont, además del se temperament de artista, se trova ajudat per la seva jovenes que arrodoneix la veritat del personatje.

A totas aquestas qualitats, veritablement tan grans qu privan per complert de veure els defectes innats en tot hom donchs dins el seu art, cada día progressiu, no s'hi deixa gairebé ni lleugerament traslluhir, uneix el senyor Codin una instrucció veritablement moderna y una modestia dign d'envejar pels mals cómichs y pitjors críticchs que, sense res pectes de cap mena, procuran llensar demunt d'ell la sev baba verinosa.

Diu molt en bé d'en Codina l'admiració franca y sincer cap á n'en Borrás y'ls seus desitjos veritat de que retor aquell mestre de l'art dintre'l nostre teatre nacional.

LLUÍS VIOLA Y VERGÍ

En Pere Codina

En «Terra Baixa»

En «La Morta»

En «El Pati Blau»

En «Mar y Cel»

(Fot. Areñas)

La fira

Bó y barato, bo y barato, trieu, trieu y remanet
—Quant val aquet tramvía?
—No toqui, senyora no toqui, ja ho veurá
Aquet tranvía deu rals l'últim.
—¡Alsa!
—¿Que ho troba car?
—No veu qu'es de llauna.
—Pot ser si que's creya que per deu ral n'hi donaría un de la Companyía anónima.
—Peró no veu...
—Ca, dona, ni una Condal, que ja es tot lo qu'es pot dir
—Y no podría rebaixarme ni un céntim?
—¿Quan vol darne V.?
—Jo; que li diré, mitja pesseta!
—¿Sab lo que diu?
—Si filla si, jo sempre parlo'm plata.
—Oh! prou qu'es veu qu'es dona vergonya de parlá'm cal derilla; ¡dos rals! á n'aquet preu s'haurá d'acontentar anar á peu tota la vida.
—Es á dir que...
—No senyora no; passihobé!..... ¡¡Trieu, trieu, bó y bara to. bo y barato!!
—Vol dirme'l preu d'aquets soldadets de plom?
—¡Com soldadets! ¡Soldadassos! deuría volguer dir. ¡J s'els ha mirat bé? ¿véu? s'els treu el cap, s'els torna á posar, pujan á caball, baixan...
—Pero'l preu?
—El preu, miri, 34 rals la capsa.
—¡¡Trenta quatre...!!
—...Rals la capsa.
—Miri que si's creu que baixo del hort va molt equivocada.
—Qui l'empeny que tant rodola!
—Els trenta quatre rals.

—Potser si qu'es creya qu'els hi donaría. Primer els en-
iaria á Russia!
—Prou li valdría mes que no tenintlos á la parada. Al
enos á n'aquets si'ls matavan s'els podría fer un cap nou.
—A V. si que tindrían de ferli tres unsas de solta; ¡en te
n poca!
—Pitxor V. que no'n te gens.
—¡Com! ¿que diu? ¡si no surt d'aquí la esclafo!!
—A qui vol esclafá aquet *mapa mundi!*
—Si no fos que se m'haurían fet mal bé, ja li hauría tirat
t el regiment per sobre.
—Ab la caballería y tot?
—Si; y *hasta* ab l'estat major... ¡áu, áu! avall *penco,* no
'entretinguis que'm privas la venda. ¡Que t'has cregut
uí!
—Si no fos...
—Alsa amunt... ¡Arri!... Apa *Señores.* ¡Aquí, aquí, troba-
n lo mellor de la fira!
—Que volía aquell *cabás,* Cisca.
—Ca dona, es creya que li *ragaleria* tota la *infantaria* de
ravinyo per una *postura* de las sevas.
—Vol fer el favor d'ensenyarme aquets timbals?
—Be, no remeni, perxó, no remeni que no fa per vosté.
—No veu...
—Si senyora tot ho veig. Tingui ¿que li sembla aquet?
—Ay... es massa petit.
—Aixó ray, posili allargas.
—A veure, ¡vina *Cuanito*! que't sembla aquet timbal.
—Dómel... dómel...
—A veure, posatel.
—Aixís... qu'es mono'l nen ¿y quan val?
—L'últim, 8 rals.
—Un parell de ralets be m'els rebaixará.
—Ni una malla.
—Deu centimets no li vindran d'aquí.
—Si li sembla encare li portaré á domicili. Ab vuyt rals
paga encare la feyna de ferlo.
—¿Be que ho vol?
—De cap manera.
—Donchs vaja, jo tampoch, perque es tan tossuda ¡nen,
n! ¿ahont es? ah! ¡nen! porta el timbal ¡Oh! qu'has fet?
—He mirat que hi había á dins que feya *pom-pom.*
—Sí? donchs miri; s'en fará vuyt rals.
—Ay! porti una cadira qu'agafaré una basca.
—¡Com s'enten! vingan dugas pessetas!

—¡No porto un céntim.

—Mamá... mamá...

—Ahont va aquet fregall á regatejar sense diners... ¡Milio!... ¡Milio!...

—Que vols?

—Ves. arreglat ab aquesta fardassa que m'ha esbotsat un timbal sense portar diners pera pagarmel.

—Mamá... mamá...

—Ay... ay... tinch una basca.

—Ja li faré passar jo. ja veurás, porta una estaca.

—Ay. . no... no.

—Veus? ja's revifa; au, are vuyt rals!

—Si no porto un céntim! Ja veurá, arreglemho amistosament... aquí li deixo aquet monedero..... que sempre val mes de dugas pessetas, ¡y es un recort de familia! Y demá passaré á recullirlo. entregantli'ls *cuartos*.

—*Bueno* vinga (em sembla que ja l'has vist prou).

—Passiho be!

—Apa *buenas*.

—¡Bó y barato! ¡bo y barato! ¡trieu, trieu y remaneu!

VICENS CALDÉS ARÚ

(Ninots de J. Font Marqués)

OBSERVACIÓ

Velshi aquí una cosa rara
de las que jo hi observat
en lo temps que m'hi tractat
ab els amichs que tinch are.
D'aquets soch company resolt,
y m'hi faig per una cosa;
puig sigui en vers, sigui en prosa,
tots escriuhen poch ó molt.
Y no ho dich per darme ayres
d'amich volgut, aixó nó;
pero'n conech... un vagó
de poetas y versayres.
De prop alterno ab tots ells;
ab lo qual horas no'm mancan
per veure'l valor que tancan
los seus cors y'ls seus cervells.
Y, cosa estranya,'ls qu'escriuhen
donant gust á la poesía,
y omplint de dolsa ambrosía
totas las frases que diuhen,
Aquets trovadors d'amor,
qu'escriuhen tan dolsamente
(dels que conech jo, s'entent)
¡no n'hi ha cap que tingui cor!
Y aquets que *sembla* que riuhen
fets uns beneyts del cabás
y pésims en més d'un cas,
á jutjar per lo qu'escriuhen.
Aquets, tindrán cervell pobre,
farán, lo bon gust, malbé;
pero jo que'ls conech be,
se que de cor los en sobra.

RAMPELLS

—Be, home, ¿per qué plora are?
—Es que la sogra ha tingut un accident.
—Be, peró no ha sigut res.
—Oh, per aixó ploro.

Tots hi cabém

Lo ventre de la Naturalesa no nega vida á res de lo qu feconda: d'ella's gaudeix la diversitat de tots sos fruyts.

Donchs nosaltres sens apartarnos en res de lo qu'ella no ensenya, també deixém ben ample'l camp perque s'hi puga nodrir tots els que per lley natural sigan fills d'una mateix patria.

Estimemnos y estimém forsa á nostra Natura, qu'es inne gable de que tots hi cabém.

JOAN TAS

¡Aspror!

Vaig pel món donant voltas
sens sabè tan sols ahont vaig.
Contemplo penas, miserias,
y alegrías al costat.

Veig gent qu'en sa vida té
d'alegría sols un raig...
¡y aprop seu altres que viuhen
ab dolsa felicitat!...

Trobo llars ahont sols gosan;
altres ¡ay! ahont no ho fan pas.
¡Quan un neda en l'abundancia
hi ha qui no té per menjar!

Pro... ¿y ma patria Catalunya?
¡Ay! ¡Sota'l jou del tirá
resta ¡infelís! oprimida
parlant llengua que no sab,

y fent inútils esforsos
per la llibertat logrà!
¡Que tristas son las ideas
que afluheixen á mon cap!...

¡Oh humanitat oprimida!
¿Perque'l món no es d'altra mena?
¿Quan será qu'en ell no hi hagin
ni envejosos ni envejats.

Si mon cos pateix esclau,
si á n'ell tan sols hi tinch pena.
¡Ditxós qui no viu ni neix;
qui pel món té'ls ulls tancats!

E. Grau

Acudits nous y vells

Un home que havía estat molt tranquil estava agonitzant y la seva dona, á la espona del llit, li preguntá.

—Joan, ¿quin es el teu últim desitg?

—¡Viure! digué débilment.

—Vaja home, sembla mentida qu'encare tinguis ganas de fer brometa.

—

En un rotllo d'amichs s'esplicava un dia qui menjava més.

—Jo un dia, saltá un, vaig fer una juguesca y'm vaig menjar dos capons, tres perdius, un anech y un cove de peras.

—Encare n'hi ha de més menjadors, feu un.

—¿Quins?

—Els que s'empassin lo que acabas de contar.

—

Pare y fill anaren á veure al mestre d'estudi.

—Us costará un'unsa al any.

—Conxu, salta'l pare, ab un'unsa ja compro un burro.

—Donchs compréulo y 'n tindreu dos.

—

Un pagés entrá en un estanch y's feu pesar una carta.

—Pesa més d'un sello, ne hi heu de posar dos.

—Just—saltá'l pagés.—Hi posaré un altre sello y encara pesará més.

Pessichs

«Un pavo republicano», luego'l «carnero pascual», ja's veu per lo nostre mal que la esperansa del Mano ha de ser sempre animal.

L'hivern

Que vol dir estufas! A aquest abrich y aquest p que'm vinguin al derrera.

Entre intelectuals

—Adeu Zaratmothahh. Me'n vaig á París.
—Quánt temps t'hi estarás?
—Mil pessetas.

Acudits

—Venim á demanarli una satisfacció—digueren á un potich que havia ínsultat á un ministre.
—Es inútil senyors, no pot ser. Fa molt temps que no més ono que disgustos.

—

Uu jutje al veure un acusat de robo per quinquésima veada:
—¿Ja tornas á ser aquí? Això es degut á anar ab malas ompanyías.
—Ay, ay, - contestá el *mossega*.—Si passo la vida tracntme no més que ab vostés.

Castanyada

Per Tots Sants

Als catalans descastats,
al arrivá eixa diada,
nosaltres els hi clavém
¡castanyada!

—

Als polítichs madrilenys
de *patria* may saciada
qué'ls darém per atipals?
¡castanyada!

—

Al *redentor del obrero*,
que's dú la truyta amagada
per ferli pahí el dinar,
¡castanyada!

—

Als cacichs ja avuy difunts,
héroes de la tupinada,
si volen ressucitar,
¡castanyada!

—

Tothom que sab el refrá
que no val á badá, y bada
quan sent parlar en Lerroux,
¡castanyada!

—

Y als *sabis* que nostra llengua
de dialecte han motejada,
en premi, ¿qué'ls donarém?
¡¡castanyada!!

SANCH DE CARGOL

¡¡BOIG!! (1)

Els ulls d'aquell home insinuats de tal manera soptadament afectava l'escrúpul de sa vista que reflectava fit á fit.

Multiplicava ab sa reflexió; sa pensa aumentava y una munió de cosas requerellavan á la abundancia del seu talent y á consecuencia se li ovirava quelcom com si calqués l'examen d'una sombra estupeacta fundada ab l'inmóvil dels seus reflectes.

La pell se li escalfahia, s'evaporava, suava molt, aquella uhor li transpuava al cim del cor d'aquell home boig; desobre d'un banch son cos s'apoyava ab las mans aferradas á a testa.

D'aquesta manera passava part de la vida.

* * *

Un jorn confortós arribaria.....!!! Lo gelós cor se li ennuolá fortament per una espessa boyra y's remantenia al mitj le joyosas aspiracions d ideas comunicadoras, sentimentals, le vida correcta y majestuosa. Infraganti allavoras son taent, ressaltábantli las paraulas sens menyspreu, tot oferia á a parla.

Fora evident transpuar la cooperació consuetuda que ofeia, aquells moments la péndula de son coratje feya resoldre a omnipotencia que registrava.

La sensuatut que insistía, resoltament feya creure que ra *boig*.

—Pobre home, alguns deyan al contemplarlo ab l'encanament d'una virginal estátua.

Altres, inclinant la testa, no podian de menys dir:

—Pobre Lisort!! qui ho havía de dir—y ell n'estimulava le las victoriosas manifestacions, no volía ovirar el bull luentós seguía l'espés núvol enmanyogat al fons del cor.

* * *

El jorn confortós arrivá.

L'home boig estaba mal, molt mal. Demunt quatre fustas vellas descansava son rostre...

---

(1) Llegida á la vetllada literaria-musical celebrada el dia de la esta del Aplech d'aquest any en la «Joventut Catalanista» de Sabadell.

Publiquém aquest treball pera *solaz* dels nostres amichs de la moderna literatura.—(N. de «La Tralla».)

Reflexió

(Dibuix de J. M. Valentí)

Si quan plou cayguessin confits, tothom deuria anar sense parayguas.

L'il-luminava la lluna resplandeixenta que aparexía per un finestral fent sa ruta blabosa y assolidantse de la primavera.

Restament que aixó y un cor gentil y bondadós al home boig remantenían.

En Lisort ab la filoxera assensuada s'agarrejá la gentilesa d'iniquilarse ab el dever pacífich y reindivicat, ofería'l proclám de la manera més eficás per exersir y d'esmersarsi la evolució del aussili, volía pretenir en reconeixe un bossí de seny, volía assodollarse á las agitacions per evolir al cim de la energía que avans aposentaba, més al reimprimirho, se calcata son cor enrocat y s'oviraba son titánich pensar... y es que s'acostaba l'infortú pel cor gentil y bondadós!!

* * *

Las primeras llums del dia anavan desapareixent:

La lluna inmóvila endolsía la cambra. Mentres tant ab-

duas veus anuadas prosseguían aquella inexperta enabolució capassa de refugir la mateixa mort.

Pro, no, la mort s'impacientava junt á la cambra del boig y preparava la terrible enavolució.

Las últimas paraulas volaren al ayre; l'últim mot se va perdre... Morí aquell boig.

Després lo de sempre, sols un tros de carn esgroguehida, desprenentse dos fils de sanch pel nas y un manyoch de terra que'ns resta aquí baix.

Després... silenci, fosquetat.

Després; res!!...

. . . . . .

¡Ah! si la lluna resplandeix y examina blabosament lo rostre del home boig y'l condol y consoladoras pregarias de una germana de la caritat.

R.. A.

Sabadell, Maig de 1904

Del meu rebost

El senyor Pere Amiguet.
que's conta per home net,
díu que menja molt poch pá
y no voldria menjá.

—

Al costat de casa meva
hi viu una bona dona
que es muller d'un conductor
del tramvía que va á Horta;
y perque ell es conductor
y ella de cos es molt grossa,
totas las vehinas diuhen
qne ella es «una conductora».

—

Lo metge senyor Torrent,
al qual cap client li acut,
sol dir devant de la gent:
«Això de tenir salut
no es de persona decent.»

ALBERTET DE VILAFRANÇA

Catalunya pintoresca

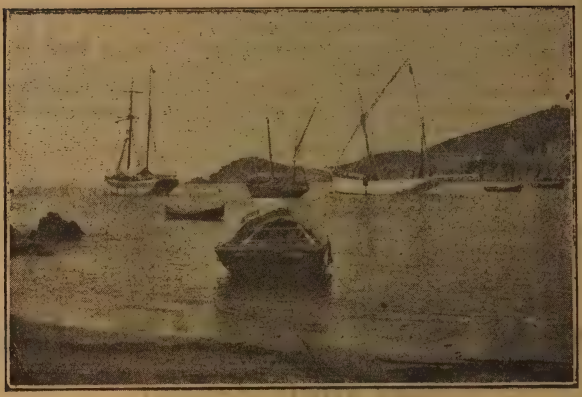

Un recó de la costa empordanesa

Acudits

—¿Vol pendre un Vermouth? fa agafar gana.
—De gana array no me'n falta; lo que'm convindria es pendre alguna cosa pera férmela passar.

—

—Fará'l favor de la gracia de V.
—No'n tinch gens.

—

Entre quintos:
—¿En qué coneixerias el *ros* d'un sargento?
—En que sempre es el mes nou.

—

Lo pensament de la dona es com la sorra de la platja: que quan s'hi grava alguna bona obra, ve l'onada y l'esborra.

Crit d'esperansa

¡Quin dia se'ns apropa!
Quin'hora més sublím!

Companys d'autonomisme,
germans d'esclavitut,
al crit, la fals enlayre
y arran seguém tots junts
exterminant de soca
la rassa dels ganduls...

Hermosas las espigas
rossejan nostres camps,
¡quin goig farán las garbas;
que bó será aquell pá
que tants suhors ens costa,
pastat ab nostra sanch!!

Amichs, tots, á la una
cantém l'himne á l'Amor,
doném forma á la idea,
cridémla pel seu nom
y aixís podrán enténdrens
els pobles vells y nous...

¡Quin dia se'ns apropa.
Quin'hora més sublím!!

SALVADOR BORRUT Y SOLER

Confessió

La costum establerta en la familia de celebrar el Sant de la germana gran en una hermosa finca dels voltants de Sant Pol, quan encare no havia jo passat dels disset anys, me proporcionava la ocasió d'enrahonar baix, baixet, ab la joveneta á qui portava estimació d'ensá de criatura.

Es per això que tot l'estiu no pensava més que en els dias de camp qne abduas familias soliam fer, y sobretot en el dia de Sant Francesch que sempre'm recordaré, que s'escau el 4 d'Octubre, ¡jo que no'm sé recordar may en quin dia s'escau el meu!

A cada sortida pera un dinar ó un berenar, que tan sovint feyam per l'Agost y'l Setembre, sentia ab més forsa'l desitg de la darrera de la temporada, aquella á la que sols hi acudian las familias d'ella y la meva, perque tots els forasters ja feya dias que se n'havian tornat á ciutat.

De la derrera de totas ¡si'n fa d'anys! Tants com dias feya que esperava que arribés. ¡Fins sembla mentida que'l cor se assequi d'aytal manera!

—Eh, quin quadro més bonich.

—Pro si es una cópia d'en Rusiñol.

—Sí, pero es per *La Esquella*.

Varem sortir de bon matí; quan volian cridarme ja estava mitj vestit; es clar, com que'l desitg m'havia fet passar la nit en vetlla.

Ella, ho juraria, tampoch havia dormit: no era més petit el seu anhel que'l meu mateix.

Per això, tot just asseguts a la tartana, li vareig preguntar:

—¿Qué no has descansat be, Agna María?

—Ay, no me'n parlis; may havia sentit tants de mosquits.

—¿Mosquits? Si ja íresqueja, lo que es á casa no n'hi ha pas fa pochs dias, y això que tot l'estiu que n' hem tingut á dotzenas. Potser t'ho ha semblat que eran mosquits. Devegadas

a imaginació está exaltada y's varía la veritat de las cosas. Veus, jo tampoch he pogut dormir... era tant lo que desitava que arribés el jorn, que no he aclucat l'ull en tota la santa nit. Sols pensar ab l'esmorsar, ab el dinar y ab...

—Ay, noy, que estás *gourmet*, tú que gayrebé may tens gana... Ab això arribarem á Sant Pol, y després de la acostumada bestiesa de fer enrabiar á n'aquells vehins preguntant «¿quína hora es?», distreta ja nostra conversa, las mares ne comensaren un'altra ben diferenta; admiravan la vegetació y l'espléndit panorama de la mar sortint com dessota mateix d'aquell pessebre format ab casas blancas, la major part habitadas per pescadors que no tenen altres bens que la honradesa y la netedat.

Un cop á la finca, be varem procurar nosaltres dos parlar á solas mentrestant se preparava l'esmorsar; mes sempre hi havia qui, sense pensarsho, ens destorbava.

Per això quatre ó cinch vegadas, d'esquitllentas, prou li vareig preguntar:

—¿M'estimas?

—Ay, ves, sempre'm preguntas lo mateix... Ja ho sabs...

Donchs havent esmorsat, seguts tots demunt de l'herba, ab veu baixa hi vareig tornar, mentres el meu peu tocava tot just el seu:

—Dígam, Agna María, ¿m'estimas?

—Calla, home, que't sentirán.

—Oh, no tinguis por; respontme.

—Sí, donchs, ¿estás content?

Y alsantse d'una revolada se n'aná un xich més enllá, com si tingués desitg de repetirmho sense testimoni.

. . . . . .

Han passat molts anys; peró de mon recort no s'esborra may el dia en que s'escau Sant Francesch.

¡Jo que gayrebé no'm recordo'l dia en que s'escau el meu!

VICENS BERTRÁN

Octubre de 1904.

Barcelona agregada

Un carrer d'Horta (Dibuix del natural de J. Grau)

Pensaments

Dintre'l meu cor guardo un llibre
de follias y recorts,
cada plana una esperansa
y cada ratlla un petó.

—

En els meus somnis de jove
ay, si n'he fet de petons,
ay, si n'he fet de besadas,
peró tot, tot il-lusions.

—

S'inonda'l cor d'il-lusions,
de neguits y de frisansas,
sempre que parlém d'amor
á la vora de l'aymada,
li voldriam dirli tot
y no'ns surten las paraulas;
¡si'ls ulls poguessin parlar!
¡oh'ls ulls!... que tresors ne guardan.

—

Riure, plorar y estimar,
sentir el goig y aborrí,
heusaquí lo que es la vida
desde'l comens fins al fí.

—

Quan el sol se'n va á la posta
y avansa una dolsa nit,
ve l'hora dels grans misteris,
l'hora dels amors sens fí,
l'hora en que tots els que estiman
se guaytan de fit á fit.

LL. MANAU.

Recort de las festas

—Y donchs, Toni, que no teniu ganas de veure als de casa?
—Ja ho crech. Si fins pensava enviarlos á buscar á tots.

Xistos vells y nous

—La trobo molt cara—feu un jove al contractar una caixa de morts per la seva difunta sogra.

—Pero es bona—contestá'l bagulayre—aquesta caixa reuneix molta *comodítat*.

—Home... vol dir...

—Pot ben creureho: de totas las que hi despatxat no se m'ha queixat cap client.

—

Després de la R. O. d'en Romanones, un pagés que havia d'escriure á un conegut seu de Picamoixons anomenat Pó Nadal, ho feu de la següent manera:

Señor Miedo Navidad
Picapájaros

Pensaments picants

Prop el cel corren els nuvols
y aprop els nuvols la gent,
y aprop d'aquesta, certs homes
que estarían bé hont jo sé.

—

Passan rius entre montanyas
y á dintre d'ellas carrils,
y'ls carrils portan la peste
madrilenya que sofrím.

—

A Madrit hi ha una gran casa
apropiada per safreig,
que fins hi van de Valencia
á rentarse los drapets.

—

Barcelona es una criada
y Madrit lo senyoret;
cobra aquest per recrearse,
l'altra paga y fon lo greix.

—

Dels mitings surten las vagas
que portan els caps calents,
y aquestas portan miseria;
mes no falta qui's fa'ls seus.

—

L'estiu porta turbonada,
l'hivern porta neus y frets,
Salmerón ja du samarra
com las fabas; re, indigest.

—

Somían uns la primera,
son amor los aymadors;
y'ls lerrouxistas somían
truytas esperant son triomf.

—

Conservar volen los calvos
el poch pel que'ls ha quedat;
y en Lerroux tota la llana
dels clatells que'l van votar.

—

Al Congrés molts la paraula
demanan, fins en Junoy;
sols que aquest quan la demana
no més sab dir: ¿ja som prou?

—

Els llebrers alsan la llebra,
el cassadô'ls hi fa foch,
junts llur festa participan,
tant llebrers com cassador.
Els polítichs també cassan,
els de camama s'entén;
el poble la llebra aixeca
mes d'ella no'n tasta res.

—

Espanya es una gran ostra
que á Madrit ne fan consúm,
la llimona es Catalunya
hont hi expremen tots el such.

—

Ab rahons tan evidentas
encare's troban molts paus,
que apoyan el centralisme
enfadantse si'n dihém mal.

J. O. DE GRACIA

Moneda moderna

Fransa daurant la píndola á Espanya en la cuestió del Marroch.

Del natural

De bon matí ja's veu'l mercat voltat d'un sens fi de revenedoras que pera guanyarse las garrofas, com diuhen ellas, hi compareixen ab las faldadas y cistells plens tots á curull de tota mena de verduras y fruytas.

Ab la vista esferehida, mirant d'assi y d'allá, prenent las respectivas precaucions pera no esser assolidas pel guarda municipal que *fiel cumplidor de su honroso deber* las persegueix com un mal esperit sens deixárlashi un minut de repós. Pro ellas sense defallir, fentli la trabeta, bo y dihentli las mil pestas, en un lloch ó altre s'estacionan.

—Apa, noyas, donam la estrena.—crida una noya que ven anous, més descarada que en Junoy y que ha pres possessió de la cantonada del adroguer.—Sembla qu'hem renyit avuy, donas?... Mireu que *cayas*. Ara las acabo de cullir del arbre... Noyas, anous!

—A quánt la mesura?

—Un ral.

—Tiba Quim!

—Ey, senyora, deu equivocarse, veu? porto faldillas.

—Sí, ja ho veig, ja, es un dir...

—Ho suposo... be, quánt ne dona?

—Deu!

—Deu qué?... Céntims! Vol que li tregui las closcas y las hi peli de passada?... A n'aquest preu haurá de menjar plátanos de la Rambla, filla... Que's creu que me las han regaladas las anous?.. Miri, son vingudas del extranger pera mí... Sino que hi arrencat els ploms pera que'l cistell no'm pesi, se'n convenceria.

—Be la sabs prou llarga per ser tan criatura.

—Sí, filla, sí... vaig destruirme al estudi de la *Maternidad Republicana*... el mestre fins me va ensenyar alló que varen fer per atabalar el cap del nostre rey, en *Salmorra*.

—A n'á qui dius?... Salmeron deus volguer dir.

—Es igual... allí no'l coneixém pas per res més.

—Be, be, qué fem ab las anous, me las donas ó qué?

—No pas per aquesta miseria!

—Donchs quánt ne vols l'últim?

—Ja li he dit.

Fropaganda catalanista

«La Tralla» á Navarcles

—No farém res.

—Nó, dona, nó: ni ganas; no m'hi faig ab els pobres.

—Fugiu la ricatxa!

—Més que vosté. Per Nadal á casa encare fem escudella de pollastre, que vosté sí que fa la cara de ferla de la plomalla que jo llenso.

—Ay desvergonyida. Aixó't van ensenyar á la Frat...

—Vagi, vagi *mi coronela* á estudi á apendre de modos.

—Procura no insultarme.

—Jo de vosté'm faria tancar en un reliquiari, *modelo de gratitudes*.

—Vaja, prou d'aquest color, ó sino vaig á cercar l'*embruta eantons;*—interromp una dona que ven pebrots al seu costat.

—No més caldria aixó, que no hi ve prou á *chirar una visita de inspección*.

—Dona, potser aixís tocará'l dos.

—Miri qué diu senyora. . Hónt es? Sí, ves si la trobas pórtala, qui sab hont para.

—Si l'has esporuguida ab aquest gar ar.

—Y perque hi va pel mon d'aquesta manera... Noyas, anous.

—Pebrots ben *macos*, tres deu!

—Alls... qui vol alls ben baratos... apa, veniuhi á cinch, veniuhi á cinch, una pila d'alls cinch céntims!

—Vols callar baladrera?

—Calla tú, per aixó tinch la llengua.

—També'n té aquella *Academica*y ha de callar.

—Donchs jo no callo ni per tú ni per ningú.

—Fugiu que ha arribat la *Reyna dels marcadus.*

—Conech que vols armar bronca com ahir...

—Apa tres pebrots deu céntims!

—Veniuhi á cinch... á cinch... tota una pila...

—Noyas anous!

—Tres manats de teyas, deu!

—Aparteuse totas qu'aquest es dels d'en *Larruix. Va cuan las teyas en la mano.*

—Deixel estar pobre avi!

—Si noya! Ja estém aixís?

—Donchs que vos pensavau? pobrets, contents y alegrets.

—Veniuhi á cinch... una pila...

—Sebas de Mataró, noyas!...

—Bo, ja tinch á la sogra aquí.

—Perque no?

—Ay uix. ¡Deu m'en reguart!

—La gran mossa! Ves de quin pa fa rosegons!

—Ja teniu rahó, ja... com que'l vostre fill no es res mes que un rosegó de pa.

—Ay poca pena!

—Hont aneu pel mon ab un fill...

—Veurás el noy deixal estar!

—No passeu cuydado, que no'l tocaré pas, potser s'em trencaría... Sembla un gosset de casa bona, que sempre va ab los gurniments nous.

—Bé, y que vols dir ab aixó?

—Res home res. Que s'en hauría de donar vergonya de deixar anar á son pare á vendre sebas, y ell passejarse tot lo sant día Rambla amunt y Rambla avall, encarcarat dins del coll d'*ópera* y ab las sabatas de *passiobé.* El día qu'el trovi li tiraré un *rechicoleyo* dels qu'em tira'l meu *currutaco.* També s'hi podría passejar sense anar tant bufó. S'hi passeja'n *Girona* y no va com el vostro *bien plantadoarbol... hico,* vull dir.

—Ves ab qui'l compara... Ven, ven anous que sinó ta mare't donará una surra... Noyas sebas de Mataró!

—Ey sogre! Digueuli al vostre hereu, que si jo fos d'ell ja m faría matar á preu fet... ja, ja. ja.

—Com riu la boca de Krupp! Cebas de Mataró noyas.

El client.—Sab aquellas sabatas, me son massa grans.
—Quinas botas? Ah, si'm sembla que'm ballan pel cap.
—Donchs á mí'm ballan pels peus, ho sent?

—Que m'heu dit are! Més val qu'os deixi perque si'm cremava...
—Compreu anous!
—Figas de coll-de-dama noyas!
—A com las veneu mestressa?
—A quinze.
—Son massa caras.
—No se'n vaigi tan depressa á sinó l'haurém de tapar. Digui á quan me las pagaría?
—No'm convenen á n'aquet preu.
—Home prometi... Ay pob.et no més porta'ls cinch centimets que la *mamá* l'hi ha donat per mitja presa de xacolata. Sen oret! Senyoret! Que volía fer un extraordinari avuy? Torni mes tart si de cas que l'hi guardaré las pells ab mánech y tot.
—Deixel estar dona, qu'es de la *ganadería* del fill del *cebollero*.
—No parlis de pinxos que m'esgarrifas.

—Qui es un pinxo aquell infelís?... Pobre home... Si tots els pinxos fossin com ell!

—¡Qui refresca!

—Oh! Y que veniu be, tinch una set que m'escanyo.

—Si garlas tant.

—Poseume un got ben gran de sanch de *Lerruix*.

—Que vols dir?

—Horxata, home!

—Estás graciosa avuy!

—Apa una pila cinch... Alls, noyas, alls.

—Pebrots, qui vol pebrots?

—Noyas anous... Apa compreu anous... Sembla que aixís tinch mes forsa ara.

—Ab tanta sanch.

—Apa acabeume las anous, ó sinó m'en vaig!

—Ja haurías de ser fora li contesta el dependent de la droguería.

—Ay el meu rosset! ¿Que't molesto potser?

—No filla, al contrari, qu'em plau sentirte; semblas un diputat de la minoría.

—Ah! es que sino t'haurás de ficar dins del pot dels bombons fins, lleminadura delicada.

—Calla, calla, mala escórpora!

—Y tu llangardaix.

—Veig que no fariam parella tots dos.

—Si val més que pleguis el ram que tú no fas per mí.

—Aixó ja es dir massa... Sabs quí'ns ho dirá aixó? L'*agüelo* dels aucells.

—Hónt es?

—Que no hi llucas? Mira'l darrera aquella dona.

—Hola, *agüelo!*

—*La planeta, noyas, la planeta!*

—Vinga, que vull saber si'm vol aquesta nas d'escándol.

—*A ver, Lolita, saca la planeta al chove.*

—*Bien salao!*

Qué diu?

—Deixeuho corre, aixó no més ho vull saber jo.—

Totas las donas s'agrupan entorn d'ell pera saber lo que diu la planeta del Ton.

—Que's vegi! Vull saberho!... Que ho llegeixi alt! Vinga!

—Calleu!... Are va bola!

—Cera!!! Gura!!!

—Cristo!!! *L'embruta cantons!!!*—

Un gran desori causa en aquell lloch la sombra del mu-

nicipal que agafa á la nouayre pel bras. Per terra sembla un camp plé de pebrots, alls, anous, etc.

—*Al fin te he pillat buena pieza!*

—Be, be, no estrenyi tant, ¿qué's creu que soch de ferro?

—*Pitchor eres! Vacha, sígame cap á la barraca.*

—*Hombra*, no s'ho prengui tant á la *valienta!* Deixim anar que ja no vindré més per aquí.

—*A mí con esas? Buen pájaro estás hecha.*

—Brillo, home, brillo, deixim anar!

—*Fa demasiados dias que te vichilo.*

—Be y perqué?... Qué faig res de mal?... Per guanyarme...

—*Pero me compromets!*

—Per primera vegada deixim estar, *saleroso.*

—*No puede ser.*

—Donchs jo no segueixo... Oh! y ab aquest homenot, uix!

—*Como que no!... Si no quieres de grat, á la fuerza.*

—Uy, ho veurém!

—*Tocaré el pito para que venga ..*

—En Lerruix potser... Millor, á n'ell ray que hi tinch *influjo*. Ha estat mestre meu á la *Maternidad Republicana.*

—*Que Lerroux, Maternidad ni ocho cuartos!.. Sígueme*:

—*No ho vull.*

—*Pués iré á buscar un carretó.*

- Be es prou amable! A la barraca *cuan carretela democrática* y tot!...

—*Eres muy burlona y me lo pagarás todo chunt.*—

En un sant-y-ament se sent un gran escándol que las revenedoras mouhen al veure que á la forsa bruta'l funcionari del municipi se vol emportar á la companya seva de glorias y fatigas. Sense saber d'hont ha vingut cau demunt del *Xanxas* un tronxo de bróquil que li fa enfonzar el ros fins á las orellas. Al sentirse burlat aixís deixa anar á la presonera y corrent darrera las agresoras, que bo y escorrentse van cridant: ¡Vóltal!! ¡Fugiu que han deixat aná'l *manso!.!*...

La ex-presonera al veures lliure exclama:

—Té, puja en aquest automóvil que correrás més!—

Y tira entre peus del *velador del vecindario* lo cistell de las anous, que li ha quedat buyt en la *serracina*, fentlo caure més llarch que no era.

Si allavors lo mideixen, passa de la talla!

F. Giró y Ferré

Barcelona, Novembre 1904.

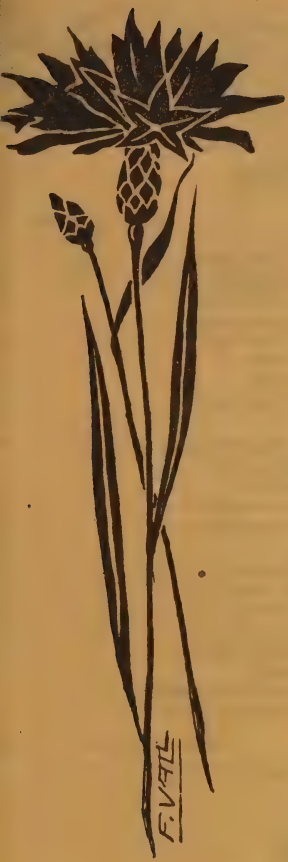

¡Cop de tralla!

A tota aquesta canalla,
de murris y de cacichs,
siguin grans ó siguin xichs,
no cal dir re: ¡Cop de tralla!

Aquets ruchs de poca talla
que's diuhen republicans
y cobran dels governants,
clavemelshi ¡cop de tralla!

En Lerroux qu'ab molta agalla
enganya al pobre obré,
no cal que li digueu ré,
li clavarém ¡cop de tralla!

Y aquets governants de palla
que explotan á dret y á tort,
mereixen un látigo fort
y sens mirar ¡cop de tralla!

Y al murri que may no calla
renegant de Catalunya,
aquell qui la fals empunya,
que cridi fort: ¡Cop de tralla!

ANDALET DEL PONT

Molins de Rey, Agost de 1904.

Pessichs

Diuhen qu'es negra la nit
y l'ánima del malvat;
negre'l carbó sempre ha estat
y negra, segons m'han dit,
la cara d'un diputat.

—

Per Carnaval la careta
tota la gent divertida
la usa per fer brometa,
pro jo conech un maleta
que la dú tota la vida.

Intima

L'amor no existeix

Cego, ab fe, l'ánima meva
va jurarte amor etern,
y'l teu cor va correspondre
mormolant un jurament,
y vas donarme, joyosa,
per recordansa fidel
una xamosa floreta
pura com els llabis teus.

Foll d'anhel jo la guardava,
y al mirar aquesta flor
ab deliri la besava,
perque ella me recordava
els teus juraments d'amor.

La floreta s'es marcida
al veure, per ma dissort,
que la teva fe durava
lo que visqué aquesta for.
T'hi estimat, Margarideta,
ab ardorosa passió;
mes, ¡ay! l'amor no es possible
si dura'l temps que una flô.

ESTEVE ABRAS Y PARIS

Port de la Selva, 21 Novembre 1903

—¿Per ahónt ho porta aixó!
—Per Llansá.
—Per' llensar. Malaguanyada capsa.

Acudits

Varen castigar á un noy molt llaminer á no menjar res una taula molt ben servida y entre mitg de moltas perso-ıs que s'atipavan, menos ell.

Frente á son lloch hi havía un gran mirall que'l reflejava mpletament.

De sopte aixecante digué:

—Senyors: m'heu castigat á ésser al menjador, ahont tots enjessin menos jo. Aquí, (digué, signant lo cristall), n'hi un'altre que tampoch menja. Aixó no son els pactes. Feu-menjar y aixís se complirán.

—

Un senyor entra depressa en una botiga. Vejent que no rt cap dependent á servirlo, se dirigeix al principal que tá llegint el diari y li diu enfadat:

—¿Quí'm despatxa, á n'á mí?

—¿Qué m'explica? ¿Que l'hi llogat jo, per ventura?

EME

L'amor es cego

Accidentada entrevista
entre un CEGO jovincel
y una gentil damicel-la
també CEGUETA com el

—¡Quant temps feya qu'anhelava
trovarnos sols!... parlar junts...
avuy qu'aixó's realisa
creu que *no hi veig de cap ull.*
Avuy podrá demostrarte
lo que sent per tú, mon cor;
per tú, l'angel dels meus somnis
que'm tens *cego d'amor.*
Com nó, si sols en tu penso
delicadíssim capull
qu'ubriagas la meva ánima...
si ets la *nina dels meus ulls!*
Me pots ben creure, ¡ay Pepeta
quan te veig, el cor!...
—Bé, bé;
ves *el que no hi veu* mireusel
may m'en havía dit res.
—Es que *ho veya tot molt negre*
tenía por, la vritat,
qu'eixís per tota resposta
d'aquesta boca un «no» ingrat.
—Com vols qu'aixó fos possible
si per tú'm batega'l cor.
—Ja que *veig clar* que m'errava
al *mirarmho* tot tan fosch.
consent que una abrassada
nostre amor segelli aquí...
—¿Una abrassada?
—Y sí, tonta,
no havém pas de *mirar prim...*
. . . . . .
Mes, poch devían pensarse
que'l sogre (?) veurels pogués,
donchs quan ab goig s'abrassavan
se'l van veure al devant seu.
El qual d'una revolada
á la noya separá,
y á n'ell d'una forta nata
li feu *veurer l'estrellat.*

FR

Acudits .

Un día, un jove deixá una novela á una senyoreta molt
mántica y molt. . descuydadissa pera tornar res. Derrera
s escubertas hi posa ab lletras grossas: «te amo». La noya,
eyent interpretar alló en castellá, pensá qu'era una decla-
ció d'amor y que volía dir «t'estimo». Aixís es que ha des-
ta hi afeigí; «yo también».

Al tornar el llibre, el jove ho llegí, y preguntá admirat:

—¿Ahónt trevalla vosté, senyoreta?

—¿Per qué?

—Perque jo vaig escriurer en catalá en el llibre, que *tenía*
o y vosté veig que diu que també'n té...

—???

—

Deya una senyora á la seva criada:

—Mira, Antonia, trovo que gastas massa espelma cada
spre. D'avuy en endavant, vuy saberho de cert, la que's
sta; cada día faré una senyal avans d'encéndrela y aixís al
agarla, ho comprovarém...

EME

Catalunya pintoresca

Una casa de Gratallops

Proposició

Es ben sabut que'ls homes de la ciencia
en aquest mon bavart,
trevallan per saver, sens negligencia
lo del planeta Mart.

Hi volen establir corréus directes
ab tots sos habitants,
y enterarse ¡curiosos! de las sectas
que hi viuhen campejants.

Mes tal volta ¡quí sab! si arriba el dia
d'anarhi á veure el *qué*,
tindrán més decepció que nó alegría,
si hi van ab cor seré.

Potser hi trovarán grans esclavatjes;
els homes, negres, bruts:
tal vegada s'hi crían sols selvatjes
molt lletjos y sorruts.

¿Y'ls invents? ¿cóm serán? ¡Potsé á las foscas
viurá el poble inconscient
y ni tan sols sabrá ventars' las moscas
ni contar fins á cent!

¿Haurán també inventat rentars la cara
com fem tots n'aquí
benbé, junt ab las mans, ab aygua clara
ho bé ho farán ab ví?

No tindrán, de segur, las fortas mantas
per guardarse del fret,
ni sabrán ¡oh Jesús! qui era en Cervantes
ni haurán llegit l'Hamlet!

Potser allí tindrán grans aparatos
per curarse l'amor:
¡potser allí fins venen vins baratos
y fins hi tenen or!

Quan la tinguém...

1 En primer lloch proscriurán tot lo que representi ó recordi lo catalanista. Aixís es que als pagesos, escombriayres y camálichs se'ls hi prohibirá l'us de la barretina, quedant aquésta substituhida pel gorro frigi.

Mes de cert, ja sé jo qu'allí no tenen
lo que tením aquí;
periodistas pedants que tot ho omplenan,
y sabis (?) á desdí:

polítichs, tots famélichs, que s'alternin;
corréus més deficients;
homes, ineptes tots, que mal governin,
y redemptors (!) prudents. (1)

Y com suposo jo que hi farán falta
taut grossas nulitats,

(1) Quan se veuhen la guardia-civil ó'ls suplicatoris demunt.

proposo, sempre estant á la que salta,
aquestas novetats:

Agafém un gran globo dirigible,
posanthi aquestos llots:
y dirigintlo á Mart, que ja es possible,
els hi aviém á tots.

* * *

Mart, ens dará las gracias ab delicia
pel present *encisé;*
y nosaltres, si'ns vol tanta bruticia
els hi darém també!!

M. Audal

Acudits

—¿Quan hi ha d'aquí á Horta?
—Un'hora.
—Pero, home, si quan hi sortit de Barcelona ja m'ho han dit que hi havía un hora!
—¿Veu? Això li prova que no'ns trova en mentida, encare que siguém del Clot...

—

Un distret, trepitja á un sort; aquest se queixa. L'altre respón tot decidit:
—¡Carám! Creya que'ls sorts no hi sentían per enlloch y veig que vos, hi *sentiu* pels peus. No digueu donchs, que sigueu completament sort.

—

—¿Qué farém pera sopar, avuy, noya?
—Hi há una col-y-broquil molt grossa.
—Pot ser en sobrará: fes per'avuy no més que broquil y guarda la col, pera demá.

—

—Una volta vaig caure desde un quart pis.
—¿Y no't vares matar?

—

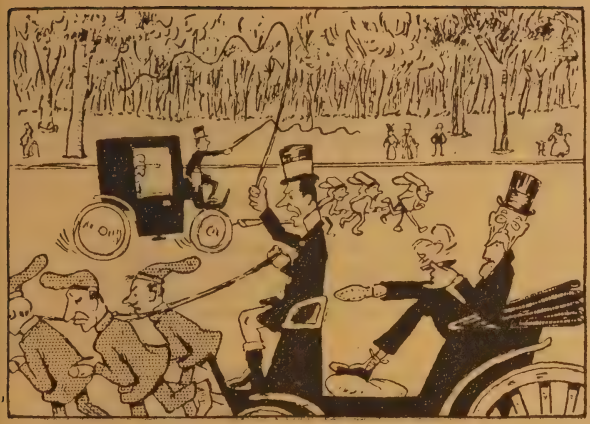

2 En quant als catalanistas se disposará d'ells fentne servir una part com á bestias de tiro dels cotxes dels cap-pares republicans, pera humiliarlos y felshi pagar els mals tragos que han rebut avans de la Gloriosa. El resto de catalanistas anirá á la Siberia.

Era una matinada d'hivern qu'estava gelant, y dintre la presó preparavan á un sentenciat á mort, pera durlo á matar.

—¿Qué's voleu rentar las mans? — preguntá el butxí al infelís reo.

—¿Ab aquest'aygua tan freda? ¿Qué voleu que se m'omplin tots els dits de panellons?

—

El mateix sentenciat, que á fé era bastant tranquil, demaná després unas estisoras al capellá que l'assistía.

—¿Per qué las voleu?

—Es que avuy som dimars y sempre hi tingut la precaució de tallarme las unglas el dimars de cada setmana y segons me va dir un herbolari, per aixó may hi tingut mal de caixal.

EME

Bocetos

No sé si aburreixo el viure
ó s'estronca la estranyesa,
puig el sofrir me fa riure
y el riure'm causa tristesa.

—

Lo que mes va impresionarme
d'aquell bes que't vaig donar,
es quan al cel vas mirar
y'l bolet que vas clavarme.

—

¡Santa ignoscencia!
—Nen, vols un carmetlo?
—No, que m'enganyaria; el *papá* diu *buté* es un *embutero*.
—¡.....!

—

Hi ha home que ho té tant á la massa de la sanch aixó de robo, que quan *visita* una casa y no pot robarhi algun objecte, de rabia frega la esquena per la paret y se n'emporta la pintura que arreplega ab la americana.

—

—Tinch un fill, y aixó no es farsa,
que es marqués y á voltas més.
—¿Y fa molt temps que es marqués?
—D'ensá que fa de comparsa.

C. G. DE A.

3 En els restaurants no's menjará res mes que carn de rare, monja y capellans guisada de diferentas maneras. Se ervirá de franch als que la vulguin crua.

Acudits

Al peu del catafalch:

—Trovo que la guillotina es un instrument de mort, molt nhumá.

—¿Per qué?

—Perque aixó de treurer el coll y la corbata al sentenciat, b la fresca que fá, van á riscos de ferli agafar una pul- nonia...

—

Després d'haver dat garrot á un:

—¿Qué't sembla, Jaume, d'aixó?

—Que vols que't digui, es molt repugnant. Pero vaja, de ots modos, ha mort com un home. Se veu que no tenia pas els á la llengua, l'infelís.

—¿Cóm ho sabs?

—¡Home, góytali! Prou que la treu enfora.

EME

Epigramátichs concejalítichs

—Soch molt recte— deya un dia
el senyor Borrell y Sol.
—Y en quant á lleys rancíosas
y decrets un mestre soch.
Soch dret...— y un que l'escoltava
li digué fent el distret:
—No ho crech pas: miris la esquena
y veurá que hi porta un gep.

—

Disputant sobre la guerra
que hi ha allá al Extrém-Orient,
deyan que *La Putinera*
anava en pro del japonés.
Y un senyor que ho escoltava
ell va respondre al moment:
—Com qu'en Sebio es un assiátich
el diari ho té de ser.

—

Si tots som ben solidaris
podrém fer ben aviat,
com ens diu en Serraclara,
el miracle de... —Carat!—
digué un que s'ho escoltava:
—Aquet... ja sé'l que será:
será fer torná moneda
al gas que'n dihém «Strache».

—

El senyor Zurdo l'altre dia
se queixava amargament
perque no se li permetia
fe'l calé á l'Ajuntament,
y un senyor qne ho escoltava
li va dir fent el distret:
—Fer *calés*, senyor Olivares,
y donchs aquells de la llet?

—

4 Al que li falti alguna dent y parli massa depressa se haurá d'espavilar á férsela posar nova ó be á provehirse d'un aparato especial pera evitar el tirar *capellans*, cosa que resulta excessivament clerical.

Un mestre de Barcelona
deya á un deixeble: —Veyám,
¿ahónt viuhen las granotas?—
Y ell que contestá: —Als estanys,
al Consistori, á las bassas...
—¡Cóm!— diu l'altre —¿á la sessió?
—Sí senyor, y si'n vol veure una,
vagi y miris en Buxó.

—

—No hi vist animal mes raro
que'l mico, alló es molt estrany,—
deya un, —ni crech que n'hi hagi
cap mes tan extravagant.—
Y un senyor que s'ho escoltava
l'hi contestá: —L'hipparion
es un animal mes raro,
y encare mes don Odon.

PERE FLÓ Y VALLÉS

¡Oh! el pueblo com desperta

AVISO

Se invita á todos los guardias, tanto de pié como de á caballo, al MITIN *mónstruo que se celebrará mañana á las diez de la misma para tratar de intereses de la clase, en el salón café Pep, sito en la calle dels tamboretes*, 32.

13 *Enero* 1904

La Comisión

A tal hora de tal día se reuniren tots los guardias (que hi anaren) per pendre midas en benefici de la *clase*.

Presideix el Sr. Sánchez.

Companys: *Como* tots saben, la nostra classe fa molt temps *está sufriendo* y *pasando* mil vituperis, *burlándose* de nosaltres tothom, fins hasta *los chiquillos*, *espero* donchs *que escuchareis* con atenció als *compañeros* que van ha *hacer* us de la *palabra*.

Te la *palabra el compañero* Rodríguez, *del ramo de á pié*.

Companys: salut *fraternitat* y *poco trabajo; como ha dicho nuestro bien* estimat *presidente*, estém *pasando* una serie de calamitats y *de abusos que no podemos tolerar*. Tothom se'ns rifa á *nuestras barbas*, fins la canalla *nos dicen ceras*, y *bien bien que nos cuidaremos* de dilsin res, con aixó proposo la solidaritat més *completa* com á *base del porvenir*, ademés demanar al Ajuntament aument de jornal y las *ocho* horas, he dit.

Molts aplausos que duran llarga estona.

El president: el *compañero* López del ram *de á pié*, té la *palabra*.

Al aixecarse resonan grans aplaudiments.

No fais *bien en aplaudir*, pero per consideració dedico *vuestros aplausos* á *mis ideales; no soy orador* y com no lo *soy* os diré no més *dos* paraules, vivan els duros á quatre pessetas y la *re...volución* sucial!

Durant llarga estona duran los aplausos.

El president: el company Menendez Aguera del ram de *caballo* té la palabra.

Grans crits de *fuera*, morin els privilegiats, *mueran* estos ganduls que sempre van á *caballo*.

5 Els ómnibus de «La Catalana» haurán de cambiar el tí-
l per «La República» ó sino haurán de plegar.

Una veu: viva la *igualdad* de classes.

En mitg d'aquest escándol, lo president, esforsantse molt
ogué contenir l'ordre, obtingut aquest fá us de la paraula
senyor Menéndez.

Compañeros: yo más que ningú *protesto de la* desigualtat de
asses, pero pujeu aquí, arriba...

Una veu: Y veurás tu padre com balla... vull dir, *allí arri-*
el caball y *veremos*, que fareu.

Pues sí, como deya, á n'el cos de la *Guardia municipal*, cada
í hi fa per lo que serveix, *con todo* poden contar con la
estra adesión para tot.

Bravo. Bravo, aplausos.

Un altra veu: Que surti sa mare que'ns agradaría *conocerla.*

El president: El Sr. Barrosogil *tiene* la *palabra*, el qual la
pedida per asunto previo.

Tinch de protestar de que el *compañero* Menéndez s'alabi
que los de caball son *más* sabis que *nosotros*, á n'ells *siem-*
e tenen privilegis anant á *viaje* y *nosotros* no; *también pro-*

testo con totas *mis* forsas que'ns fassin aguantar las criatura dels senyors Rechidors.

Bien, bien. (Una chardorosa salva d'aplausos acull las úl timas frasses del *orador.)*

El president: prego als *oradores*, que no *inicien* qüestion personals, pues tots *somos* hermanos, si nó que hagan ó *pro pongan* solucions *para* el bé de la classe.

Muy bien (á tot arreu).

Tiene la palabra el company Cienpozuelos.

Companys: *yo no estoy* por rahons, propongo desde aques *momento* que s'envihi un *mensaje* al Ajuntament demananlh la autonomía dels serveys, *rebaja* de una hora de *servicio* aument de dos rals de sou, ademés l'abolició de *trabajos* fuer del servicio, *como* alló de *escombrar* y *aguantar* las criatura dantlis babons á casa dels rechidors.

Mucho bien. (Molts y llarchs aplaudiments.)

Una veu: Mori aquest *que es* autonomista. *Viva* la lli bertat.

Una altra. Visca la *integridad* de la *patria.* (No sé si se nyalan el pit:)

Bé. *Muy bien.*

El president: De tot quant s'acaba de dirne *haré* un *r sumen.*

De las *peticiones*, hay que *van bien, bien,* peró ni ha d'altr que nó.

Jo crech que *tiene* que enviarse un mensatje á l'*Ayunt miento* demanantlhi una hora menos y dos rals *más*, pero al d'abolició de *trabajos*, fuera de los de *servicio* ja son *higos* otro pané, pues tots los *concejales* nos *harían* la qüentra.

Siendo asís, ¿queda acordado lo que propongo?

No... sí... sí... no... fuera... aquest es un *vendido al oro.*

El president: El que no hi esté conforme que s'aixequi santas *Pascuas.*

(Grans crits per tot arreu. . estem en nuestro derecho.. abaix este poco suelta... mori.)

El president s'aixeca tot enrabiat, y de resultas de la en branzida que dona la taula cau lo delegat de la *autorid* que hi havia anat com á delegat. Una veu: Agafeulo. . n has *bien* enredat.

Dos policías agafan al president y se l'emportan.

Bravo .. bravo...

(Això no ho dich jo, ho deyan els *miembros* del mitin.)

JOAN JAUMANDR

6 Serán cambiats tots els lletreros dels carrers del En-
nxe perque son de patricis catalans, y especialment el del
ralelo que s'anomenará Imperial de Lerroux, el dels Ases
e's cambiará per el de los Hippariones, el carrer d'en Roca
e s'hi afegirá y Ruch pera major claretat, etc., etc.

Del meu contrabaix

Embarcat de mariner
vaig aná á llunyanas terras,
y ab lo mareig pel camí
si'm descuydo plego velas.

—

Certa noya á tots els joves
fa favors á *tuti ple;*
prou que á mí m'agradaria,
pero ¡ca! no'm toca res.

—

Ja sé que ton pare té
molta terra á Vilaplana;
de terra jo també'n tinch,
pero la tinch á la Habana.

—

Quan aburreixo las onas
es quan acostantme hi salto;
mes no ho faig aixi ab las nenas,
que al aburrirlas m'aparto.

—

Las estrellas de la nit
totas brillan argentadas,
pero'm sembla que mes brillan
las pessetas que'm regalas.

—

Que t'han fet mitjas de seda,
altres refajos de punt...
¡Veyám si jo al millor dia
te faré un ull de vellut!

—

M'han parlat d'un vici teu,
pero res m'importa aixó.
¿Que ets molt amiga del *gat?*
Bueno, jo ho soch molt del *gos*.

—

Si'ns casessim, y en ma casa
sols hi hagués menjar per' un,
sofreixo sols de pensarho.
¿Ves que menjarias tú?

—

Ets tan bonica, tan mona,
que sempre penso en tú, Marta,
y quan no hi penso, es senyal
de que penso ab alguna altra.

—

Jo't demano molts petons,
y fas molt be de negármels,

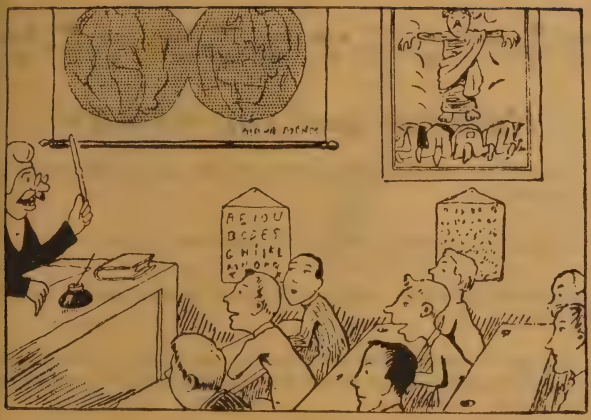

7 No hi ha que dir que totas las escolas tindrán d'esser laicas. En ellas quedará prohibit, entre altras cosas, la ostentació de tota classe d'imatges sagradas, quedant únicament permesa la del *Redentor... del Pueblo.*

Avans de comensar la classe y al plegar se renegará á coro.

---

perque si'm deyas que sí
me'n passarian las ganas.

—

La falta dels aliments
fa que l'home aliments busqui;
per xó tu no'm dius que *sí,*
perque així'l meu desitj duri.

—

Se diu molt de las personas
que parlant, parlant s'entenen,
y alguns ho fan al revés:
com mes parlan mes s'enredan.

RAMPELLS

Raresas que son vritats

Enrich III, no podía trovarse sol en cap lloch ahont hi hagués un gat.

—

Ladislau de Polonia, fugía al veurer una poma.

—

Scaligero, tremolava de cap á peus si ensopegava ab algun gos.

—

El general Soler (que renegava de ser catalá) era tant lo seu patriotisme que als derreras dels calsotets hi portava els colors de la... *rojo gualga.*

—

En Lerroux tenía un desmay cada vegada que veya la sombra d'un *tricorni.*

—

En Salmerón li venía mareig cada volta que recordava lo del... 73.

—

Cada cop que don Odon veu la silueta de'n Corominas, li vé á la memoria lo descubriment del seu *hipparión.*

—

Un regidor del sigle xx qu'era *esquerrá*, no podía *veure* llet de vaca perque deseguit li venía *digestió.*

—

Sempre que'n Buxó donava una ordre, lo mateix día se'l trovava ab el *cuerpo del delito en la mano* atentant los reglaments municipals.

—

—¿Qué miras?—digué un jove á un amich seu que estava contemplant una parella que ballava.

—Que veyent ballar aquesta dona tan grossa, crech que's veritat que la terra dona voltas.

—

8 Els obrers quedarán redimits de modo que aquestos se posarán á fer d'amos y obligarán als amos á treballar.

Quan demanin rebaix d'horas ó aument de jornal se'ls enviará á Montjuich.

En lo despatx d'un metge-regidor hi entraren dos amichs. Un d'ells es queixava del pit y el feu despullá. Un cop ben escoltat li escrigué la recepta al ensemps que deya á l'altre:

—Ja pot despullarse.

—Pro jo vinch...—digué l'altre estranyat.

—Despullis home, jo necesito reconéixel bé.—

Un cop despullat s'hi acosta:

—¿De quín cantó hos fá mal?

—En lloch. Jo venía per'aquell empleo de consums.

—

Una noya es confesava de que havía fet dos petons al seu promés.

—Ay filla, resarás dugas parts de rosari per penitencia.

—Bueno;—li digué com si li treyesin un pes de sobre.—Aixís en resaré quatre y avuy ni faré dos més que n'hi tinch de promesos.

El tonto

Un pagés del Empordá va baixar á Barcelona per un assumpto urgent que sols era cuestió de pocas horas; aixís es que á las dotze del mitgdia ja's trobava altre cop en disposició d'agafar el tren, pero com que tenia gana, puig era l'hora de dinar, se n'entrá al primer lloch ahont va semblarli que's menjava.

Aquest pagés tenia fama d'esser molt tanoca; tant es aixís, que en el seu poble tothom el coneixia pel *tonto*, y á fé que tenian tota la rahó. Entre altras cosas que d'ell se contan, diuhen que un dia al tornar del treball va deturarse un ratet á cal veterinari: era una costum que tenia. Feya molta estona que no deya cap paraula, quan mirantse als tres ó cuatre caballs que esperavan tanda, digué ab la estranyesa propia dels que no comprenen quelcóm:

—No ho trobas estrany, Peret, que á ne'ls caballs els hi surti ferro als peus?—

Lo veterinari esclafí á riure tan fort que fins las caballerías s'espantaren.

. . . . . .

Seguint el conte, tan prompte 'l pagés fou entaulat, quan un dels criats (ab la finesa que caracterisa á tots els que esperan una propina) que era lo que volia, va demanarli:

—¿Jo?— feu l'altre —no ho sé... cualsevol cosa, un bon plat de peix per exemple.

—A fé que ho haveu encertat, perque avuy'l tenim fresch que enamora.

—Ah, ja ve be— contestá'l tonto, —ja ve be que sigui fresch ab la calor que fa... me n'alegro molt...—

Per tota resposta 'l criat va fersе un tip de riure.

¿Y quí es el que no riu sentint de boca d'un home semblants criaturadas? Mes ¿qué hi volen fer? Els tontos diuhen tonterías...

JOSEPH

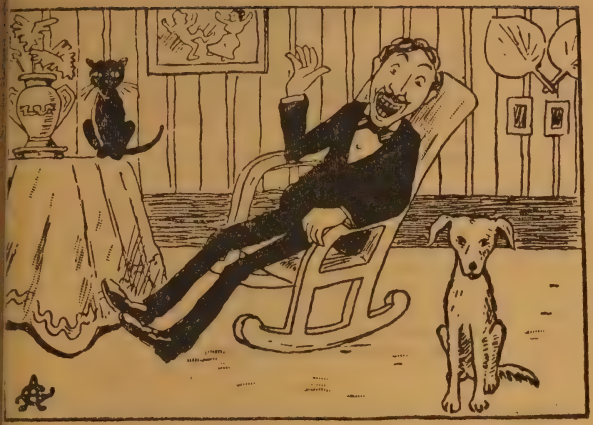

9 Pero com que 'ot això no té d'esser demá, val més que entrestant esperém assentats.

Puntas

Hi ha un regidor torero
dels fraternals
per qui no hi ha ordenansas
municipals;
fent com las pobres víctimas
d'aquells del llas,
ahont l hi ve *acomodo*
diu ¡allá va!
y si intenta reptarlo
el vigilant
ab molta *democracia*
l'hi diu *¡rach! ¡rach!*
—*¡Procure que no le haga*
desempleyart!

M. Riu

Espurnas

En tres días que retira
un xiquet tart, en Rovira,
ja fa cara de poma agre.
Boy parlantne ahí ab en Pere
deya: «si fos *calavera*
m'empassaría de magre.»

—

—Un impolítich furiós
es el fill de la Madrona,
no ho posis en dubte, donchs
ell á tot hora ho pregona.
—Sí, pro aquesta sa opinió
poch la predica ab l'exemple,
que l'he sentit parlar jo
y ho fa en *política* sempre.

—

Catalunya pintoresca

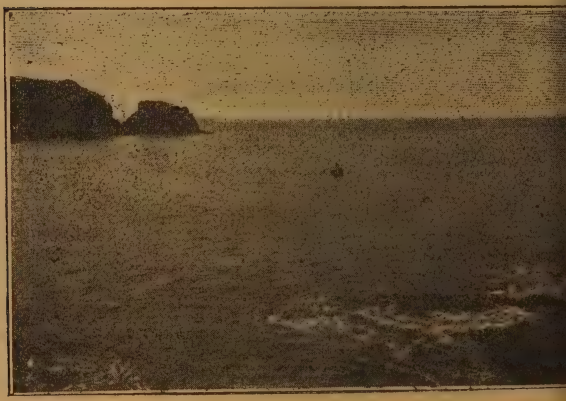

La costa de Sant Feliu de Guíxols

—¿Que'n ma vida trovaré
home com el campané?
Ay filla, bueno, ni ganas.
Té algun quartot es vritat,
es guapo, sí, y ben plantat...
pero es un toca campanas.

—

—Sabs que's un bon pintó en Blay?
M'ha sorprés en bona fé,
no obstant, aixó de no havé
pintat la cigonya may...

—

Sols se parla perque sí.
Es, el meu amich Climent,
bon xay, casulá, ignoscent...
un model d'homes, en fi.
Pel gust á parlar de franch,
perque té un gra á n'á la cara
la gent las enfilan ara
que'l xicot té mala sanch.

—

—Ves á fe una passejada
Dolors, trovante aliviada;
t'irá molt bé aquest oreig...
. . . . . .
—¿Qué tal Pau, la teva dona?
—Bé, gracia á Deu, ja está bona,
ara l'he enviada á passeig.

FRITZ

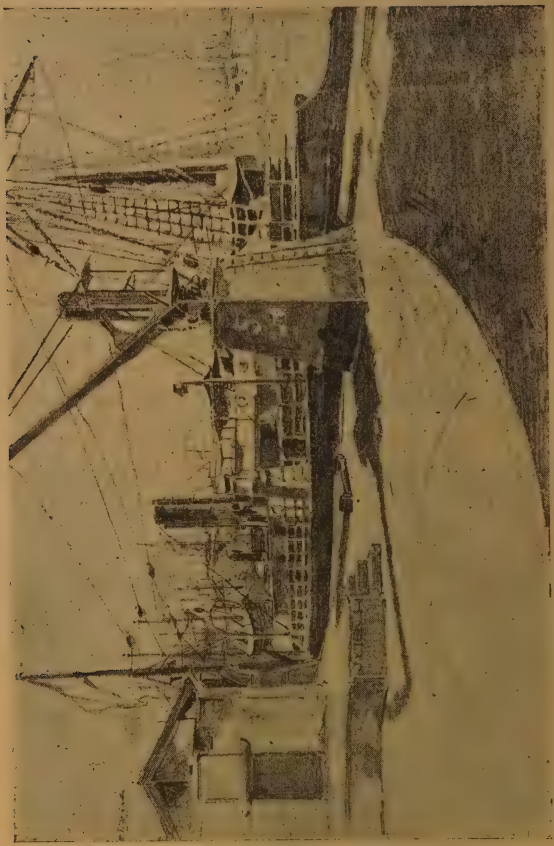

La indumentaria

Al amich Joseph Virgili Alayo

Fa un grapat de jorns que penso
com podré anar habíllat
perque la gent no'm critiqui
midantme de dalt á baix,
y per mes que m'hi desvetllo
y que busco sens parar
y'm vesteixo de mil menas
encar no he pogut lograr
posarme sols una pessa
que no sigués criticat.
Soch un gomós si el sombrero
el porto posat com cal,
un *matón* reventapisos
quan m'el poso de costat,
quan al clatell, un tronera
y un perdut quan endevant.
Es per tapar la bruticia
quan me veuhen dû coll alt,
si'l duch baix per no embrutarlo
y si acás el duch mitjá,
es per no tenirne un altre
ho diu el *vulgo;* es veritat.
Si duch bona la corbata
llenso'ls diners, ja se sab,
y si la porto dolenta
ó un xich torta—¡Quin deixat.—
Si duch be l'americana
d'orgullós ne soch titllat,
que m'es curta:—¡quin *avaro*
tot ho fa per no gastar
y si es llarga - Ja's veu vaja
l'han fet per quan siga gran.—
Las sabatas, si son novas
vull fer patí, 'm vull casar;
que per tots costats me riuhen,
—Be ja's veu; soch nn cessant,
y si las porto enllustradas
—¡Qui sab qui las va estrenar.—
Que per cap causa *imprevista*
els pantalons me son llarchs

Al vol

—Manoy quin rap!
—Jo rap, poca vergonya? Tú deus ser un *burro*, donchs.

---

ja se sab;—eran del pare;—
que'm son curts, del meu germá,
els duch á la mida.—Vaja
soch un gomós acabat.—
Y tant si vaig á la moda
com si vaig de temps passats
tant si mudat, com ab brusa,
ó ab gorra, ó ab res al cap,
tant si porto el gech de llana
com si duch pantalons blanchs,
ó duch capa ó *sobre-todo*,
ó si vaig desabrigat,
¡sempre! no puch evitarho
¡sempre! ¡sempre'm troban taps!
¿Com ho faré perque'l vulgo
me deixi ab tranquilitat
y sas preocupacions xorcas
no'm fassin desesperar?
¿Com y de quína manera
y d'un cop podré evitar
que la malehida estisora

no'm talli y retalli tant?
¿pera fer callar las llenguas
com m'ho tindré d'arreglar?
¡Qui sab si aixís com vesteixo
com las personas ho fan
á la mida de mas forsas
mes ó menys ben arreglat,
també se'm criticaria
lo jorn en que per probar
me *posés*... las vestiduras
que va portá... el pare Adám!

V. Caldés Arús

Acudits nous y vells

La familia Rosés, de las festas de la Mercé ensá que tenen *lido* á casa seva; donchs no sabent com tréuresel del de-
ıt y en vista de que per are no dona mostras de volguer rxâ, l'emprenen d'aqueixa manera:
—¿Sabeu Tóful que á casa vostra vos dehuen anyorar tant ıps sense veúreos?
—¡Es vritat Tafoy! els hi tindrém d'escriure que vinguin.

—

—Y donchs t'has casat Joan?
—Sí.
—Y la sogra?
—Bona, boníssima, óptima, admirable, y sobretot va fer 'obra molt gran, molt bona y que no m'ho pensava ..
—Qué va fer?
—Morirse al cap de vuyt días.

—

Exámens:
—Escolti, Sr. Rovira, ¿quín es l'animal que va produhir ıellas butifarras que's menjava l'altre día?
—El porch del senyor Rector, senyor mestre.

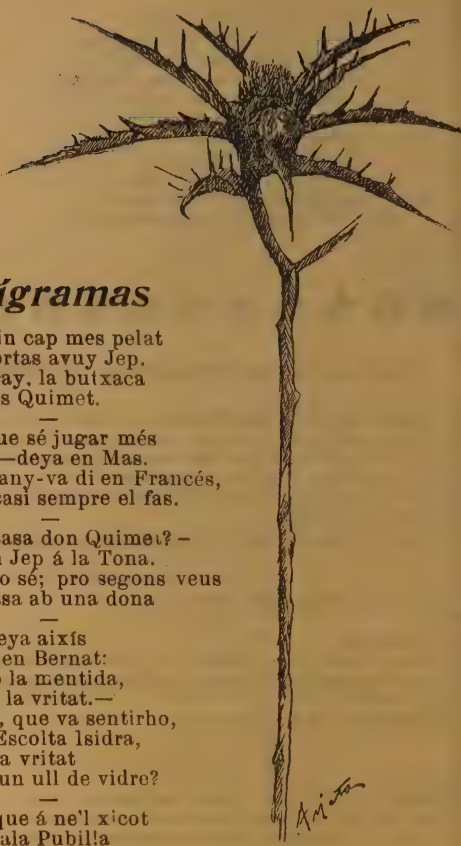

Epígramas

—Renoy quin cap mes pelat
que me'n portas avuy Jep.
—El cap array, la butxaca
si la vegessis Quimet.

—

—Lo joch que sé jugar més
es el burro,—deya en Mas.
—No es estrany-va di en Francés,
—com que casi sempre el fas.

—

—Ab quí's casa don Quimet? –
pregunta en Jep á la Tona.
—Noy, no ho sé; pro segons veus
diu que's casa ab una dona

—

Una noya deya aixís
al seu xicot en Bernat:
—Jo detesto la mentida,
es tan dolsa la vritat.—
Y en Jaume, que va sentirho,
li va dir: —Escolta Isidra,
si t'agrada la vritat
perque dus un ull de vidre?

—

Es estrany que á ne'l xicot
del Ros de cala Pubilla
li diguin de nom Bonet,
si es més dolent que la tinya.

M. P.

—Un centimet per l'amor de Deu.
—Tens cinch céntims?
Sí senyor.
– Donchs ja'n tens més que jo.

No vull anar endevant

Llibertaris y Unionistas
y altres *amants del progrés*
dihuen que'ls catalanistas
auém sols pe'l *retrocés*

. . . . . .

Y tenen rahó que'ls sobra,
perque aixó s'ha d'acabar
¿per qué un rich ha de portar
bossa plena més qu'un pobre?

Si un aixís que'l jornal cobra
va y se juga los dinés
¿qué n'han de fer los demés
si de lo que's seu disposa?
El que l'hi digui altra cosa
es que va *pe'l retrocés.*
Si un gandul va á ensiborná
al tranquil trevallador
que dintre d'un obrador
molts anys que s'hi guanya'l pá;
que xerrant l'hi vol pintá
un pervindre qu'hermós es
y aixis l'hi xucla'ls dinés
vivint á la seva esquena
si l'aviseu qu'os fa pena,
diu qu'aneu *pel retrocés.*
Res de professons romeras,
qu'aixó fa massa atrassat;
sols permet la *llivertat*
las *meriendas* xulaperas,
y parlá ab malas maneras
quan se troba pe'ls carrés
qui per sa carrera es
respectable com els altres;
no os hi oposéu pas vosaltres
perque aneu *pe'l retrocés.*
Y *retrocés* si'ns queixém
quan ens pegan d'allí dalt;
retrocés fenomenal
si autonómichs ser volém.
Si algún cop ens proposém
al ignorant dir lo qu'es
PATRIA, CULTURA y PROGRÉS,
si topeu ab un sabata
per *clerical* vos delata
perque aneu *pe'l retrocés.*
. . . . . .
Si vol dir aná endevant
lo que'ns pinta aquesta gent,
més m'estimo francament
ser *retrógrado ignorant.*

H. O. DE GRACI

Lo que pot l'afició

Després d'obtenir en Santiago el títol de Batxiller, ab la calificació de Sobressalient, decidí empendre la carrera d'enginyer; carrera molt apropiada á ell, per ser un xicot molt enginyós en tot.

Comensá la carrera ab un gran entussiasme, poch comú en xicots de la seva classe; pero al ser á la meytat del primer curs, com si de son esperit s'hagués apoderat un amodorra-

---

Tipos típichs

Ibisa.—Pagesas vestidas de festa

(De la col-lecció Benet R. Barrios)

Buscant casa

—Qué sab alguna casa pera anar á servir?
—Sí, rata. Valencia, 32 bis, segon.
—Ja es bona casa?
—Ja ho crech. Tota la escala es de mármol y la fatxada de pedra.

---

ment, la energía que avans l'induhía al estudi y á ser aplicat hagués desaparescut per complert, aná perdent de mica en mica l'hábit d'estudiar, y el que havia sigut model d'estudiants, va trasformarse poch á poquet en tot lo contrari.

Els seus pares al notar en el seu fill tal cambi, no sabían á que atribuirho. Si li preguntavan perque arribava tant tart, responía senzillament que havía tingut d'anar per algún llibre, ó que havía surtit mes tart de classe, es á dir, cada día al ser preguntat, donava escusas aixís, las quals no satisfeyan del tot á n'el seu bon pare.

Cansat aquest de tantas escusas, y al veure que aquell xicot cada día s'anava endropint mes, s'empenyá en averiguá tant misteriós cambi, y efectivament, una tarde se dirigí tot xano, xano, vers á la Plassa de l'Universitat, per estar á la

sta de l'hora que surtiría el seu noy de dit temple de la encia, y á veure cap ahont se dirigiría.

Després de mitj quart d'hora d'estarse l'anomenat pare r allí passejantse, surtí del citat lloch en Santiago ab tres quatre companys. Son pare los seguí sense que se'n ado essin ni aquell ni els amichs que l'acompanyavan, ficantse r últim aquets joves en un local d'allí á la vora, en el qual n pare també s'hi va ficar, desitjós de esbrinar lo que allí ya el seu fill. Un cop varen ser tots á dins, se internaren s estudiants vers á un mostradó; el pare se quedá per allí l'entrada que hi havía varis senyors qu'estavan prenent afé en sos corresponents palcos.

Encare no havia contemplat l'esmentat senyor aquell payós local, quan va surtir allí en un círcol en Santiago unas ferraduras als peus, pro ab unas ferraduras perfeconadas, y sobre las quinas caminava d'una banda á l'altra pista fent contorsions estranyas y originals *piruetas* que'l nvertiren en el mes divertit dels saltimbanquis; y en tant públich, delirant, l'ovacionava y proclamava el primer panador, el xicot va caurer estirat com un sach á conseqüena de las iras del seu pare qu'havían caygut sobre la seva quena ab tota sa plenitut.

A conseqüencia d'aixó va resultarli una obertura al cap tres centímetres *á la redonda* y per el quin li fugiren els ochs estudis qu'havía apresos y qu'ab tot el seu enginy no ogué trobar un medi de felshi entrar novament.

EMILI PÓLIT Y BUXAREU

El claustre de Poblet (Fot. de P. Llaurad

EPÍGRAMA

Un pare, molt enrabiat,
volia pegá á son fill
perque en un gran perill
lo noy l'havia posat.
Y com que ab lo seu desvari
l'home no trobava re,
—*¡La Tralla!*— de cop va fè,
y li porta'l nostre diari.

JOSEPH GRATOVI

Cosas del temps

(Carta de qualsevol barceloní á qualsevol amich de fora)

Company: salut y alegría
t'envía en aquesta carta
un que vol comunicarte
sas íntimas impresions.
Escolta donchs sens malicia
els versos que't dirigeixo
y en aquesta em repeteixo
com en altres ocasions.

—

Has de sabé amich de l'ánima
que desde que tú ets á fora
no passo minut ni hora
sense envejarte la sort:
perque creu, que's tan grandiosa
la qu'has tingut en marxarte
qu'el pensá ab tú y anyorarte
ha estat la meva dissort.

—

Aquesta ciutat dels comptes,
dels *comptes* que may es pagan,
(y de dirho no s'amagan
els nostres sabis edils);
es trova avuy de tal modo
y es tal el bullit qu'hi nía
qu'avuy ni tan sols un día
ens deixan estar tranquils.

—

Un día son els *rateros*
els que't birlan la butxaca,
l'altre el govern pillo y raca
que't roba tot lo que tens,
inspectors, gent de las cédulas...
per tot pagos de llicencia,
y creume, noy, la paciencia
s'em va acabant per moments.

—

Els tranvías y automóvils
goig de las ciutats modernas,
de fé y esperansa eternas
pel món ample y lliberal,
fent mil y mil tropelías,
y á tots donantnos apuros
han fet que tots els *Seguros*
perdessin mitg capital.

—

Seguritat y *confiansa*...
pels pillos... ilimitada:
tenen la pell remullada
per quan arrivi'l seu torn
ó á l'iglesia ó al teatre
al carrer ó á la botiga
¡¡bomba va!! siga el qui siga
la cosa no admet retorn.

—

Es dir noy qu'está la cosa
del modo que pots compendre
aquí ningú ens vol atendre
ningú ens té contemplacions,
pro ¡qué dich! m'equivocava,
are'l govern del estable (1)
ens ha anunciat molt amable
las novas contribucions.

UN BREVIARI

(1) Dígali cort, dígali estable.

Catalunya pintoresca

Voltants d'Ayguafreda

(Fot. de Balcells)

Epígramas

Una noya lletja y brutona
que jo la conech molt bé
diu ¡la pobreta! que té
lo tipo de Barcelona
Y això no es pas veritat,
puig tindre'l tipo tan gran
necessita ser gegant
y no un petit cos migrat.

—

Estantse'l vell Pere Brunas
assentat en l'escambell
digué á Pau Estevanell:
«Mira, Pau, veig quatre llunas.»
Y'l Pauet que's bonatxot
coneguentli be la flaca,
contestá com qui li raca
¿Voleu fe un trago, Brunot?

—

No tiris la bes...ada
Pepa varrosa y poch fina,
¿Qué portas la mantellina?
li diu tota la maynada,
Y ella talment com si ré,
donchs no coneix la vergonya.
Diu tota plena de ronya
¡Vull regar lo meu carré!

—

No veyentlo gayre clar
ab bromas y algún estel
miraba ab neguit lo cel,
no sabent lo qué cantar
lo sereno, y ab enfado
rumiant y rumiant
engegant lo botavant
canta tranquil *¡barreijado!*

—

Jo conech un gran pegot
que fá molts brams cada día,
y sempre té la manía
de morir sabaterot,

L. Rovira Guinart

Cambrils, Setembre 1904

En Just

I

¿Que si n'hi varen trovar de paperots?; semblava un mi-
nisteri! escrits en prosa y en vers, escrits ab llapis y ab tinta,
escrits serios y enjogassats, de tot hi havia; mes lo testament
no treya'l nas per forat ni finestra, lo testament no's trobava
y lo testament era lo que á n'en Just li convenía, perque en
Just era l'executor testamentari, com sabia tothom, y era,
endemés, alguna altre cosa, que ja se sabría quan lo patra-
col comparegués. Lo mort, que ho era desde la vesprada,
semblava que reya; y ab son gros nas, apuntant al trespol
á tall de piramide xica, sugestionava als mirons, obligantlos
á inspeccionar las vigas, de las quals penjavan butifarras,
llangonissas y altres infladuras, enlre ellas un bisbe rodó,
luhent, cíclopich, com que era fet ab lo budell mes gros de
un porch monumental. També axió sugestionava y tots los
ursum nassos aspiravan las pessigolleras emanacions dels
embutits, sugestionadors á son torn del Noémich licor. Pro-
bablement hi hauría mes d'un enterro: ó'l difunt havía estat
molt lliberal, y no menys generós en Just, qui, en aquet mo-
ment entrava en la sala, portant una escala de fusta que
aplicá á la paret y s'enfilá fins á tocar las cobejadas penja-
dellas.

—Baixa butifarra!— cridavan los de sota...

—Baixa llangonissa ..

—Baixa el bisbe...

—Baixa-ho tot...—

Peró, cá! ni tot, ni res; tot alló per en Just no existía; al-
re cosa havía filat ell, que mes l'interessava, y eran dugas
bossas de cuyro, que penjadas semblavan butifarras. Des-
penjadas que las hagué, devallá y trová... mes no *prassipite-
ius* als *cuntacimientus*, que diría un que jo conech; lo que hi
trová, ja ho sabreu quan sigui l'hora; sapigueu que en Just
era un xicot tot d'una pessa; jove, alt, sa, fort, llest, viu, sol,
rich, fuch, brau, just de nom y de fets, de pochs mots, clars
y nets; havía sigut la nina del ull dret de son oncle Ton....
de son oncle Ton, qui ja havia acabat la corda de sa humana
existencia, y allí romanian sas despullas per esser portadas
al sí de la terra, ahont se refondrian pera adquirir mil novas
vidas en mil diversas formas, mentres son esperit permanei-

—L'amo'm fa venir cada dia á veure si'ls cambis pujan ó baixan y sempre'ls trobo al mateix lloch. ¡Com vol que's moguin si això es gravat en el mármol!

---

xería en ses obras, tant escritas com obradas, y en sas ensenyansas.

En Just, donchs, deya no esser mort son oncle, ja que vivia son esperit! que'l cos, allá restant, era com el sobre de una carta, com la esclofolla d'un ou, ó com gabia que l'aucell ha desertat; que de llágrimas ni'n calian, ja que may se sab si son d'egoisme, d'imitació ó de verdader sentiment, encara que en molts casos es ben cert que son fingidas; que, en quant al sepeli, se faria com se trobaria ordenat, y per saberho se tancá en Just en lo quarto-estudi de son difunt

ncle; tragué'ls papers de la bossa de cuyro, y comensant el primer (tots tenian noms), llegi: «Benvolgut Just: mon sperit ab tú queda lligat per l'afecte: mon cos lo treurás de evant tan aviat com puguis; enterral, no l'enrejolis; vull ue tornat á la dura terra d'hont sortí, sia d'utilitat inme-

Gent de casa

Adobant las xarxas (Fot. de Balcells)

diata á plantas, flors y arbres, y no que, obligat á evaporarse per las escletxas del ninxo hont lo recloguessas, contaminés l'atmósfera, portant lo tifus ó altras maluras als humans. Relatiu á lo demés, fes com vulgas: amo fores de mon voler, sias'ho dels bens materials, mon adjunt testament fará que't reconegan, etc., etc.»

II

Eran las deu del matí; com de costum á tal hora, á uns pobles hi feya sol, en altres hi feya lluna, en alguns no hi feya res, pero en tots los que volian justicia de la bona se l'havian de pintar, perque se sabia que la auténtica s'havía fos en companyía de la vritat, perseguidas una y altra per desvergonyidas: ¡hont se's vist donas nuas!

Eran las deu del matí... (ey! en lo rellotge del campaná, que'ls demés anavan com las opinions en materias d'art, política y altras...) y essent las deu, encara quedavan horas, sobretot per los que no tenian res que fer. En Just, que tenia feyna, la comensá donant butifarras, pa y vi á tota la concorrencia, composta exclusivament de sos cosins y cosinas, que també eran nebots de son oncle... ¿sembla estrany, eh? donchs sí, tots eran nebots de son oncle Ton, pertanyents á una familia que s'havía multiplicat com las contribucions y la gana en aquet país. Acabat que fou l'ápat romagueren tres personas á la custodia del cadavre, y las altras anaren á visitar lo cementiri y á preparar lo lloch del soterrament.

III

Com cada terra fa sa guerra, y cadascú's grata allá hont li pica (si té lliures las mans y hi arriba), l'oncle Ton havia tingut sas costums y sas ideas, y fins havia arribat á tenir cementiri propi, en lo qual y sens especulació (per mes que la cosa dona), á mes d'enterrarhí als seus, permetía que hi fossin portadas á podrir las closcas dels qui, havent sigut personas foren sos amichs, y d'una manera ó altra havian fet manifestació de tal voluntat. Arribats que foren, en Just y sa comitiva al cim de la montanya, vegeren un gran espay de terreno rodejat d'altíssims murs: vegeren un xiprerar, una porta de bronzo, una gran creu, un cel trist.... ay! ay! ay! ab prou feynas si'n surtiré d'esplicá aquet cas de manera que m'entengan, y ara m'atrevia á pintá nada menos que un cementiri...!! no, no; que'l pinti qui vulgui, perque ara ó he fet fer vice-versa al públich, puig avans duyan á la gent de

la casa al cementiri, y ara es la gent qui's fa portar els cementiris á casa. Bon profit los fassi á tots, jo'm deixo de pinturas y segueixo ma narració. Mentres en Just y un dels seus companys cavan y engrandeixen la fossa, los demés de la comitiva, com si fossin inglesos en viatge, han tret de sas butxacas las carteras y los llapis, y van copiant y prenent notas de tot lo que veuhen: res los fa que sia llatina, catalana ó *quixotesca* l'inscripció; si no l'entenen, la van trasladant lletra por lletra, ¿tant s'ha de saber per escriurer? menys s'els endodona, encara, que la figura, grupo ó símbol d'hont prenen *apuntes*, sian artístichs ó vulgars; de tot hi ha per tot, y en lo gran mercat tot passa; ells, ¡vinga fer correr el llapis! y de tant en quant alguna brometa, perque lo que ha dit un: «aquí, en serio, no mes s'hi ve una vegada» y l'hi ha respost: «llavors no s'hi vé, que amb un l'hi portan.» Lo cert es, que ocupats cadascú en son treball, de críticas no'n poden fer gayres, ni tan sols se ha fixat ningú en las variacions ocorregudas en la atmósfera.

L'alta goma

CURRUBI VELL-

Encare que quan un passa se senti dir ximple y la gent rigui, es enveja no més. La cuestió es ser elegant y saber portar las prendas.

IV

Lo cel s'es posat trist... llis.. gris; las auras reclinadas en brassos del espay, com lo nin que s'adorm en lo sí de sa mareta; la llum endolada com viuda que tingue amor; las aiguas endormiscadas, los lluerts ensopíts dins las escletxas, llapissosa la la terra, mústigas las fullas, foscos los sons, esllenegadas las fibras, s'está neulant la natura ab los nirvis entorpíts, com si l'hagués invadida una pesta de foscor, tristura y fluixedat. Allá venint del Nort, com exércit de barbres, avansa, celat dins la pols, la tempesta, qui'n alas dels nuvols, lo llam dú y lo tró, y la pedra que to ho trosseja.

De l'altre part.... ay!.. débil, flaca, groguenca y esllanguida, ab l'hermosura de la anemia y la silueta del

qui porta l'ánima d'un altre, avansa un perfil de noya pujant... pujant... penosament pujant la montanya.... es la Fé, una de las nebodas del oncle Ton, que va per avisar á la parentela de que son dos quarts de dotze y que vol plaire, que no hi ha parayguas per ningú, que el diná's passará y que la tia Tana pendrá un enfado y tindrá que dir de tot y de tots, com acostuma, sino baixan desseguit.

Com las rahons eran convincents, tothom edí, comensant la devallada ab pas ferm y seguit, perque el cel ja no estava trist.... llis.... gris, sino que's comensava á posar enfadat, arrugat y negre, roncant de tant en tant, com si fos l'amo y encenent mes mistos...! com si fumés del estanch!!

—La mama m'ha pegat perque festejava.

V

No era cosa de broma; per lo tant, apretarem los rems de popa, y en menys de deu minuts arribarem á joc, entrant de seguit á veure lo difunt, qui no havia bellugat ni peu ni cama,) y ohint ensemps lo furiós esvalot que armava la tia Tana, resa la lletania cap per avall, pegant corredissas y tirant ollas y tot lo que l'hi venia per la má á no se sabia qui, fins que ella, vegent que ningú en feya cas, ni ningú l'hi preguntava si eran verdas y maduras, (se'n entrá com un cohet,) en lo quarto del difunt y dirigintse á n'els vius que alli hi havía, ab una veu d'aquellas que hauria aprofitat Homero, pera posarla en sos cants. A tots *doná lo nom, molt enfadada,* d'aquell *íntim* company de Sant Anton, al qual entre personas ben criadas, anomenar no's pot. Veurela, sentirli aquell Deu vos guart y escapá tots, va ser obra de dir Jesús,

no pararen fins arribar á la sala del tinell, ahont hi havía uatre grans taulas paradas, darrera la quals tothom ben rrupit, esperaren la vinguda de la tia per anar jugant á fet per cas compareixía ab la *xurriaca*, com *solia* fer moltas egadas, sens mirar que molts dels nebots ja eran grans. Per ort, y per eixa volta succehí d'altre manera, puig la dona, epensada, entra mesuradament, s'assentá en una cadira de uyro caragolant lo devantal y ab veu pausada digué: «neots y nebodas, de mal agrahits l'infern n'está ple; crieu neots crieu.., pero, en lo pecat portareu la penitencia, ja saeu que'l pobre *turch*, lo cá, més fidel del mon, no volgué eixar á son amo mentres lo vegé malalt, negantse menjar; er temps de tres dias y tres nits, y si be es cert que bebia, o feya pera no tornarse rabiós.

MAGRE

arragona 7 Novembre de 1904.

Catalunya pintoresca

Un carrer de Castelló d'Ampurias

El port vell nevat

(Dibuix inèdit de F. Canevas)

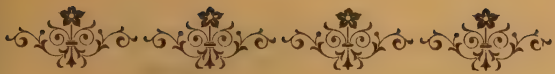

Carta oberta

A D. Alejandro Lerroux

¡Ay, Lerroux, la teva estrella
s'eclipsa qu'és un prodigi,
aquells que't daban prestigi
ja dihuen qu'ets un trapella.
Els obrers que t'aplaudian
y *redemptó*'t proclamavan;
els que sos vots te donavan
y per un Deu te tenian,
ja preguntan ¿que s'ha fet
l'orador de tants recursos?
¿de tans sermons y discursos
quin profit pràtich n'hem tret?
¿Tal volta s'ha millorat
á Espanya la cosa pública?
¿que ja ha vingut la República
que'ns havian anunciat?
¿Que s'han fet d'aquells dinés
que'ns feyas doná ab gran trassa?
¿ahont'es la famosa *Cassa*
del Pueblo? Digas ¿'hont és?
Y de tantas suscripcions
qu'hem cobert ab grans trevalls
¿quí te'ls comptes y detalls?
¿ahont son las explicacions?
Com vols que'l poble no pensi
qu'és tot un tarugo gros,
¿creus qu'ell dona las subors
pera que un altre las llensi?
¿Perqué no vens aviat
y arrivant á Barcelona
fas lo que tota persona
fa si és que te dignitat?
¿Perqué no dius; Ciutadans
los diners qu'he recullit
pera aixó y aixó han servit;

No val á badar

—Escolteu, mestre. Aquests aucells son *pardals*?
—No senyor, son per vendrels.

---

aqui hi han los comprovants,
aqui teníu las facturas
y els rebuts qu'ho justifican,
Fes callá á ne'ls que't critican
y es desfan en congeturas.
Si tu mateix no't defensas
dirán no tens amor propi,
si tens de datos acopi
¿qu'és lo qu'esperas? ¿que pensas?
¿No veus que'l remat s'escampa
apartautse del pastó,

y tothom ja créu qu'alló
no va ser mes qu'una trampa
que tu ab las tevas rahons
á tots vas ensarronarlos,
y per fí que vas donarlos
el timo dels perdigons?
Y no son tos enemichs
els qu'aixís sa rábia esbravan,
son els que tant t'admiravan
els teus mateixos amichs;
els que creyan lo que deyas
com si sigués un oracle,
que no posavan obstacle
may á rés del que tu feyas.
Son els que donantse a engany
y girant la vista enrera,
han descobert la manera
com paravas lo parany,
y are't diuhen vividó.
taruguista, estrafalari,
embustero, perdulari,
estafa y embaucadó.
Ya veus donchs que lo que't toca
és veni aqui y sincerarte
d'eixos atachs defensarte
y no tancá aixís la boca.
Feslos veure que ets un home
honrat á carta cabal,
prova qu'és qu'algú't vol mal,
que tu no hi ets per la moma,
que tu has fet molts sacrificis
pel partit qu'aixís t'ho paga,
que no has lucrat ab cap vaga,
y qu'ets home sense vicis·
Si és qu'aixó provas, veurás
com tothom torna á apoyarte,
mes ja pots espavilarte
si no surts be d'aquest pas.
Si no dus las cosas claras
y no convences al poble
dé qu'ets un polítich noble
y que jamay te separas
de las mes honradas vias,
tu que fent tans de bolados
por todos cnatro costados

cremar la ciutat volías,
caigut ja del pedestal
en que'l poble va posarte,
ell mateix tornará á alsarte
y't penjará d'un fanal.
com se fá ab la gent villaua
desmostrant al mon enter
que'el poble encare sab fer
la Justicia Catalana.

* * *

Aixó crech te de passarte
si tu no hi possas remey
y crech que't faig un servey
de company al avisarte;
Si m'escoltas ab rezel
diré «*me lavo las manos*
ahora los compoganos
se las evillen con él.

FLORAS

Cap d'estudi

(Dibuix de F. Sala Deulofeu)

Els inválits

El vell Armengol passejava amunt y avall del gran pati assoleyat repenjantse en son bastó de crossa. Las camas se li ajupian febles, mes la mirada li avensava camí, llambregant encesa com si volgués ab ella abastar lo que las camas li negavan.

Tenir l'esperit fort y la carn desvalguda, el cap ple de blancor pel defora y per dintre atapahit d'ideas y desitjos de jove esgarriat, era son constant martiri.

Despreciava de tot cor als seus companys d'alberch, febles y resignats ab sa desgracia que feyan de sas xacras un culte y de sa invalidesa un sport.

Fugia d'ells quan en las estonas de passeig s'entretenian contantse sos mals y sos dolors, ab una especial complascencia en sentirse cad un mes malalt que'ls demés; en tenir mes desgracias, en es ser mes xacrosos...

Ell, l'Armengol, no hauria volgut sentirsen de malalt avans al contrari, volia pensarse que cada dia's trobava me llor; que aquella feblesa de las camas li desapareixeria sen siblement y que tornaría á esser l'home de sempre... Uy! el plahers qu'encare li esperavan! Mentres que'ls altres eran l miseria qu'es tancava pera esperar lo fi de la vida rendin culte á la malaltía que'ls duya á la mort.

«Eran uns brétols que havían fet á tots ja; sense ideas esperansas, sense goigs ni desitjos de tenirne».

Havia ocorregut pochs días avants una baixa en las filas quells pobrets inválits. S'havía estroncat una vida y tots, nys l'Armengol s'estranyavan de no haver sigut ells el mer de morirse.

Entre aquella bona gent havía arribat á ferse apreciable mort. Tots la veyan aprop y no'ls espantava. Quí sab si tre molts d'ells era desitjada y tot com á fí de sofriments. Pera cobrir aquella vacant entrá un inválid nou. Era tot tipo, aquell inválid. Vell y alegre com si'l pes dels anys li hagués fet assentar el cervell. Era agradós de tracte y nservava en sos ulls el foch d'una jovenesa eterna.

El vell Armengol hi trobá pasta de company en aquell rar, y l'emprengué á l'endemá al sortir al pati.

—Ep, mestre com vos va aixó?

—Simó, me dich y no mestre...—Y rigué del acudit seu.

L'Armengol se'n ofengué d'aquesta resposta.

—Me sembla donchs, Simó, qu'esteu ben aixafat.

—Psé...

—Y que vos ne sembla de la presó.

—Que, de l'Alberg?

—Sí.

—Per are no'n tinch queixa.—Y girant tot de cop els ulls r tots indrets, afegí en veu baixa.- Quina xicotassa més sca que teniu!

L'Armengol se sentí ofés de nou. Mireus qu'era atreviment d'aquell home! Un dia qu'era al Alberg y ja s'havía pres la bertat de parlar aixís de la Rosa, de la cambrera, de la ica ab qui l'Armengol podía parlarhi de cosas de *fora*, rque ella sola era quí l'entenía y no estava per bledería convent.

—Es el meu mal—seguí dihent en Simó.—Tinch un peu 'altre barri y no'm passa cap tall que no'l flayri.

Y torná á ríures de la seva agudesa.

—Aneu ab compte donchs á flayrar aquest...—digué l'Arngol.

El vell Simó se'l mirá inteligentment y somrient ab ayre svergonyit, contestá:

—¿Que ja té quí...?

—Ja hi dit prou bon home.—

La Rosa passá portant un cove curull de roba neta.

Els dos vells oblidantse un del altre dirigiren allí sos ulls mpegants. Comprenent ella que la miravan, passá inci-

tant, riallera, temptadora ab sos brassos arremangats coll al descobert.

Un cop hagué passat, las miradas dels dos inválits se t baren, encesas, fnriosas, terribles...

El vell Armengol s'allunyá ranquejant y mastegant n lediccions, mentres en Simó se quedava, sol, mirant enl re, distrayent sos ulls en aquell cel purissim salpicat de b vas d'or.» «Com hi ha món que la Rosa era tota una ga xicotassa.»

Cada dia s'havian tornat á trobar els dos vells y cada sentian abdós mes invencible aversió un per l'altre.

En Simó era'l diastre. Per dos cops l'Armengol l'atre xerrant ab ella, rihent y bromejant á bo y millor.

Havia sentit al veurels un desitj coratjós de separarl de fóndrels ab sas miradas. Després pensá en espiarho tot Director, pero's contení per la por de ferse odiós á la Rosa

«Si; aniria á trobarla á n'ella mateixa, li diria.. lo c feya'l cas; li pregaria, li exigiria que no parlés ab aquell llòt, y si no accedia... ay, si no accedia... ¡Deu la enregua

Feya dias que la Rosa no's deixava veure. Potser se la mia y s'esconillava d ell: potser ja s'entenian ab l' altre ..

L'Armengol no reposava. Aquell pessigolleig insistent á las camas y brassos lo tenia neguitós y de poch humor. Com mes desitjava curarse y sortir de aquell ambent de mort, mes sentia que no podia valdres, y aquell corch, aquella formigor incansa-

semblava que's complagués en anarli rosegant la carn y oluntat y la vida!

Cansat d'esperar bona ocasió de trobar á la Rosa, s'escapá dos cops cap á las cuynas y fins á la segona volta no la ué veure.

Al trobarse enfront d'ella sentí que la sang se li sobtava quedá guaytántsela, no atinant en fer ni dir res. Era una ixa la Rosa: veurela y encantarse, quedar com encisat, tot hú. Aquell malestar, aquell pensar sempre ab ella, ell tornarse boig y sentir ganas de plorar com si fos un al, no podía esser altra cosa que un encís d'aquella dona.

—Rosa!—cridá á la fí, com despertant.

Ella se'l mirá enutjada y sortí resoltament de la cuyna. rmengol la seguí.

—Qué voleu!

—Vuy...

—Apa, que tinch pressa.

—Vuy... vuy que m'escoltis.

—Au, vinga!

Els ulls de l'Armengol s'encastaren en els de la mossa. si tingués l'ánima sospesa, se quedá quiet, sense volun-, sentint flaquejar sas camas, en las que aquell pessigo-g aumentava insistint, adormintlashi fins al punt de que gué de repenjar tot son cos dessobre la crossa del bastó. La Rosa 'l vegé defallir y agafant por, corregué á avisar. Els ulls de l'Armengol, congestionats, la vegeren fugir y, lgrat son intent fos el de amagarse, no pogué moures de ıell lloch.

Restá allí. plantat, arrelat en las rejolas netíssimas del co-dor, impotent de moures y esgarrifat de sa impotencia.

Se l'emportaren cap á dalt del dormitori y'l pobre Armen-l sentí en son cor un dolor fondíssim, no pas pel mal del , sino de veures sense forsa, rebechs els membres á sa vo-ıtat, vejentse portat en brassos com qualsevol d'aquells serables companys seus d'Alberg.

Y ja en lo llit, per son cervell comensaren á donarhi vol-s sos desitjos y ambicions, mentres son cos impedit de tot viment restava ajassat sense forsa. Pensá en son anhel de ıertat y's trobá reclós entre parets sense ni tenir tant sols esperansa de baixar al pati y veure á la Rosa, á la seva sa, á la que ja no's donaría vergonya de dir que l'estima-ab tota l'ánima.

Duas llágrimas rodaren per las arrugas del seu rostre al nsarhi.

Y aixís passaren días y més días en un constant neguit,

entre pujas y baixas de febre, al unís ab las pujas y bai de las sevas esperansas.

Durant el temps que passá acofat en el llit no s'havía c sat de forjarse plans y més plans esbojarrats y impossib

El día que pogué llevarse el cor li batía desacompas dament.

Baixá al pati. Mirá per tots cantons ab desitj y por vegada de veure la Rosa...

Y la vegé, oh si! la vegé, en el tros de corredor opo ella, la Rosa, parlant ab l'aborrit Simó, ab aquell murri s'havía valgut de sa malaltía pera segarli l'herba sot peus.

Instintivament avansá dos passos vers ells y alsá el ba enlaire... Mes en essent més aprop se detura sobtat. vía sentit quelcom que'l calmá instantaniament. — N tens de cor—havía dit en Simó á la Rosa.—No'n tens ni ta... El pobre Armengol jau per culpa teva y no has es bona pera pujar á veurel.

La Rosa rigué bromejant dascarada y posantse las m á las arrodonidas caderas, respongué:

—Tan res de bó sou l'un com l'altre. Sou massa vells. Y torná á riure.

En Simó s'apartá d'ella y sortí al pati.

L'Armengol el seguí, y al trobarse front á front, se sentiren abdós esponjats de una alegría intensissima.

Se miraren als ulls ab una expressió resplandent y sense badar boca, se juntaren abdós en una gran abrassada plena d'efusió.

Y aquells dos vells qu'en aquells instants despreciavan á la Rosa, dintre de tot de sos amagats pensaments sentian rodolarhi las paraulas punxantas d aquella dona temptadora: «Sou massa vells.»

JOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES

Desembre 1904

Buscant pis

—No li sembla si'l propietari 'n rebaixaria *algo*.
—Ah, no senyor, l'*amo* no's rebaixa per ningú.

Ilusions

Lema: Panxa contenta dorm si tens s

Adalt, molt lluny de la montanya,
quina mandra que hi fa, y quina canya
si del dinar es que't trovas replé.
Cada badall que hi faig igual que un ase
es que ányoro els cuynáts tan bons de casa
que la dona sab fe.
Bou á la doba,
pollastre ab such,
bolets, anxoba,
palpís de ruch,
cargols y monjas
ben ámanits
ab such de tronjas
y al forn rostits.
Estar ben sol á montanya m'agrada;
s'hi sent molt la frescor de matinada,
cantar lo grill.
Es deliciós si hi vas á fer brenada
y't trobas que vols fer la ensiamada
faltante olí y cetrill.
Veus el gripau que son ventre arrossega
en quant el sol se pon;
el pastor quan els bens y'l gos engega
y't be una mandra y son,
que't comensan las camas á fer figa
y un dols ensopiment del tot te lliga
que't fa caure adormit
y dorms, si acás no't pica algun mosquit.

Y ab dolsa son
fas la non-non;
sents á la esquena
forsa mullena
y las formigas en professó
van corrent per ta cara que dona bó.
Jo allá dormint hi penso en tú ma aymia,
en aquell jorn que feu sol y plovia,
quan tots dos caminavam per los prats
y nostres cors juntats,
bategantnos á impuls d'ardent amor,
movian mes soroll que no un vapor
de quaranta caballs ben graduats.

. . . . . .

Pensant en tú que voltas hi he passat;
y quantas mils vegadas hi he roncat!!

. . . . . .

. . . . . .

Ilusió vana.

. . . . . .

Fa un quart que estava tip y torno á tenir gana.

JOSEPH CASABÓ

(Primer accéssit á la flor en el certamen dels Quatres Gats dels res de La Bisbal.)

Petitesas

Un autor molt cel-lebrat
una volta escrigué un drama,
que va darli molta fama
guanyanti mols de dinés
Un milió'n va fe imprimir
tan sols pera regalar,
y no fa mes qu'exclamar
qu'el seu drama *no* VAL *res*.

CORK

Cap d'estudi

Mes m'estimo ser cap d'estudi que anar á estudi

Estranyesas

Contan que sigué Adam
el qui va inventar l'estam.

—

Ni els canaris ni els verdums
diu que may han encés llums.

—

L'inventor dels macarrons
contan que duya mitxons.

—

Tots el que neixen al llot
no poden ser fills d'Olot.

—

Corren rumors de que Baco
no va inventar el tabaco.

—

Y de l'Odon, dihuen are
que decendeix de sa mare.

—

Y's diu que hi ha algun caciclí
que menja pa de pessich.

NOY-TRIST

Recort de l'any

El poble de Barcelona anant á colocar la lápida en la casa ahont nasqué en Pi y Margall

La nota del any

En Salmeron empenyentse en igualar senyors y obrers lligantl
ab la corretja encara que tots ne pateixin. ¡Viva la igualdad en la e
clavitud!

AL LECTOR

Ja al final has arribat
d'aquest famós Calendari,
y si t'agrada tornarhi
pots tornar á comensar.

Es suculent de vritat,
y encare que tú no ho diguis
y que ab cert desdeny somriguis,
molt de ferlo'ns ha costat.

Per aixó't dihém ben clar
y ab franquesa catalana,
que si de plorá't ve gana
per' naltres ja pots plorar.

Ha finit un any ingrat
en quin sols hem vist plorallas
y sols hem tingut agallas
per' fer lo que has contemplat.

Si l'any que are aném á entrar
resulta ser rialler,
no temis: llavors potser
te podrém mes alegrar.

Mes aquest any, complacent,
si aixó no t'agrada, calla!
que no som els de *La Tralla*
bons per fer riure á la gent.

ANUNCIS PARTICULARS

Petita demostracció grá-
ca de la *decadencia* del
acionalisme catalá, per
ıedi de la reproducció de
ortadas y segells de pe-
ódichs y entitats catala-
istas.

Antoni Niubó

Matalasser

Major, 91.- GRACIA (Barcelona)

Gran assortiment de llanas del pais, d'Aragó y de Castella.

ESPECIALITAT EN LA DE NAVARRA

Cossolins del pais y estrangers

MAY PLOU!

Paraiguas garantits - Preus baratíssims

REMENDOS y TELATXES

20, Carme, 20

BARCELONA

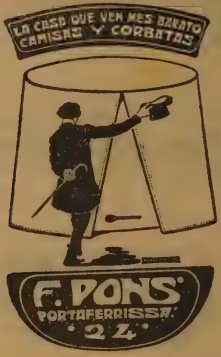

Universitat Catalana

Revista Mensual d'Educació Nacional

ORGUE DE LES ENTITATS ESCOLARS I DOCENTS CATALANES

Barcelona Novembre 1904 — Any I.—Nº 7

PERIÓDICO BARCELONÉS CATALÀ

AUGUST FOLCH

Mercé, 15 y Plata, 2

BARCELONA

Colors en pols y Pinturas en pasta

Especialitats pera la

MARINA,

FERRO-CARRILS

y FABRICAS

Lluyto ab l'estranger

Se fabrica baix mostra

Sabateria LA VICTORIA
de J. POBLET

Especialitat en la mida

FORMA NORT AMERICANA

ULTIM MODEL

Boters, 7.—BARCELONA

Tapiocas y purés

FIGUERAS

Superiors á tots els estrangers

Se venen per tot arreu

LONDON SMART

Bastons de totas menas y preu

Especialitat en Bastons d'estoch

Passatge Bacardi, 2.-Barcelon

Any I Barcelona 29 Andreu 29 Novembre de 1904. Núm. 10

AUTONOMIA

PERIÓDICH MENSUAL DE PROPAGANDA

Portaveu del "Sindicat Popular Solidaritat" de Sant Andreu de Palomar

GRAN JOYERÍA Y RELLOTGERÍA

El Regulador

JOYAS pera bodas

RELLOTGES

de totas menas

Rambla de las Flors, 37 y Carme, 1

BARCELONA

ANY II Barcelona 1 de Desembre de 1904 NUM. XVI

NOVA CATHALONIA

PERIODIC MENSUAL

Porta-veu del Centre "Nova Cathalonia"

Cartas intransparents

de Guarro y C.ª

Unichs fabricants de cartas intransparents d'un sol fu

segons privilegi exclusiu

DIFERENTAS MARCAS ACREDITADAS

Especialitat en classes ab cantó rodó, cantó daurat y esto

Magatzém y Despaig: Ample, 46,—BARCELONA

DEMANINTSE MOSTRUARIS Y NOTAS DE PREU

onstrucció de tota classe ◎ ◎ ◎
◎ ◎ ◎ ◎ d'aparells ortopédichs

Venas, camas, brassos y mans artificials

ESPECIALITAT EN BRAGUERS PERFECCIONATS
Y FAIXAS VENTRALS SISTEMA **TUNEU**

Venas electro-medecinals
curan las trencaduras

Perfecció y economía

FRANCISCO TUNEU

Sant Olaguer, 12
iga devant del carrer de Barbará

Barcelona

SALA Y AYMÁ - PIROTÈCNICH

Exportació á tots els punts d'Espanya y extranger
Venda al engrós y á la menuda

SEGURETAT Y ECONOMIA EN TOTA CLASSE DE FOCHS A TIFICIALS, APLICANT LAS COMBINACIONS MÉS MODERN CONEGUDAS FINS AVUY.

CASTELLS DE FOCHS DESDE 25 PESSETAS EN AMUNT; TR CAS Y TRONADAS DE TOTS PREUS Y DIMENSIONS; SALV DE MORTERETS Y MASCLETS; IL-LUMINACIONS A LA V NECIANA; GLOBOS AEREOSTÁTICHS DE TOTAS MIDAS PREUS Y APARELLS PERA'LS MATEIXOS.

Carrer del Carril, 13, (Sant Gervasi).—BARCELON

SASTRERÍA

DE

Joseph Farrás

Trajos á mida para nens y homes
Sachs y abrichs pera senyora
Lliureyas

GÉNEROS INGLESOS Y CATALANS

GINJOL, 3, 2.on, 2.a — BARCELONA

EL PLA DE BAGES

LO CAMP DE TARRAGONA
PERIÓDICH CATALANISTA

ANY. IV ÉPOCA II — NÚM. 100

PENADÉS NOU
SETMANARI COMARCAL

EL POBLE CATALÀ

LO GERONÉS
PERIÓDICH CATALANISTA DE AVISOS Y NOTICIES

Rellotgería y Joyería
JOSEPH POMAR
Gran assortit de rellotges
de las millors marcas
Joyas artísticas y obgectes pera regalos
Bruch, 62, (entre Diputació y Corts Catalanas)

Regomir, 18, - Barcelona

ART CATALÁ

Trevalls de marquetería modernista

Gran assortit de **Calendaris** y altres trevalls alegóricns de la nostra terra catalana. Objectes pera la Marquetería, fustas del pais, serretas, filiberquins, brocas, maquinetas y dibuixos modernistas catalans.

Maquineta, una dotzena de serras, dotze dibuixos, un d'ells en fusta, 1'50 Ptas.

Gran assortit de tarjas alegóricas dels periódichs **La Renaixensa, La Veu de Catalunya, Cu-cut** y **LA TRALLA Catalunya Autónoma** y altres.

Rebaixas als mestres d'estudi

La Marquetería es á la vegada qu'una distracció, un ls més útils elements pera'l desenrotllo de la intelincia dels noys, tota vegada qu'es una instrucció mol y recreativa.

Opino que en las escolas dels párvuls deurían dorse llissons prácticas, pera estímul y profit dels alums, ó un curs sério de Marquetería, per esser ella la se primordial de la Geometría.

M.

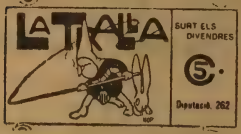

LA COMARCA DE LLEYDA
SETMANARI CATALANISTA

Fotografía Hispania

de J. BANÚS

AMPLIACIONS : REDUCCIONS
REPRODUCCIONS ARTÍSTICAS
PROCEDIMENTS MODERNS

Carrer Pelayo, n.º 50. - BARCELONA

Fortuny, 5.-Barcelona

PIANOS CHASSAIGNE • FRÈRES •

Fortuny, 5.-Barcelona

Medalla d'or París 1900

Pianos de qüa y verticals

Cordas creuhadas istil Nort-americá

Comptat - Plassos - Lloguer

Taller de Joyería y Rellotgería

DE

ARTHUR BOTEY

Adobs de joyas, rellotges y demés articles d'art. — Se daura, plateja, oxida y pavona tota classe de metalls, deixantlos com nous.

Pera encarregarse dels trevalls se passa á domicili.

CLARIS, 47, (avans 79) —BARCELONA

M. JOARIZTI
TALLER DE FOTOGRABAT
Casa fundada en 1876
Concell de Cent, 289
BARCELONA
CAMES

Taller d'esculptura

— DE —

FREDERICH CAMON

Imatges de fusta y pera vestir
Objectes d'art y ***Medallon***
com la mostra.

Restauracions de totas menas

Riera de S. Joan, 5, 1.er

BARCELONA

CENTRE CATALÀ
SABADELL

CATALUNYA I AVANT
JOVENTUT CATALANISTA
SABADELL

UNIÓ CATALANISTA

LLIGA REGIONALISTA
SABADELL

JOVENTUT REGIONALISTA
SABADELL

ORFEÓ
CA
TA
LÁ
BARCELONA

ORFEO
DE SANS

ARTS
Y PATRIA

NOVELL
PLANTER

Centre Català Autonomista
NAVARCLES

AGRUPACIÓ CATALANISTA
MOLLET DEL VALLÈS

COLLEGI DE SANT JORDI

JOVENT AUTONOMISTA CATALÀ
BALAGUER

CENTRE NACIONALISTA
DE FIGUERES

AGRUPACIÓ
REGIONALISTA
TARRASSA

QUI SEMBRA
CULL

CASSINO DE
SANS

BARCELONA
Llibreteria, 10 y 12 Dra.

FOMENT
CATALÀ

CENTRE CATALA
SANT FELIU DE GUIXOLS

CENTRE POPULAR CATALANISTA
SAN ANDREU DE PALOMAR

APLECH
CATALANISTA
BARCELONA

FOMENT REGIONALISTA DE BERGA

VICH

ESTUDIS UNIVERSITARIS CATALANS

CENTRE CATALANISTA
VILAFRANCA DEL PENEDÈS

ODENOC

ATENEU DEMOCRÀTICH REGIONALISTA
SANT MARTI DE PROVENSALS

CENTRE CATALANISTA - GENT NOVA
BADALONA

COMARCA ✠ BARCELONA

ASSOCIACIÓ CATALANISTA DE SANT BOI DE LLOBREGAT

ASSOCIACIÓ CATALANISTA
PREMIÀ de MAR

FOMENT CATALANISTA BARCELONA

CENTRE CATALANISTA

ASSOCIACIÓ CATALANISTA
DEL POBLE-SECH (Barcelona)

LLIGA REGIONALISTA
VILASSAR DE MAR

CENTRE
CATALÀ
UNIÓ
OBRERA

Associació Catalanista
RODA (VICH)

CENTRE ESCOLAR CATALANISTA
Ciencia
Patria
Art

ASSOCIACIÓ CATALANISTA VERDAGUER
PATRIA
LABOR
FILOS
LABOR
GRANADELLA

CAMPRA CATALANISTA DE GARDA Y SU COMARCA

CENTRE CATALÀ
20
PARIS

LA MARGARIDA DEL PETIT EMPORDÀ
PROGRESSIVA

SOCIETAT CORAL LA ECO DE CATALUNYA

ENTITATS

de las que no'ns ha sigut possible obtenir el sege

Lliga de Catalunya.	Barcelona.
Lliga Regional.	Manresa.
Associació Catalanista.	Lleyda.
„ Popular Catalanista.	Barcelona.
Centre Catalá.	S. Sadurní de Noya
Assoc.º Cat.ª Costa de Llevant.	Canet de Mar.
„ D.ª C.ª Catalunya y Avant	Barcelona.
„ Obrera Catalanista de	Manresa.
Catalunya Autónoma.	Barcelona.
Centre Catalanista.	Mataró.
Lliga Esp. de N.ª S.ª Montserrat.	Barcelona.
Associació Catal.ª Lo Segriá.	Almenar.
Assoc.º Catal.ª de Ripoll y Com.ª	Ripoll.
Centre Catalanista Sarrianench.	Sarriá.
Lliga Catalanista.	Reus.
Associació Catalunya.	Lleyda.
Assoc.º Art.ª d'Obrers L'Aligot.	S. Joan Abadessas.
Lliga Popular Catalanista.	Castellar del Vallé
Centre Demo. Cat.ª de la Conca.	Solivella.
„ Cat.ª S. Feliu Llobregat.	
Cent. C.ª Barretina Torellonenca.	Torelló.
„ Catalunya.	S. Martí Provensals
„ Catalanista.	Santiago de Cuba.
Associació Catalanista.	Molins de Rey.
„ „	Sant Joan Despí.
Lliga Autonomista de	Calaf.

ssociació Catalanista «Clam».	Espluga de Francolí.
„ „	Montblanch.
„ Bruniquer.	Granollers.
entre Catalá	S. Martí Provensals.
grupació Cat.ª	Vilassar de Mar.
„ „	S. Feliu Codines.
„ „ Cas.º Mercantil.	Barcelona.
„ „ Targa.	
„ Esc. Cat.ª Ramon Llull.	Barcelona.
„ Catalanista de	Olot.
„ „	S. Andreu la Barca.
„ „	Palafrugell.
„ „	Rubí.
entre Catalá.	Poblet.
teneu Democrátich Regionalista	Poble Nou.
„ Obrer Districte 2.n	Barcelona.
entre Catalá.	Granollers.
liga Regionalista.	Lleyda.
„ „	Mataró.
entre Catalá.	Sant Pere de Ribas.
liga Regionalista.	Barceloneta.
entre Autonomista.	Igualada.
liga Regionalista.	Sta. Perpétua Mog.ª
entre Autonomista.	Caldas de Montbuy.
» Catalá.	Sitges.
rfeó Graciench.	Gracia.
liga Regionalista.	Barcelona.
ventut Catalanista.	Tarragona.
rfeó Tarragoní.	»
» Manresá.	Manresa.
» Barcelonés.	Barcelona.
entre Catalá.	Valls.
atalunya Federal.	Barcelona.
onsistori dels Jochs Florals.	»
entre Excursionista Catalunya.	»
rcul Artístich de Sant Lluch.	»
cietat Coral Catalunya Nova.	»
entre Nova Cathalonia.	»
iga Regionalista.	Sarriá.

Orfeó Agrupació Regionalista.	Tarrassa.
Agrupació Regionalista.	Valls.
Orfeó Vendrellench.	Vendrell,
y altras.	

PERIÓDICHS

La Costa de Llevant.	Sant Pol de Mar.
Butlletí del Centre Català.	Sabadell.
La Veu del Vallés.	Granollers.
Lo Baluart de Sitges.	Sitges.
La Veu de la Comarca.	Tortosa.

ESTAMPA
LA RENAIXENSA
Xuclá, 13. • Barcelona

OSTIA

TRALLA
SOLI

CHARTERED
1711

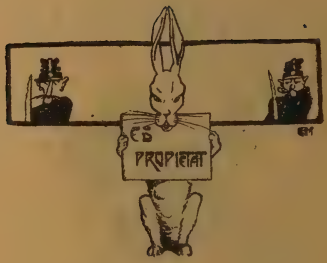

J. HORTA, Impressor
Méndez Núñez, 7

LA TRALL
Canuda, 15, princ

CALENDARI

pera 1907

y segon de sa publicació

Lo del Santoral

Seguint la costum establerta l'any passat, no pu bliquem santoral.

Allavors ja vam dir el perqué de la nostra decissi

Que serveixi aquella pera totes... y girem full, qu per lo que vé s'ha fet aquest Calendari y no pel San toral.

Com van passant els anys

—Anéu mossegant, que quan arribaréu al cor les cadenes no servirán
a res.

L'any vell y l'any nou

L'avi vell saluda molt afectuosament al públich nombró que'l despedeix, y diu:

—«Estimats fills: Jo me'n vaig per un viatge molt llarch. Me'n vaig allí ahont acaben les penes de la vida; allí ahont se pudreixen reys y generals, ahont les glories del Poder son lletra morta; ahont els sabres no serveixen pera res, ni pera res les lleys inventades pels miserables humans. Vos deixo ab tots els entrebanchs y ab totes les alegríes que jo vos he portat. Sortíus dels uns com mellor pogueu y useu de les altres ab mesura.

El públich congregat aplaudeix ab molt entussiasme y se senten crits de:

¡Visca'l Noucentssis! Bon viatje.

El venerable vell encare afegeix:

—«No os engresqueu massa y escolteu: Al meu lloch hi deixo un nen xamós, com tots els nens, que en la seva Cartera de Coses inconegudes, crech que hi ha quelcom pera vosaltres...

Una veu interromp:

—Que porta l'Autonomía?

El vell repren:

—«No aneu depressa. Tot vindrá ab l'ajuda vostra y la del governs d'*allá dalt*. Com vos deya, en la Cartera de Coses inconegudes hi ha de tot. No hi manquen disgustos, pero hi ha també sorpreses. No vuy descobrir el secret, pero vos puc avensar que aquestes sorpreses son de bona lley. Per de promp te, arriba una nova remesa de desacerts governamentals, y sabeu que aixó es un bon fém pera la nostra terra. Ab ell, he

ist esclatar l'arbre gegant, conegut ab el nom de *Solidarius scepcionalis*, un arbre de diverses branques, ab una sola soca potenta y robusta, en la que s'hi esmocen les dents dels corchs oneguts ab el nom *lerrouxianis gallinis*».

El vell fa una pausa, durant la qual, pren un xich de cordial un bossí de turró.

Després segueix:

—«Jo no sé si esteu contents de mí. El meu pare, el senyor Noucentscinch, (q. e. p. d.) me va deixar una mala herencia. Tots vos ne recordeu bé prou. No hi havía diaris ni senmanaris, i garantíes, ni calma. En cambi, me va deixar com á gran obequi, una capsa de soldats!

No vuy dir que aixó sia tot acabat, pero jo vos he dut diaris senmanaris y garantíes. Aixó'm va costar car, puig en cambi os he clavat la gran castanya de la Lley de Jurisdiccions, aquea lley que'ns tanca la boca ab mordasses, pero que á *allá dalt* tenen per un xarop d'admetlles dolses.

Jo ja ho veig. Ab aixó sol n'hi hauría prou pera que'm mahissiu, pero no m'he estat pas ab les mans á les butxaques. Jo os he dut la Solidaritat, aquesta hermosa toya de barretines y orres rojes y boines blanques. Jo vos he dut la gran festa del) de Maig, el gran Congrés de la Llengua Catalana, l'Aplech e la Protesta... y *el progreso*».

—¡Molt bé, molt bé!

—«Si ho sabeu aprofitar, tot anirá bé. Jo vos ho desitjo de t cor, perque he vist les penes que passeu y les que haureu de assar. Sigueu bons noys; estimeu á Catalunya y no badeu».

Després d'aixó, el senyor Noucentssis fa un badall y diu: y que tinch!

Tothom l'enrotlla. Avisen á tots els metjes coneguts de la milia, Martí y Juliá, Roca, Fuster, Puig y Sais, etc., etc.

Tots el donen per mort... Després al derrer badall y fent un fors, exclama: «Catalunya será».

Y se'n va á l'altre barri.

Tot seguit, un nano desvergonyit, tot nú, surt com un bolet. Fa un brinco y crida:

—¡Visca Catalunya!

Tothom l'enrotlla.

—Qui ets?

—Soch En Noucentsset.

—Qué portes?

El nano riu:

—Potser vos creyeu que anava á dir «corona». No, no. No tich per aquestes coses jo.

—Que busques?

El nano torna á riure.

—Busco, busco... Busco una cosa que va perdre el meu avi senyor Setsentscatorze.

—Y creus trobarla?

—Si no soch jo, será'l meu fill qui la trobará. Pero jo la buscaré, com hi ha món!

—Com ho farás?

—Cavaré fins al cor de la terra.

—Y si't lliguen de mans?

—M'hi faré ab els peus!

—Y si't lliguen els peus?

—Ab les dents.

—Molt bé! Molt bé!

El públich entussiasmat aplaudeix:—Això es un home!

El nano somriu satisfet.

—No es gayre difícil ab l'herencia que'm deixa'l pare. Tinch la Solidaritat com á arma y això es més fort que tots els canons de tir rápit... Pero deixeume anar á vestir.

Un senyor del *brusi* li ofereix una livita y un barret de copa.

—No, no vuy això!—crida enfadat el nano.

Llavores un del *progreso* li ofereix una brusa... forrada de sati y un barret ab una cinta de... ¡déixem encendre!

El nano li venta un cop de peu.

Llavores un del *liberal* li dona una jaqueta de torero.

—Arri allá!—crida'l nano.

Llavores arriben uns senyors, tots seriosos y li donen un vestit de catalá, faixa vermella, calses curtes y polaines de campanya y una barretina més vermella que'l nas del *Cazador del Pueblo*.

El nano ho pren ab grans mostres d'alegría. Se vesteix ab molt garbo y quan ja está ben habillat demana un cigarret.

Tothom n'hi dona.

El nano encen ab parsimonia y diu:

—Veyeu. El cigarret es més gros que'l misto. Pero'l misto l'encen y després sols es qüestió de dues pipades y del cigarret no'n queda més que la burilla... Sabeu qué vuy dir? Cal encendre'l misto. Quan l'haurem encés l'aplicarem... y s'haurá acabat l'escupir mentres els altres fumen!

GNOM.

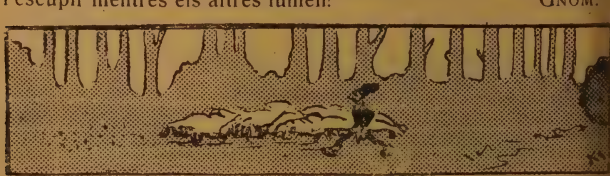

Judici de l'any

Lector meu, ab gran afany
avuy torno á obrí l'armari
dels secrets que'l calendari
pronostica durant l'any;
llegirás la verdadera
la fidel informació,
que respecte á la qüestió
m'ha facilitat Sant Pere.
Ja firmat el testament
y abrassats la dona y fills,
y per evitar perills,
ben armat, com se compren,
m'enfilo á n'el punt més alt
de l'estátua d'en Colón,
miro un derrê cop al món,
dono brinco y... cap á dalt.
Dubto molt que imagineu
els fatichs que jo passava;
á cada punt relliscava
per entre nuvols y neu,
no podía dar sis passos
lliure d'entrebanchs y penes,
aquí petava d'esquenes,

més enllá queya de nassos,
y per més que m'esforsés
cridant l'auxili d'algú,
no s'acostava ningú
d'aquells volts, que m'ajudés.
La cosa's posava lletja
duya'l cos ben ple de gel,
fins que... vaig trobarme al cel
casi bé treyent el fetje,
pro com que Sant Pere es bó
al notarme aquell cansanci,
va donarm' ous y vi ranci
que varen posarme á to.
Veyent que s'assenta y calla
mirant de certa manera,
m'acosto y li dich:—Sant Pere
jo soch en Pep de La Tralla,
y ja deu suposâ'l fi
perque vinch á molestarlo...
—Es clar que puch suposarlo,
pro qué't dich pobre de mí
sobre l'any que passareu,
si tu sabs tant bé com jo
que es ja un país alló
deixat de la má de Deu.
—Donchs digui que l'entrevista
no m'haurá servit de res,
si el país méu, diu que ja es
borrat de la séva llista,
pro Sant Pere vosté s'erra
jo no sóch pas espanyol,
suís, rús si vosté vol
pro no soch d'aquella terra.
—¡Ah! Vaja, si que m'atrapa,
ja't conech, tu ets catalá,
pro digues, ¿encare hi ha
Catalunya al nostre mapa?
donchs mira, si tu no vens
m'haguera sempre pensat
que no us havien quedat
ni tant sols els fonaments.
—Si, senyor, després de tot,
quedém quatre perdularis.
—Donchs no fassis calendaris
perque alló va dret al sot,
deixa ben resoltament

de saber l'any que os espera,
que't juro, com me dich Pere,
que será un any molt dolent.
Denuncies, persecussions,
assalts, befes y miseries,
delacions, insults, trageries,
emboscades y presons,
havent tingut de sofrir
dels enviats del govern,
resultat del odi etern
ab que os volen destruir
el comers en general
y l'industria de la terra,
vos han declarat la guerra
perque os volen l'últim ral,
per això y sols per això
pensa desgraciadament,
que si el passat fou dolent
l'any que ve será pitjó.
—¿Vol dir, Sant Pere, vol dir
que no exagera la nota?
—¡Si encare no't pinto tota
la marô que ha de venir!
En el temps de cantâ un gall,
la justicia y la rahó,
la lley, l'administració
donarán l'últim badall,
posarán impostos nous
per tots els quatre costats,
entre timbres y tractats
com si no'n tinguessiu prous,
amordassarán la prempsa
que's publica en catalá,
forsa més que no ho está
perque no tingueu defensa,
farán lleys que obligarán
á escometre ab un *¡olé!*
y el que no ho sabrá pas fè
á Ceuta l'ensenyarán,
sortirá algún nou decret
abolint els aranzels,
perque algú els ha batejat
ab un nom massa indiscret,
no portareu barretina,
os privarán la sardana,
¡morireu á tips de gana

fins á la total ruína!—
  Li faig una reverencia,
passo la porta daurada,
y á la terra altra vegada
ab prous cames y paciencia,
tot pensant ab el mal pas
que á Catalunya l'espera,
segons opina Sant Pere
que diuhen que's fí de nas,
pro que no sab que som grans,
y si el séu pronóstich passa,
¡no's desmentirá la rassa
y el bon nom dels catalans!

PEP DE LA TRALLA

RA tota ella la mateixa hermosura. Llabis de rosa y ulls de cel, tenía totes les frescors d'un jardí y els atractius de la serenor de la volta blava.

No era més que una senzilla modista, ayrosa y gentil, com totes les que á vols atravessen els nostres carrers, deixant á son pas una estela seduhidora de joventut y d'alegría.

Se deya Antonia y tot el seu cos modelava les formes prometedores dels disset anys, que s'en enduyen les mirades de joves y de vells y fins de qualque senyoreta escotorida, que sobrera de cabals plorava l'absencia dels dons que la generosa naturalesa no escatima als pobres.

Un día, un jove, un d'aquells joves que trobava cada mitjdía pel mateix camí, tot just la va veure va girar en rodó y la seguí.

L'endemá repetí la maniobra; y aixís varen passar més de vuyt dies.

La persistencia d'aquell jove y la inexperiencia dels seus pochs anys la varen corpendre.

Va ser un dilluns que sortint del taller va trobarse com cad día ab aquell jove. Aquell día tingué temps de veurel be: er prim y alt; elegant y agradós de rostre. Els ulls varen causarl la impresió de que acariciaven més que miraven y... no va veur més ni sentí rés más qu'una gran cremor que li pujava á la car y uns forts batechs que conmovíen el seu pit prometedor.

Va seguir l'Antonia carrer amunt.

Anava neguitosa, topant ab la gent, pressentint potser lo qu més tart havía de succeirli.

Poques portes avans d'entrar á casa seva, sentí'ls passo d'ell que s'apressaven, y tot fou hú que se'l trobá al bell costa dientli:

—Será tan bona que m'escoltará una paraula?

¿Qué va sentirhi l'Antonia en aquella veu, que tot seguit s sentí valba de cames y no pogué donar ni un pas més?

Se deturá sobtada. Una gran rojor li amarava la cara y un tremolor invencible la invadi tota.

El jove seguí:

—Jo no voldría moles tarla, pero no he pogut mé no me'n he sapigut estar.

L'Antonia alsá'ls ulls a molta por y li sembl qu'aquell jove parlava a emoció y sinceritat.

Ella contestá molt cos tosament:

—No'm molesta... pero

—Es un moment—segu el jove.—Ja fa més de vu díes que'm permeto se guirla. No sé perque h faig, pero si que sé que se guintla la veig y que ve jentla sembla que la vid torni al meu cor orfe d amor.

—... No cridi tant...

—Perque, desde aque día que per primer cop vaig trobar al meu pas, n sé lo que passá en mí qu tot me sembla trist y fosc mentres no la veig, y tot c claror y alegría quan e meus ulls poden revéurela

Galanteríes

El jove.—Miri que te una bestia aquí al derrera.

Ella.—Bé prou que me'n he adonat.

—... Es molt tart...

—No voldría molestarla. Vosté'm permeterá demá parlarli de nou.

—...

—Donchs vindré, y perdonim; no'm cregui pesat y imprudent, perque sols estimantla com la estimo, m'hauría atrevit á fer lo qu'he fet.

Y se varen veure l'endemá, y un día y l'altre y molts, moltíssims.

L'Antonia era totalment felissa. Estimava á n'en Lluís bojament, ab tota la forsa y la grandiositat d'un cor novell en amor.

—Oh! Si tú no'm fossis fidel, me moriría!—deya ella sovint, tremolant solament de fer la suposansa.

Y ell somreya ab un somrís ple de seguretats que omplíen á l'Antonia de confianses...

. . . . . .

Pero, fou infidel! Aquell Lluís que semblava tan sincer, tan bo, tan enamorat, va deixar un día d'anarhi y després un altre y finalment no torná.

La inmensitat de la dissort hauría fet perdre'l cap á la pobre Antonia, si la mare, velleta que vivía de les seves mans, no fos allí, en aquell piset reduit del carrer de la Cendra esperantla cada mitjdía ab l'ansia del que no té ningú més al món que al quí espera.

Van passar molts díes y el desconsol aná minvant pera donar lloch á la indignació. Oh sí! indignació, odi, rabia era lo que sentía l'Antonia al cap d'un mes de no sapiguer res d'en Lluís.

Finalment va rebre una carta d'ell en la que li deya que no l'esperés més, perque... perque... excuses, paraules, queixes infonamentades, res: el capritxo que havía passat.

Desde llavors, pera distreure la seva pena posá més afanys en cuydar á la seva mare; la polía, li feya bones pesses de vestir; la duya á corre cinematógrafs cada diumenge...

Els joves, quan passava l'Antonia, com sempre, li tiraven parauletes y tots hi deyen la seva.

Ella somreya, y quan no era l'un, era l'altre que esperansat per aquell somriure la seguía fins á casa. Y si ella parava bon compte en girarse al entrarhi, ja tenía seguidor pera díes. Era un goig axó per ella! Hi disfrutava fentlos bogejar! Els somreya avuy y demá ni se'ls mirava y... ¡quants díes al entrar á casa seva, abandonant les ironíes que l'aguantaven, arrencava á plorar ab tot el desconsol del seu cor, arraulida en els brassos amorosos de la velleta!

Tenía odi á tots els homes. Ella s'ho tenía jurat:—May, may més se'n creuría cap; ni que li digués que la estimava, ab les llá-

Benicarló

(Apunt del natural per R. Bonet)

Un dels que creuhen

—Per si es vritat que la República d'en lerroux té de tardar á venir, jo a m'he previngut de bons puntals pera esperarla.

grimes als ulls. May més podría estimar á ningú, ni al mateix Lluís que tornés penedit del mal que li havía fet.

Se feya aquest pensament tremolantli'l cor: Si en Lluís tornés... Oh no! may, may!

***

Al anar á entrar á la escaleta tingué un gros esglay. Un jove era á dintre esperantla y li sortí al pas.

¡Era en Lluís! El mateix Lluís, en cos y ánima; ab aquella mateixa veu amanyagadora, pero ab un posat tot distint del d'avans.

Feya tres anys que no s'havíen vist. L'Antonia prengué coratje y se li encará dignament.

—Qué vol vosté?—li preguntá.

En Lluís va anar pera parlar.

—No, no m'espliqui rés—afegí ella esforsantse en mantenir la seva energía y temerosa de pérdrela.

—Escóltam...

—Fassi'l favor de deixarme passar!—maná l'Antonia.

En Lluís restá indecís.

Prová de tornar á parlar pero no pogué. Era tot un sentiment veritát el que'l movía avuy.

—Li dich que fassi'l favor... —torná ella.

En Lluís abaixá'l cap pesadament, vacilá, pero á la fi deixá pas tot apartantse á un

pany de paret.

Ella, trobant el pas lliure, emprengué corrents la escala, menres ell desconhortat, sens esma, no sabía treure'ls ulls del lloch

per ahont ella havía desaparescut. Mentres aixís estava, sentí com ella se parava en un replá.

La pobreta no havía pogut més.

Una opresió crudel la ofegava y sentía batre el seu pit fortament.

En Lluís pujá fins al primer replá, desde ahont se veyen tots els trams de la escala. Escoltá aguantantse el respir y arribá á sentir el d'ella violent y pesarós.

Escoltá novament y sentí un sospir y una queixa. El cor d'en Lluís feu una sospensió. Li semblá, li havía semblat sentir un plor, un gemech...

Oh sí! no n'hi cabía dubte. L'Antonia plorava.

Aixecá els ulls y la vegé de brassos á la barana y ab el cap acofat entre ells.

Un terrabastall de sentiments se desfeu en son esperit, y recullint forses y veu, cridá:

—¡Antonia! ¡Antonia!

Ella alsá el cap sobtadament y ja no tingué temps de res més que de pujar dos grahons en actitut de fugir, pero en Lluís foi amatent y la havía aconseguida.

—Antonia. Encare m'estimes?

—Oh no, no, fuig—feya ella procurant desferse de la má que li havía presa.

—Sí, sí dígamho Antonia, dígamho.

—No, no—seguía l'Antonia.

En Lluís arreplegá forses, li envoltá el cos ab els seus brassos y atansántsela fortament, la omplí de besos, bojament, sens cor de deixarsen.

Ella forcejava en va pera desfersen d'aquells brassos que li reteníen.

Volgué cridar, pero pensá ab la seva mare y no s'atrevi. Probá de forcejar de nou, pero en Lluís semblava animat del diable.

Finalment deixá de besarla y mirántsela fit als ulls, torná preguntarli:

—Y bé, m'estimes?

Ella, sens esma de dir un mot, feu que no resoltament ab cap.

En Lluís no s'ho feu repetir y li posá un altre bes als llabis.

—Y bé, m'estimes?—torná.

—Lluís! exclamá ella.

—M'estimes? Digues, ó sinó hi torno.

—Y tu, m'estimes?—feu ella sense forses.

—Jo? Jo are sí que ab tota l'ánima y per sempre!

—M'ho jures?

—T'ho juro!

—No't crech.

—No'm creus y t'ho juro? Es que tu no creus ab juraments?

L'Antonia se quedá mirántsel indecisa y finalment respongué, ja vensuda del tot:

—No! No hi crech. Jo vareig jurarme no estimarte may més y... y ja ho veus...

IOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES

(Ilustracions de B.)

Un any més

D'any en any anem fent vía
envers l'Ideal...
l'Ideal es nostra Patria...
¡Es natural!

Un any més de franca lluyta
ab l'opresor;
(un any menys d'aquest martiri
vil y traidor).

Un any més de coll: contémlo
en l'Almanach,
del Catalanisme impávit
enfront del Drach;

d'aqueix Drach del Centralisme
que, fent reclam
ab injuries y calumnies
vol tirar l'am.

Cada any anem apropantnos
al fi somniat...
¡Ditxós any aquell que alcansi
nostre comiat!

A no trigar, vindrá anyada
que'ls catalans
serém amos de sa casa...
¡Amunt, germans!

A no trigar, mal que'ls pesi
als de Ponent,
será'l nostre toch de gloria...
¡¡á Somatent!!

¡Un any més d'empenta heróica,
volguts companys!
No defallim, que s'acosten
¡¡¡bons anys, bons anys!!!

JOSEPH BARBANY
(Pepet del Carril)

El meu Nadal (1)

Novembre 1905

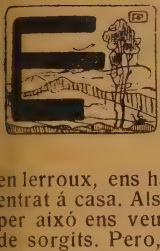

s alló: pobrets y alegrets. Avuy, á casa, no hem fet pas un dinar de câl ample, pero no hi ha faltat pera res el bon humor. ¡Y encare gracies que no hagim hagut de mastegar l'ayre! Ab tot, dech fer constar, ab gran sentiment de la persona, que hem quedat orfes de *pavo;* esperant el que va prometrens en lerroux, ens ha passat la tanda. De *turrons* tampoch n'han entrat á casa. Als que fem La Tralla no'ns agrada'l *turró,* y per això ens veurán sempre ab els baixos dels pantalons plens de sorgits. Pero, á cambi d'això, tinch un vinet que se m'encén tot sol. Es un vi de color de sanch y cullit á *casa;* un vinet que, begut per fora, crema la pell com el salfumant, y, begut per dins, no hi ha que dir que un se sent *guerrero* á les dugues passes. Donchs ab aquest vi y una paperina de *neules* ¡quí més felís que jo! Permeteu, donchs, que boy donantvos conversa n'hi remulli una...

* * *

Casi diria que aquest any ha sigut any de lerroux. Lo que es nosaltres sempre l'hem tingut á la boca, y, per cert, que pesa'l tenirhi una *pessa* aixís... Aquest any s'ha tret la careta; per això l'hem vist anar de corcoll. Y no n'hi havía per menys.

Alló de sopar al «Suis» y ferse arreglar la truyteta pel meeting, ja ho havía deixat corre. Are ja entrava al *salón de actos* ab l'habano á la boca, y fent bellugar, entre els seus dits carnosos, la cadena del rellotje, que es d'un or d'aquell que no corre gayre. Despres á fí de que'l *pueblo* no quedes sense *casa,* mentres s'espera que l'altra broti de terra com el lliri de Sant Joseph, va hostatjarse en una magnífica torre als Josepets, ahont hi va instalarhi el *nido humilde* y el *dulce consuelo de su compañera,* y fins la *jaula* ab el *pajarito que entonaba un himno* á la fulla d'escarola, es á dir, tot alló que va dirnos en aquell article de quan l'atentat á n'en Maura y que tantes llágrimes va fernos *derramar.* Y, per fí, l'home va erigirse per sa propia voluntat, tot engegant á n'En Corominas á la quinta etz., en director de *La Publicidad* ab 180 duros de *momio.* Ves si n'ha fet de feyna ab un any!

Está clar que les masses ho han anat vejent això, com l'han

(1) Article inédit del nostre malaguanyat company en Joan B. Alsina.

vist passarse en pochs mesos, d'anarquista á catalanista; y pe
aixó, are, últimament, al imposar la famosa candidatura per
regidors en la que's despullava de tot fingiment y s'ensenyav
ell mateix, va haverhi una *guillada* tan general, que'l pobr
César s'ha quedat sense saber á qui fer fer de *quinto*.

Dediquemli un recort desde aquestes planes. Ell ha sigut u
cacich com tants y tants n'han passat per Catalunya; pero, pe
dissort, ell ha deixat entre el nostre poble una llaga més sagnant
Perseverancia, donchs, y la curarém.

Suquemhi un'altra *neula*... Aquesta es bessona...

***

El que'ns ha donat molta feyna, també, ha sigut el *seño
González*, el més maco de tots els *cónsuls* que han vingut
Barcelona. Entre ell y el *señor Carbassó*, van posarse al mag
acapararnos les edicions y's barallaven l'un y l'altre pera veur
qui hi fora primer. Al govern civil hi havía cada *escena d
familia* que partía el cor. ¡Alló era entussiasme pel nostre hum
senmanari! Per aixó La Tralla, agrahída, va honrar les seve
planes, un sens fí de vegades, ab les *efigies* d'aquells bons se
nyors; y tots els nacionalistes plegats els hi som deutors d'eter
agrahiment, per haver donat lloch, ab motiu de l'empresonamen
d'un company nostre, á l'espandiment dels ideals que han d
redimirnos. Rebin donchs els nostres recorts més *explosius*.

Remullemnhi un'altra...

***

Pero ab tot, la nota grossa va portárnosla en Montero Río
el derré badall de la política espanyola, ab el nomenament de
señor Manantiales. La Tralla deu més agrahiments que quai
tos, pero el que té pendent ab el *señor Manantiales* va acabar
fins la calderilla, tan es aixís, que's vegé impossibilitada d
satisfer una penyora que'l bon senyor va dignarse concedirl
com á medi de propaganda. Aixó ho tenim molt present, co
tindrem present pera el día de demá que s'hagin complert le
nostres esperanses, que ell ha sigut el fundador de una nov
«Festa Nacionalista», la «Festa de la Bandera», y li donarém u
empleyo de sereno, pero sereno honorari, no fos cas que torné
á *dallonses*...

Ja teniem l'intenció de dedicarli un número, pero no fo
possible á causa de no haver trobat en lloch el retrato d'e
Barba-Roja y el del *Rey Tragabuches* que havíen de fer
d'orla. Ja saldarém, un día ó altre.

Y are, permeteu que m'empassi les *neules* á *granel*, perqu
el ví del got va arengantse per moments...

***

A les memories de l'any 1905, podem apuntarhi, també, que han fet ministre á l'Echegaray. Això es una nota cómica que convé recordarla, *para solaz recreamiento* de les generacions vinentes. No's descuydin tampoch de la visita á *allá dalt* de *don Quijote*, ab motiu de la celebració del seu centenari, y de la seva vinguda á Catalunya, quan l'aniversari de l'Independencia de Cuba. Y si's veuhen capassos d'aguantarse el riure, recórdinse de la estada á *allá dalt* de Mr. Loubet y de la dels voluntaris de la Guerra d'Africa.

Ja veuhen si n'hi ha de pasta pera omplir fulls de calendari. Y que podríen ilustrarse ab les caricatures dels *ediles* de la *mayoría* en ple exercici de ses funcions, bon xich comprometedores, y el retrat del *insigne* general weyler vestit de ministre de marina. *¡Tableau!*

Are sí que á la paperina hi queden sols escurrialles, sense res que conti ab pretencions d'arribar á *neula*... Vé donchs l'hora de brindar y vaig á despedirme de vosaltres. De vosaltres, que'ns heu seguit pas á pas en aquest any de vexacions y ridicoleses. Bé n'hem passades prous de fadigues y persecucions: lluytes y cansaments soferts al temple de la Patria... Pero ja'ns ne sentim prou correspostos vejent engroixir, cada día més, la colla que'ns acompanya pel Calvari de les santes llibertats de Catalunya.

Are, al donarvos l'arreveure fins á l'any que s'apropa, la satisfacció'm ressegueix les canyeríes del sentiment y, boy fentme pessigolles, sento que una llágrima se m'escorre per la cara. Es per vosaltres aquesta llágrima, preneula; ella significa l'agrahiment de tot un any de tenirvos á la vora, y es la penyora de germanor que vos envío, més

Dos guapos

—Noy, això es irresistible. No podem donar un pas que no s'enamori de nosaltres alguna dona.

eloqüent que totes les mercés que la ploma escamparía pel aquestes ratlles!...

Arreveure companys! Deixeu que m'alsi de taula, que enlayr el got y...

—*A la llibertat de Catalunya!*

REDENA

Mines de Berga

La font de la Badella
(Fotografía de G. Brunet)

A riure, mon amor!

Dona del cor: qu'has plorat
prou que ho diu la teva cara;
mes no ploris, mon amor,
que'l plorâ enmalalteix l'ánima.
À riure! Riu fort, ben fort,
que la terra s'engalana:
Primavera l'ha besat
y del fons de ses entranyes
ha nascut vivificant,
xardorosa, nova sava;
y á son impuls esplendent
lo que era flor, are grana...
Nostre amor ja granará,
si no es enguany será un altre.
¡A riure, dona del cor!
¡A riure, dona estimada!
... y per qué no rius? qué tens?
per qué tanques els teus parpres?
qué't passa, cor de mon cor?
potser estás enutjada?...
A riure! Riu, que á la Mort
l'espaordeixen les rialles.
¡A riure! ¡A riure! Aixís,
que bella ets, flor ciutadana!
ab els llabis mitj rient,
y la cara sofocada,
ab els ulls tan entelats,
tan irritats els teus parpres!...
¡A riure! Riu á gratzient
ab ta boca de magrana...
no'ls aixuguis els teus ulls
ab aqueixes mans tan blanques,
que de dins d'ells, á petons,
xuclaré totes les llágrimes.

XAVIER GAMBUS

Una rondalla pels gendres

Una vegada, la Mort va estar un moment indecisa. ¿Cap quin costat se decantaría? ¿Seguiría'l curs d'un automóvil, pe aixafar unes quantes dotzenes de persones, gossos, gats y altre animals? ¿Viatjaría un moment en vapor, tot esperant que s'en fonzés? ¿Se posaría á la punta d'un ganivet, ó's ficaría sobr una bala? ¿Cap á quin costat podría decantarse? Y rumiant, ru miant, se li varen acudir aquestos pensaments:

—Ves qu'es esser ximple, també! Si'n fa d'anys y anys qu rodes d'un costat á l'altre, trevallant continuament! D'ensá qu te les vares empendre ab Caín, que ni has parat pel temps d'en trar á fer una copa... Ni la lley del descans dominical has sab respectar per una sola vegada... Vaja; qu'es hora de reposar, y ho faré. Tampoch me paguen el trevall... donchs ¡au! me declaro en vaga, fins que'm paguin á peseta'l *número*.

Y, estenent el manto, s'hi va ajeurer tan llarga com Deu l'havía feta, y deixá la dalla, que's rovellés tant com volgués, allí mateix, al seu costat.

Va anar passant el temps d'en mica en mica, sense fer soroll, y al cap de poch ja tothom va adonarse de que ningú's moría. Ay ay! ves si no era estrany... precisament quan allavors hi havía més metjes que may.

Pero ¡ca! ningú's moría: si algun desesperat se clavava un tiro, la bala semblava

De l'eclipsi

—Qué me'n diu de l'eclipsi?
—No l'he vist.
—Home, ab un vidre fumat.
—Oh, no fumo.

ue no més li feya un petó; si qualsevol se clavava un punyal, o més feya un petit trau al vestit, que encare li adornava.

De malalts, no n'hi havía; ¿per qué n'hi havíen d'haver, si ampoch s'havíen de morir? Patir de fret, de gana, no era patir, erque sabíen que no podía portar cap mala conseqüencia. Trevallar, no n'hi havía motiu; fadigarse, tampoch; servir, menys; othom era igual. Se podía anar badant pels carrers, sense por lels tranvíes y automóvils; se nadava ab complerta tranquilitat tot arreu, y eneare que's calés foch al matalás, un no's devía noure per res.

Allavors la humanitat hauría sigut felissa, complertament feissa; pero... hi havía un obstacle gran, irreductible, que prohiía aquesta felicitat. Les sogres.

Els gendres y nores d'aquell temps, eren molt més mártirs ue no pas els d'are, perque no tenien l'alicient de pensar que's odía morir la sogra un día ó altre, y acabar l'etern martiri á ue estaven subjectats. Ca! no hi havía remey per tal plaga, y es varen treure de constituir una Lluyta contra les sogres, talnent com hi ha are la Lluyta contra la Tuberculosis.

Estant aixís, á un dels pobres gendres se li va acudir la idea le fer una solicitut á la Mort, demanantli protecció y ajuda per xterminarles; solicitut que va ser firmada per tots els gendres lel món, excepte sis: cinch, perque no savíen firmar, y l'altre, un ue no va volguer ferho, que, pobre infelís, devía ser tocat, perue altra cosa no's comprén.

Efectivament; s'hi presenten ab la solicitut, y després d'eslicarli'l seu desitj, que consistía senzillament en que tornés á revallar, pero dedicantse esclusivament al gremi de les sogres; an haver d'accedir á les conclusions que la senyora Mort els i va posar, forsa dures d'acceptar, pero que ho degueren fer, er quant ella tenía la payella pel mánech.

—Veureu,—els hi va dir:—jo tornaré á trevallar, perque'ls ssos ja'm fan mal de jeure; pero... jo no més tinch un vici, y quest se m'ha de concedir que'l mantingui; y es que soch molt apritxosa, molt capritxosa... casi's pot dir que soch una *ossificació* del capritxo. Y, per lo tant, mataré á qui se'm presenti, om fins are he fet, sense mirar si es sogra ó si es gendre...

Y els gendres hi varen accedir, perque varen ferse la reflexió le que si per casualitat tocava á la sogra de morir, quina felitat! se'n veyen lliures; y si'ls hi tocava á n'ells, també se'n eyen lliures igualment. Pero, avans de despedirse de la Mort, questa va felshi observar que aixó de les sogres estava molt en posat, ab les següents paraules:

—Quan un gendre mor, y se'n va al cel, hi trova la felicitat, erque nota la diferencia de tenir á no tenir sogra, que es preisament ab lo que consisteix; y si's mor y va al infern, el tor-

Estudi

(Dibuix de Ll. Pla)

ment no li fa cap efecte, perque ja está ocostumat á trobarsl d'ensá que's va casar.

Ab aixó, y després d'aquestes consideracions, qui no s'aco sola de tenir sogra, es perque no vol.

LAUREÁ DALMAU

Acudit

Dos amichs están sopant en un restaurant; el mosso els se veix la racció junta dels dos perque ells se fassin el plat; est ja en el plat del peix: n'hi ha un de gros y un de petit. Un de amichs se serveix primer y pren el més gros.

—Home... sabs que aixó es falta d'educació...

—Donchs qué hauríes fet tú si haguessis pres primer?

—Hauría pres el petit.

—Donchs no't queixis, que ja te l'he deixat: préntel.

Balada

Ell era lladre d'ofici
ella estava en un burdell,
cada día, quan se veyen,
s'abrassaven d'alló més.

Una volta, la derrera,
a justicia'ls sorprengué.
Per robâ á una potentada
s'escaparen del burdell.

Ell va matâ la senyora,
ella va robâ'ls dinês.

Quan s'en anaven á Fransa
ben vestits y ben contents,
ab l'or y les joyes totes,
varen ferlos presoners.

Avans de sacrificarlos
els vestiren de vermell.

Al anâ á tallâls la testa
els dos van mirarse bé.
Ell la mirava impassible.
Ella va esclatâ en gemechs.

Quan ell va veure les llágrimes
y va ohir els sanglots clements,
no podent tenirse'l riure
va morirse allí mateix.

ALFONS MASERAS

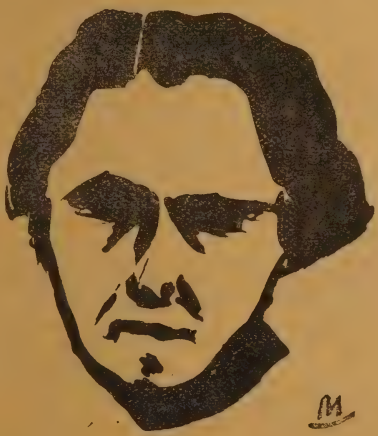

En Maseras, per éll mateix

Per la vida

Aquella nit, no sé quins vents me portaren al Paralelo...

Esmaperdut per aquella ampla vía, ab el cap baix y les man á les butxaques, me vareig posar á repensar; feya poch, acabav de perdre en el Cassino. Al arribarhi, tot just les orgues d'aquell palaus construits de fusta, que sols fan servey per l'art del vehins d'aquells encontorns, exhibinthi pellícoles cinematográ fiques, representacions de «*El perro descubridor*» ó pantomime sensacionals en les que en cada escena hi fan la mar de víctimes

Ja cansat y marejat per aquell batibull, les fumerades d'oli d les barraques que fabriquen bunyols, me feren fugir més qu depressa d'aquell lloch tan perillós per la salut pública.

Seguía Ronda amunt, quan al ser aprop del mercat de San Antoni va acostársem una noya. Deuría tenir uns dotze anys.. cara riallera amparant els rissos de sa cabellera róssa, qu queyen en joliu desmay: semblaven talment que fossin troque d'or...

—Cómprimel, senyoret!

—Qué vols que't compri, maca?—li diguí sense pensar qu se m'havía acostat perque li comprés el décim.

—Aquest décim, tres pessetes, que li dono la sort.

—D'ahont vols que les tregui tres pessetes?

—Ay ay! Com es que va tan mudat?—exclamá la infanton ab posat d'aixalabrada.

—Ja veurás, devegades les apariencies enganyen.

La noya se'm feu altament simpática, fentme venir ganes d tafanejar, y atansantmi més, vaig preguntarli perque venía décim aquelles hores de nit y si tenía pare y mare. No's feu prega gayre; tenía mare no més: son pare no'l coneixía, no sabí quí era.

—També ven décims ta mare?—vareig dirli.

—Sí, senyor—contestá—pero ella sempre'n ven més que jo hi ha vetlles que tot just al eixir de casa, se li apropen senyor vestits com vosté, ab anells ab vidres lluents. Parlen un rat fins que la mare'm diu: «espérat aquí que m'arrivo à descambiar y se'n van tots dos.

—Qu'es maca ta mare?—li diguí per últim.

—Molt més que jo.

—Ja's veu en ton rostre que ho ha de ser molt de maca.

—Com se coneix que se'n burla!

—Quí pot burlarsen de tu, essent tan aixerideta com ets?

—*Bueno*, que me'l compra ó qué?

—Si tingués tres pessetes, si que te'l compraría.—Várei

posar má á la butxaqueta de la hermilla donantli'ls pochs diners que'm quedaven.

Y se'n aná saltironant com un aucellet que al ser lliure de son empresonament fuig á cercar repós y altre vida... Els rissos d'or bellugadissos li penjaven sobre la cara... Era hermosíssima!

. . . . . .

Aquella noya no la som vista més, pero'm causá pena sols el pensar que aquell angelet de Deu, quan fora més gran vendría nés décims... tot, per cercar vida...

JOSEPH CASADESÚS

La Patria (1)

Lema: Natura

I

Aquest trosset de cel, més blau y pur que'ls altres
que encisa nostre esguart ab intima gaubansa;
aquestes aygües pures que pel terrer s'escorren
aixecant melodioses y rítmiques passades;
les espatlludes serres, montanyes que s'aixequen,
encomenant als ulls una fermesa santa;
aquesta neu puríssima que'n llurs cimals blanqueja
inspirant sa blancura adoració impecable,
en el profon de l'ánima li diuhen:
¡Això, es la Patria!

II

La antigua y dolsa llar que de recorts ens ompla,
y ab son calliu conforta y amoroseix les ánimes,
y á son escalf trobém el més suau dels bálsems,
que's filtra al fons del cor com un amor de mare.
Aquest desitj de véurela felís y triomfanta,
passant pel món, de gloria eterna envolcallada
y dí ab orgull á tots qui sa explendor envejen:
—Els fills d'aquesta terra tan noble, som nosaltres;—
en el profon de l'ánima li diuhen:
¡Això, es la Patria!

(1) Poesía distingida ab el premi de Patria, en els Jochs Florals de Badalona d'enguany.

III

Heróyques, belles gestes que guarden les histories,
lluytes dels temps passats que'ls fulls seus assenyalen
contemplant á través del temps y les centuries
el tremp ardit y brau de la nostra nissaga;
Aquest poble, llegat de monuments y gloria
que ab solemnial quietut, en nostra terra s'alsen
descobrintnos una era de férvides grandeses
un ahir magestuós que'ls segles ageganten,
en el profon de l'ánima li diuhen:
¡Això, es la Patria!

IV

Suau, y dols remoreig dels arbres de les serres;
ombres frescals y pures que'ns mostren les pinasses;
arbres sagrats y altius que estotxen nostres selves,
tot estenent llurs caixes verdoses, luxuriantes...
sagrat recó de món que conserva les tombes
hont jauhen les despulles dels cors que més aymarem;
plascévols llochs sombrius que son muts testimonis
del amor desgranat á la nostra estimada,
en el profon de l'ánima li diuhen:
¡Això, es la Patria!

V

Aquesta parla bella que canta y esbatega,
dols eco divinal hont l'ánima s'exhala,
y qu'en els actes sants de tota nostra vida
es l'arca de tristeses y dolses esperanses;
Aquesta essencia eterna qu'en nostre ser s'arrapa,
reliquia que reberem dels llabis de les mares;
joyell que tanca eternes y pures maravelles;
món d'ilusions que coba á dintre les entrañyes,
tot, en conjunt armónich canta un himne
que en el profon de l'ánima li diuhen:
¡Això, es la Patria!

Ll. Manau y Avellanet

Entre dos móns

El vaig trobar en un café, allí segut prop d'una taula, bevent fumant. Feya molts anys que no l'havía vist y si ell no arriba cridarme passo de llarch per el devant seu desconeixentlo. No a ombra del que fou, s'havía engroixit més, els colors esblayats de la cara deyen que no era pas tot salut l'ufana d'en Jaume ɔig.

—Tants anys!... si no'm dius res no m'en adono... Has sigut ra?

—He viatjat molt.

—T'ha provat.

—D'aquella manera.

—Y á casa teva?...

Somrigué, callá, y, bevent un glop de cervesa, va mirarme) ulls d'estranyesa.

—No sabs res?

—No...

—No es estrany. Jo no'm faig ab ningú... y es clar, poch ben qué es de ma casa. Perque no'n tinch cap d'amich... ja no conech cap, al allunyarmen els he perdut.

No'l comprenía, y á ben cert que'm molestaven tals paraules.

—Y jo?

—Oh! tú, avuy ens veyem y demá potser ja no sabrás res mí.

—Voles?

—No. Fujo de tothom, corro món... y els díes se'm fan llarch y aixó que no faig mal á ningú.

—Has renyit ab la familia?

—No.

—Y donchs el teu pare...

Paraules y fets

—Digui lo que vulgui, no'ls creurem may perque ja's veu massa que vosté es de la mániga ampla.

—Es al manicom ¡Mosso!... un *doble*.

— Al manicomi?

—Si. Fa uns nou any L'avi hi morí també. Res enfatlerantse que s'en pobría... que la meva m re... que se jo... Lo mate que'l avi.

—Y cura?

—Ah! no, no curar

—El teu germá peti

—Corre món ben mal acompanyat. Les donades per mal cap...

—Quant sentiment teva germana y la te mare...

Somrigué novamen y allavors, no sé, mes di meu arrivá la fonda tri tesa al veure aquells u esverats que m'esguard ven de fit á fit. No er mirar de repós que altre temps hermoseja sa cara.

—La mare es mor Ma germana es mon Veushaquí la familia. H viem nascut per viure ens havem cavat la fossa, ens ha fet mal la llum y el diner.

Les derreres paraules ja no'm donaven coratje per pregu tarli de nou. L'agror d'aquell home s'havía apoderat de mí ell, lluny de fer cabal del meu silenci, calá foch al trossot de garro que mastegava, y al mirarme de nou, somrigué afablem com si conegués el cambi que havía obrat en el meu sembl á les punyentes paraules que desenrotllava la fi d'un drama dolor.

—Reconech la teva estranyesa; ja que'm coneixes d'an calla y escolta y després... torna á callar.

Acabá'l got de cervesa y el mosso amatent coroná ab altre platet la pila que aguantava la nova copa de liquit espumós. Y ell parlá, aixís, poch á poquet sens entonació, com si no s'enfundís en lo que deya, com si no'l molestés recordar págines mortes d'una passada jovenesa.

—Sabs bé prou lo sol que havía fet la meva vida d'estudiant; vosaltres os divertiau, jo estudiava ab éxit, cal confessarho, mes no m'havía divertit. A casa tranquilitat complerta. Vosaltres fereu la carrera y gaudireu d'una joventut. Jo no m'en havía recordat, tota la meva vida pensava en el demá, d'acabar mos estudis, pensava en ella, perque jo estimava y no ho sabía coneixer. Feste cárrech de que, de sobres rich, hauría pogut fer altre rumbo ab ma manera de fer y d'obrar...

Callá per beure. Distreya la mirada, mes no li perdía punt de la esplicació.

—Llesta la carrera, dubtava y... á la fi resolch. Un matí d'istiu vaig anarmen á veure els cosins que estiuhejaven lluny de ciutat. Alegre y content com el qui esperansa, neguitejantme no trobarme al lloch per heure'l meu somniat projecte, y encare no sabía cert si aquell desitj el movía l'amor. María's deya la meva

Ocata

A Cân Joanet de la Font (Dibuix de Joseph Rilot)

cosineta, hermosa, bonica... ah! no pots tu pensar lo angelica d'aquella dona. Franquesa de sobres per el parentiu que'ns unia y vaig parlarli... y ella'm confessá enamorada follament d'un vensut de que l'estimava: «Quan era jovenet ¡María! jo't volía... «Jo, molt, més may ens ho diguerem... mira si soch boja!... recordes un any, aquelles flors del teu sant, jo les havía enviades...» Era ja tart, havíen passat nostres amors incompresos. Hauría lluytat si l'hagués vista lliure... mes, t'ho juro, estimava follament al altre... Mancá'l coratje, del meu amor havía caygut en un de material y incomprés per ella, ell prou el comprenia ¡era tan rica!... Y al mateix vespre, fingintme malalt, fugía de aquella vila tan bonica al cercarla, tan negra y trista al allunyarme. Era ja nit... m'allunyava, y desde la finestreta del tren, mirava la torre blanca ahont vivíen els meus parents, en els finestrals hi lluhiren llums y va semblarme... ¡horror!... que era á un cadavre á qui feyen lluminaries. Adeu, amors! demá nova vida.

—Y la feres?

—Ah! no, el demá següent pensava en ella. Quan se casá el somniava encare. Y un día vaig saber la seva sort, y ell si que la feu nova vida, lliure y rich comensá altra volta una joventa de disbauxa.

—Y tu?

—Ah! jo... bé... sens pena ni alegría, fer anys... y allavors vigué en la meva familia la gran desfeta. Com una casa que cau primera teula y tot s'enderroca: aixís mateix, avuy tanquem pare, demá el germá fuig, la mare's mor y... vaja, la gran desfeta y un bell pervindre...

—El pervindre es del color que vulguis.

—Donchs jo'l vull negre, ben negre, d'oblit alhora. Ja tinc bons corps que esperen els diners que jo no he sapigut llens.

—Roig... tinch de serte franch. Oh! jo puch molt, ó la faig me.

—Has estimat ab éxit, que creus en impossibles. Ella, qu confessá que m'estimava. ho guardá en el silenci, els seus pa li prohibiren... riu!... riuten!... sabs per qué?... perque dels Jau Roig diuhen que tots acaben al manicomi... l'avi... el pare...

Reya en Jaume Roig y reya mentres se perdia una llágri en sa desgrenyada barba.

—Tonteries!... foch nou y á buscar.

—Ho vaig ferho. Vaig tenir relacions ab una pobre nen mes no podia estimarla, creya en un crim que cometía ¿y si cert alló? Ah! no, sol y lluny de tothom. Y vaig fugir á co món á la ventura, creyent, com el meu germá, que distreuría vida... ¡Impossible!... sols me la distreu momentáneament la c vesa y el fum.

Acabá la beguda, picá'l got com si respongués al mosso

Un remat á l'alta montanya de Berga (Fotografía de G. Brunet)

s'atansava, y baix, baixet, ofegant el dolor que l'apenava, co fessá amargament:

—*Alló... alló* que digueren m'hi he fixat massa. Sagell de milia. *Alló*'m mata y acabará en mí.

Y resolt s'aixecá per dirigirse al mosso.

—Quants?

—Set y un *xenich*.

Pagá y allargantme la má:

—Fins arreveure.

Y el vaig contemplar com s'allunyava, confonentse ab gent que invadía les Rambles en aquella hora de fresca d'u nit d'istiu.

IGNASI DE L. BRICHS Y QUINTANA

Clam de poble

«*Ce ne son que de gueux*» exclama ab gest irónich
Madona Margarida devant dels cortisans:
—Senyora—clama'l poble—volem el dret de viure;
volem nostres usatjes planter de llibertats.—

—Senyor, son mendicants, tingueu benevolensa.—
Escriu al seu nebot Madona en son embrás:
—Demanen llibertats que'ls han sigut sospeses
y volen unes lleys que adés els han robat.—

El tétrich rey Felip de dins sa llodriguera
ahont no més s'hi palpen terribles fosquetats;
llegint aquelles lletres d'enutg tot se subleva;
la rabia que l'acora de sobte'l deixa lás.

Y crida al testaferro més fer de la llopada.
—Duch d'Alba, vès á Flandes, pássala á sanch y á foch;
d'aquella impía terra may més m'en vinguen queixes;
arrasa llars y serres, esbórrala del món.—

Faél servidô el Duch demostra sa feresa,
la sanch per tot corría, la teya arreu cremá;
com llamps que'ls rochs calzinen, els tercis destrueixen;
son feres, no son homes, butxins de baixa má.

. . . . . .

Pels cims de les desferres, de gent, ciutats y pobles
que encare fumarejen, un clam ha ressonat;
com l'eco en les montanyes, els fills d'aquelles terres
arreu se trasmetíen el crít de llibertat.

PAU CAMPS DE VILO

Planyesa

Vareig veure en somni un aplech de corbs que, rondinant, ·nien d'allá, estesos d'ales y ab la boca oberta...

La fosca protegintlos y el vent amparantlos, anaven mages-osament apropantse envers la nostra Catalunya, sens dubte ra isolarla...

Al arribar á la frontera aragonesa, una manada ha xisclejat ra cridar al reste de tota l'aplegada que venía de la part del gne de Valencia...

Sobtat en mon mni y corprés de-nt la inconsciencia les feres que reyen senyant una file-ssa de dents verdes, mormolat paraules nfoses que sens bte eren renechs de ›ia y odi...

... Y quan les he ›tes creuhar el mar ›ue s'aturaven á les ›ralles del Mont-ch, m'he despertat ›tat y plé d'horror; serenantme de ma altació, he esclamat pena:

—No era somni, !... ¡En veig tants á talunya de corbs, e fins els vespres 'm deixen!

EMILI GRAELLS CASTELLS

L'Honor

—Vosté m'ha insultat.

—Si, senyor.

—Donchs jo li dich que es un cobart si no m'accepta un desafío.

—Jo també.

—Donchs demá estaré tot lo día á casa á les seves ordres.

—Jo també.

Certa gent

—¡Visca en lerroux!... ¡Visca!...
—¡Ay Senyor, que l'ha agafada grossa!

—Donéume *Joventut.*
—Ay, mestre, veniu massa tart.
—¿Donchs quan tenía d'haver vingut?
—Trenta anys enrera. Aleshores vos mateix ne debiau t
perà vendre de salut y *joventut.*

***

En una fonda de sisos:
Mosso.—¿Que vol arrós ab pollastre?
Parroquiá.—No, que ahir me'l vares fer ab un pollastre m
Mosso.—¿Que volia que li fessim ab un pollastre viu, l'ar

***

—¿Quí vol venir á veure la esquadra inglesa? ¡Una pes
no més!—crida un barquer. Varis hi pujen y al retornar á t
els n'hi exigeix dugues, dient:
—Una pesseta val *venir á veure la esquadra.* ¿Y tornar
no val rés?

E

Acudit

Al estanch:
—Noy, dón
un paquet de s
xanta d'arrós,
pots.
—Teniu.
—¿Que no
gueu?
—¿No t'he
que'l volía
arrós?

***

—Estanque
¿que teniu
quets de cotó?
—No. Heu
anar al betes
fils.

***

A un kiosco
la Rambla s
acosta un ho
d'edat y diu:

Rondalles

NA vegada hi havía una velleta que vivía ab la companyía d'una remada d'oques en un desert entre unes grans montanyes voltades totes de bosch, y vetaquí que tots els dematins agafava la seva crosseta y tot rencajant se'n anava fins á la entrada del bosch. Un cop hi era se posava á trevallar ab un delit que semblava impossible á la seva edat, cullint herba per les seves oques y fruyta boscana, fentne de tot plegat un farsell tan gros que ningú hauría dit lo pogués portar. Quan trobava algú pel camí sempre'l saluva molt amigablement:

—Bon día, vehí, fa bon temps avuy, veritat? potser vos esnyará que vagi tan carregada, pero, fillet, en aquest món cada ha de portar la seva cárrega.

No agradava gayre á ningú el trovarla, y fins si s'ensopega á trovarla un pare ab el seu fill, li deya:

—Tenthi cuydado d'aquesta vella, que es una bruixa. Un d matí travessava'l bosch un minyó molt guapo, y com feya mo estona que no havía vist ánima viventa, al trobarse ab la ve qu'estava ajupida tallant herba, s'hi acostá.

La vella havía omplert tot un sach d'herba y després d coves grans de pomes y peres boscanes.

—Avia! ¿com ho voleu dur tot aixó?

—Oh! bé ho tinch de portar! vosaltres, els senyorets, sabeu lo que es trevallar, pero als pobres se'ls hi diu:

Es precís el trevallar,
puig no hi ha altre benestar.

¿Voleu ajudarme?—diu la vella—vos ray que sou jove y á m no estich pas gayre lluny.

A n'el xicot li va fer compassió y li diu:

—Es veritat que no soch pas fill de pagés donchs el meu p es un comte molt rich, pero perque vejeu que no son sols pobres que saben anar carregats, jo vos ajudaré á portar vostra cárrega.

¡Ja ho crech! la vella's doná manya tot seguit á carrega sach á la esquena perque no se'n desdís y després li posá cove á cada má.

—Ja veyeu que aixó no pesa quasi res.

—No! per la gracia de Deu, si sembla que estiga plé pedres aquest sach y els coves plens de plom.

—Ba! ba! no vull creure que un bon mosso com vos no p portar lo que jo porto cada día, y aixó que soch tan vella. M oferiments, y quan arribeu als fets voleu desdirsen. Vaja, no el plaga, caminéu!

Mentres eren per terreno plá, Deu n'hi dó encare; pero q varen ser á la montanya allavors si que'l pobre minyó esbufeg de valent, ab cada gota de suhor que li queya que semblava sigró.

—Are si que no puch més; deixéume reposar.

—Cá! has de caminar! no't pots aturar fins que sigué lloch.

—Sabeu que sou molt descarada!

Y ell que va per deixar anar la cárrega, pero que es ca duya tan ben lligada que per més que fes no se la p treure pas.

La vella tota alegre y riallera li diu:

—No s'enfadi el senyoret; en veritat que esteu vermell

ıa cresta de gall, pero porteu
cárrega ab paciencia, que
ıan serem á casa ja os donaré
ıa bona paga.

¿Qué havía de fer? si no
ıía més remey que creure á
vella que encare no'n va
ıir prou d'haverlo carregat
ıt, que pega brinco y ab un
lt se li enfila sobre del sach
s'hi assenta. Al xicot les ca-
ès ja no'l podien portar,
ıchs la tal vella, que sem-
ava ética, pesava més que la
nyona més grossa y rodan-
na que os podeu figurar.

Per últim arriben á dalt del
ó ahont hi havía la casa de
vella, y les oques aixís que
varen veure totes van co-
á rébrela cridant ¡oc! ¡oc!
!, acompanyades d'una xi-
ta alta y grossa pero més
tja que un pecat.

—¡Mare! ¿qué os ha passat?—diu á la vella—heu tardat molt!

—No, filla, no m'ha passat res, al contrari, he trobat aquest se-
oret que m'ha volgut dur la herba y fins, com que jo estava
nsada, m'ha portat á mí y tot, de manera que'l camí l'he trovat
rt, curt, perque com que estavem de bon humor hem fet
olta broma.

Ella, que allavors el descarrega y li diu:

—Vaja, seyeu en aquest banch y reposéu, heu guanyat vostre
nal y no'l perdreu. Tu, noya, tórnaten á dintre; no está bé
e't quedis aquí ab aquest senyoret que's podría enamorar
tu.

El jove comte no sabía si péndresho de serio ó de broma.

—Una dona com aquesta—va pensar—no crech que'm tren-
és pas el cor encare que fos molt jove.

Ab tot, la vella, després d'arreglar les oques com si fossin
es seves, va fer entrar la noya á casa.

El minyó, com estava tan cansat, se va estirar sobre'l banch
se va adormir. Feya poca estona que dormía que la vella'l va
ar á despertar dihentli:

—Aixécat, no t'hi pots quedar aquí. Es verirat que t'he amohi-
t un xich, pero no has pas mort per aixó. Vina que't daré la
ldada, pero com tu no necessites diners te daré una altra cosa.

Coses de pares

—¿Per que no doneu educació al vostre fill?

—Perque no'n tinch.

—Aixó no te res que veure.

—Pero home, com vol que li *dongui* si no'n *tinch*.

Tipos

—Si les mentides á les dones les engreixessin, no n'hi hauría cap que capigués á la Plassa de Toros.

Allavors li entregá una capseta d'esm ragda tota d'una pessa.

—Té, guárdala bé y no la perdis qu donará sort.

El minyó, al aixecarse, trová que ja e tava del tot reposat y, es clar, després donar mercés á la vella, se'n va sense recordarse d'aquella móssa.

Camina que caminarás va estar tres di perdut pel bosch sense saber anont e fins que al últim va arribar á un poble com no coneixía á ningú se va fer prese tar al rey y á la reyna á la que va oferir capseta d'esmeragda. La reyna la obra y moment que guaytá lo que hi havía li ag un desmay que va quedar com morta. clar, els criats desseguit l'agafen y el guen, quan al moment que anaven á e portársel pres la reyna's retorna del d may y mana que'l deixin estar y que s vagin tots, donchs vol parlar á soles ab éll.

Un cop van estar sols la reyna's posa á plorar ab un desespero com no s'esplica, dient:

—De que'm serveixen els honórs y les riqueses si cada día'm desperto ab el cor trist y els ulls plens de llágrimes. He tingut tres filles de les quals la més petita era tan maca que tothom deya semblava una maravella. Era blanca com la neu, rojeta com la flor de la pomera, els seus cabells com si fossin raigs de sol. Quan ella plorava no eren llágrimes lo que queya dels seus ulls sino que eren perles y pedres fines. Un cop va tenir tretze anys, el rey, son pare, va fer cridar á les tres filles y els hi va dir.

—Filles meves, no sé quin será'l día de la meva mort, ab aixó vuy decidir, desde avuy, lo que tocará á cada una de vosaltres, avans de que mori. Ja sé que

—Y aún habrá q se atreva á decir que soy elegante.

totes tres m'estimeu, pero donaré la millor part á la que demostri que m'estima més.

Cada una va dir que era ella la que se'l estimava més que les altres, pero'l rey els hi va contestar dient:

—No podríeu esplicarme tot lo que m'estimeu?

La gran diu:

—Jo vos estimo, pare, com el sucre més dols que hi hagi.

La mitjana contesta:

—Jo, pare, vos estimo com el vestit més bonich que hi puga haver.

La petita no va tornar contesta.

—¿Y tu, que no m'estimes?

—No sé com comparar la meva estimació; no trovo que's puga assemblar ab res.

Pero com que'l rey va insistir perque senyalés una cosa ó altra, al últim diu:

—El menjar millor no té cap gust si no hi ha sal; donchs, bé, jo vos estimo, pare, com á la sal.

—Ja que m'estimes com á la sal, jo recompensaré la teva estimació de sal.

Va repartir el regne entre les dugues filles grans, y á la xica li va fer lligar un saquet de sal á la esquena y va manar á dos criats que la portessin á un bosch ben espés y li deixessin. Tots vam plorar y pregar per ella, pero fou en vá, no hi va haver medi d'aplacar la rabia del rey, y ella, ¡pobreta, com plorava quan se'n va anar! tot el camí deixá covert de perles que queyen de sos ulls.

El rey no tardá gayre temps á penedirse de lo que havía fet y maná que la busquessin, pero no s'ha pogut trobar en lloch. Quan penso si se l'haurán menjada les feres, tota m'esgarrífo; á vegades me aconsolo pensant que, potser, encare es viva y que está amagada en alguna cova ó que l'ha recullida alguna bona familia.

—En aquest món tant se val esser net com brut, perque si la netedat es mitja vida, la bruticia es l'altra mitja y... en paus.

Tipos

—A molta gent el *veure* molta aygua'ls mareja; donchs á mi lo que'm mareja es *beure* molt vi.

Pero de lo que no'm sé avenir es de que quan he obert la vostra capseta d'esmeragda hi he vist una perla igual á les que queyen dels ulls de la meva filla. Ab això ja podreu compendre are la meva sorpresa y os demano'm digueu com heu pogut adquirirla.

El comte li esplicá tot tal com li havía passat, y allavors el rey y la reyna decidiren anar á trovar la vella per veure si tindría noticies de la seva filla.

Vetaquí que en això un día, al ferse fosch, s'estava la vella á la vora del foch filant, quan, tot d'un plegat, varen entrar les oques cridant ¡oc! ¡oc!, y al derrera seu hi anava la noya, que's va assentar al seu costat, posantse á filar tot seguit. Al cap de molta estona se va sentir soroll aprop de la finestra y varen veure una óliba que cridava tres vegades ¡uh! ¡uh! ¡uh! y se'n va anar.

Allavors la vella diu:

—Ves, filla meva, ja es hora que fassis la teva feyna.

La noya s'aixeca y se'n va á una font ahont hi havía tres alzines; un cop allá, se treu una pell que li tapava la cara, y va posársela á rentar. ¡Que diferenta era allavors! no s'havía vist may cosa més hermosa. Els cabells li brillaven com els raigs de sol, els seus ulls lluhien com les estrelles del cel, les seves galtes eren rosades com la flor de la pomera. Pero la noya estava trista y plorava, quan, tot d'un plegat, al sentir soroll entre les branques dels arbres, va fugir corrents com si la empaytessin, mentres se tapava la cara ab la pell que avans s'havia treta.

Al arribar á casa tremolava com la fulla al arbre, y aixís que trobá á la vella que estava á la porta esperantla, li anava á esplicar lo succehit, pero la vella, sens deixarla dir, li diu:

—Ja ho sé tot.

Y se va posar á escombrar y espolsar tota la sala.

—Pero perque os poseu á fer això?—diu la noya—no veyeu que es tart!

—Quina hora es?

—Aprop de la mitja nit.

—No recordes que avuy fa tres anys que vas entrar en aquesta casa? donchs ja s'ha acabat el viure juntes.

—Es dir, que'm treyeu?

—No! y calla; vésten al teu quarto y tréute la pell que't tapa la cara, pósat el vestit que duyes quan vas venir y no surtis fins que't cridi.

Are tornem á parlar del rey y la reyna que havien marxat ab el comte á buscar la vella. El comte s'havía adelantat en el camí y, al férseli fosch, s'enfila á un arbre per passar la nit y, desde allí, va veure una persona que baixava de la montanya y, quan va ser aprop seu, conegué que era la mossa que guardava les oques, y figureus la seva sorpresa quan va veure que's treya la

pell y quedava tan maca, com ja hem esplicat. Prou va cuytar á baixar del arbre, pero ja no la va veure enlloch; en cambi's va topar ab el rey y la reyna, á quins els hi esplicá tot lo que havía vist.

Per últim arriben á casa de la vella que ja'ls esperava filant, y truquen; tot seguit s'obre la porta y la vella'ls hi diu:

—Entreu, ja se qui sou; vos hauríau pogut estalviar aquesta caminada si no haguessiu tret de casa injustament á la vostra filla, ella que es tan maca y tan bona.

En aquell moment surt la filla del rey vestida ab son trajo de seda, que semblava un angel qu'havés baixat del cel, y va corre á abrassar el seu pare y la seva mare.

—Filla meva—va dir el rey—ja tinch repartit mon regne, ¿qué't podré dar?

—No necessita res—diu la vella—jo li donch les llágrimes que han caygut de sos ulls plorant per vosaltres, que son altres tantes perles molt més hermoses que les que's troben en el mar y que juntes valen molt més que tot el vostre regne, y en pach dels seus serveys li dono la meva caseta.

Al acabar de dir aixó, la vella va desapareixe y, tot d'un plegat, la casa de la vella's convertí en un palau sumptuós, apareixent nna taula parada, ahont els criats anaven y venien, servint tota mena de menjar.

La historia encare continúa, pero la meva avia, que es qui me la va contar, havía perdut un xich la memoria y no's recordava bé de tot lo demés.

Ab tot, crech que la filla del rey se va casar ab el comte y varen viure junts en el palau, ab tota felicitat, fins que varen morir. En quant á les oques, diu que eren noyes que la vella havía recullit y que després se varen quedar com á dames de la reyna, si bé d'aixó no se'n está ben segur. Lo que si es cert que la vella no era pas una bruixa, sino, al contrari, era una fada que sols procurava fer bé als desgraciats y fins potser va ser ella qui va concedir á la filla del rey el dó de plorar perles en lloch de llágrimes. Aixó are no passa, que si passés els pobres ben aviat se tornaríen richs.

***

Acabada de contar aquesta rondalla que es popular á Alemanya, cal ferhi un curt comentari, y dich curt, no perque no'l mereixi llarch, sino perque aquest lloch no permet li dongui més extensió.

Primer tinch de dir que consemblant á ella ne tenim variants á Catalunya ab el nom de «La Fustots», que fins s'hi trova lo mateix detall de la sal, que ve á esser el clau que aguanta l'argument de tota ella, pero m'ha sembl|at millor triar l'estrangera

que l'anomenen «Càrrega lleugera», perque es de suposar sia més coneguda la nostra y, per tant, interessar més la curiositat dels que llegeixin.

Anant, donchs, á tancar de cop aquest comentari, me cal dir que'ls que dubten que'l genre literari que enclou la rondallística popular mereixi esser conreuhat, tinch de ferlos avinent en aquest cas concret, que'l gran escriptor inglés G. Shakspeare d'una senzilla rondalla ó tradició consemblant á n'aquesta ne concebí y creá una de ses tragedies que va batejar ab el nom de «El Rey Lear».

Diguéume, donchs, si això ha sigut prou per ferir l'ingeni de un dels talents més grans del món teatral, originant le creació d'una de les obres més capdals del teatre modern, com no ha de complir la seva missió el tranquil argument ab que's presenta la rondalla envers les inteligencies joves á qui va destinada, omplintlos el seny de sana moral y fentlos veure l'exemple de que les apariencies enganyen y que l'amor sols se manifesta ab fets, jamay ab paraules. Per això no'm cansaré may de fer prevaldre'l parer en pró de la utilitat que porta á tot poble conservar y propagar la rondalla popular.

AURELI CAPMANY

(Ilustració de B.)

Una execució

Recorts

Vaig á fer memoria d'un fet de quan era noy, quina visió esrrifosa, en nits de febre y d'insomni, avuy encare m'atormenta. Suposo, cars lectors, que de vostra infantesa tots ne serveu recort de les nits de por.

Donchs, d'una nit d'aquestes vuy contarvos les impresions, del fet que la motivá.

Era una nit que á la presó del meu poble hi havía una dona capella; varen matarla l'endemá.

Com els recordo els epissodis d'aquella jornada! Per qué hi ngueren al meu poble blanch, al meu poble quiet, trevallador; t enrondat d'hortes y vinyes luxuriantes? ¿per qué hi vingue-n á perpetrar l'aparatós crim? Oh la Justicia humana (?) no ·ás pas els bons sense predicar ab l'exemple!

El meu poble estava en vigilies de festa, *en vigilies*, ¿l'heu ntida may la poesía de les vigilies? A mi'm plau més que les ateixes festes. Aquell netejar y endressar les cases pera obrir nerosament la porta als forasters! Els rostres riallers de les ones enfeynades y el bell saltar de la canalla pels carrers... quell any ens la trencaven la poesía de les vigilies. Com po-en alsar, ab goig, els envelats de virolades robes, si resso-ven tristament els cops de martell dels que alsaven l'asquerós tafalch!

No'ls hi perdonaré may aquella feta... A quí?

No ho sé!... á tot aixó que'n diuhen societat, lleys, justicia... Ja vos he dit que estavem en vigilies de festa. La canalleta rriem pels carrers, alegres ab aquella alegría dels infants.

—Que no ho sabs, noy? Han de matar una dona!

—¿Han de matar?

—Si, li darán garrot. ¿Que no saps que es dar garrot?—me

Amo y dependent

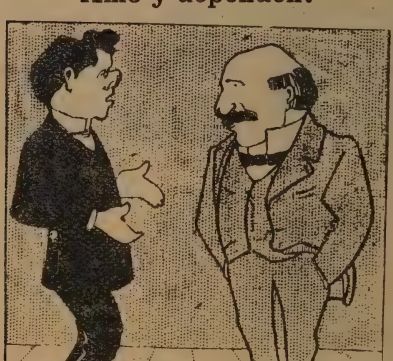

—Jo faig tanta feyna com l'altre dependent y ell guanya sis duros més que jo. Això no es just.

—Tens rahó. Desde'l mes que ve rebaixaré sis duros al altre dependent. No m'agraden les injusticies.

feu l'amich al veure com encantat. — D que'ls fan seure en banquet que á derre hi ha un pal y despr els posen un coll que s'estreny ab u maneta, y els esc nyen, veus? Aixís y se posá les mans coll y tragué la lle gua, que fins se li e rogí el rostre.

—Quin día ho rán?

—Demá. Ja veur preguntaho á casa va. -No digué *al t pare*, perque jo al vors ja no'n tenía pares!

Y vaig pregu tarho, y vaig sapigu massa, perque m'e trá tal por y esta tan fixat que no va menjar pensant ab dona *que tenien matar*, y vaig pa larne tot el día.

Vingué la nit. Me contaren que estava en capella y var dirme lo que era estar en capella: varen esplicarme l'asquero cerimonia de l'endemá, la professó ahont hi van els individu de certa *Congregació* vestits ab les cucurulles; me digueren q «als reus no se'ls nega res de lo que demanen»; que aque dona tenía fills, y que «si'l rey volgués la perdonaria»... y mon petit cor nasqué una esperansa. Vaig pensar: Tu fossis r

Me portaren al llit. Oh quina nit d'angoixa! Tapat de ca tot, suant una suor freda, veya la dona devant del Crist, vesti de negre; els ciris esgroguehint més, ab llur claror, el rostre la condemnada á mort... Sentía'ls passos del butxí ressona pels deserts corredors de la presó, y com si ressonessin en m cap, m'hi sentía zumzades... Oh si hagués tingut mare, c hauría cridat:

—Mare, tinch por, vull venir al teu llit!

No obstant ja vaig cridar.

Dormía en la mateixa cambra el germá petit del meu pare, un llit gran dintre l'arcoba, y jo en un llitet de ferro dormía ora. Per la poca edat que ell tenía no li diguí may oncle, y estimavem molt.

Oh, sort ne vaig tenir, sino'm moro de por.

M'havíen dit: «als reus no se'ls nega res de lo que demanen», o, pobret! m'imaginava que la condemnada deya: «Vull que'm rtin aquell nen que viu al carrer tal, número tants.» (Aquell era jo.) Y l'ordre's complía rigorosament... Vaig sentir els sos de la guardia civil, els tres pichs á la porta, sechs, impesos, y llavors, delirant, vaig fer un gran crit:

—*Antonio*, tinch por, vull venir al teu llit, m'agafen, tinch por.

Y el meu oncle m'agafá, encengué'l llum, diu que estava ch, fret y ab els ulls que'm sortíen del cap. Va calmarme y portá al seu llit.

Avuy encare n'hi resto ben agrahit d'aquell cuydado.

Diu que llavors, més sossegat, vaig adormirme.

Al llevarme y preguntar me mataren la esperansa: no havía iat res el rey!

Surto al carrer. La massa, indiferent, baixava de presenciar xecució: res, un altre espectacle!

A tothom feya preguntes, y vaig saber moltes coses.

Diu que algún pare hi dugué á sos fills, y els ventá una boda perque'ls servís d'escarment. El cafre!

Diu que unes senyores molt religioses, que passaren la nit á resó, varen parlar ab el butxí. Ex!

Y que alguns senyors, també molt religiosos, vestits ab les urulles, feren una professó; y á mi'm semblá que'ls tals den tenir el cor tan negre com la vesta.

Y tots plegats me feren fástich y rabia. Y encare me'n fan.

A la tarde vaig sortir ab els amichs á jugar al camp y sentlos vaig passar vora'l catafalch, y vegí un bulte petit lligat al y tapat ab un drap negre. Era aquella dona. Diu que en ella nit de capella va posar els cabells blanchs.

Devíen enterrarla á posta de sol. Dessota'l catafalch hi havía caixa mal pintada de negre...

El cel era blau, el sol cremava, y els xiscles de les aurenetes yantse en la llum... quin contrast ab el sinistre espectacle!

Diu que al voltar la maneta, aquell ser feu un bot de l'asto, com volguent trencar les cordes que l'agarrotaven. El lich va contemplarho ab la curiosat de l'estúpit.

La lley va complirse! Oh la indiscutible lley!

Y la *justicia* hi brillá, y encare brilla.

Y jo me'n recordaré tota la vida.

SANTIAGO VINARDELL

¿Qué fará?

Quan la mar tempestuosa remou les ones que s'alsen gegá tinament amenessantes, la nostra mirada, al escamparse en fins l'horitzó, pren una expressió interrogativa.

¿Qué farán? ¿Qué farán les onades que, escumejant y bramuls de fera, van á morir escampantse pels sorrals de nos platja? ¿Qué fará la mar esvalotada? ¿Avansará fins á nosaltr enbolcallantnos com una trista bolva, en mitj de ses temp tuoses ires?

Y en front del trágich espectacle veyem més remarcada nostra petitesa, y ens sentim cohibits devant la forsa avassal dora de les temibles ones.

. . . . . .

Y la ona creix, creix ab tota la forsa de la seva naturale

Un curt de vista

—¿Quan será'l concert?
—No sé de que'm parla.
—Ay, dispensi; me pensava que netejava un'arpa.

—¡Vaja, prou! ¡Fora de casa! ¡Farts!...

creix ab tots els bramuls de la tempesta, com una gran rahó enfront la mesquinesa dominadora.

Y allá á *allá dalt*, al centre de la burocracia; en els cáus de la inmundicia política, en els recons ahont invisiblement se tramen les tristes condicions de la nostra vida de ciutadans, els rostres allargassats, y els ulls esmortuits de tan mirar en el no res; se pregunten uns als altres: ¿Qué fará?

¿Qué fará la onada? ¿Vindrá fins á inondar els nostres cáus? ¿Vindrá fins á enderrocar les tenebres? ¿Portará fins á nosaltres el raig de sol descobridor de la nostra petitesa? ¿Serem vensuts per ella?

Y se redressen enfront de la potenta onada, ab gestes ridícols de titella feble, y posen obstacles débils com tota sa grandesa de quincalla, y indecisos en el ple de la llur mesquinesa, dicten lleys.

Lleys... Lleys pera deturar la onada sadollada de desitjos lleys pera calmar la mar prenyada d'anhels de llibertat, miserables papers devant el voler sagrat de tot un poble.

¡Quina feyna més trista la vostra!

La mar tempestuosa no la deturarán pas els vostres obstacles la forsa llibertadora, *mal vos pesi aquesta afirmació*, assolirá la llibertat, y quan les ones, apaybagantse, deixin rastres de daurada escuma demunt la platja, quan més planeres vagin venint unes derrera les altres, y quan, per fi, allí al horitzó s'ovirin clarors de calma, vindrá aquella mar blava somniada, que fa asserenar els ulls de tant mirarla, y ab els ulls serens podrem mirar enllá, ben enllá, fins al gran pervindre de la nostra Catalunya.

JOAQUIM FOLCH Y TORRES

Barcelona, Juliol 1905

Els dies d'una diva

Escayentse casualment el jorn de l'eclipsi

La estansa se li omplena de lletres y de flors
que joyosos li envíen fervents admiradors;
son rostre reb caricies de pares y germans
y besos forts d'amigues quan li estrenyen les mans.
La natura desitja com ells acariciar...
Esperen que's desperti les flors per esclatar;
el sol per deixondirla, amorós, son bes li envía
y sa cambra s'inonda d'olors, llum y alegría.
Son rostre, viu de joya, ressalta de flors belles
com rosa esbadellada en mitj de cent poncelles;
que sa hermosura apaga tot rastre de bellesa...
Y el sól, regoneixentho, s'eclipsa presurós
y la natura tota l'en proclama dehesa
perque ella es la bellesa
que segueix á n'el sol.

ENRICH GODO Y PLÁ

Acudit

Es un día de gala. A la Plassa de Sant Jaume hi dóna un concert la Banda Municipal.

Pel carrer del Call pujen dos de la *pudó,* que tant se'ls hi en dóna'l *día de gala* com trobar una pesseta falsa, puig ni hi pensen. De sopte se sent un soroll bastant estrident, y un d'ells exclama:

—*¡Cristo!... ¡Otra bomba!*

—*Corramos pues!...*—Y al desembocar el carrer topen ab un noy que ven diaris.

—*Donde ha petat, noy?...*

—El qué?...—Contesta ab estranyesa.

—*Allí, hombre, mira que chent,*—interromp l'altre de la *volada.*

—*La bomba que acaba de petar,*—segueix dihent el primer.

—Quina bomba?... Ah!... ja. No ha sigut pas cap bomba!

—*Pues qué?... Un petardo?...*

—Pitjor que pitjor. Es una *bomba mascle...* El *bombo* de la Banda, que crida als músichs pera tocar.

—¡¡¡...!!!

Quadret

Gris

Per la vía que s'estén monótona per entre espadats y vessants, va una dona ab un fillet als brassos. Per un camí transversal que á la vía condueix, s'hi veu un home carregat ab un feix de llenya; abdós se troven al encreuhament dels dos camins, el de ferre y el d'espardenya, y s'aturen á pendre descans y, ab ell, nova forsa. Y l'home, que era un vellet de testa esblanquida, diu á la dona:

—Com es, bona dona, que venint del vehí poble, no hagiu muntat en el tren, en contes de venir á peu y carregada ab eixa criatura?

—Vinch de casa un metje, per ella, y ab prou feynes tinch pera'l remey.

El vellet acotá'l cap y pensá en lo que may havía pensat: en que aquells feixos de llenya no eren pas per durlos ell, que havía passat la joventut trevallant, sino que també per aixó hi havía'l progrés.

De prompte'l tren surt d'una revolada, seguint la girada violenta que feyen les ferrenyes pareleles per entre les bunyegudes muralles de terra roja. Ab son estrident soroll desperta l'aucellada que s'havía ajocat per allá prop, fa trontollar fermament el sol ab son enfarfagament de ferre funcionant y passa ravent per devant de nostres interlocutors...

El tren se veu al lluny zigzaguejant. Les fulles se mouhen engunioses pel frescal vent de la tarde y en direcció contraria á la que han de seguir nostres vianants y que ha de contribuir á ferlos molt més pesat el camí.

El sol se'n va á la posta enfosquint pausadament l'espay. L'home's carrega'l feix ab molta pena; la

D'aquelles terres

Don Castila de Rodriguez y de Bizmetez, académico de la real idem española y empleado en hacienda.

Entre carniceres

—¿Quanta carn ha vengut avuy?
—Quinze terses.
—Donchs no se li coneix.
—A vosté tampoch.

dona tapa bé la criatura, y, en tants'ouhen al lluny els esbufechs retrunyidors de la potenta máquina del convoy, qu'havía passat per devant d'ells ab alguns cotxes buyts, van fent son romiatje pesarosos; y, aprofitant la ocasió en que el tren se deixava veure per un trencall dels espadats, serpentejant casi á tocar en el poble ahont eyen vía, l'home, allargant el bras sech y nirviós, diu senyantlo á la dona:

—Mireu, mireu: alló es el progrés!

J. Carné y Martí

El dependent

Comensa als catorze anys l'aprenentatje
en quincalla, teixits, camisería,
y el contemplo enfeynat tot el sant día
arrenglerant paquets d'algún prestatje.
Ab el temps adquireix cert peritatje:
arregla aparadors; y, ab alegría,
derrera'l taulell el veig, ahont volía,
lluhint ses facultats ab gran ventatja.
Es sobri en el parlar, y ab fe defensa,
quan entren compradors á la botiga,
l'article, sens pensâ en la recompensa;
es el dever, son propi amor li obliga...
Sens mereixer, com molts, el nom d'artista;
y en cambi es del món l'obrer més altruista.

Novembre 1905

Salvador Borrut y Soler

De la

Ahir

A un mangonejador

Nasqueres un hipócrita y morirás hipócrita;
els clams de ta conciencia no't diuhen res d'honor
ni't parlen de noblesa, ni de l'hermós altruisme
que distingeixen sempre als homes de gran cor.

Un jorn, quan les desgracies al poble l'afligien
per les concupiscencies de sos butxins tiráns,
tu en fores en grau máxim, á dintre aquella Casa,
el *tráfica* més digne, de joch més net de mans.

Al mon dius qu'ets un místich y religiós en pessa;
y aquest fals misticisme que ensenyes tot arreu,

valentía

Avuy

(Dibuixos del exilat S. Gibert)

es l'escut que t'ampara'ls teus grans fets innobles;
y els fets de l'home indigne, també'ls vol veure Deu.

Y avuy que'l mateix poble, aquell que *administrares*
lliure ja's veu dels homes com tu de tan mal nom,
molt més estrany encare n'apar ton misticisme,
barrejes ahí d'odis, despreci avuy de tothom.

Per'xó molt més hipócrita'l poble te contempla
quan veu ta indiferencia en tot lo que era *teu*.
El pobre no hi combrega ab el teu vil misticisme;
el poble encare pensa... es dels que espera y creu!

JOAN B. ALEMANY Y BORRÁS

Desvetllament (1)

Lu

Es el clam dels impotents
qui ens malparla á totes hores;
son els crits dels renegats
eixes veus aixordadores;
ab esglay veuhen venir
les idees redemptores
que com riu engolirán
tantes plagues malfactores.

Son els orbs de tota fe
revolcantse en l'agonía;
prefereixen la foscor
que la gaya llum del día:
igualment que'ls rat-penats
per tenebres sols fan vía
maleint de les clarors
que llurs cáus pregons destría.

Ajuntats ab els tiráns
ja preparen la escomesa,
mes el foch branda potent
com teyera al cel sospesa,
el llevant li dó delit,
les montanyes gegantesa,
de les cendres reviurá
un passat ple de grandesa.

¡Quin bell Maig quan florir
nostres planes ufanoses!
De la Patria han esclatat
les aubades lluminoses,
tot l'espay resta seré
com un mar d'aygües blavos
Ja ben prest daurará'l sol
les montanyes alteroses.

Manca sols el darrê esfors
per salvâ á la Patria santa;
ni impotents y renegats
ja no ofeguen la complanta
que estenentse arreu, arreu,
cada día s'ageganta:
L'amenassa ni'l flagell
dels tiráns, ja no'ns espanta.

El penó dels quatre pals
tornará á la mar llatina
volejant dalt de les naus
com un'ala de gavina;
sempre l'art du per company
y el progrés ab ell camina:
Catalunya prest será
dels pobles lliures regina.

PAU MODOLELL Y SAN

(1) Poesía distingida en els Jochs Florals de Molins de Rey d'aqu
any, ab el premi ofert per LA TRALLA.

El primer desengany

A la senyoreta Montserrat Rovira

En Quimet tenía disset anys y encare no les havía pegades mirarse cap móssa.

Aprenent plater, éll no tenía altra preocupació que complir la feyna, acabar ben aviat l'aprenentatje, calcular lo que poa arreconar cada senmana un cop fóra fadrí, lo que tindría al p d'alguns anys, si's podria ó no establir, y, al últim, ja somva en es- una mica. Si amo d'al- bé al dematí na botiga encare s'en- joyer al tenía per il de la que casa ensa- ía'l seu al jantse ab al- rrer de la gún trevallet atería. del ofici, á la

Al dema- tarde, tan cap á la bon punt ha- vna, anar á vía acabat nar el mitj- de dinar, se a, tornarhi, posava'l tra- par y dor- jo de les fes- ir; aquest tes que sa a'l mètode mare li havía vida que respallat ja guía du- ab tot cuy- nt els díes dado, la ca- yners el misa planxa- mpátich da, sabates uimet. Are, bones y les festes, barretet, y ana- rocurava va cap á Ro- escansar mea, que era l seu teatre predilecte, á veure la funció.

Cap d'estudi

(Dibuix de B. Salat)

Bon xicot, aixerit y de bona planta, puig talment semblava ue tingués dinou anys; bastantes xicotes se dalíen per ell. loltes de les que trobava cada día en el seu camí de rutina, el iiraven ab vista de desitj y fins crech que més de quatre esıven enamorades bojament d'ell.

Pero ell, com si res. A no ser que algun dels seus companys e trevall ja festejaven, potser no hauría sabut encare en que onsistía'l festejar y casarse.

Quan algun dia arribava una mica tart á casa seva, siga perue hagués trobat un amich y entretingut un xich, ó bé perque avía estat un poch més en el trevall, sa mare li llensava la in-

directa de: ¿Que t'has aturat á enrahonar ab la promesa? a
que contestava ell: No'n tinch de promesa, mare; y si li pre
tava: ¿Que no t'agraden les noyes? responía: Ni m'agraden,
desagraden.

Pero un día ó altre arriva. Un día l'amor li va comens
pessigollejar els dintres. Sentía un desitj d'estimar, de tenir
donzella á la vora y poguerli comunicar tots els seus afe
purs, tots els seus sentiments, tot lo que li sortía de l'ánima.

Se va fixar ab una xicoteta d'uns setze anys que cada ve
trobava, una noya aixerida y simpática, que per la expre
viva de la seva cara ja denotava un carácter falaguer y ama

Algun mitjdía també la veya y, més d'una volta, les mira
que ell li dirigía's topaven ab les d'ella que, al veure que la
rava tan fixament, ab la penetració que tenen totes les xic
ja va compendre que n'estava enamorat.

Y ben bé que n'estava. Cada día s'hi coneixía. Ja no n
java, ni reya, ni cantava com avans. Sentía una frisansa
aumentava quan la veya á n'ella, una excitació nerviosa q
feya estar inquiet.

Se va decidir á comunicarli'l seu amor. Va estar dos ó
díes rumiant lo que li diría, dubtant y resolentse á la vegada
últim va resoldre anarla á trobar directament y esplicarli
lo que sentía, dirli que no més viuría per ella y que la estim
sempre.

El día fixat per ell no feu res de bo. Equivocava la feyna
descuydava de tot: en fi, no era'l mateix Quimet.

Arrivá al vespre; tocaren les set, la hora de sortir del ta
Com un llamp se vestí, se pentiná una mica, se mirá ab un
rallet de butxaca per veure si feya bona cara y, quedant satis
sortí. Plassa del Ángel, Tapinería, Corribia, Archs, Plassa Sa
Agna y Portal del Angel, els atravessá com un esperitat
comens del Passeig de Gracia s'aturá, esperant que passés
Deu minuts se va estar allí, neguitejant, pensant que potser
passaría, que li donaría carbassa, que li diría que l estimava
garbuix que ni ell s'ho entenía.

Per fi va semblarli veure que pujava. Instantáneament v
que aquell dia no anava sola, que duya al costat un jove eleg
y el pensament de que ja tenía xicot li vingué desseguida.

—¡He fet tart!—pensá entre sí. Les cames li tremolaven,
suor anguniosa s'apoderá de tot ell, y quan més aprop, els v
que anaven de brasset, somrients d'amor y demostrant q
deyen paraules dolses, trencá per el carrer de Fontanella, m
xant d'esma cap á casa seva, no sabent lo que li passava.

Aquell vespre sopá poch. Se'n aná á dormir prompte y
la nit no feu més que plorar, pensant en el primer desengany
havía cullit en la carrera de l'amor.

JOSEPH BATIST

Nou sistema d'amenassar

Un vaquer: Li clavo una
:a.
Un cansalader: Veyám si li
no una bufa.
Un que'n ven: Li pego un
let.
Un pastisser: Li fumo una
eta.
Una castanyera: Li pego
a castanya.
Un camiser: ¡Li fumaré un
p de puny!
Un que sempre hi dorm: Li
seguro una bona pallissa.
Un cuyner: Li clavaré un
ofat.
Un que'ls apunta: Veurás
quin tanto.

EDUART

Dos del emperador

—Ja tenen rahó, ja, quan diuhen que som els *puntales de la sociedad*

Extrems

Per un metje, curar un tros de carn.
Per un fart, ferse un tip de riure.
Per un sabater, calsar un guant.
Per un forsut, aixecar un fals testimoni.
Per un paleta, fer una obra de caritat.
Per un distret, perdre'l temps.
Per un lladre, pendre paciencia.
Per un escriptor, fer un article de fe.

MANEL HUMBERT

Y va de qüento...

En aquells temps en que pera Catalunya lluhía'l sol espl dent de les verdaderes llivertats y fins avans de que Felip tirá, la tirés per terra, hi havía á Catalunya una institució a menada «Els Gremis». Més tart y avans de les Corts de Ca també se'n troba qualque mostra, mes ja no estaven imbuits aquell esperit catalanesch de l'avior. Allavors, pera esser fus sastre, pellayre, assaonador, etz., etz., no n'hi havía prou volguer esserho y obrir taller, car era precís, aprés d'alg anys d'aprenentatje examinarse devant d'un tribunal format *priors* del gremi, que per altre nom se'ls deya *mestres*. Clar que aixó tenía els seus inconvenients, com totes les institucions humanes; empró també tenía les seves ventatjes, com els meus llegidors podrán compendre y que no precisa parlarne aquí.

Donchs bé, en els díes de nomenaments de cárrechs, de revisió de comptes y exámens d'aprenents, els gremis se reunien pera pendre algún refresch; no un refresch com els que avuy s'istilen en que hi brolla'l *champagne*, y la fumera despresa dels puros habanos forma espessa boyrina; els seus refrescos eren modestos, senzills y austers, car

Tribunal d'exámens

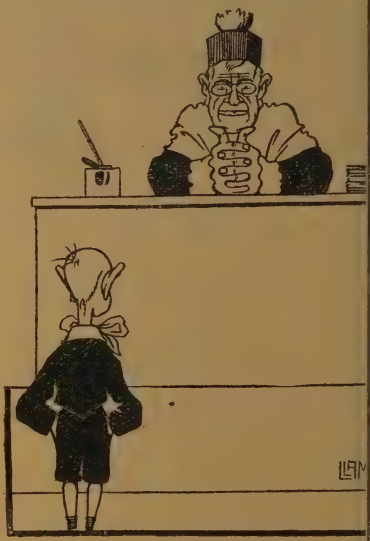

—¿Y qué li donaría vosté á un individuu s'hagués pres una gran cantitat d'arsénich.
—Un passaport pera l'altre barri.

›stres avantpassats sabíen clar en quin peu els apretava la sa-
ıta. Un dels plats més *favoritos* era la xanfaina, aliment pobre,
es nutritiu y que no costava cap dineral.

En el gremi de que aném á parlar, els mestres joves comen-
ren á queixarse de que'l vi que se'ls donava era dolent, y que
xanfaina devía substituírse per un altre plat. Empró no tots
taven conformes ab el plat substitut. Els uns demanaven cos-
lles, altres truytes, qui pernil, qui badella, etz., etz. Els mestres
·lls, més aferrats á les práctiques antigues, no sabíen des-
·ndres del plat de xanfaina; y com els reformadors no conve-
en en el plat substitut, clar, guanyaven totes les votacions.

Heus aquí qu'entre'ls vells, n'hi havía un de molt marruller,
olt estrafalari, que per són geni y ses malifetes, no havía arrivat
ay á esser *prior* del gremi y aixó que se'n moría de ganes
esserho. Era castellá, y com tots els séus congéners, pera
anar y mangonejar se posá de part dels joves, ó com si di-
ıessim de part dels *antixanfainistes* (paraula nova que de cert
›'s trova en cap diccionari) y formulá sa opinió en aqueixes
raules: *En siendo yo mayordomo, la chanfaina se quita.*

Aqueixes paraules, ó aqueix *programa* com avuy diríem, pro-
hí el premeditat efecte; y nostre home, apoyat per tots els
ves y quelcun *compinche* d'entre'ls vells, lográ lo que tant
helava, esser majordom del gremi. Tots, absolutament tots,
peraven á que arrivés el jorn següent pera veure com s'*espli-
va* el nou superior, y qué fóra lo que substituhiría á la xan-
na. Es molt difícil destruhir les práctiques antigues, empró
care ho es més convenir en qué les ha de substituhir. El senyor
stellá havía promés suprimir la xanfaina, mes s'havía guardat
dir ab qué la substituhiría.

Arrivá'l día de la presa de possessió: se passaren comptes y
nou *prior* ocupá la cadira presidencial. Entraren per fi en l'ha-
tació el canter y els vasos pera'l vi y á derrera d'ells... una
an plata de xanfaina. Els mestres vells se posaren á riure, els
ves comensaren á rabiar. Per tot arreu crits, exclamacions,
ıulets y protestes.—Aixó es insufrible, protesto,—deya un;—
mano la paraula, —contestava un altre;—ab mi ningú hi juga,—
ya'l de més enllá;—afora xanfaina, etz. En fi, alló era una
ıbel.

Al veures la pedregada á sobre, el majordom s'aixecá ab tota
prosopopeya de que es prou un castellá, y dirigintse als *pro-
stants*, els hi diu:—*En qué he faltado yo, señores?*

—Ens ha enganyat, falta á són programa. Moltes voltes ens
vía dit: *En siendo yo mayordomo la chanfaina se quita.*

—*Pues bien, y lo he cumplido. Ahí tienen ustedes la chan-
ina sequita y con poco caldo.*

—Es que vosté deya: *La chanfaina se quita.*

—¡Quiá! Ustedes lo entendían mal. Yo decía que había d darla sequita, esto es, con poco caldo.

No'ls quedá més remey que passar per ahont volgué el n prior, mes els joves se venjaren trayentli'l motiu de *Maest Chanfaina.*

***

¿Moraleja del qüento? Quan vejeu, estimats llegidors, á ce homes, amichs de manar y mangonejar, que van sempre en c missions y empreses, que's brinden pera cárrechs públichs particulars, que van sempre censurant abusos y oferint reform guardéuvos com d'escaldarvos, d'elegirlos pera'ls cárrechs q tant desitjen. El desitjarlos es per lo general, senyal evident que no s'ho mereixen, donchs que, lo que volen fer es són r goci, aumentant els abusos en lloch de disminuhirlos.

Exemples, á mils: lerroux y un sens fi de comparses, ens testimonien. Un aplech de *próceres* que mangonejen á la Ca Gran, ens ho afirmen. Un estol de cacichs, que revoltejen per encontrades de la catalana terra, ens ho diuhen. En corren mo de *Maestros Chanfainas* en nostres dies, cal fer l'ull viu p distingirlos y quan això haguém fet, en lloch d'enlayrarlos, lloch de ser d'esquene pera que puguin obte el logro de concupisc cies, aixafé loshi la te com s'aixaf de la serp verinosa ens vol xu la sanch nostres tranyes.

J. Mor Sole

Clot, Oct. de

En un Restaurant

—Ep, mosso, aquí hi ha un cabell.
—Sí, senyor, pero es blanch.
—Y qué?
—Que'l meu pare me'n va ensenyar de respectar els cabells blanchs.

Necessitat y utilitat de les sogres (1)

Lema: Pobre món sense elles!

La sogra es d'utilitat
y fins de necessitat,
es provat
que si sogres no hi hagués
tot aniría al revés;
puig que les tals sogres són
lo més necessari que s'ha fet al món.

Les sogres són les mamás
de les noyes, llis y rás;
no crech pas
que algú'm contradeixi aixó
donchs sense sogres, dich jo,
cap noya hauría existit
y el món sense sogres ja fora finit.

Hi hauría gendres grassons
que sens tenir distraccions,
els pulmons
se'ls omplirien de greix
y la mort faría feix
si les sogres ab sos crits
no'ls aprimessin del cap fins als dits.

Quants n'hi hauría de casats
que farien disbarats
y atentats
contra la séva muller,
y darien molt que fer
si fent cara de tres deus
y ab rahons la sogra no'ls parés els peus.

Y els senmanaris festius
qu'en fer riure son tan vius,
quins motius
si la sogra no visqués
trovarien per fè'l pés;
se'ls finiria l'humor
y en tot s'hi veuría mancâ aquest factor.

(1) Premiada en el Certamen Humorístich de Pedralbes, de 1905.

Y aquells que á só de tabal
sens mirars que no es com cal,
tant de mal
de les sogres van dihent,
si els sortís l'inconvenient
que deixessin d'existir,
¿com s'ho arreglarien per poguerne dir?

Y els que negocien ab plats,
ja estarien arreglats
y apanyats
si la sogra'ls hi faltés;
casi no vendríen res,
puig què se sab per costúm
que d'això les sogres en fan molt consúm.

Crech que no tinch de cansar
ni tampoch més apuntar,
per provar
que les sogres avuy són
convenients á n'el món,
y el que negui eixa vritat
ha d'esser molt tonto, neci ó aixelebrat.

JOSEPH CASABÓ C.

En nit de Carnaval (1)

—*Adios, salero*... sembla que no'm vulguis dir res; com se ›neix que ja no't fas ab pobres. Es clar! com que ja té la gar-ıda que li calenta la hermilla; mírate!! mírate!! que presumit ıe va. Qué tal, qué tal? ¿es més guapa que jo? Vaja, home, en-hona.

—Dona, no sé qui ets; si't treus la careta, tal volta't coneixeré.

—Que jo m'haig de treure la careta? Que se la tregui la gar-ıda, ho sents! Anont va aquest mitja hermilla! Cames de bró-ıil! més valdría que paguessis lo que deus á la pentinadora, de ıan festejavem jo y tú, ¡mort de fam! ¡poca paraula! encare es-ɜro que'm paguis l'anell que'm vas prometre.

—Qué vols que't pagui, dona! qué vols que't pagui! No veus ı'está ab la garbada perque li paga tot lo que necessita!

—Deixéume anar...

—Ca! home, ca! Que vingui la garbada que la pentinarém ›saltres. ¡Ahont s'ha vist, que haguém de callar per un mitja ɜrsona! Més valdría que anessis á treuret el pel de la cara!

—No veus dona que ni'ls quinze céntims porta per pagar al ırber.

—Això ray; que vagi á fer l'amor á l'*amante*, y li donará els ıinze céntims per poguerse treure'l barber de presidi...

—De l'art!... de l'art!... sardina fresca!...

—Tú, mira aquelles corrides, com m'agafen á n'aquell mos-ıit. ¿Que't volen fer pagar algun sopar de duro? es que lo illor será que'ls compris una tersa de sardina. Perque, noy... ›n unes desganades!...

—¡Com s'entén desganades! ¡ahont va aquesta estira cor-ɜtes! Sápigues qu'hem menjat pollastre per sopar.

—Pollastre... arengades y encare gracies!

—Arengades?... Mira; si no fos per ferte malver la sardina, ɜ mateix t'inflava'ls nassos, ¡drap brut! ¡poca solta! Més val-ɜía que donguessis el peix viu, en lloch de mort.

—Aaaay... no'm feu riure... Com s'esplica l'ampayta mosquits. e penses que tothom fa com tú, que t'entretens á treure'l peix ıdent de la Riba, pera vendrel al públich?

—¡Com s'entén que jo!... Déixem, déixem anar; que li haig de eure la perruca que porta postissa al cap.

—Jo... jo porto perruca? ¡Té!...

—Oy... oy... oy...

---

(1) Recort de 1895 á la Rambla de les Flors.

—Qu'es això?
—Aaaaquesta dona... m'ha pegat.
—Jo, embustera; tú m'has insultat á mi.
—En qué quedém?... ¡Uf... quina pudor!
—Si, senyor, si; agáfila que ven el peix pudent.
—Que jo vench el peix pudent?... Tasti, tasti aquesta sardi senyor Gutierrez.
—Bé, bé; les dos al *cuartelillo*.
—No'm dona la gana d'anarhi.
—Ni jo tampoch.
—¿Que no?
—No grapegi... no grapegi, que no seguirém.
Riii... riii... riii...
—No ho sent que'l criden á apagar el foch?
Riii... riii... riii...
—*Voy* al moment.
—¡Ves ab cuydado que no't cremis! Aaaay... quin tip de ri
Riii... riii... riii...
—¡De l'art... de l'art... que belluga!

J. BARBER

Filosofía

—Ves com s'entén això; no poguer descansar no més per aquests lehits *grans petits*.

La Llibertat

r més que Llibertat sía
tat que tothom ansía
r alcansar l'humá bé,
n molts els que la prediquen
ro solsament la expliquen
l modo que'ls hi convé.

ibertat! Paraula hermosa
e'ns alenta y ens disposa
sacrifici més gran,
rque ab ella sía digna
rassa que per consigna
té y ab ella's va honrant.

talunya, mare nostra,
la Llibertat se mostra
sitjosa, sens enganys,
ra ser rica y honrada
noblement venerada
ls propis y pels estranys.

ibertat! La nostra terra
la vol per fer la guerra
s pobles que'ns son germans;
vol perque'ls altres pobles
els seus exemples nobles,
m ella se fassin grans.

o es pas rassa ensoperbida
nostra, ni's mou ni crida
r menysprear als demés,
l Llibertat, ab sos límits,
r encoratjar als límits
rs la vía del Progrés.

l Llibertat per no corre
p al abisme hont s'ensorra
poble que, ab els recorts
ses glories, creu junyirnos
seu fat y afavorirnos
m si aquí siguessim borts!

ja teníem patria nostra
y Llibertat sens afront
y duyem, nobles y pródichs,
els nostres usos y Códichs
per totes le parts del món!

Catalunya, ab hidalguía,
ses portes á tots obría
oferint trevall y pau
y fou la primera terra
hont el presoner de guerra
va deixar de ser esclau.

Aquí hi havía clemencia
pera tots, sens diferencia
de rassa ni religió
mentres, superba, Castella,
al que no creya com ella
el duya á la Inquisició.

Catalunya, nostre hostatje,
no ha volgut may l'esclavatje
ni l'afront del deshonrat.
Catalunya vol ser lliure
y aixís ensenyar de viure
als pobles ab Llibertat.

No hi pot haver gent ditxosa
hont un home sol s'imposa
ab mantell de redemptor.
El poble que no s'enlluherna
no es may esclau y's goberna
ab justicia y ab amor.

Cadascú vulgui ser lliure
en sa terra, pera viure
ab les costúms que ha heredat.
Estimant la propia patria,
sabrem estimar la d'atria
y serem un poble honrat
que erros y rencors allunya:
així es com á Catalunya
ns que'l poble que aixi's mostra, comprenem la Llibertat!

SIMON ALSINA Y CLOS

Pera esser bon catalá

S'ha de

Estimar á Catalunya avans que tot.
Ajudar als que la defensen.
Voler l'Autonomía.
Enraonar y escriure l'idioma natiu.

No firmar may ab altre llengua; en cas extrem sols posar la inicial en el nom.
No anar per cap motiu als *toros*.
No llegir *los sucesos*.

No anar als teatres de *género chico*.

Ser honrat.
Ser trevallador.
Cantar «Els Segadors», y ballar sardanes.
Sapiguer «La Marsellesa» (catalana, eh)
Visitar als presos catalanistes.
Tenir paciencia.
Tenir esperansa.
Sapiguer la historia, la geografía y la literatura patries.
No fumar de l'arrendataría.
No usar jipijapes...
No abaixarse may, per res ni per ningú.

Pera esser bon anti-solidar

S'ha de

Odiar á Catalunya primer que tot.
Insultar y calumniar als que la defen
Dir que's vol la Revolució.
No escriure may en catalá (si se escriure).
Agradarli'l vi.

No deixarse perdre cap *corrida*.
Llegir *el liberal, los sucesos* tio gindama.
Esser entussiasta del *género chi* de les *peteneras*.
Ser *matón*.
Ser xerrayre.
Sapiguer cantar *la Baldomera*.
Y ballar arrambats.
Portar *pan y toros* y mocador verm
Haver estat á la presó (reixes endi
Tenir barra.
Tenir *riñones*... saltats.
Sapiguer jugar al burro y á la ratl

Usar jipijapes...
Torsar la espinada y besar... els
á S. M. l. l'iex! Emperador del Para

EM

Rigorosament histórích

Eren les deu del matí d'un día trist y ennuvolat com els acostuma á fer á Londres; ab tot, no plovía y els dos compa decidiren sortir á donar una volta, lo qual ho haurien fet enc qu'havés caygut aygua pel pare y per la mare; tal era la natu impaciencia y el llógich desitj que'ls empenyía vers el carrer.

Ben mirat per aixó, era ben estranya la conducta del qu'ha de servirlos d'intérprete, sobre tot essent aquest un antich co pany de Barcelona... Ni compareixer á la estació, ni anarlo cercar á la fonda, essent ell el que'ls l'havía recomenada...

Es clar, per dos xicots joves, animats y ab la hermilla pl l'esperar tot un día, tota una nit y fins á les deu del altre día,

Reflexió

odía ser més aburrit; ixís esque feren lo ue hauría fet un au- ell que tingués la por- a de la gabia oberta, ncare que'l paysatje ue seductor ovirava fos enteramen t des- onegut...

Al tombar la pri- nera cantonada tin- ueren la precaució l'anotarse en un pa- er, lletra per lletra ab ots els punts y co- nes, totes les paraules lesconegudes per ells l'un retol adossat á aparet, per l'istil dels ue tenim á Barce- ona. Aixís tenint puntat el nom del arrer no hi ha por de erdres, se digueren.

Les precaucions nay son inutils sobre ot quan lo que's te- nía passa y arriba á er necessaria la pre- aució. Al cap d'un arell d'hores de ron- ar, els dos companys staven en aquest as; recorregueren á la precaució, mes quina no sería la seva orpresa quan al presentar el paperet á un senyor molt tivat que assava, aquest se'ls mirá de cap á peus fent un gesto de des- reci y seguint carrer avall.

—Y encare hi ha cops que la dona'm diu que'n porto més al cap que als peus.

Varies probes donaren lo mateix resultat, fins que al últim se ecidiren á preguntarho á un *policemen*. Aquest, prenentse la osa més en serio, volía portarlos al *cuartelillo*, demostrant el eu enfado ab paraules qu'ells no entenien y que'l públich rebía b grans rialles. Pero, lo qu'es la sort, per una casualitat s'es- aygué á passar per aquell lloch el company que tanta falta'ls eya y gracies al coneixement que aquest tenía del inglés quedá clarida la qüestió. El paperet traduhit literalment deya lo se- üent: *Prohibit enbrutarse en aquesta cantonada.* JOSEPH

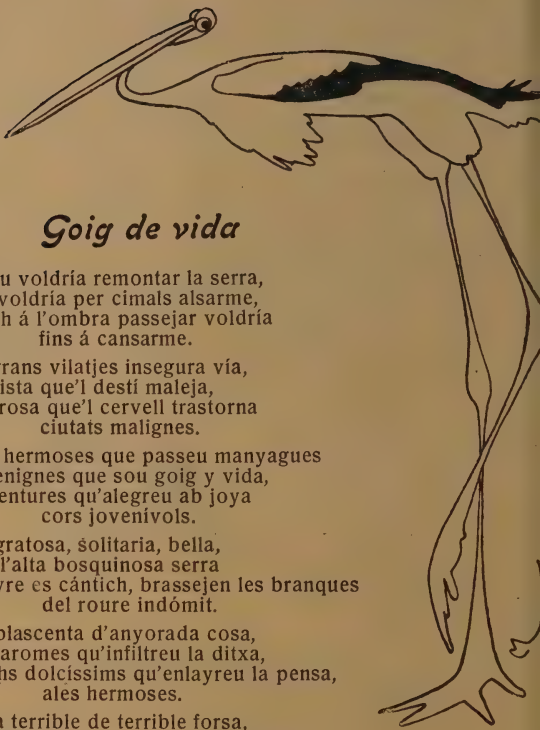

Goig de vida

Jo prou voldría remontar la serra,
jo prou voldría per cimals alsarme,
del bosch á l'ombra passejar voldría
fins á cansarme.

Dels grans vilatjes insegura vía,
ánima trista que'l destí maleja,
vida febrosa que'l cervell trastorna
ciutats malignes.

Hores hermoses que passeu manyagues
hores benignes que sou goig y vida,
grates ventures qu'alegreu ab joya
cors jovenívols.

Vida gratosa, solitaria, bella,
vida de l'alta bosquinosa serra
hont l'ayre es cántich, brassejen les branques
del roure indómit.

Vida plascenta d'anyorada cosa,
tendres aromes qu'infiltreu la ditxa,
manyachs dolcíssims qu'enlayreu la pensa,
ales hermoses.

Lluyta terrible de terrible forsa,
empenta inmensa que l'amor no atura,
odis y envejes germinant ferotjes,
¡axí os perdessiu!

Veniu á l'hora, dols amor bellíssim,
dolsa alenada dins mon cor feu entri,
grata esperansa, flor-essencia hermosa,
goig de la vida.

AGUSTÍ PEDRET Y MIRÓ

L'aymant á la guerra

. . . . . .

Tu, m'aymía, no pots pas imaginartho com l'anyoransa cor-
eca paulatinament mon cor, agegantantse més y més, com més
uradera esdevé eixa vida selvatje.

Lluny del foch de mon amor, totes les penes me son més
ıtals y més punyentes. Que es trista la guerra, aymía! Que negra
ı vida en eixa terra caldejada de sanch humana.

. . . . . .

Lluny de tu, sovint en ma imaginació s'hi acullen somnis boy-
osos, pressentiments de que en aquestes lluytes sagnantes fi-
eixi jo un jorn ma existencia. Mon cor s'endola al pensarhi,
erque al veurem á les portes de la mort, veig també vivents els
uadros d'amor que altres jorns encisaren la nostra vida, fentla
allera, hermosa... y l'anyoransa s'enerva novament, apode-
antse de tot mon esser.

Lluny de tu tot es trist. Tot es de color de sanch; tot fa horror.
Mon pensament s'envola enlayre, vol capir, com altres jorns,
quelles esperanses d'un benestar, aquell viure dols, rodejat
'armonía, sols sentint arreu esplays d'amor. Mes, ay! que sols
o penso per més entristirme, puig com més ho imagino y ho
esitjo, més negre apareix mon destí y més trista veig ma exis-
encia. Fugen els somnis y veig la realitat ahont visch, aqueixa
ealitat ensagnantada, repulsiva.

Lluny de tu, m'aymía, bé voldría mon cor gaudir, al menys
ot sol, oblidat de tothom, les benauranses del amor nostre, del
ımor pur que'ns ilusiona; mes es impossible apartar mos ulls y
non esser, lluny d'aquest infern crudel, qu'exigeix el sacrifici
estial de la vida humana.

. . . . . .

La guerra. Oh, la guerra! No es per ser descrita. Es la ferida
nés mortal per la vida humana. L'home, convertit en fera, tre-
itja son cor, destruhint els sentiments humans de que l'ha dotat
a naturalesa, per donar esbarjo á una passió inícua, denigrant,
vergonyosa.

Tan trista y abominable com es la lluyta sagnanta entre homes.

Jo que sols idealiso el sacrifici en profit del benestar de la
ıumanitat; jo que sols concebeixo la consagració d'una vida
ıumana per l'espandiment dels sentiments amorosos que han de
posar pau á la terra, m'horroritzo, mon amor, al veurem á voltes
rodejat de sers á qui jo conech y estimo devenint barbres, sers
crudels, sedents de sanch humana. Cegos en aquell infern, ferei-

xen, maten, asessinen. Y per qué? A qui?... A altres sers á q
no coneixen y ab qui no han discutit pas la rahó de la lluy
A altres sers que fora d'allí, sens dubte, hauríen donat la n
en senyal de companyerisme, de germanor.

Y aleshores, més que may, penso en tu, aymía, perq
m'apareixes dibuixada en ma pensa, com la vera imatje de m
amor, l'amor que es l'únich consol que atempera mon esperit
els moments terribles en que mos ulls contemplen compassi
les lluytes ferotjes de la guerra. Allavors penso en tu, fidel i
térprete de mos sentiments, y t'anyoro per poguer dirte q
m'espanten aqueixes lluytes de foch y de sanch. Penso en tu
en nostres paraules d'amor, y el meu cor s'estremeix y un insti
de compassió viu en mi envers aquells que tan inconscienme
lluyten, y un instint de temor, ensemps, fa pressentirme q
aquells sers á qui jo compadeixo y estimo, poden sobtadame
robarme la vida.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Aquelles incessants fumerades qu'ennuvolen l'espay, sembl
devenir eternes. Allá, al lluny, retruny el soroll terrible produ
per una tempesta de projectils, ferint l'espay y fent esporuguir
milers d'homes. Enlayre s'hi aixeca la rojor d'un foch que ma
mena l'ambent saturat de puresa per la natura.

. . . . . .

La meva conciencia abatuda vol allunyarse d'aquells espe
tacles, empró mon cos, la meva carn, la vida meva camin
avansa, corre empesa per aquestes masses inconscients, folles
y la lluyta no acaba; sempre ferma; sempre atiada pel fereste
burgit dels canons... Y el cel y la terra contemplant avergonyi
una lluyta denigrant; un sacrifici anti-humá.

. . . . . .

Quina crudeltat la guerra. Tot ho ennegreix; el cor del hon
qu'esdevé en instrument ofensiu; la terra que regada de sanc
sembla que begui odi y se presenta hostil á n'aquells hostes q
la taquen y la deshonren; l'espay que té de veures malsanat p
la corrupció d'aquells artificis creats únicament per destruhir
natura; les plantes, manifestació de la vida de la naturalesa, p
rificadores de les nostres alenades, embaumadores de nostr
afeccions, colltorsades, simulant un plor, s'avergonyeixen y
moren devant de tanta miseria.

. . . . . .

Aprés de la feréstega llúyta, un silenci esperverador en m
d'una nit negre, molt negre, natura sembla demanarte compte
tanta malifeta. Tota ella altiva, serena, gran, te contempla p
afrontarte; vol avergonyir l'orgull del home; aquest ser tan i

significant enfront de sa obra, y tan orgullós en possehir lo que sols á ella pertany.

Y l'home, sol, rodejat de negror, ohint un clam unánim empró fosch, perceptible sols en l'esperit, y que surt de la terra, ple de vergonya, abaixa'ls ulls y una por crudel castiga sa inconciencia.

. . . . . .

Mes, torna á naixer el día, la llum s'estén pura y hermosa arreu de la terra, y allí renaix novament la lluyta, y altra volta s'aixeca'l foch crudel y altra volta's vessa sanch humana.

A n'aquelles masses d'homes res els hi diu aquella sanch, no senten les queixes del que va perdent la vida, el crit esferehidor del que vejentse amenassat de mort, s'adona que té un cor y qu'estima y exala'l darrer suspir despedintse de la mare que té lluny, molt lluny.

Qui sab si aquest adeu pot esser, un jorn, el remordiment crudel d'aquell ser que li doná la vida y que no li ensenyá jamay que devía estimar al prohisme com á sí mateix.

. . . . . .

Si en un instant, se convertís, m'aymía, en funesta realitat lo que jo á voltes pressento. Si jo fos un dels que cauhen; si en les lluytes que contemplo finís ma vida; si jo que no vuy matar á ningú fos víctima, com altres germans, de les urpes de la guerra, oh! amor meu, pensa en la injusticia dels homes; pensa en que'l seu cor brutal t'ha robat la felicitat, el dret á viure. Pensa també en les moltes y moltes mares que no han gaudit de la noblesa de cor que fa inculcar als fills de llurs entranyes els dolsos sentiments del amor, les hermoses aspiracions á la concordia y la pau sobre la terra. Pensa que la societat es víctima encare del selvatjisme. Pensa que per la humanitat no ha arribat encare per dissort nostra, la hora de predilecció del amor y la justicia.

S. Moya Borrut

Tarragona, Octubre 1906

Va callar...

—Y el vostre fill?
—Es á dintre qu'esqueixa.
—Qué li fa mal?
—Res.
—Donchs per qué diheu que's queixa.
—Home, perque *esqueixa* bacallá.

Consells y pensaments sublíms

Si tinguessis mal de cap
menja una sopa de rap
ó sino tállatel.

Al carrer de la Ciutat
hi ha una casa ab un terrat
¡ves quina cosa!

Els mesos de trenta hú
(no ho diguis pas á ningú)
no'n tenen trenta.

Si vols esser ben casat,
avans de sê amonestat
búscat esposa.

Per esser bona cuynera
necessitarás cullera
y fins forquilla.

Mentres plou no fará sol
y si'n fa no'n fará molt,
pero á cops massa.

Si vols muntar á cavall
no menjis ceba ni all
pero no cayguis.

Si tens fills per mantenir
y't costen cars de vèstir,
senyal que'ts pare.

Y si'ls tens y'ls manténs bé
y en vestir gastes dinê,
senyal que'ts pare també
si es que no ets mare.

Si vols encendre un fanal
ó bê haurás d'esser molt alt
ó bé no encéndrel.

La gent anomena vía
als rails hont passa'l tramvía
y, veus, n'hi han dues.

Pensaments

La moral humana.—Dos son promesos. Els sogres no'ls deixan un moment sols.

Camí d'iglesia, ell vol fer un petó á n'ella.—¡Y are! ¡Quina poca vergonya!

El capellá els beneheix. Ella dins el cotxe de tornada, fa un bes á n'ell. Els convidats s'en adonen. ¿Bé y qué? ¡Ja son casats!

***

Conveniencies socials.—Aneu pel carrer y s'acosteu á donya Casta, una mica més de lo convenient: quin escándol!

Aneu al vespre al ball. Ella está tota descotada. Ballemhi, y apretemla fort... Si balleu apartats y no's fixeu ab l'escot, os dirán cursis y poch amables!

***

La Justicia.—Un home enfadat mata á un altre: Es un criminal.

Varis homes, serens y tranquils condemnan á mort al assassí: Son jutges.

Un home que cobra, talla en rodó el cap d'aquell altre que no li ha fet res y á quí ni tan sols coneix, concientment, ab premeditació y sanch freda: es l'executor de la Justicia!

***

L'Art y la Pornografía.—Una Venus, completament núa, es Artística; ab camisa y calses, es Pornográfica!

***

¡Oh les lleys!—A un pobre que robá un duro, l'han comdemnat á 1 any de presó.

Els que'l condemnaren, fan el compte de gastos y costes d'advocat y procurador, al infelís robat, y com que puja cent vuytanta duros, hi posen doscents pera que vinguin rodons: vint duros de més.

Ah! Això, no es un robo. Les lleys no ho castiguen pas!

***

L'home y la dona.—Ell es calavera y jugador. Se vol casar y la promesa diu: Això proba que m'estima més á mí que á les altres, que no s'hi varen poguer casar.

Ella es bona, pero ha tingut un xicot. Tothom enrahona.
El seu promés la planta en sech tot dihent: Es una qualsevol

***

Els Valents.—Un home débil y raquítich reb una ofensa d'un de fort y robust. No pot plantarli cara perque es físicament inferior á n'ell. L'espera á una cantonada y li dona un cop de bastó...

L'home fort y robust, torna á ofendre al petit devant de gent y el fa precís barallarshi. Aquest se veu cohibit é impotent. L'home gran d'una ganivetada y un cop de puny deixa estés al altre. Els espectadors pican de mans: quin valent!

Els cobarts.—Un cassador tira un tret y en lloch de tocar á un conill, toca á un pagés: á presiri per assassí!

Un jove se nega en una revolta popular á fer foch y á matar á companys que han sigut seus: á presiri per cobart!

¿D'ahont ve la valentía?.—El que está tranquil á sa casa.
El que estima y es estimat.
El que no li manca pa á taula.
El que te fills que plorarien per ell.
El que pensa ab el demá... *Aquell es cobart moltes voltes.*

El que ha perdut els quartos en el joch.
El que no té ningú á qui estimar.
El que no té pa ni sab ahont anarne á buscar.
El que no troba feyna ó les ganes de ferne.
El que no lliga ab els demés sers, cap afecció.
El que no espera ab el demá.
El que cobra pera fer el «matón»... *Aquell es casi sempre valent.*

L'Ibsen ja ho diu: L'home quan més sol, es més fort.

EME

En Baldiri

Histórích

Ahir m'ho deya, pobre Baldiri, parlant d'un colega seu que's ı escaure á passar, llicenciat fa poch del exércit.

—Jo, aixís que sigui *cumplit* l'ase'm fum si m'hi tornan á ;afar. Cregui que n'he quedat ben tip; fins m'atreveixo á dirli ıe ni pera veure á mon germá hi entraré en cap més *quartel.* 'f quina fetor!

—Si, que á fe te n'has cansat prompte de *servir al Rey.*

—Servir al Rey, diu? D'altre manera cantaría si l'hagués po-ıt servir; al menys pel cap baix ja *pesaría tant com ell.* Lo ıe he fet d'ensá que soch aquí, es servir á *mi amo.*

Efectivament, van endúrsel á soldat, no á servir al rey, sino un tinent d'infantería, un *patatero* (classificació que donen els clutes, als oficials que *pu-n* de soldat ras) que ab *ıaber* que té, no'n té prou pera fer el *tutti* y aixó que agrada molt ferlo, y ab tot, seva muller vesteix ab el *xo* caracteristich de les del u *rango* y com que si tre-llava les duricies aviat li lletjeríen les mans, per ai-en Baldiri, l'*assistent* del u marit, també ha d'*assis-* á n'ella, fentli d'escarrás ın cap de día al altre.

Malgrat aixó, no es que tigui descontent de son *ıo* encare que'l fassi men- y dormir al *quartel* per poderlo mantenir y d'ha-r de fer de *serafí d'aygüe-* á la *tenienta,* perque com contava, diu, que'l *quiera ser hombra* y pera ferlo me l'ensenya de *hablar n.* Quan va entrá á son vey ja va dirli: *Como ya bes hablar catalán, ahora te enseñaré el español, hablando bien nos enten-remos mejor.*

Sastre y client

—Are prenguim la mida per un altre pantalon.

—Pero si li acabo de pendre.

—Oh, es que'l que vuy are ha de ser de color diferent.

—L'espanyol!... Ay, ay que no'l parlo,—li contestá admira ab estranyesa.

—*No, hombre, no.*

—No soch soldat espanyol, d'Espanya!... Qu'es estrany ai ay batúa!

Y naturalment, el resultat no podía donar millor éxit; t avensaba en *hablar bien*, que cada día s'entenien menys, t bántse en un sens fí de confusions.

L'altre día mateix, el *pundonoroso* el cridá diferentes ve des y el xicot no compareixía, fins que ab un crit atronado feu anar en presencia del *amo*, que'l reptá escandalosament sa tardansa.

—*Donde estabas, que no viniste cuando te he llamado?*

—A la comuna.

—*Y qué hacías allí?*

—Ves, *estaba natejando la servilleta...*

—*Indecente! ¡Limpiar la servilleta en el...*

—Si senyor, sí. L'*orinadura, vullo dacir*, veu, si es que n *comprende* prou *bien*,—y li mostrá la gibrella que encare po ve en la má.

—*Eres una calamidad, no te reviento por compasión.*

Y qué volen que fassi un xicot, que allá en les tranquiles contrades dels sanitosos Pirineus, era'l ser més felís, boy t torant les remades de bous que li comandaven!... ¡Qué v que fassi un fill que l'acaben d'arrabassar dels brassos sos pares, que es son únich conhort, quan tot just pot arrib guanyárloshi un mos de pa!... ¡Quan podría gaudir del go benestar, venen y el... ¡Quina llástima'm fa, quan s'esplica! ab tot, may voldría deixar de conversarhi... ¡Me'n conta un

La primera *revista de correaje* que passá, pera treure llantor al *cinturón*, l'untá tot de tinta y es clar feu un disb com una casa... ¡Qué sab el gat de fer culleres! Al veure qu li eixía llustre, aná á consultarho á *son amo*.

—Miri *osté, mi amo* no vol *sacar brillo*.

—*Ya te lo haré sacar yo de las orejas, ¿con qué diablo hecho esta porquería?*

—*Cuan tinta.*

—*Ya te lo digo yo que eres una calamidad! Esto se con cera y después se frota bien con un corcho, animal.*

Igual que no li hagués dit res, puig no'l va entendre d'una pa la. Al baixar al carrer, preguntá al adroguer del devant si te *corcho* y al entregarli un tap de suro, esclatá á riure com un l

—No, no, si jo vull *corcho*, que l'*amo* m'ho ha dit.

El dependent, no poguentse aguantar més, li contestá:

Me sembla que si no ho fas ab el cap de ton amo, de *co* no'n trovarás pas enlloch.

Cadescú pel seu camí

Y això que l'ensenyava á *hablar bien* pera enténdres millo
Ab una mica més...

Als catalans de montanya sempre'ls prenen per babaus q
entran al servey y á fe no'n son gens ni mica, ó sinó aquí v
proba ab el mateix Baldiri.

L'*amo* fins arribá al extrém de ferli rentar la roba, perc
quina'n va fer, y vaig á dirho tal com ho esplica:

—M'han fet rentar la roba, pero jo he pensat, que la ren
malitara y li deixaba ben bruta pera que no me la fessen re
més. ¡Ay pobre de mí si l'arribo á deixar ben neta, prou me c
daba eternament per bugadera! L'*amo* prou m'ha dit les mil p
tes, pero també li he contestat: Mi *tanienta* no n'*hay sapigudo*
Y per acabar vaig á posar de manifest la característica
posta que dóna, al preguntarli quelcom y que es l'únich que
aprés un xich be:

—*¡Bieen, hombra, bieeeen!!!*

PERE ROGER Y FIJ

Barcelona, 27 Octubre 1905

L'Empordá pintoresch

Sardanes á la Plassa de Darnius

(Fot. de G. Brunet)

Cara y creu

Del natural

El xerrayre orador fa son *discurs* á plassa:
—Companys: els que sofriu, soch vostre salvadô;
jo'm posaré al devant de la compacta massa
y ens anirém de dret á la Revolució.
La casa del burgés veuréula flamejanta;
ens rentarém les mans ab sanch d'explotadô;
hem d'anular lo que la societat aguanta;
es precís comensar de fer la destrucció.
Jo'm posaré á devant ab gust y molt de grat;
crideu, companys: crideu que visqui l'Igualtat.

. . . . . .

El xerrayre orador are no diu paraula;
está repampellat en lo millor hotel;
els seus companys li fan presidî aquella taula;
ell parla d'Igualtat prenent á tots el pel.
L'obrer, el pobre obrer, no tasta ni mossada,
recorda al orador y diu perque ell el creu:
—Ja vindrá la Igualtat per nâltres desitjada,
¡y com hi gosarém quan vâltres sofrireu!
L'orador portará lo que estém demanant,
vindrá aquell jorn d'*Amor* y de *Fraternitat*.—
(Y mentres ell dejuna, l'altre s'está atipant
cridant molt fortament: ¡¡Que visqui l'Igualtat!!

Tarrassa y Octubre PERE SALÓM Y MORERA

Desde'l meu balcó

A una noya camisera

Quan te veig passar depressa
carrer de Claris avall,
ab el farsellet de feyna
que portes penjant del bras,
y ab aquella lleugeresa
que fas brincar el teu cos,
sembla que veig una llebra
perseguida per un gos.

Quan ets devant de la porta
d'ahont tornes el treball,
una gran munió d'amigues
sempre't solen esperar
y naturalment tu't fiques
dintre'l gran rotllo amical
y'm sembla sentir fonógraf
ab ton parlar tan nasal.

Arribada ja qu'es l'hora
d entrar adins el despaig,
entres d'una correguda
per sortirne ben aviat,
donchs has filat que girava
per allí'l carrer de Casp,
tu Adónis qu'es molt faba
y que de tu s'ha prendat.

Tu prou ne vas de depressa
per dar esplay á n'el teu cor,
prô'l dependent que despatxa
no deu saber que l'Amor
es *fulano* que no espera
y que sempre está frisós,
y no sab que'l teu Adónis
á fa rato que fa l'ós.

Per fi, com una centella
te veig surtir al carrer,
y el teu mirar s'estavella
ab un altre escadusser,
y en ta fresca y hermosa boca
s'hi dibuixa un bell somrís
que fa que's torni mitj *coca*
el teu Adónis felís.

Y després ben acostats
tireu dret Claris amunt,
y os veig de la má agafats
quan passeu á frech de llum,
y ell t'aboca á cáu d'orella
paraules dolses d'amor
que tu guardes en ton cor
ample com una paella.

Aquesta ideal parella
fa cinch anys que fan aixó
y no sé si deu ser bo
durar tant la pegadella,
donchs el meu enteniment
no pot capir tanta *lata*
si als cinch anys de fer el *patat*
no segueix el casament.

Ab aixó *caro lector*,
jutja tu ab conciencia
si mereixen indulgencia
del vicari ó del rector,
donchs si tu no intervens
en aquest tan llarch festeig,
será qüestió de fueteig
y dirho públicament.

RAMON CASALS Y PEIPOCH

Barcelona, IX-28-906

Una víctima

Li deyen en Pau-Pobre, per aquest nom tothom el coneixía, ningú sabía d'ahont era ni d'ahont venía, sols sabien que's deya Pau y era pobre y per això, la canalla especialment, el motejaven aixís.

¡Pobre Pau! era d'aquets vellets que fan de pobre, perque l'humanitat no'ls deixa fer altre cosa; era un home tip de treballar, que la vellesa ab llurs negrors l'havía no sols atuit materialment, sino que li havía donat una especie de flaquesa mental que ratllava á l'imbecilitat.

Ja hi han cases ó dipósits de desperdicis humans, ahont acullen á n'aquets desgraciats, pero si mireu quelcom endins d'elles, l'ánima os caurá als peus; aquells establiments ab poques condicions higiéniques, pateixen de manía uniformista, d'aquella cosa que'l ser repugna si no s'avé ab llur viure, mal aquet siga un vellet; y no sols l'uniformisme, sino la poca pitansa y lo molt lligats qu'están á n'aquelles parets, els fan repugnables.

Sembla estrany que per medis particulars ú oficials no's pugan fer uns edificis dignes, per acullir aquets vensuts del treball; talment un home ó dona te dret á viure, á mi hem sembla que si be es lícit explotar les energíes d'un ser, també aquet per aquesta explotació se fa mereixedor d'un passament quan s'hagin agotat llurs energíes; tothom crida contra la mendicitat y ningú vol curá les llagues de la miseria; per l'exemple sembla que un pobre quan no pot treballar s'hagi de matar, ¡això es indigne de generacions que arreu posen en llurs llabis la paraula civilisació!

Santes paus

—Y donchs se t'ha mort la dona?
—Si noy, ja ho veus. Descansa en pau.
—Y tú?
—Jo també.

***

En Pau-Pobre, avans no hi anava á captar, quan no pogu treballar, per influencia (fins per aixó's necessita l'influenci d'un senyor de les *conferencies*, l'engiponaren á un refugi que diu la gent, á les *Hermanites*, pero aquell home no hi pogué pa estar, el seu carácter d'avans, del que cumplint aquell refi «geni y figura fins á la sepultura», encar guardaba resabis, r s'avenía ab aquell estat de coses; era actiu, febrós, aferrat co la gent del camp á la lliure expansió respirant aires purs, no po día sofrir aquella vida, que per tota distracció s'havía de passej al llarch d'aquelles sales d'*arqueología humana*, plenes de xa crosos; si no l'haguessin tret se n'hauría anat ó be s'hauría mo d'encongiment.

Un día dels que'ls deixaven sortir á passeig, tardá un qua d'hora més á arribar y el tragueren, tan á n'ell com al compan de *promenade;* volien puntualitat, ja li tenien dit, y ells incons cientment la faltaren y per aixó els van donar els despatxo naturalment, com que'ls mantenien de franch, no'ls costav gayre de despedirlos, ¡que se'ls en donava á n'aquelles relligiose que's quedessin ser hostatje!

En Pau sigué el qu pagá'l gasto, car l'alt tenía familia á Manres y l'aculliren de grat per forsa, pero ell no tenía y aixís fou qua se quedá sol; ni el re curs de torná ab senyor de les *influen cies* li quedava, car er tan poruch, que ja li ve nía febre sols al pensa el reny que li hauría fe al dirli la seva conduc ta y després que tam poch l'anyorava'l con vent.—A la curta ó á l llarga jo m'en haguer hagut d'anar—deya e tot pensant lo mala ment qu'estava, aixi es, que alló no feu mé que acostar els acon teixements.

Comentaristes

—Noy, aixó no's pot aguantar. Aquest gobern ja fa més d'un mes que es al poder y no ha tingut crisis.

Aviat feu el determini, per guanyarse la vida se feu pobre; lló que ell repugnava, ho feya obligat per les circunstancies, y l cap de pochs díes era ja un captaire consumat; especulador e lo que calía explotar, va obtar per ferho ab la canalla; la ya divertir fent animalades y ell els espigolava el que podía, ui li dava pa, qui fruyta, qui algun céntim y entre tot omplía el arró.—Si fas el burro't donaré cinch céntims—li deya un xicot, ja'l tenien com un imbécil, complaguent á n'els cinch céntims; 'aná tornant tan estrany que semblava boig, potser més que un analla era un idiota qu'era digne de llástima; jo allavors anava estudi y barrejat ab la canalla me'l mirava ab compassió, llurs ueques y extravagancies no'm feyen pas riure com als meus ompanys.

Els grans també hi reyen, els semblava una joguina, aquell ome que mereixía tanta pietat, y quan la canalla li feyen fer abarotes, els pares ajudaven la tasca, gosant ab l'idiotisme 'aquell infelís, y per això, quan un desconegut preguntaba qui ra aquell vell assentat al mitj del rotllo, responien ab veu moeta: ¡qui voleu que siga el Pau-Pobre!

***

Un día aquell home s'había cambiat, l'imbécil se donaba ompte de llur situació per breus moments y aquets el perderen; 'idiota servía pera fer riure, ab coneixement era un trasto inútil per la gent despreciable.

—¡Pau! fes el burro.

—Apa, que't donarem aquest pa.

—Aneu á la retinyeta com cent dimonis, us penseu que sempre soch boig—digué resolut á n'aquells xicots y rebotent una cossa al més gran s'en aná.

—Tú, sabs el Pau-Pobre? s'ha tornat boig, li hem dit ab el Serra si volía fer el burro y m'ha donat una cossa que encare'm cou.

Ja la pagá cara la cossa y l'hora serena.—Ni may que hagués estat seré—deya ell—té, are no tinch xicots y per lo tan ni céntims, ¡vatua Deu! la parroquia m'ha fugit; está vist, tinch de ser bestia, tinch de fer el burro.—

No li buscaren més bromes la canalla; d'ensá d'aquell día, li digueren en Pau-Boig, quan tocaba, boig; quan era ximple, pobre; en Pau, aborrit, veyent que había perdut la *massa* que l'admiraba y ab ella els díners pera menjar, cambiá de rumbo, fugí de Manresa.—Aniré ben lluny, ahont no'm digan en Pau-Pobre, car aquí fins els faig por, hem miren de reull—pensá ell tot decidintse.

***

Al cap de pochs díes, al encreuhament dels dos-rius, un pagesos que anaven á les vinyes, el trobaren mort á uns canyar que la corrent l'havía arrastrat, estava mitj consumit, segura ment al passar les passeres li va rodar el cap y el riu l'engolí.

—Es en Pau-Pobre—digué l'un á l'altre.

—No home, en Pau-Boig li deyen—replicá l'altre—que Dé 'hagi perdonat.

JOAN JAUMANDREU

Ideal

Caminem enlluhernats
per la vía lluminosa,
no espantantnos els combats
ni la guerra odiosa.

Vía amunt sens parar may
y ab el cor ple d'esperansa
ens enlayrem per l'espay
ahont l'esperit ferm avansa.

Au, companys, aném caminant
per el camí inconegut
de nova fé, y avensant
baix l'impuls de joventut.

Fem vía amunt, no defalliu
per viaranys y serralades.
Amunt també els que patiu,
no os fassin por les soleyades.

Sempre amunt y ab nou dalit
vers l'Astre de Llibertat.
Per lo que haurem assolit
curt el camí haurá semblat.

EMILI SALETA Y LLORENS

Molins de Rey, Agost 1905

Barrinaments

Si invisibles fossin els polvos ab que moltes dones s'empasifen la cara, de segur que totes n'anirien plenes.

***

La dona sols en un moment no es perillosa: quan dorm.

***

Tant que's recrimina la mentida, y sens ella ¡quants n'hi hauria que's moririen de gana!

***

Si possible fos satisfer sols un dels molts amagats desitjos de la dona, excepte'ls vells, quedaríen sotsmesos á ella tots els homes de la terra.

***

Dels massa presumits (ó presumides) desconfiarne sempre.

***

No conseguir lo que un espera; trobarse ab lo inesperat: veusaquí els passatemps ab que la vida juga.

***

La fam entonteix als *vius*, y espavila als tontos.

***

La societat no'ls hauría de tenir en cap mal concepte als taruguistes; perque ben mirats, aquestos ensenyen de viure als que no'n saben.

***

La gracia d'un, está en lo gust dels altres.

***

En tots els ordres de la vida, els més son els menys.

***

Els joves qu'en lo moral semblen vells ¿qué deuríen semblar si á la vellesa arribessin?

***

En amor tothom es ximple.

***

Desde molts anys ensá, que hi ha establerta una costum entre

la societat en general, que ben reflexionada, fa riure: els conegu sols t'ofereixen diners quan saben ben bé del cert que no necessites.

***

En societat, les embusteries *dignifiquen* á molts.

***

Se pot dir que tothom, sens excepció, sab gastar moned pero no's pot dir que siguin tants els que saben guanyarne.

***

Se sab molt; pero hi ha més que s'ignora.

***

Coses y objectes, com més vells més nous pels antiquaris.

***

Per efectes estranys la música: com més val, menys agrad als que no hi entenen.

***

De que no'ns podem fiar els uns dels altres, res ho demostra tant com les portes ab que cada hú tanca'l seu pis.

***

Si ningú mor fins que Deu vol, com diuhen alguns sabis, ¿per qué hi son els metjes?

***

L'ensopiment no es res més que una manifestació de la mandra.

***

Son molts que's trenquen el cap, els uns cayent y els altres rumiant.

RAMPELLS

¿Qué llegeix?

A *Luis de Val* ó á *Sinesio Delgad*

Els nostres Reys

Ab l'espinguet del corn que'l nostre capitá ens feu á la plassa ıjor, els xicots qu'estavem á son entorn seguirem el camí; uns una llauna fent esquellots, altres ab timbals dels que sols ne edava la fusta, y els menos ab cornetins y cornetes bonye-des.

¡Alló era vida! ¡Ab quin pler corríem l'un derrera l'altre fent ı pel camí de la estació per rebrer als Reys!

Els més de nosaltres ja havíem fet la carta ó quan menys una sa que volía serho, puig el paper y el sobre ja hi era, les tres no, pero sí uns gargots fets ab la ploma que ja *deyen* la ›na idea dels ignoscents *escribidors*.

Y veusaquí que anavem caminant... caminant... acompanyats l baladreig y el xibarri de la nostra música.

Els llums de petroli del poble ja casi, casi, s'ens havíen fet visibles y llavores era quan els més petits plens de por se ıedaven y tornaven enrera, altres continuaven y alguns anaven ıny... lluny...; á n'aquells els havíem delegat per tot.

Eren unes nits fredes y serenes, els estels lluhíen ab avivat ·illantor, el vent removía'ls munts de fulles seques, que ro-ıven per terra tot remolinantse, y alsava una grossa polsaguera ıe feya que tots ens en anessim á nostres llars per contar la re-ıda dels Reys que tots deliravem y ningú coneixía.

A casa, ja m'esperavem ansiosos perque sabíen que m'havía cat en mitj de males companyíes; hi havía la escuma del poble aquells, com que tant se'ls donava una cosa com altra, eren ıpassos de tot. Hi havía anys que al retornar havíen fet tal encadissa de vidres, que fins l'arcalde, la suprema autoritat del oble, s'ens queixá per una crida que feu fer per l'agutzil.

Vora-voreta del foch, demunt el genoll de mon pare y al ntorn de la mareta y germanet, esplicava jo ab deliri y entus-asme les peripecies d'aquella campanya, una de les poques ue á casa'm permetíen fer; y ho contava tot exitat y me sem-lava sentir encare aquella *armonía* instrumental que es á la uitxalla tan agradable y que á tot el vehinat omplía d'amohino,

Coses que's troven

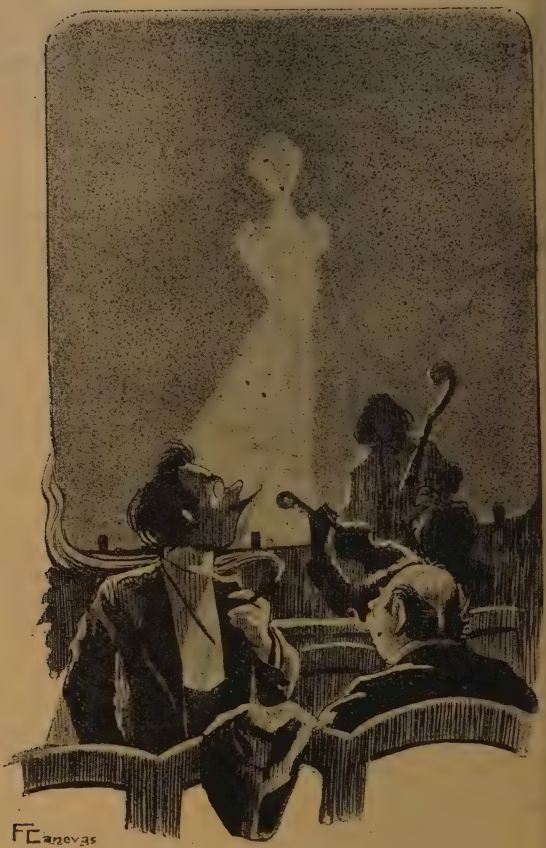

El *gall* y el *pollo*

El pare escoltava mitj embadalit les meves histories y el
a somriure l'entussiasme ab que les contava, fins que jo ab
lesitj de reposar, l'hi feya contar l'anada dels tres Reys á
ent... Sols tenía que apuntarli, puig que per ferme content no
dava á decidirse. Me'n feya una esplicació llarga... llarga,
e durava tot el sant vespre.

Acabat el Sant Rosari y donada la bona nit, anava á portar
ı safata grossa, que'l bon padrí tenía guardada per aytal
da, acompanyat dels meus pares. Mes n'era tan de gran que
podía passar á fora'l balcó y llavors era quan vaig dirlos:

—Ja la veurán els Reys si la deixem á dinis?

—Ells ray! Encare que fos á derrera la trovaríen; y á tu tam-
't trovaríen per més qu'estessis acotadet y embolicat debaix
llit!

—¡Renoy! que deuhen ser sabis!... ¿Oy que me la omplirán
safata?

—Tot podría ser,—responía'l papa—pero com qu'enguany
t'has portat tan bé com altres anys, y alló de dir que'ls Reys
en...

—No, no...; si jo'ls he vistos als Reys...; alló va dirmho'l Jau-
et del Ticu que sempre vol sapiguer més que'ls altres, pero jo
ho crech, no... ¡Si jo'ls he vistos als Reys!

Y veusaquí que al poch rato de ficarme al llit, ab tot y ma
itació pensant ab les coses que'm portaríen; ab els carros,
rnetes, caballs, platets, trompetes y tot quan m'ilusionava,
ig dormirme.

Y vaig somniar! No tenía que somníar! ¡Pero y quin somni!
ınt se'm quedá gravat á la memoria, que avuy que han trans-
rregut alguns anys, al arribar á tal diada'l recordo ab tota
aretat y m'apar qu'encar m'hi trovo tot contantho.

Sembla que vegi encare l'or y la brillanteria que per tot el
ɔs dels Reys lluhía, el mantell que s'arrossegava per terra y
ıe tendres criats tots blanchs els uns y negres els altres, sos-
nien ab ses mans d'argent; veya demunt sa testa un hermós
rbán que relluhía de per tot; la grossa caballera tota blanca
ıe distingía als dos reys blanchs y altra de tota negra y ab una
ırba tan llarga que fins feya feredat.

Y veusaquí que aquells Reys sobrenaturals, jo'ls vaig veure
untats dalts d'uns animalots que no sabía precisar... Potser
olien ser uns camells..., potser uns caballs extraordinaris...,
otser uns elefants...; Deu ho sab, mes jo no puch dirho.

Derrera dels Reys, veya una munió de carrosses mal for-
des, unes carrosses que'm semblaven *sobrenaturals* y que ab un
iulet tot estrany, á cada instant s'aturaven y tornaven altra
olta á pendre camí. ¡Y que n'hi havíen de coses allí dintre! ¡Y
ue se n'hi veyen de menes de joguets estranys que may havía

vist y que sols podía veure en somnis. Y els veya que anav de casa en casa y que arribá l'instant d'aturarse devant la nost Jo, pera que no'm vegessin, tinch esment qu'estava amagat d rrera les persianes del quarto del costat. ¡Y si me'n van des rregar de coses! Jo ho sentía; sentía un soroll estrany... Al po tot va desapareixer; sols recordo l'haver sentit després u flayre com d'incens; s'esclarí la nuvolada que s'havía apode del carrer y torná altra volta aquest á quedar trist, trist..., carrer de poble...

***

Ja al matí vaig obrir les parpelles tot espantat, adonantme p una escletxa del finestró de ma cambra, que'l sol s'havía enlá rat rialler. No poguí pas aguantarme més, y ab un crit fort q feu trontollar les parets, vaig despertar tots els de casa me que comparagueren corre-cuyta á ma cambra pera oferirm present dels Reys. Ja no sabía lo que'm passava; me trobava en estat, que impossible del tot es descriurel. A mon prech perqu portessin, anaren tots plens de recansa á la saleta, tot ohint llit estant, gemegar y mes paraules confoses que deyen: ¡Renoy que pesa!

Entraren en ma cambra, y podeu contar quin efecte més estrany, esferehidor y trist me degué causar, al veure que demunt aquella safata hi havía una extraordinaria carbassa, tant ó més grossa que la mateixa safata.

No sabía pas lo que'm passava, ni siguí capás de dir cap paraula. Sols recordo que'm caygueren un seguit de llágrimes demunt ma desolada testa, al ensemps que interiorment me deya: ¡Quin contrast lo de la nit y lo d'are! ¡Quanta diferencia del

Un galant del Passeig de Grac

—Me rio yo de los pececitos de color.

somni á la realitat! Més tart, vaig atinar, que per haver dit jo gnoscentment que'ls reys eren els pares (¡brava cosa!), aqueixos ıo's féren cárrech de ma ignoscencia.

¡Ja may més hi he cregut ab els reys!

RAUL M. MIR

Varia

Els precursors

Els cants enardidors omplenin l'ayre
dolsos perfums acaronant l'ambent,
som els soldats d'aqueix estol cantayre
que té els ulls fits en el demá neixent.

Enamorats sincers de la Bellesa,
la Veritat excelsa proclamem,
l'Amor, hont neix la font de jovenesa,
Natura, pera'ls bons altar suprem.

En l'hermós romenatge de la vida,
quan bat al cor una rialla ardida,
l'etern desitg ens mou y éns fa sentir.

Som els profetes d'una idea noble,
som la veu resurgent de tot un poble
qui creu en sí mateix. Som l'Avenir.

A una parisenca

El meu desitg, veyentvos s'ha avivat,
damisela gentil y encisadora.
Teniu en vos tot aquell goig somniat
de la gran urb qu'en el plaer s'arbora.
Brilla en la vostra gracia temptadora
de la cort del Rey Sol l'hermós esclat.
El vostre esguart té lluissors d'aurora.
Vostre cos es un niu de voluptat.
De la Du Barry bella haveu l'encís,
l'esquisitesa de la gran París
qui vessa d'ilusions y de gaubansa.
No ho pretengueu saber qui's mort per vós.
Perdrieu tot l'encant maravellós,
que'm causa la més grata delectansa.

Vora la mar

Pausadament se fonen les clarors diurnals
sota'l cel ennegrit pel preny de la tempesta.
Brama al lluny el garbi, com una allau feresta
qui rodola y s'estimba pels escarpats penyals.
Serena y prepotent, ab ayres triomfals,
l'aspra onada repren sa titánica gesta.
La mar se vá cobrint ab l'endolada vesta
de la nit qu'apareix rera les llums vesprals.
Per la platja, hont floriren un jorn els llurs amors,
inquietament vaivenen els tristos pescadors
bo y esguardant arreu ab trágica frisansa.
Mes neix á l'horitzó la vela d'un llaut
y llurs rostres, abans arrosats d'inquietut,
s'animen ab el goig d'una bella esperansa.

OLAGUER MASSIP

Dels barris pobres

Els polítichs del poble

Un tipo

D'entre la diversitat de mortals de totes formes, mides y carácters que composen la inmensa urb, que poblen nostra benvolguda capital, s'hi destaca com una taca de tinta sobre paper blanch un tipo que tots haureu vist y coneixereu de lluny ó intimament aixís que vos en parli.

El veureu el mitjorn dels diumenges per les Rambles; al capvespre al Passeig de Gracia, coquetament inquibit entre pomells d'orquídees y crisantemes, en luxós *landeau* tirat per senyorils caballs, aletejant les finissimes teles del seu extremat trajo de tons clars y les rissades plomes del seu barret Diréctori *dernière nouveauté;* deixant un rastre d'essencies que perfumen l'ayre.

El veureu la nit dels dijous en les funcions de moda del *Circo Eqüestre.* El veureu sovint passejant en carretel-la pels nostres passeigs; el veureu al Sportsmen's; al Smart; en alguna

Vritats senceres

—¿Ahont viu vosté?
—Ab el meu germá.
—Peró ¿y el seu germá?
—Ab mí.

—Llavors veyám ¿ahont viuhen vosté y el seu germá?
—Vívim junts...

distingida corrida de toros; el veureu á les carreres de caball y á les batalles de flors, y festivals del Parch; algunes nits d'es trena en els teatres per hores; no falta á veure En Frégoli cad volta que'ns visita y acut á les representacions de les compa nyíes dramátiques extrangeres si una nit hi pot lluhir el traj si la companyía es del *género vaudevillesch*, s'hi abona á diar

Va al Liceu si li porten; á altes hores de la matinada el tro vareu en algun restaurant y les nits dels díes vulgars que no l ha funcions de moda ni estrenes, en les cerveseríes y cafés apa tats de la ciutat moderna.

Es el tipo refinat de la dama alegra que navega entre du aygues, á quin terme hi ha'l mar sens fons, negre com una gor de llop, qu'ha d'engolirla. Es la moderna *grissette* de la nost rassa, coberta ab mantell aristocrátich, que's colseja ab la pu cre, severa y recatada dama catalana y teixés un nimbe de pud durant el día pera esqueixarlo á la primera mirada ébria d rumbós tipo enamorat, y teixint y desteixint passa per sob la terra com un arbre sens fruyt, com una flor sense olor, co unes arrels mortes; deixant, si, un rastre d'apagades ilusior de penediments, ombres y misteri...

***

Era un cap-vespre de primavera á l'hora sublím que'ls po tes canten y els aucells enmudeixen, que un ambent de beati arreu impera y podem fixar refiats els ulls oberts en la diáfa y plácida inmensa volta.

Passejava pel Passeig de Gracia ab indiferencia, entre vanitosa ó inconscient riuda humana, quan passá per deva mos ulls un magnífich exemplar del *nostre tipo*.

No anava en *landeau* ni entre flors, caminava per un flan lateral, seriosa y elegantment vestida, recolsada del bras del s espós precedintlos un nen y dues nenes capritxosament habillad

La impresió vá aturarme y'm quedí filosofant seguintlos la vista fins á perdrels.

Me vá fer llástima l'espós; vá semblarme sentir com un e la unánim protesta de totes les verges divines y terrenals; semblarme sentir el clam de la virtut revolucionantse dintre cada sér perfecte y á la vegada vá causarme admiració aqu dona que sapigué fugir del vol d'esparvers pera convertirse blanca coloma.

Passada la momentania impresió, reprengui'l meu passeig sembla veure dibuixada á flor dels llavis femenins una dilat rialla; hermós premi á la satisfacció propia del que no ha de mer que li cayguin les plomes blanques ab que s'ha adorna deixi al descobert tota la podridura de per dintre.

ODON JORNED

Pensaments grans

Si vols viure felís
procura ser oblidadís
y millorar.

—

Quan compris puros d'estanch,
si no té'ls donen de franch
tens de pagarlos.

—

Per coneixer si fá sol,
mira'l cel. Será molt
qu'aixís no ho vegis!

—

Si puges en un tranvía,
no diguis mal de ta tía
y porta céntims.

—

Un carrer ben empedrat,
costa diner á la ciutat
com pot compendres.

—

Pero'm dona escarafalls,
que á les potes dels caballs
els carrers posin.

Notes de taller

María: Ay, noyes, quin xibarri! Això ningú ho aguanta! No pareu un moment en tot el sant día!

Pepeta: Contrayent els llabions ab un petit y graciós gest.—Muxoni, filles, que la senyora Batzuchs ho demana!

Mercé: Amagant les negres y arquejades celles.—Ay, sí noya; quina murga!

María: Comensant el ploricó, tot apoyantse ab displicencia sobre'ls genolls.—Si os trobaveu com jo, ja callaríeu ben aviat.

Pepeta: Perque tens una mica de mal de ventre, ja sembla que vagis á finar.

Mercé: Ja m'ataca aquesta bandida peluda!

María: Mira, pochs modos! La qüestió es que mentres garleu no sabeu donar un punt. Després tot son presses y esguerros; la *Madame* crida y ab rahó.

Pepeta: Veurás, noya, no'ns atabalis.

Mercé: No'ns fassis posar nervis. Després dius que't tenim de cap d'esquila.

Lola: Está un xich lluny formant ab altres noyes un bulliciós grupo. S'amohina per les imprecacions insistents de les companyes y doblegant ab malicia, envers elles, el molsut dors, diu:—Noyes, noyes, també, voleu acabar d'una vegada? Ja feu agafar migranya!

María: No, no moriréu de cap patada de conill. Aquesta tarde han de venir á emprobar y mireume si n'está d'atrassat tot això. Aneu fent, aneu fent!

La cara magre,

¡Oh aquells temps!

—Com ho dich jo que les coses d'avuy s deixades de la má de Deu. Fins la claror del d es més dolenta. Avans m'hi veya molt més aixó que no portava ulleres.

bruna, ullerosa de la María, s'ha contret ab una serieta inhadecuada; la boca lassa empró ferrenya, ha llensat l'anatema contra'ls joves y enriolats esguarts, omplintlos d'una por y un amohino infantívols. Les qu'estaven fora de lloch, han arrossegat els escambells de boga, que omplíen de desordre la cambra, movent gran fressa; s'han aposentat; han tombat el cap á la feyna y han reemprés la tasca ab un sobtat delit. Ningú xista. L'aprenenta, una mosseta ja espigada, presumida, á un ángol del menjador fa com qui cus. Diu á la que seu al costat.—Escolti, que s'ha d'esquilar aixó?

Paquita: Així estás encare? Ay, Senyor! T'ho esperen!

Lola: Jo crech qu'aquesta noya va náixer primer que la mandra.

Paquita: Ja ho pots ben dir. Oh, calcula, encare s'han de fer els atacats! Me farás ferir!

Lola: Seguint aixís, noya, al cap de l'any agafarás mosques.

Aprenenta: Aquesta'm tenía'l rodet de seda.

L'aludida, altre aprenenta, no es tan pimpollada; seu en un recó, no aixecant may el cap, indiferent al xibarri. Aquesta volta aixeca'ls ulls cansats y tot just esclama:—Jo?

Lola: Ah, ja'ls matarem tots!

Paquita: Li torna, ab una revolada, la feyna.—Té, garracurt; cuita, eh? cuita! *S'arreplega ab ayre nerviós la faldilla, la feyna y se posa á cusir.*

Totes cusen. No més s'interrompen quan han de cercar quelcom de sobre'l vetllador, en que revoltades s'hi veuhen diverses endrómines, com estisores, capses de gafets, rodets de fil, capdells, troques de cotó, botons, agulles, cartrons de sedes, pesses de trenzilla, de beta, adornos, puntes. La pérdua de qualsevol obgecte ó l'entafurament momentani, aixeca un vol de crits, d'imprecacions, degut á que á darrera hora tothom está neguitós y va per feyna.

Pepeta: Qué'n sabeu, noyes, de la Rosalía?

Mercé: Oh, aquella ray!

Lola: Ja's deu haber cansat d'estirá la trista.

Pepeta: No vindrá més?

Mercé: Crech que la seva mare no ho vol, perque ha d'anar sola.

Lola: Are se'n recorda aquella Tecla enmidonada?

María: Sovint aixeca'l cap, se mira á les interlocutores provocativament y mormola. Elles ho noten, se somriuhen fentse l'ullet; deixen del tot la feyna y continuen, no sens exhalar rialles molt intencionades y provocatives.

Pepeta: Ja veureu, com aquella dona es tan beata de l'hora...

Mercé: Empró á la seva filla ja la guarda prou la fatxa.

Lola: Sembla una nina de luda.

L'aprenenta plega'ls brassos.—L'altre día, quan anava á cá les Mamays la vaig veure; camina ab uns andamis.

Paquita: Ay, Remey, per Deu! no badis!

Lola: Es una setze maneus.

Pepeta: Quan riu sembla que tingui la boca atacada á les orelles.

Mercé: Per mi dintre aquell cap hi porta una pesseta de calderilla que li fa drinch, drinch.

A chor: Ja... ja... ja!...

Pepeta: Escolteu, noyes, coneixeu á la seva germana?

Lola: Ay sí, ab aquell ull de carinyo.

Mercé: Es més morena qu'un rosegó de pa passat per la paella.

Pepeta: Gravada com un assiento de *rejilla.*

Paquita: Ab una esquena que té d'enfilar micos.

A chor: Ja... ja... ja!...

Pepeta: Ja es ben bé ella mateixa.

María: Calleu, calleu, ja teníu prou feyna, criticones, llengues d'estisores.

Un silenci breu.

L'aprenenta en contes de treballar s'entreten retallant ninots de paper

Sastre y client

—No puch pagarlo aquest mes.
—Això mateix me va dir el mes passat.
—Donchs això li demostrará que soch un home formal, que no dich avuy una cosa y demá un'altre.

L'altre, de mans per terra, recull agulles.

Una dona vella, ab cara roja com el tomaquet, cabells blanchs, ab clarianes, per les que se li veu la closca, nas com un tubércol y ulleres, está cosint á la máquina sens obrir la boca no més canturreja una cansó que més aviat sembla un gemeci

La Pepeta alsa'l cap, deixa de cosir, no treyentse per aixó la feyna de la falda. Se repenja de colzes al vetllador, reganyant un bon pla d'esquena y ab l'agulla á la boca á tall d'escuradents, diu:—Encare hi enrahona ab la Rosalía aquell pau de l'orga.

Lola: No, noyes, dihemli en sibeca.

Mercé: No,'l mico viudo.

Aprenenta: Altra volta parant atenció ab la conversa.—Voleu dir el senyor Martinez?

Paquita: Ay, Remey! Per Deu! no més bades!

Pepeta: Sempre va més tiesso que un misto de vigilant.

Lola: Y ab aquella clenxa d'esquena de tocino.

María: Surt de prompte.—Aixís, aixís, continueu; ja ho diré á la *Madame* quan vinga.

Lola: Que calli'l retaule de cera groga.

María: Desvergonyida!

Lola: Fentli babarotes.—Rich, rich, Rita coloma!

María: Poca solta!

Mercé: Caray, no't deyem pas res á ne tú!

María Aixó's dirá!

Lola: Tranvía!

María: Llenguda!

Les altres noyes se posen á cridar y á cantar ab la fí d'intimidar á les interlocutores.

L'aprenenta, eternament desenfeynada, moguda pels renys de la Paquita, encare que ab mala gana, s'ha decidit á treballar llensant sovint profons sospirs. L'altre es fora á cercar berenar per les noyes. La máquina roda brunzenta, moguent soroll. Vespreja; les testes enjogasades de les modistes se retallen á contra llum. Silenci.

Mercé: Tócat el cul de la cadira.

Paquita: No m'atabalis. No tinch altre agulla que la que cuso y la que embasto.

Un ex-corrido

—Si no fossin aquets cabells blanchs, encare la faría bobejar á n'aquella bordegassa.

María: No sé pas que'n feu de les agulles.

Paquita: Qué m'espliques, noya!

L'aprenenta: Se deixa caure pesadament els brassos sobre la falda, sospira y torsa'l coll.—Aquesta tarde vindrán per això?

Paquita: No, que t'enganyen!

L'aprenenta: S'incorpora, obra ab desmesura ulls y boca.—Yare!

Paquita: Aquí'n teniu una que no ha filat d'avuy. Apa! apa! cansonera!

Cop de timbre á la porta del pis. Totes s'esborronen; l'aprenenta s'aixerebeix y surt á obrir.

María: S'apoya un colze al genoll, el palmell de la ma al ventre, cargolantse.—Ay! l'estómach!

Lola: No cridis el Joseph tu are!

María: Ay! ay!...

Lola: No fassis aquestes ganyotes per això, sinó aviat semblarás un acordeon.

María: Tan de bo tu ho tinguessis.

Pepeta: Somrient ab enjogassada malicia.—Que't fa mal la catifella?

Mercé: No, la paparrutxa deu ser.

María: Bojes!

L'aprenenta: Dreta á la porta.—Porten el mostruari de cá les Mamays.

Paquita: Molt nerviosament interessada, acostantse á la noya.—Qui es?

L'aprenenta: Aixecant la veu.—Un xicot ros com un fregall.

Lola: Deu ser un ros de mal pel.

L'aprenenta: Bé, qué li dich?

Paquita: A ne mi m'ho dius? Noya, apanyet!

Mercé: Forsant la veu.—Que s'esperi, tros de cóniam! Y que's faba aquesta xicota!

Pepeta: Aquella altra no torna. L'he enviada á cercarme berenar. Ay si la *Madame* la troba fora.

Mercé: S'alsa la faldilla que li cau ab temptadors plechs. Posa al descobert uns baixos blanchs, planxats, entre'ls que s'hi arrodossa una incitant pantorrilla.

Paquita: Tú, y are! que'm tires les pusses! Pero ahont vas ab mitja blanca?

Lola: Son cames de llauna.

Mercé: Y tú, gat sech! *Per l'actitut forsada, la sanch li ha pujat al cap, tenyintli graciosament les galtes.*

L'aprenenta, que se n'ha tornat al seu lloch, fa veure que ha perdut quelcom.

Paquita: Qué busques are tú, la Lluna?

Pepeta: Sospira, trenca'l fil del últim punt; se clava l'agulla al abundós pit y espolsa la feyna, de la que se'n desprén una pluja de fils.

Paquita: Ja estás llesta, oy?

Pepeta: Ay sí! – *Tira'l cos remendat, tres cops enlayre.*— Ala! ala! Encare tornaría. Que's marejadora aquesta dona!

Paquita: Ha vingut una tanda de rossinyols.

Pepeta: Té... penjaho y are que sápigues ahont ho deixes. *L'aprenenta s'estira desd'ahont es, aprofitantho per deixondirse la mandra.*

Mercé: Cridant irada.—Truquen!

Lola: Ahont érets, Janet?

Mercé: Caray de mossa!

Paquita: Sempre bada!

A fora, la Madame conversa. Després mou un gran esvalot. Sorpresa general.

Pepeta: "La *Madame!!*

María: Ah; prepareuvos! Ja veureu!

Paquita: Tú, no diguis res, eh?

Mercé: Com crida!

Lola: Té'l futris.

Pepeta: Muts y á la gabia.

Paquita: Oh, qu'estem atrassades! Reyna pura! No'ns escaparem pas avuy d'haber de vetllar.

Entra fent el cap viu l'aprenenta. Darrera segueix l'altre ab la cara encesa,'ls ulls unes brases, plorant silenciosament. Tira'ls paquetets dels berenars sobre'l taulell, se moca y tota moixa se'n va á seure á un recó. Ja es fosch.

J. Ferrán Torres

Novembre 1906

ELS CONCIENTS

SONET

Cavem la terra, forjem el ferro,
rodém les prempses, solquem el mar,
sofrím les penes d'aquest desterro
sense esperanses per nostra llar.

Tenim la forsa, sentim la vida,
les passions lluyten ab sentiments.
Si res detura nostra embranzida
som héroes dignes, esclaus conscients.

Sense gaudirne som la riquesa,
indispensables en tota empresa,
l'ideal minva nostres perills,

prô el consol únich, lo que'ns fa viure,
son les besades y el bell somriure
d'uns amors verges, d'esposa ó fills.

JOAN REDONDO

Recordant

A la memoria del plorat amich Joan B. Alsina

Eixíem de la Redacció. En aquella hora de trasbals, en quella hora típica en que volades de modistetes y fadrins y fa-lrines de per tot arreu alegren els antichs carrers de la popu-osa ciutat ab la frescor de ses rialles, l'Alsina y jo ens hi tro-bavem ben amotllats. Caminavem encomanats de la mateixa llegría de tothom; en nostres rostres s'hi dibuixava la satisfac-ció d'una missió complida y un enardiment pera realisarne ab ot el coratje de la joventut, altres venideres. Sota aquell cel de guspires brillants, que á retalls s'ovirava per demunt les cases altes, en l'asfixiant xafogor que planava pels carrers desiguals, avensavem calmosament com si'ns raqués apartarnos d'entre a multitut atapahida, vibrant de vida, de joventut. Caminavem nconscientment y nostra conversa estava abrandada d'un foch sagrat, parlavem d'ilusions, de coses nostres, de tasques fu-ures. Jo li deya d'un drama meu ignorat, d'aquell drama jove en que'ls ideals de perfecció que pressent nostre esperit revolt, triomfaven de les convencions y miseries actuals, d'aquella obra d'un lluytador, d'un idealista, quina voluntat no podia vencer les valles que li oposaven els mateixos materjalistes contra quins á tot'hora esgrimía l'arma noble... Jo li parlava ab l'entussiasme d'un convensut, y en l'Alsina s'hi endevinava'l goig de la conversa...

—Sí; jo també'n tinch una de pensada d'obra—va dirme—y no tardaré pas molt á comensarla...

S'iluminaren sos ulls, el geste seguí ab l'acció, sa paraula ferma, decidida; parlava ab una gran confiansa en els seus ideals... y ¡va dirmen de coses d'aquella obra que fecondava!

L'etern atraco

—Vaya qu'es massa tranquilitat, veureho y no dir res. Valdría la pena d'*intervenirhi* una miqueta.

—La joventut ha d'acabar ab aquestes inmoralitats—seguía—nosaltres, ab els medis que tinguem á má, hem de predicar la doctrina santa de la Llibertat que somniem pera que demá els que siguin nostres fills pugan gaudirla...

Y axó ho deya un jove, un lluytador qu'entrava tot just en l'aspra tasca, ab tot el convencíment, ab l'abnegació d'un apostol que sab que no veurá la seva obra llesta, empró que persevera ab fer la tasca comensada pera que'ls que demá vingan trobin el camí planer pera durla á terme...

Caminant, caminant y emportats per la conversa agradosa, arrivárem á la Plassa del Angel. No sabiem separarnos, aquelles coses que tan plavía contarles en la franca intimitat, no s'acabaven may; l'esplay de les ilusions que bullien en nostres cervells, ens ajudava á cimentar la obra futura...

Quin comiat més llarch! Aquella fe, aquell entussiasme que caracterisaven al plorat amich, deixaven al meu cor jove una caronadora esperansa, una creencia en la bellesa de la obra que germinava en el cervell del artista que divagava cercant la forma estética ahont buydarla...

Les hores havíen passat depressa, era tart y l'Alsina tenía ensaig al *seu* estimat Orfeó del que n'era'l campió més decidit. Ens despedirem ab una forta encaixada y ens mirárem fit á fit com sagellant un jurament sagrat... La lluyta s'imposava, en nostres cors s'hi abrandava la revolta...

Al amich plorat, al home del demá, la mort l'ha vensut traydorament, sens donarli temps á la defensa de la vida ingrata...

Recordéulo, continueu la nostra obra, que seguint avant es com honrarem la memoria dels que cayguin. V. Caldés Arús

A la Patria

Oh patria, patria,
teva es ma sanch.
F. MATHEU

I

Rebull ardenta dintre ma copa
la sanch flairosa de tos ceps forts
y per mes venes la sanch galopa
al suau contacte del néctar dols.
Sanch benehida
qu'agita els cors!

II

¡Oh Patria mía, Patria volguda
qu'avuy t'endoles al pés del jou!
Tos fills prou saben que t'han temuda
els qu'are escupen ton rostre hermós.
Tots els agravis
servém al cor!

III

Rera la calma vé la tempesta.
Mentre trevalles ab brau ardor

Del natural

Molta *grana* y poch *or*.

forjes el cántich de reconquesta
dels furs que foren ton més just llor.
Canta y treballa
Patria del cor!

IV

S'atansa el día de la victoria,
del triomf nostre. Prompte mots d'or
al llibre espléndit de nostra Historia
dirán que lliures som de tot jou.
Y el cant de joya
omplirá els cors!

V

Canta y treballa, y ab complacensa
als que t'odiaren dona el perdó
que prou rabiosos, ta renaixensa
veyent, s'ha assequen llurs petits cors.
Déixals. Fér vía,
vers l'horitzó!

VI

Tos fills juntantnos en abrassada
grandiosa, inmensa de germanor,
teixim joyosos la gran cantada,
el vibrant himne de nostre triomf.
Y ab entussiasme
s'agita el pols!

VII

¡Oh Patria, Patria, dels mars regina,
obre tos brassos á tot amor
que per tu vetllen tos fills. Domina
la sanch qu'esclata d'indignació!
Perdona, oblida
Patria del cor!

VIII

Rebull ardenta dintre ma copa
la sanch flairosa de tos ceps forts
y per mes venes la sanch galopa
inoculada del néctar dols.
¡Oh Patria, Patria
canta l'Amor!

CASSIMIR AREGALL MASSIP

Entre dues forces

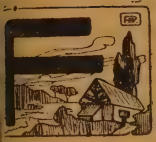

EYA més d'una hora que les inpaciencies temeroses l'havíen atormentada crudelment. Aquell vespre en Joan tardava massa. L'hora de sortir del taller ja havía passat y la seva incomparescencia omplía de neguit á la Lluisa que veya ab ella un nou disgust dels que tant sovint tenía de sofrir. Eren molts els dis-
ptes al vespre que'l seu marit hi anava tart. El jornal era un
tímul pel vici y ab ell en Joan no's recordava gens de la familia.
goig de la sensació vegent tremolar els seus pobres cabals
capritxo d'una carta; les alabances dels seus companys y la
ervessencia de la taberna, eren massa dolsos y atrayents perque's
ses en aquells instants en les penalitats de tota la setmana.
l fi y al cap també hem de morir—se deya el pobre obrer—y
r això hem de treure de la vida tot lo bó que's puga aprofitar».
Més vuit díes següents de constants privacions y disgustos
en una cárrega molt pesada. «Això arrayr—pensava—la dona
gran manya per surtirse de tot, que al cap y á fi es per lo
ich que serveix. Qui sab si encare li es bó anar curta de
artos. Es tant capritxosa y té'l cap tant plé de pardalets que si
gués la bossa d'en Girona ab quatre díes se la barrotaría
tre noveles y vestits.» Y aixís carregantse ell mateix ab
uelles propies reflexions, se sentía altre volta atret per la
esca de la taberna tradicional y sols al entrá una idea petita y
gnant el feya deturar per un moment. Era la memoria de
Joaneta, la nena aixerida que segons tothom tenía la mateixa
ra d'ell; la filla estimada que potser al endemá ploraría dema-
nt un tros de pa... mes al baf feixut del establiment que sortía
fortes glopades al obrirse la porta, li enterbolía de cop el
rvell y abandonava ja aquelles idees pera endinzarse al reconet
sempre ahont l'esperaven els companys.

Y en tant la Lluisa á casa seva, corrent anguniosa y ab lleu de la cuyna al balcó, atrevessant aquelles habitacions fo ques, divagava terriblement fent recordació del seu passa d'aquells amors passats ab el jove que fou primer el foras misteriós, després el poeta admirat, y al fi aquell románt soptil ab que compartí converses idíliques... y á voltes s'atura al quartet de la nena pera escoltar el seu respir. La mare en moment d'exitació no pogué resistir el desitg que tot de c s'apoderá d'ella, y ab molt cuydado com si estigués conv suda de que algú la vigilava obrí les vidrieres de l'arcob s'apropá al cos ignoscent de sa filleta. Escoltá el respir. Enc

Els francesos á *allá dalt*

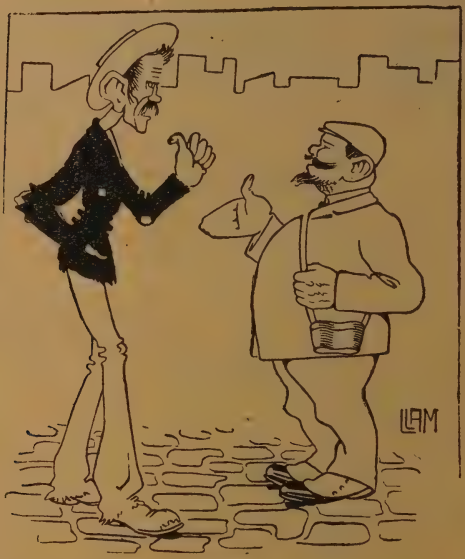

—Pero ahont es el Manzanares?

—*Ya verá usted el Manzanares es un río muy caudaloso, tanto, una crecida se lo llevó.*

é un misto y posant la má, trasparenta per l'anemia que la
nava, en forma de pantalla esguardá engelosida la testa del
ıdre infant. Tenía els cabells rossos formant rulls; la seva pell
ı blanca, fina; y sos petits llabions tenien un color vermell tot
ɔlaymat... les seves manetes arronsades pel fret que les vencía
ɔn casi insensibles. La Lluisa les agafá sense por de desper-
les y les besá humitejantles ab llagrimes d'amor. ¡Pobre nena!
mblava un lliri mustigat, ab afanys de vida. Tant blanca, tant
lida... Y la pobre mare hi pensá molt en el pervindre de sa
a. Si ella's morís primer y la nena quedés al domini d'aquell
ɔnstre del seu home ¡oh quin horror! no, no, era preferible que
:u se l'emportés primer. Ella ja s'hi consolaría de soporıar els
ıls tractes d'en Joan. Ella havía fet el pecat, ella debía pagar-
pero la seva filla, oh no, la seva filla de cap manera, primer
scanyaría...

Y mentres la Lluisa plorava amargament pensant més y més
lo que podría esser de la seva Joaneta, trucaren á la
rta. Una onada de por y de satisfacció á la vegada inondá son
ɔerit atribulat y encenent un altre misto se dirigí á l'entrada
e franqueja sense haver pensat en que primer devía mirar per
reixeta.

...Un renech embolcallat en baf d'ayguardent y entonat en veu
nca fou la salutació d'en Joan. Venía com molt sovint ab la
rera al descobert per l'esquins de la camisa. El cap balance-
ıtse feya marcar fastigoses ondulacions á les babes que que-
n dels seus llabis y que á voltes formaven fils com de crestall
csible desde ells fins al cap del caliquenyo que mastegava.
una esbransida caygué sobre les poques cadires del recibidó
ɔch com una gola de llop y allí s'abandoná barboteijant
raules enfarfagades.

La Lluisa se sentí invadida per un sentiment d'ira y de repug-
ncia. Se'n aná al quarto del derrera y encengué el quinqué.
ıan retorná al recibidor pogué veure al seu marit ab ses
ıns forsudes brutes de fanch, els pantalons esquinsats del ge-
ll, son rostre de monstre ab les faccions contrétes y per terra
gech blau y la faixa negra qu'acabava de desenrotllarse...
tre cop borratxo!

Per son rostre encés de rabia y despit rodolá una llágrima...
clatá en plor amarch, estrident, desesperat y d'una revolada
dirigí al menjador ahont se desfogá plorant y més plorant.
lí ab la cara estotjada entre sos brassos permanesqué llarga
tona y un enfilall de grats recorts se reproduiren en sa pensa
febrada... Prou que'ls recordá aquells primers amors; prou
ıe la torná á veure la figura de l'Edmond, el gentil poeta que
recitava delicats idilis y explendents poemes; prou que's re-
oduhí el dols sentiment d'aquell orgull de quant per uns díes

Després del atraco

EL DE LA PUDÓ: — Peró home qui'l fá passar per aquets llochs. ¿Qué no ho veu qu'aquets rótuls ja ho advertien que's *traspassava?*

la noya més envejada del poble. Y's recordá també del per
havien renyit. ¡Oh aquella sobtil escusa que'ls feya separar
iguent tots dos que'l ver motiu era'l que's callaven! Pero el
rimoni no es l'amor y aquell demanava al altre un sacrifici
udible... mes el matrimoni havía sigut la seva unió ab en
n, havía sigut per ella una corrua de miseries, de penalitats,
privacions y de disgustos... El endemá mateix ¿com ho faría?
s'havía acabat. Hi havien deutes vensuts al forn, á la carni-
ia á cal adroguer, á la taberna; en lloch volíen fiar més y en
en Joan tot s'ho gastava en borratxeres...
Mes, ¿y la nena? ¿la ignoscenta filla que al endemá ploraría
nanant pá?... ¡Oh aquesta idea! Li ferí terriblement son cor de
re y de mare sensible com era ella. No, alló no's podía so-
tar. Al endemá hi havíen d'haver quartos á casa; era precís
rir, sufrir molt; pero sobretot que no patís gens aquell fruyt
ses entranyes ¿com ferho? ¿qué fer? ¿per quin camí tirar ab
uritat d'arribar á lloch segur?...
L'ambent pesant; l'escalfor del quinqué apropat á ses galtes
eses; la foscor del pis; el recort de l'Edmond, sobre tot el
ort de l'Edmond que are venía rodejat d'una irradiació fina-
nt sensual... Exitaven la seva imaginació que feu reviure en
pensa les esplicacions de la Rosa, l'amiga Rosa que tan bé
ucionava tots els conflictes de casa seva.
Aquella escaleta estreta del carrer de...; aquell pis misteriós;
ells diners guanyats en secret... fácilment la seduiren. Des-
s de tot qui sab si per primera volta fruiría gojosament de
nor.
¿Quina ocasió més oportuna que la present?... S'aixecá re-
ta. Dirigí un recort á totes aquelles escenes de les noveles
nántiques que tants cops havía llegit. Alguns dels seus perso-
jes, li semblá allavors que tenien molta relació ab ella. S'arre-
precipitadament. S'aixugá'ls ulls y de puntetes pera no des-
tar als dos que dormien s'en aná á l'arcoba del devant. Obrí
ch á poch el calaix primer de la calaixera y desenterrá com
a de les poques vegades que ho feya un retrat diminut. Una
grima caygué al seu damunt. Després sos llabis esblaymats
xuclaren per la forsa d'un petó. Era el retrat de l'Edmond...
Torná á desarho tot. Al girarse s'apropá al llit de la nena y
segon petó tant ardent com l'altre s'estampá en les galtes de
Joaneta...
Se dirigí allavors cap á la porta. Al ser al recibidor esguardá
cos d'en Joan que jeya allá mateix roncant fastigosament. Y
nsantli una mirada de venjantsa que traspassá pels febles raigs
l quinqué, dongué un vol á la clau y apagá'l llum.
Encare avans d'eixir al portal de l'escala y esser descoberta
r la claror dels fanals y les mirades dels vianants se passá el

mocador per la cara y se resseguí les pestanyes pera aixuga tota humitat.

. . . . . .

Les cames li tremolaven. Estava segura de que anava á quelcom que no debía. Pero el recort de la seva filla li d que'ls debers de mare son primer que'ls d'esposa. El recort c seus únichs amors li estimulava son sentiment de dona rom tica, de dona histérica engendrada en la lectura de nove insubstancials y poesíes floraleres. Y aixó li donava forses emborratxava el servell. No veya res més qu'alló...

Y en un instant d'impulsació frenética, apretá el timbre c quella porta.

S'obrí tot seguit y aparagué un jove ab els cabells llarch una brusa de fil crú que li arribava fins els peus calsats ab bo escotades. Tenía unes facsions que'n semblaven d'altres. aquella mateixa cara afeytada... Els dos se miraren y els dos reconegueren després d'un breu moment.

—¡¿Tú?!...—Digué éll.

—¡¿Tú?!...—Respongué la Lluisa.

Y els ulls dels dos se quedaren ficses, inmóvils, com soti sos á una mutua magnetisació. Els caps dels dos s'entarboli y's quedaren paralisats... Mentres els llabis del jove de la bri y els cabells llarchs restaven oberts per la sorpresa, mostr tota sa estranya gruxaria, els d'ella s'esbadallaven com les fu d'una flor que per cop primer reb la sotregada d'un cos pesa feixuch y barbre.

El jove dels cabells llarchs, era el poeta romántich que se un amor apropiat á son temperament havía pervertit els seus i tints. Era l'Edmond que *s'estava* en aquella casa ahont algi desgraciada hi anava per satisfer l'amor que'l matrimoni li gava.

PERE B. TARRAG

Pregaria

Imatje dels meus ensomnis,
estrella del meu camí,
aclareix ab un somriure
les fosquetats del destí;
entra al meu cor que batega,
mou els ulls y pensa en mi,
qu'es dols beure á tes mirades
quan té sed el pelegrí.

Déixem pregar. L'encís de la pregaria
besa en el front y fa oblidá'l dolô;
déixem dirte qu'estich á la fondaria
hont se viu solsament de l'ilusió;
déixem dirte que brilles á l'alsaria
hont canten querubíns y's fa clarô.

Y he somniat y't cerch entre les víes
y lentament me mor' del esperâ;
t'he somniat desfente en harmonies
vora l'esclat del eucaristich pa;
t'he somniat al acabarse'ls díes
ab l'esperansa del aymat demá.

Es un sofrir tan llarch eixa sofrensa
y es un sofrir tan dols y tan ardent;
s'ubriaga tan d'amor la meva pensa
y es tan inmens donar petons al vent,
que visch á la Ciutat de prometensa
ab promeses que'm faig de pensament.

Oh, estimada sublim, inconeguda
díguem si has escoltat mes oracions,
díguem si quan ma llengua esdevé muda
viuhen en tu mos sentiments pregons;
díguem, oh tu, qui ets alta y ets temuda,
si devalles de nit á mes presons.

Déixem pregar. Floreix la jovenesa
pregant, pregant al fons de la ciutat;
l'ánima jove no més viu quan resa,
l'ánima jove es bella si ha resat.
Pregant, pregant, la llantia es sempre encesa

y el cel es sempre clar y es estrellat.

Si s'escola pregant la meva vida,
si l'imatje encarnada no vé may,
si l'imatje radianta y benehída
resta á les altes cimes del espay,
Quan més parpelles clogui á la vida
diré que no he deixat d'estimar may.

Imatje dels meus ensomnis,
estrella del meu camí,
aclareix ab un somriure
les fosquetats del destí,
entra al meu cor que batega,
mou els ulls y pensa en mi,
qu'es dols beure á tes mirades
quan té sed el pelegrí.

P. PRAT GABALLÍ

L'Empordá pintoresch

Pescant ab *nyinya* al Llobregat (La Junquera)
(Fotografía G. Brun

¡Miseries!

El salonet del joch al *casino* A... estava bastant animat, encar 's pot dir que á les taules hi havía poca animació, excepció d'una, una qu'es la que li donava l'animació ab son burgit; aquesta'ls bechs del gas de la pantalla donaven á les cares ; jugadors un reflexe groguench d'una claror aixís morta com sol de posta, per lo molt apretats qu'estaven no deixant sor- a llum del cercle.

Jugaven al *Burro*, y ja de tota la tarde aquella taula havía it ab un tragí de diners com cap més; ab els mateixos juga- s, mica més, mica menys, quatre amichs, com me deya un hi guanyava, mirantse l'un á l'altre, sense perdre cap detall entreveure, ab llur ganyota, el joch que tenien entre mans.

—¡Jugo!—deya'l primer.

L'altre donava un cop á la taula, com volguent dir: Apa, co, que'ns ho farem. Aquest qu'es qui menys soroll feya, ichs mentres els altres tots jugaven sino ab més interes, ab s joventut, y la joventut s'entreveu per tot, y per sa mansue- y pel tipo de *bon joneur*, me'l mirava sempre, casi no'm ocupava de cap més; donava mirada á les cartes al ensemps al café, per ovirar si entrava algun soci, qu'ell era'l que ser- el conserge.

—¡Ramon!—cridava un cop y un altre la seva muller desde inestra de la cuyna, ab un nen als brassos.

Y en Ramon, aixecant la vista cap á n'ella, la mirava fit á sense dirli paraula, pero com dihentli: No n'has de fer res; prés d'una pausa li tornava ab aquell ¡Ramon! tan sentit. A ades li deya ensenyantli'l seu fillet, y ell no's movía sino per ar, qu'era lo que sempre li tocava, sense perdre de vista'l café.

Els ulls d'aquella dona prou deyen clarament lo que volíen aquells crits, ja's veya en aquella cara jove, pero revellida, munt de tristors y poch pa. Aquella dona que als pochs anys casada (perque'n fa pochs que ho es), ja sembla una vella, si neurasténica, si'n parla d'escenes tristes de familia; son ues que no's posen á la roba aquestes, com diu el seu pare, que aquells crits no demostraven sino que aquells diners que tien de sa butxaca'ls mancaven, els eren necessaris; qui sab aquelles poques pessetes que saltaven sobre'l drap vert quella taula havien de servir pera pa, per una medecina per a ó pel seu fill, ¡qui ho sab! y aquell home, boig pel vici, no ya sino l'afalach de recuperar lo perdut, oblidant aixís els grats debers de pare y espós que tenía que complir ab llur ier; no veya'ls plors que faría arrencar dels ulls d'aquella

dona que'l cridava inutilment; sols jo que inconscientment
vant d'aquell espectacle m'ho mirava, podía veureho; ell te
prou feyna á escudrinyar si'l que havía dit ¡jugo! ab el cop
havía donat, tenía l'as ó la groga pera ficarshi.

Prou el cridava ella! pero ell res, anant trayent céntims y
céntims; casi que no li quedava temps de pipar el cigarret
tenía als dits.

—Mira que ho diré que jugues...—li digué tot anant á cer
algú del *casino*.

—Veshi, dona, veshi—li digué ab to burleta tot miran
café, de reull.

Y torná á la taula y li varen guanyar tot lo que portava.
seva dona se'n aná rabiant á dintre, cansada ja de tan cric
potser pera plorar en un recó ab son fillet y esperar la hora d
crits, al anar á dormir ell ab les butxaques buydes, ab aqu
malhumor de qui ho ha perdut tot, y prepárat muller, que pot
pel treball dels crits no't toqui alguna garrotada per pa, apart
les males cares que duren díes.

Riu Ter

Salt del Pasteral (Amer-Anglés)
(Fotografía G. Brune

Si'n som de crudels els homes! ens casem per capritxo molts, se pensar els debers que com á tal enmaridament pertoquen 'el home; molts y molts son els que al casarse no fan altre a qu'esclavitzar una pobre xicota, fentla víctima de nostres s y maleses, quan no, porten sers infelissos al món que no len veure may la claror que haurien de veure, l'amor.

JOAN JAUMANDREU MAURI

Vetllem!...

Als companys de la «Lliga Popular Catalanista» de Castellar del Vallés

Vetllem sens treba companys de causa,
vetllem la Patria que's treball grat,
ja qu'energía no ha de mancarnos
tenint fermesa de voluntat.

Vetllemla sempre, pensant qu'un día
gentada estranya com nous sayons,
la pau volguda li arrebataren
ensemps posantli groixuts grillons.

Els planys que llensa bé prou que troben
etern hostatje dins nostres cors;
puig fills siguentne, no hem de permetre
que nostra mare's desfassi en plors.

Hem de donarli consol vetllantla
sens afrentarnos els greus perills,
que dels ultratjes qu'encar li donen
hem de lliurarla tots els seus fills.

Vetllemla, donchs, ab constancia vera
fins que'ls grillons ab dalit trenquem;
per Catalunya qu'es nostra mare!...
per Catalunya, companys, vetllem!...

J. VIVES Y BORRELL

En Quimet

Després d'haver *plegat* el negoci per excés de producció Quimet degué buscar una posició ó un cambi radical de v pera no passarla tan monótonament y ensopidota.

Y després de molt barrinar y d'haver regirat y trasbalsat els ámbits del seu cervell inmaculat fins allavores, va dec casarse, com á única resolució práctica al trascendental p blema del seu esdevenir, ab relació al seu desastrós pretérit.

Empró, casarse! Heu capit may prou bé la grandesa ó infe ritat del matrimoni? Y no parlo pels casats, qu'aquets ja ho tán, parlo pels solters, y més que pels solters pels joves d categoría d'en Q met, que, per sort, es l'únich exem qu'he conegut en transcurs de ma c vida.

Dél seu cerv may va sortirne idea, bona ni dol ta, lo que feya al cap, ab els peus destrossaba y tota seva vida, fins al e present la contaba una serie de con diccions y estran ses, qu'espabord Molt bon cor y m males mans, vet'a tot.

De manera, que cop plegada la ind tria y ja disposa pensar serenamen haver decidit desp de molt gastarse *fósforo*, casarse, guéren els proble més montanyosos care, els grans p blemes de la vida front de quins n s'havía trobat y que li resultaben m

El primer que va rebre

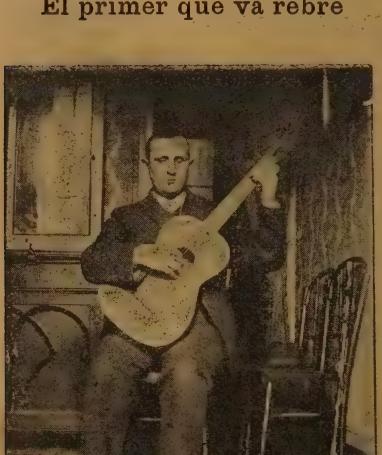

El ceguet d'«**Els Segadors**»

s montanyosos encare, ell qu'en cap cas havía sapigut resol-
e els més insignificants del *Debe* y l'*Haver*.

Perque, naturalment, pera casarse s'ha de cercar dona y una
lta trobada parlarli, dirli francament y ab el cor á la má les
piracions naturals de tot sér vivent y si ella s'hi conforma, ca-
se y en paus. Y no es que en Quimet no la tingués *clissada*
a dona qu'havía de fer felissa, li tenía, vaya si li tenía, y fins
taba segur de que una volta li hagués parlat sería ben seva,
cos y ánima. Empró precisament tot el seu mal naixía d'això,
haverli de parlar, perque ell, primet, prim com un panillo de
ou feynes sis pams y mitj d'alsada ab un bigotet de pels des-
ats y llargaria limitadíssima no s'atrevía á posarse enfront de
ngelina, una planxadora alta, revinguda, ab un *lunar* á la
ejilla dreta, castellana y digna pariona de cualsevol *sargento*
gastadors.

Alguna volta va pensar en ferli algun *regalito* pera entus-
asmarla, ó escríureli, pero desseguida's *reventaba* las sevas
ees al pensar que de sa ploma en sa vida va brollar una mala
tra pera dirigir als seus pares, pero, *no se ganó Zamora en*
a hora, ja ho diu la dita y al fi vá concebir la *precocitat* d'a-
r á trobar al seu íntim Pau Llansa, memoralista honorari de
tes les minyones de servir y *nyinyeres* de
estorbar, pera que li redactés en llenguatge
en dols la declaració á l'Angelina, pagant lo
ie siga de lley perque, ja se sab, ab en Qui-
et, haventhi diners hi ha generositat.

Y are, els trevalls varen ser d'en Pau Llan-
a, que si bé havía redactat moltes cartas de
enus d'ayguera al seu *caloyo* may ho havía
t vice-versa; empró la perspectiva de la pro-
ina d'un enamorat y amich seu y les súpliques
ay interrompudes del seu agraviat ventrell
aren ferlo determinar á emprendre tant difí-
il tasca.

Y la carta va exir, y fins en Quimet la va
robar ben feta, molt ben redactada y d'una
ntensió finíssima, hi havían paragrafs espata-
rants y de *pedazo de cielo, eclipse de sol,* de
ucero de mis ojos y de *estrella errante* no la
leixaba y això, naturalment, entussiasmaría á
'Angelina, ja ho crech! y com qu'ell ja sabía
qu'era tot cor, y molt compassiva, li daría el
í, ¡es natural que li daría! y es casarían y se-
ían felissos, inmensament felissos.

***

Un tipo

Un cessant de les brigades... lerrouxistes.

Va passar un día, y dos y tres, segles pel pobre Quim esperant la decissiva y satisfactoria resposta de l'Angelina, e pró al quart día, la contesta va arrivar ¡en Quimet ja ho sal que li correspondría!... pero gran fou sa estranyesa al veure mateixa carta qu'ell li havía dirigit ab una nota en un dels se marges que deya «*Cuando me puedas mantener, cuenta co migo*».

Y aquí va comensar el problema més gran de la seva vi

NARCÍS SELVA DUCÉS

---

lerroux - Espronceda

Hojas del árbol caídas
juguetes del viento son,
las ilusiones perdidas
son hojas ¡ay! desprendidas
del árbol del corazón.

Sa excelencia'l Bonhumor

—¿Qué haveu dit, que'l bonhumor
no es propi de gent formal?
¿qu'es futesa? ¿que res val?
¿lo serio va molt millor?
Permetéume, bon senyor,
contradirvos ab llealtat:
Aneu molt equivocat;
féume'l favor de llegir
lo qu'are aquí us vaig á dir,
qu'es la pura veritat.
¿No us heu fixat ni una volta
que fins en llar de gent rica
casi may disfruten mica
y es perpétua sa revolta?
¿No heu vist ab quant poca solta
se cambíen el rencor?
¿No heu vist que á cops son dolor
fins el paga... la paella?
Donchs es qu'en la llar aquella
hi ha de tot menys bonhumor.
Qui tendeix á ser festiu
de son mal romp les cadenes;
puig no hi poden haver penes
allá hont la gresca té'l niu.
Fins mitiga'l plany més viu
¿la gresca? ¡si es d'admirar!
per lo tant d'un modo clar
ja us comensa á dir ma ploma,
que'l bonhumor y la broma
son símbols del benestar.
Son senyals d'aquella vida
á tot lo infaust oposada;
d'aquella vida que agrada
per lo molt qu'es divertida.
Que'l bonhumor dón á dida
lo que fa tufor de plor...
¡Ditxós del que ab bonhumor
rendeix cult á l'alegría
y ab joya en tant se desvía
del mal camí del dolor.
Veureu que'l qu'está de gresca,
pau al cor sentintne prou,

cap mala nova li cou,
perque s'ho pren á la fresca.
Com que la broma l'engresca
y ab la gresca son goig sent,
els dies passa content
entre rialla y rialla,
y á les penes avassalla
tot fent broma constantment.
A més, qui ab bonhumor viu,
en son cap no hi ha més treta
que fer sa ditxa completa,
com ho logra mentres riu.
Ves si aquest no es motiu
nascut per esser aymat!...
¿Voleu res més benhaurat,
sigui en el parlar ó escriure,
que un home sols pensi en riure
per no viure capficat?
Tant de bo més apreciada,
més coneguda y estesa,
per tothom fos ben entesa
la gresca arreu internada.
No veuríau cap vegada
ningú que un tret se clavés;
poch fora res de lo que's
aquest món d'hipocresía;
la gent ¡quin'altra sería!
¡Quin goig si tothom rigués!
Visqueu lliure de treballs,
compteu fincas apropiades,
tingueu criats y criades,
carreteles y caballs.
Veyeu que deu mil vassalls
tots están per vos no més,
atresoreu més diners
que átoms de llum ne té'l día,
y que os manqui l'alegría
¿de qué gosareu? ¡de res!
Com la nit es fosca y negra,
sense lluna, el cor del home
sens bonhumor per fer broma
no pot tenir res d'alegre.
Y... tireula al fons... del Segre
—tothom deu dir—la tristor.
¡Ditxós del qui ab bonhumor
rendeix cult á l'alegría,

cercant d'ella cada día
el bálsam que mata al plor.
  El pobre mestre d'escola
quan li toca la soldada;
l'estudiant quan arribada
veu l'hora de fer tabola.
  La nina quan se consola
tenint á son prop l'aymant,
de la broma un us ne fan,
un us pel qual son cor frisa,
perque sempre simbolisa
tal succés el goig més gran.
  Si bon senyor, advertiu,
y ab fermesa ho podeu creure
que'l bonhumor us pot treure
si un aresta al cor teniu.
  Donchs, apa, crideu altiu.
—¡Visca'l riure! ¡mori'l plor!
¡Ditxós del que ab bonhumor
rendeix cult á l'alegria,
sentint com feconda nía
la dolsa pau en son cor!

RAMPELLS

Dintre l'escenari

El meu ideal era tornar á coneixer el teatre per dins, enca
narme ab la carrera artística, poguerme franquejar íntimame
ab els artistes més eminents, poguerlos veure ab la *cota-d*
malla, la *dalmática*, l'espasa al costat y la cara enmascara
pel tap de suro cremat.

Aixís era'l meu somni daurat que'm despertaba la memor
á pesar d'haver transcorregut molts anys de quan feya come
ó la desfeya, en una raquítica sala-y-arcoba.

No va serme difícil la coneixensa del director d'una co
panyía dramática de á tan el *bolo*, que va invitarme á que hi ar
en l'entre-acte á ferli els honors al seu *camerino*.

Aquella nit que'm trobava badoquejant per dintre l'escena
feyen una obra de cap-y-espasa.

L'Empordá pintoresch

La font de cân Chom, entre Darnius y Agullana

(Fotografía G. Brunet)

—¡Pere,—de cop sento que crida'l *jefe de la maquinaria*—
eca la segona *bambolina* de la banda *jardí!*
—¡Ja'm dirás prou!
—¡Are un pensament, afluixa la de *carré!*
—¿Encare més?
—*¡Bueno:* arria'l teló de fondo!
—Cuydado, jove, que no *li caygui el bosch á sobre.*
—Perdoni—vaig preguntar al *traspunte* que passava atrafa-
t ab l'exemplar á la má—voldría enrahonar ab el director de
companyía.
—Si no vol molestarse á pujar esglahons, pot esperarlo aquí
es *taules.*
Aixís ho vaig ferho.
Quan la *plantació* fou arreglada, el *traspunte* va donar l'avís
un cop de pito pronunciat, que á poch á poch varen anar
nint els cómichs, quí ab un pitillo als llavis, altres badallant,
de son, ni de mandra, entre ells el director, que ab certa im-
rtancia al reconéixem, va dibuixarme'l retall d'una rialla,
usantse á que li permetés fer algunes observacions als
istes.
—¿Encare no está vestit el *barba?*—va remugar malhumorat,
nantse'l tono d'un genial actor.
—Es allá que fa l'amor á la *dama jove*—contestá'l *traydor,*
ıyalant á una dona que m'hauría pogut ser mare dos cops.
—Feulo venir.
—¡Tu,—va dirli el *galan jove,* ab un posat d'estérich—vina
e't demanen!
—*¡Allá voy!*
—Escolteu,—advertí el director al altre actor, considerantlo
rt inferior—vos recomano que'l final del drama, á n'el pas
ont m'*assassinen,* feu atenció á no ferme mal ¿ho sentiu?
—Mentres la pistola no falli com l'altre nit.
—A més, feu cuydado als *bocadillos,* que no s'en *mengin cap.*
—¿No hi podríem ferhi un *corte?*
—Ja está, home; os he *retallat un tros d'escena.*
—Avuy hi vaig més segur...
—Per lo que pogués ser, aviseu á l'*apunte* que hi estigui al
to.
—¿Ahont es l'*apuntador*?
—¿Qué hi ha?
—Ja ho sents: que m'*apuntis* bé la tirada de versos del tercer
e, que vaig *perdut de paper.*
—Aguessis estudiat el *candal,* no faries *intercaladas.*
—No necessito advertencies de ningú—com punxat de l'amor
ıpi, va contestarli per tota disculpa—perque tinch masses
ıeixements d'escena.

—*Alante*, artista de pa sucat ab oli.

—¡Prou d'aquest color;—interposantshi anyadi molt enérgi el director, volent imposar ordre entre aquelles deixes d'emine cies—sempre les mateixes pretensions!

—Ell, que no'm serveix ni pera llimpiarme les sabates.

—¡No parlém de calsat—coixejant remugá un altre prim actor—mal llamp parteixi ál sabater y les sabates!

—¿Y aixó?

—Ca, home; aquesta *bota-trusa* m'apreta l'ull de poll, que fa veure les estrelles.

—Aixó ray;—observá'l *graciós*, fent una gracia—pot e senyarlo en una *barraca* com á novetat.

—Sempre serás plaga.

—Guarda-roba—de sobte torna'l director—tingueu prepar el bombo y la *pipa* ab la pega-grega, pera fer els llamps y tro ¿ho teniu entés?

—Tot se fará.

—¿Está posat el *decor?*

—Sí.

—¿Teniu tots els *accessoris?*

—També.

—Vinga, donchs, comensém.

—Vaig á la *conxa*—el panxa-contenta del apuntador fa pr sent, tot mirant pel forat del teló—perque la *claca* s'esvalota el *galliner* s'impacienta.

—Cabo de comparses—el director encarantse ab aquest feu pujar als *condes* que anem á comensar.

—*¡Prímpceps de mitja pela!*

—¡Va!

—Ja son aquí.

—¿Y el *rey?*

—¡Mala pedregada fassi! ¡deu estar per algún recó dormi del *cansancio* del dia de traginar gavetes!

—Ansia, donchs, aviseulo.

—Ja ve.

—¡Tothom á la seva *caixa!*

—¡Dona'l gas!

—¡Fora d'escena!

—¡Amunt!

En mitj la impotenta quietut que va comensar á regnar, aixecarse'l *teló de boca* per seguir el desarrollo del drama ó que s'hi aparantava.

—A vosté li toca—el traspunte digué al director, despr d'haberli *donat el primer bocadillo d'entrada*, que aquest ab ayre teatral al ser al palco escénich, esclamá ab la mirada fi entre'l bastidor ahont me trobava, pres per l'estranyesa:

—*¡Villano, deshonrador de mi hija ¡morirás á mis manos!...*

Sería que'm trobava impresionat per la presentació d'aquella colla de cómichs, que s'exhibien com á besties-humanes, ó potser y es lo més probable, va aborrirme'l gari-gay d'art, que no era ni cómich, ni dramátich, no sabía si riure ó plorar, que moments després que varen haver *assassinat* l'acte segon, vaig despedirme carinyosament del primer actor y director, recordansa de simpátich.

Esma-perdut me vaig trobar en la il-luminada sala d'espectacles, entre la burlona crítica dels espectadors, la mirada fixa al teló d'anuncis y el pensament desilusionat:

—¡Que bonich es el teatre de march enfora—reflexionava—y que *negre* es per dintre!

CARLES D'ALFONSO

Notes cómiques

En un ball d'etiqueta:

El gomós.—Aquí, ahont me veu, un servidor avants era molt més jove.

La dama.—¡Qu'es graciós, vosté! ji... ji... ji...

El gomós.—Oh... no riguí... no riguí, que vosté, avants, era molt més *bella* que no pas are.

***

Entre mare y filla:

—No comprench perque't mostres tan esquerpa ab l'Enrich. Considera qu'es l'home que't convé: treballador, franch, generós, que no té res seu...

—Prou. Rahó de més: si no té res seu, proba que ho pren dels altres.

El casament de la noya

Tot era rebombori y soroll á câla senyora *Matilda*.

Feya dies que pel vehinat no's parlava de res més que del *casament de la noya*, com deya sa mare, senyalat per les nou del matí del diumenge vinent á la parroquia de Sant Antoni.

La *mamá* qu'aparentava estar molt contrariada per haver de deixar la noya, pero que interiorment tenía una alegría de mil dimonis, solzament de pensar que hi hauría un plat menys á la taula, no deixava de sermonejarla, respecte al nou estat qu'anava á pendre.

—No contrarihis may á n'el marit—li deya molt afectada—que devegades es causa de *graves* qüestions en el matrimoni, cuidaí bé y obeheixlo per tot quant té mani y aixís serás bona esposa y bona mare, cumplint lo que'ns mana la Santa Mare Iglesia.

—Amén—se deya la noya pels seus adintres, cansada ja de sentir la mateixa cantarella.

Aixís dihent s'anaba acostant el día ansiat de la *saramonia*—com deya la senyora *Matilda*—y arreglant tots els preparatius pera'l millor lluhiment de la festa.

***

—Miri senyora Pauleta, sento molt haverli de dir, pero es alló... la meva edat y...

—¿Qué diu... que diu senyor Llorens?

—Sí, ja veurá... que com els anys em pesan... les cames no'm volen dur... y els sorolls ¿sab?... els dispesers son joves... mohuen gresca y á mí'm convé estar sol ¿sab?...

—Pero ¿qué vol dir sant cristiá?

—Si, miri, que he determinat estar sol... ¿sab?

—¡Això es una bojería, no ho puch permetre...! ¡un home á 76 anys es com una criatura y...

Coses de pares

—Li sembla, senyor metje, que dongui llet de burra al nen?

—Mentres li pugui donar vosté no n'hi ha necessitat.

—Calli, calli, no enrahoni... jo ja sé'l que'm convé ¿sab?

—¡Y cá ha de saber vosté, encare'm fará riurer!

—No, jo no li faré á vosté, pro no'm fassi enfadar ¿sab? qu'encare que sigui vell, el cor... ¿sab?

—¿Pero, espliquis, espliquis ¿ahont anirá tot sol?

—Aixó ja es un altre cosa... ¿sab? es qu'ha de saber y entendre que jo no m'en vaig pas sol ¡ca! Deu m'enguart...! á la meva edat...! he pres un determini, l'he consultat y... ¿sab?

—¡Miri que ja estich ab ansia!

—Donchs... res...! qu'hem caso el diumenge á Sant Antoni!...

—¡.....!

***

—Vaja que vols que't digui,'m sembla que no ho hem mirat prou...

—Calla, home de Deu, calla, que hi entens tú ab aquestes coses...

—Per aixó t'he deixat fer á n'ha tú, pero... vaja'm sembla qu'ens *craticarán.*

—Deixals estar... per ells farán...

—Tot el que vulguis... pero aquet mateix dematí, al sortir de la sagristía he sentit unes *exprassions.*

—Pero que no veus qu'es de rabia... ¡que més voldríen ells que trobar un partit com el senyor Llorens! encare qu'hagi enviudat dugues vegades, té molts diners... y avuy día noy, l'*arjanch fa tout.*

—Tot lo que vulguis... pero... ¡que vols que't digui!...

—El cas es qu'ens treurá de molts apuros y... ¡que hi fá qu'ell tingui 76 anys y la noya 20!... sabs que l'ha dotada y...

—Anem, anem, qu'el dinar se refreda...

***

¡¡¡Trinch que tan truch, trinch, trinch, tram... plam... nanch... nanch... trom... plam... plam... truch!!!...

—Ja ho veu, Sinforosa, la filla de la senyora *Matilda,* com s'ha de veure...

—Sí miri... allá ahont no n'hi há no'n pot rejar!

—¡Quins esquellots més horrosos, pero els hi está bé, aixís tindrán vergonya... ¡casar una noya de 20 anys ab un vellot de 76!... ja es tenir barra.

—Sí miri; cada día's vehuen coses noves ¡ja tenía rahó la vella!...

¡¡Plom... tranch que tan tranch... nanch... ninch... plam... trinch que tan trinch... plom!!

JOSEPH GRATOVIL Y CORTÉS

Apunt del natural

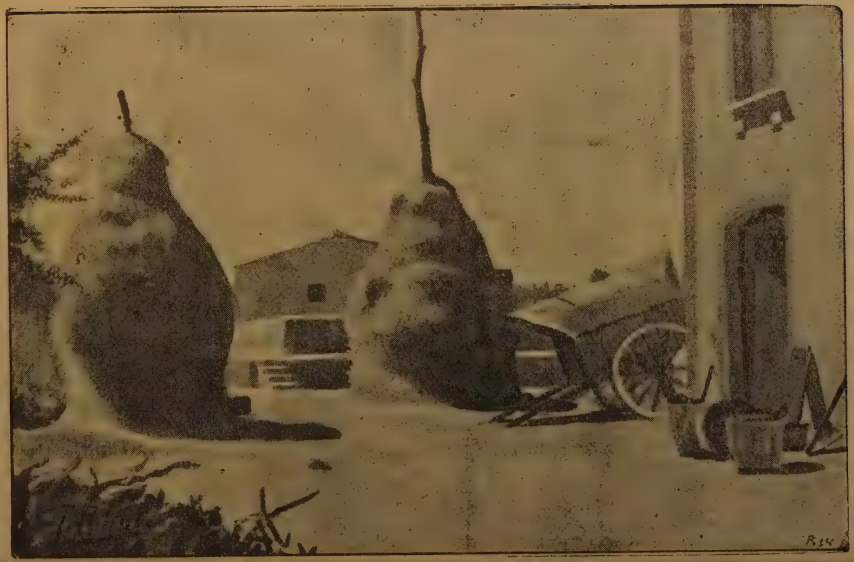

Refrans adobats

Amistad de yerno...
amistat de sogra.

Donde las dan...
senyal que'n sobren.

En tierra de ciegos...
el que té un ull es borni.

Si quieres buena fama...
fés corre que t'has fet rich.

A palabras necias...
contestacions tontes.

Marzo ventoso y Abril lluvioso...
son dugues coses diferents.

Casa con dos puertas...
té dos entrades y dos sortides.

Donde menos se piensa...
esclata una bomba.

Júntate con buenos...
si es que'n trobes.

Mas vale maña...
que *maño.*

Ojos que no ven...
tantseval que no mirin.

Quien bien te quiera...
que't pagui el sastre.

NARRAF LIG

Barcelona, 14-9-5

Oratoria fí de sigle

Vaig impresionâ un cilindre
pera un fonógraf que tinch,
fa set anys, mentres parlava
un oradó en un miting.

Recreantme, aixi, els oidos
sentat prop del meu balcó,
al sé al cilindre de marres
vegí passâ al oradô.

El seu cotxe y el seu luxo
era un mentís eloqüent
per l'esprit y per la lletra
del mecánich parlament.

Els pobles sense memoria
als tiráns fan d'escambells.
¡Fém nosaltres de fonógrafs
pera iluminâ els cervells!

SANCH DE CARGOL

Per Catalunya

Juntemnos, catalans, tots á la una;
la unió té de fernos forts y grans;
que d'odi dins dels cors no'n quedi engruna
y en proba gran d'amor demnos les mans.

Aymemnos com si fossim bons germans,
tots quants vam neixer aquí, per gran fortuna.
Guardem sols l'odi per'aquells tiráns
que á nostra Patria volen veure en runa.

Per ells guardem tan sols nostra energía
pera lluytar braument, quan vingui'l día,
en defensa de nostre dret sagrat.
Fentho aixis, com en época ja llunya,
tornará, altra vegada, Catalunya,
á gaudir de la excelsa Llibertat.

JOAN ORIOL BOSCH

Datos curiosos sobre'ls diferents calendaris

La paraula Calendari pren origen de la manera de contar les anyades, els antichs romans: els deyan Kalendas y n'hi havía de dues maneres, Nonas é Idus; paraula qu'adaptada al pronunciament catalanesch se digué Kalendare y més tart Calendari.

***

La cronología comens á Babilonia ab el regnat d'en Sergi I á l'any 3,800 avans de Jesucrist.

***

Els xinos foren els primers que s'ocuparen de tenir Calendari degut á esser aquest poble gran coneixedor de l'astronomía.

***

La cronología Absina ficsa la fundació del món cap als anys 1,330 á 620 avans de Jesucrist.

***

Segons la versió jueva, desde Adám fins á Jesucrist passaren 3,992 anys; pera els samarítans aquest periode fou de 4,293 anys; un'altra versió l'eleva á 5,228 anys.

***

Segons els moderns hebreus comensá l'any 5,664 el 2 d'Octubre de 1,903. De manera que la creació del món sería'l 3,760 avans de Jesucrist.

***

Els masons emplean la cronología hebreva, ab la sola diferencia de que ascendeixen á 4,000 els anys avans de la nostra Era.

***

Els indostants y tots els budhistas han ficsat com á més certa la seva cronología, que comensa 543 anys avans que la nostra, de manera qu'aquest any es per ells el 2,450.

***

Fins al sigle XV els jueus usaben la Era macedónica, que's comensa l'any 311 avans de Jesucrist, alguns alarbs la conser-

ven encare. Malgrat de que la majoría dels pobles orientals se guíen per la Era de Hegiva, ó siga la fugida de Mahoma desde la Meca á Jathreb (avuy Medina), fet que tingué lloch als 622 anys de nostre calendari.

***

Russia es, apart de Turquía, l'únich país d'Europa que usa'l calendari diferent del nostre, empro es una diferencia de díes solzament. Els russos emplean ancare el Calendari fundat per en Juli César l'any 47 avans de nostra Era; en quin Calendari té l'any 365 díes y un quart. Aquesta fracsió era menyspreuhada y pera compensarho cada quatre anys s'en feya un de bisiest. Mes com l'any solar es de dotze minuts y dotze segons més curt que'l conjunt de 365 díes y un quart, el Calendari d'en César vingué á esser inexacte. Així l'any 1582 la diferencia arribá á esser de deu díes.

***

Aquesta manera de contar el temps era general en tota Europa, pero un astrónom italiá Aloysius Lilius, va indicar al Pare Gregori XIII la conveniencia d'arreglar aquest erro y allavors desde'l 4 d'Octubre se passaren per alt deu díes, convenintse també en que l'últim any del sigle sería bisiest cada quatre sigles. Era aixó en 1,582.

***

Fá 1,373 anys qu'encare que'n el món hi havía molts milers de cristians, ningú havía empleat pera contar el temps el terme Anno Domini ó Any del Senyor, ni á ningú se li havía ocorregut pensar en una Era cristiana. Un monjo dit Dionís Exiguo, fou'l primer en indicá la conveniencia d'aplicar la fetxa del naixement del Salvador com á punt de partida pera contar les anyades.

Aquest pensament se li ocorregué al bon home, l'any que nosaltres diríam 532, y allavors ja havía sigut complertament descuidada la fetxa exacta de la vinguda al món de Jesucrist, pero esbrinant datos, fetxas y opinions, se formá una idea que modernament s'ha demostrat que no fou certera.

Al comens se pensá que l'any cristiá debía comensar en lo día 25 de Desembre; pero's topá ab inconvenients y se tingué d'adoptar la costum dels romans de comensar l'any el día 1 de Janer.

***

El nostre Calendari, segons opinions més ó menys autorisa-

des, no es perfecte, puig ens descuidem 26 segons que farán un día sencer al arribar l'any 3,323.

***

Els antichs catalans, contaban els anys per la Era de la Encarnació comensant l'any el 25 de Mars. Les Corts de Perpinyá del 1,351 aboliren aquest Calendari per seguir l'actual.

***

Molts han volgut desterrar l'us de les Eres, considerant llógich y natural, contar el temps per la fundació del món ó la creació del home, pero un obstacle s'interposá á la realisació d'aquest ideal, es que no hi há dues opinions iguales á les sosdites fetxes. S'han donat més de 120 idees diferentes, qu'oscilan entre'ls 3,616 anys, á 6,234 avans de Jesucrist. Sembla per'aixó esser la més acertada y la més creguda la dels 4,000 anys.

Per la recopilació,

JOAQUIM RODRÍGUEZ

Recort de 1905

La «Escola Catalana Mossen Cinto» á la Festa Nacional Catalana

Estudi

Dibuix de *J. Berga y Boada*

A la font

—Quí es l'últim?
—Jo... Óla, Roseta, qué tal?
—Ola... tu per aquí? De qué t'havíes fet, Treseta?
—Oh! havía cambiat de casa perque á n'aquella no'm doaven menjar y... ja ho veurás, noya, per haver de patir gana ue s'hi estigui qui vulgui.
—Ben dit; aixís m'agrades. Mira, si totes les que van á servir ossin com nosaltres dugues, aviat sería un fet aixó de la *munipación* de la criada.
—Y tant, dona. Si are les criades som pitjor qu'esclaves. 'rista de la noya que té d'anar á servir...
—Ja téns rahó, ja. Mira, per cinch duros tristos que'm donen hont estich, tinch de ferho tot, fins la bogada y fregar rajoles.
—Quí es l'última?
—*Aquesta noya. Ponte en la fila.*
—*Bueno, sinyor menucipal.*
—Ep! noya; no passi al devant, que soch primera que vosté... ıhont va aquesta!...
—Ey! que jo soch primera, senyora garlitus...
—Bé, no insultem, perque sino't tiro'l canti pel cap, garbada.
—*Silencio.*
—Oh, es que aquesta...
—*Basta, dich; ahont van esas escandalosas! os pensais que ı font es un safreig per barallarshi d'aquesta manera?*
—Calleu, que are ve l'alcalde de barri... Ahont va aquest mort e fam; que vagi á cridar á casa seva que no fará tan mal de cap.
—*Calla, chica, porque si m'enfado te voy á llevar al cuarelillo.*
—Ho veurem aixó, ho sent, perque si proba de tocarme li eixaré una cara com la d'aquesta marmanyera...
—Jo, marmanyera, pocavergonya! y tu que birles dos rals ada día dels teus amos per donàls á n'aquell artiller tan llarch...
—Aixó ho dius tu per enveja perque com qu'ets tan lletja, no robes xicot; qui vol que la vulgui ab aquesta cara d'escurradora ue tragina...
—Y tu ahont goses anar ab aquest nas de lloro, raspa!
—*Callarse, noyas?*
—Jo raspa! té bogadera, té, té y té!
—*Bueno, noyas, basta... aixó ja es serio... ¡Voto á!... pues no n'han aixafat el ros...! Ya veureu si acabo eso... Tu, escandaosa, sígueme cap al cuartelillo.*
—No'm dona la gana.

—*Pues vendrás per forsa.*

—Ni arrossegantme. Si per cas aneu á buscar un carretó, qu á lo *menos* hi aniré ab *cotxu.*

—*No seguirás?...*

—Pillo! miserable!

—*Ven á las buenas ó sino... ¡calla!... Gutierrez! vén á ayu darme á llevar á esta tafanera al cuartelillo. M'ha trencat e respecte aixafándome'l ros.*

Gutierrez, no fent cas de l'altre guardia:—*Ola! tu per aqui Treseta... Ya te'n pots anar cap á casa, noya... aquest senyo no sab qui ets.*

Sanchez;—*Pero si m'ha trencat el respecte...*

Gutierrez:—*Y bé hombre, deixaho corre... Treseta, ya te' pots anar...*

—Gracias, Gutierrez. Ja ho diré al senyoret... y vosté, poca vergonya! se'n fará deu pedres.

Gutierrez:—*Adios, pimpollo.*

Sanchez, estranyat:—*Pero qué has fet, Gutierrez! Qui es qu l'hagis deixat anar?...*

Gutierrez:—*Ya se ve qu'eres nou en el ofici, Sanchez... Qu no has eonegut ab la llengua, qu'era criada d'un rechidor?*

Octubre 1905 SANCH DE PUSSA

Ilustrant á Cervantes

«Retrato de *Precioso*»

Pensant ab tú

Quan al balcó prench la fresca
y mos ulls endresso al cel,
al veure en la blava volta,
el parpelleig dels estels
penso ab tú,
puig com ells els teus ulls brillen
y omplenen de llum mon cor,
d'una clarô indefinible
com la seva envolta'l món.

Quan per mon jardí passejo
entre rengleres de flors
que deixen volar per l'ayre
el perfum de ses olors,
penso ab tú,
puig, com d'elles, de ta boca
s'exala un perfum suau,
que com ell á les avelles
el teu, María, m'atrau.

Quan per entre'ls camps de blat
ne contemplo á les roselles
que branden als quatre vents
ses coroles tan vermelles,
penso ab tú,
ja que á la memoria'm porten
de tes galtes la rojor
que s'hi demostra encisera
després de fet un petó.

Quan al cayent de la tarda,
al pondres de nou el sol,
sortir del mitx de la plana
sento'l cant del rossinyol.
penso ab tú,
ja que com d'ells, de ta boca
melodiosa surt ta veu
que jo'm recrëo fruintla
quan me trovo al costat teu.

Y quan per les nits en somnis
veig que vaguen per l'espay

dones belles, ab grans rinxos
de negre cabell y gay,
penso ab tú,
y jo goso contemplante
en 'quelles divinitats
que hermosura reuneixen,
tanta com Deu n'ha crëat.

JOAN VILADOT PUIG

Agramunt, Agost 1905

Lerrouxianes

Anys enderrera en lerroux
feya un *progreso* á *allá dalt*
y, are, per fer més *progressos*,
se n'ha vingut cap aquí.

—La *révolució* (?) s'apropa,—
diu en lerrú á tots els seus.
Ja ho crech si está á punt de ferse!
Té d'esclatar als Josepets.

En lerrú ab una torreta
viu ab gran comoditat!
Y nosaltres, els obrers,
hem de viure pels terrats!

En lerrú un rich solitari,
diu que porta ab molts brillants!
Y'ls obrers portem... duricies,
com á *joyes* del treball.

En lerroux va per tot drap
en cotxe, com un milord.
Ell mateix sí que's pot dir:
—*Lo que va de ayer á hoy!*

A les taules del *Suís*
en lerroux menja pollastres!
Lo mateix fem els obrers:
Tots ens *atipem*... de *gana!!*

J. FINCANOVA

Del llibre de l'Amor

Al amich Lluís Manau y Avellanet

¡Qu'hermós es veure passar á la dona estimada!

Sembla, talment, un ángel que baixat del cel, caminés per damunt de les fangositats de la terra y derrera seu, anés deixant una estela de llum com la que sobre les ones del mar deixen els vaixells.

Sembla, talment, que passessin una toya de flors de purissines aromes y embaumés l'espay. Un embaume pur, jamay lasciu, plé de misteri...

¡Quina bellesa si la dona aymada es de figura ideal! ¡quina bellesa si en la dona aymada no hi ha formes impures, provocatius encisos, que desperten passions sensuals! ¡quina bellesa si sa figura está voltejada d'un nimbe de santetat!...

Quan veig passar la meva aymada, sento una frisansa sota ma pell qu'em fa remoure tot mon ser; mon cor batega y sento que'm puja una alenada de foch, que fa enrogir el meu rostre. Després, asserenantme, veig que's va allunyant y quan mos ulls no poden distingirla, la veig encare ab la mirada del pensament...

¡Qu'hermosa la trovo quan la veig passar! Aleshores me recorda aquelles visions dels meus ensomnis, quan á la nit, en el silenci corprenedor de les primeres hores de la matinada, el pensament se reconcentra á una sola idea y ple d'ardenta imaginació, se veuhen sers ideals, que volen per les grandioses voltes de l'espay...

¡Qu'hermós es veure passar á la dona estimada!

¡Que hi fa que hi hagi gent y més gent pels carrers y que hi fa qu'ab ella's confongui! L'aymant, encisat per aquella visió, la segueix sempre ab sa mirada puig sembla qu'ella s'enlaira per damunt de tothom.

Fins sos vestits semblen més hermosos que'ls de les altres dones y'ls seus colors se graven á la memoria y no s'obliden jamay. S'endevinen sos passos y quan s'atansa, se sent un suau remor com el deuhen fer els ángels quan caminen per el cel.

¡Qu'hermós es veure passar á la dona estimada!...

M. Roig y Morera

Lleyda 1905

Crisantemes

A Na Carme Balcells y Masó

Son els herauts de la segona primavera de l'any y de le flors, les belles y utanoses crisantemes, mal anomenades flor de la tristesa y de la mort, tan sols perque venen pels vols d Totsants; mentres que de les roses, clavells y llessamins que cu rullen tot l'any les corones que acompanyen tendrement als qu se'n van, y ay! quants cops oficiosament ningú'n diu flors triste ni mortuories.

Les primeres crisantemes que'ns porta la tardor, son les cr santemes democrátiques, populars, son les de floretes menude fermes y rodones que neixen en manyoquets atapahits, tote iguals, com germanetes bessones, blanques com les margaride y com elles forrades de color de rosa. Son les crisantemes mé franques, aqueixes manyagues primerenques; fan cara de bone minyones, sanitoses sense pretensions d'elegancia, ben apeixa detes y plenes de pétals arrodonits y fins llur fullatje es més ver més ferm, més frondós que'l de les altres, les crisantemes da miseles.

Les bones menestrales, tornant de plassa, en curullen els pl jers de vidre blau, pintat de flors fantástiques, de papellon morades y d'aucellets vermells, y en guarneixen la calaixera un reconet de la tauleta de cusir, ó la lleixa de la cuyna; son el rams blanchs que fan bonich omplint les paperinetes de llaun restades buydes, en les parades de la Rambla de les Flors, sembla que riguin y s'alegrin al picaroleig gay dels pianos d maneta.

Ja's cansen de florir quan arriben llurs aristocrátiques ge manes, les idíliques y gegantes flors nipones d'esburrifades ca belleres; unes, blanques com un capdell de llenques de ne grogues de totes les games de l'or les altres: rojes y morade com nuvols de posta tardorenca algunes, y altres rossejante com galtes de madona mallorquina en dia de mestral.

Aquestes crisantemes son les orgulloses flors dels concurso les mondanes de rissades testes oloroses en les que semble haverse corgelat les blancors emporprades dels cálits nuvols d Novembre; son les crisantemes elegants que colltorsantse sobr llurs tijes esmirriades y grises, guarneixen les riques terrisse *cloisonnées,* les jardineres de bronze, les gerres d'esmalts pre ciosos, els pitjers egipcis, les daurades figurines, en les tebio dels salonets closos, de companya ab les derreres vares de jes quals perfums cansats semblen reptar el matinejar de les vic

es. Y s'atapaheixen senyorívoles, esclatant en fines estrelles múltiples raigs desiguals d'un rosa esmortuhit prims com brí pinassa, atentes y serioses, escoltant les queixes de Beetho-n y els *concertos* de Mozart, y les finlandeses de Grieg.

Les crisantemes serien la espléndida y generosa despedida la natura, si en nostra terra catalana, entre'l blau del mar y el rt de la montanya, no hi fes florir tot l'any el sol d'or, les ses y els lliris, com una cansó d'eterna primavera ben viva, n vibrant de colors y de perfums, igual que una esperansa esdevenidores joyes.

L. ESCARDOT

Barcelona, Desembre 1906

(Ilustració de Joan de Lasarte y Karr)

El meu somni

Somniant una nit estava
ab goig que'l cor m'aixamplava
y que'n guardaré recort,
ja que ab ditxa molt ufana
veya no estava llunyana
de Catalunya la sort.

Puig si bé veya ab horror
de Castella el rencor,
també veya y admirava
com el poble catalá
comensava á veure clá
com aquesta'l subjectava.

Ja'l poble enfurismat
havía vist la vritat,
y ab veu forta alsava'l crit
que á tot l'entorn ressonava,
y ab ses forses protestava
del tracte qu'ens don Madrit.

També veya que son mal
com nostre Govern Central
trevallaba sens descans
en plomâns com es de veure,
per pogué aixís d'un cop treure
la gana dels castellans.

De prompte, sol explendent
se'm presentá de moment
sentint ab veu no molt llunya
cantá ab veus potents y sanes,
riques cansons catalanes
de l'hermosa Catalunya.

Sentía d'entre aquells chors
esclatar «Els Segadors»
ab colors vius y tons tals,
que tot jo m'entussiasmava
y somniant, també cridava
fort com ells:—«Bon cop de fals»

Ja contra sa voluntat
Castella'ns 'vía deixat
y de naltres no's cuidava,
y ab má forta y molt valenta
Catalunya molt contenta
tota sola's regentava.

Catalunya, nou govern
per lo seu régim intern
tenía per governá.
Ab quin gust tots trevallaven,
y ab quin goig tots admiravem
veure un govern catalá.

De la nostre rica llengua
ja ningú no'n feya mengua
del que estavem satisfets:
les autoritats l'usaven
y en catalá se fallaven
assumptes, causes y plets.

Ja Castella no'ns fixava
impostos, ni s'atipava
menjantse el nostre pá
vivint ab l'esquena dreta.
Com no rajava l'aixeta
se'l tenien de guanyá.

¡Que'n viviem de felissos!
No era alló d'está sumissos
ni amenassats pel fuet:
quanta era la diferencia
de viure ab independencia
ó viure per ser juguet.

Vaig despertá ab alegría:
y ab crit que del cor eixía,
—Tenim govern catalá,
—diguí:— No,— veu interior
que ressoná dins mon cor.
—No ho es; mes prompte ho será.

JOSEPH PLANAS

El millor abrich

�rich

Erem cap al 15 de Maig; l'entussiasme per les Festes de Solidaritat Catalana s'anava estenent y espandint arreu de Barcelona.

Els indiferents en això que'n diuhen *política* y n'haurien dir *patriotisme*, no gosaven explicar concretament lo que farien si endomassaríen, ó no, els balcons de llurs cases ab banderes catalanes.

Els que desitjavem veure la ciutat *vestida de catalana*, furgavem per tot pera convencer als que no's decidíen, de que sería *tothom* que posaría domassos y banderes.

Assegurant á molts que si esperaven á derrera hora se quedaríen sense domás catalá, vareig lograr que s'apressessin més de dos dels que pensaven que hi havía temps de sobres, que domassos ray, que no sería tant com jo'm pensava, que la *pas sió política* m'ho feya dir...

En *Teodoro*, el meu bon amich, me va rebre ab el somrís de l'home de negoci que té per mitj-boigs al que'ns *fiquem ab política*. Ell, de catalá ja n'es, y de debó, fins y tot autonomista; pero, la veritat, això de que tots s'ajuntin, això de que'ls republicans y

Apunt

Sant Genís d'Horta

(Per R. Bonet)

carlins se tornin catalanistes...? gayrebé no's pot creure...
—Lo qu'ha de fer vosté, li deya jo, es no adormirse, perque
ió, no trovará domassos enlloch.
Y en *Teodoro* tornava á somriure y ben segú qu'en el seu
igí pensava: «aquest xicot darrera d'aixó, se tornará ximple.

***

El pis qu'ocupava la familia den *Teodoro* era apropiat pera
hir domassos. Quatre ó cinch balcons al carrer de la Primp-
sa, podien fer patxoca, si estaven ben engarlandats...
Y aquesta consideració, y les noticies més entussiastes cada
a, degueren fer que'l meu bon amich se decidis á comprar—el
a 19 al vespre—uns quants metres de roba groga llistada de
s quatre barres.
Prou va regatejarla; no's rebaixava res, ni un céntim.—Si, se-
or,—li deya'l botiguer,—l'hem venuda á pesseta fins aquesta
rde... ¡pero are, (vosté ja ho compendrá) á sis rals ens la pre-
n de les mans...
—Donchs, vinga; á sis rals; no fos cas qu'ens quedéssim sense.

***

Y aquell vespre, la esposa, y les filles, y la minyoua y ¿ho
ch? fins el cap-de-casa y tot, vinga cusir y tallar roba y pen-
e mides...
¡Prou qu'era la una, quan estavan llestos!

***

¡Si'n feyan de goig els balcons de cán *Teodoro*, el 20 de
aig!
Quan, á la tarde, hi passárem per dessota, ab la bandera de
A TRALLA seguida d'aquella gentada inmensa, entussiasta, que
plaudia á cada instant y saludaba ab la *fulla extraordinaria* de
ostre periódich, el meu esguart se dirigí á l'amich que'm saludá
alegría y ab una especie de «no't queixarás pas».

***

Mes, ¿qué'n faría en *Teodoro* d'aquells domassos?—Passada
Festa, ¿de qué podien servir?
Home d'ordre, ¡fora noses! digué; el millor es llensarlos, per-
ue, al cap y á la fi, encare que costi á sis rals, no es roba de
és de tres...
Y ja eren conformes tots en que's dongués á l'escombriayre,
uan la criada, una ampordanesa, permetentse per la primera
egada barrejarse ab la conversació dels *senyors*, s'atansá á la
aula y, espurnejantli els ulls, digué:

—Senyoreta: jo li estimaría que no ho llensessin... Si vosté volgués, me'n faría un cobre-llit.

—Pero ¿qué no veu qu'anem de cara á l'istíu y no se'n necsiten de cobre-llits?

—Poch que'l vuy per are; á l'hivern, el posaría...

—Y que no compren que pera l'hivern es massa feble, aqueroba.

—¿Feble?—Poch que hi fa res. Es la Bandera Catalana ¡Mare de Deu! poch que n'hi ha cap que dongui tan abrich.

KA-TA-L

Rahó y Forsa

25 Novembre 1905

Rahó, predica en mitj la plassa
y *Poble* escolta reposat,
y *Poble* escolta, á qui li esplica
lo que s'entén per *llibertat*.

Rahó, predica. Llur paraula
va captivant als seus oyents
y abranda cors ab les guspires
dels seus claríssims arguments.

Rahó, predica... *Poble* escolta
les coses seves ignorades,
y ja's fa seves les idees
que al seu cervell no eren entrades.

Cors y cervells á un sol impuls
desitjen llur transformació,
y's converteixen en Apostols
de la Doctrina de *Rahó*.

Rahó, predica en mitj la plassa
les lleys d'Amor y de Bondat...
mes *Forsa* ve y *Forsa* disposa
que *Rahó* mori fusellat...

. . . . . .
. . . . . .

Forsa es, per *Ella*, qui ha triomfat;
mes *Forsa* ha dat, ab llur acció,
justificants perque's fecondi
dintre dels cors la *Rebelió*.

FAUST CASÁLS Y BOVÉ

Ars

Fántasía

No sé qui es, que á la claror d'un raig de lluna, fa correr els
ı á sobre'l teclat d'un piano.
Llurs sons, no sé pas qué enclouen dintre seu, que'm corpre-
ı fondament parlantme á l'ánima.

***

Y entreveig entre una boyra argentada, una cobla de sers in-
ibles que teixeix un poema sense paraules; un poema també
isible com ells mateixos.
Es un aplech de fantasies de tota mena; un mormoll armónich,
ɜ té quelcom del cant que guarda el mar dintre ses entranyes
ue sols entono en les hores de dolsura misteriosa de la nit;

Entre companys

—Amigo, yo tuve que convencerme que la **Patria** *y* **Monarquía** *no*
tra á los catalanes, pero veo que **tu República** *tampoco.*

que s'assembla á la cansó de les estrelles tot fent sa vía p l'infinit espay. Son notes de petons perduts entre les fulles d arbres y que sols esperen pera pendrer forma, á que'l día finei

***

A través d'aquella armonía estranya, contemplo una ánir que sofreix y no sab com expressar llur patir en paraules, esd venint una música melangiosa, trista, que fa brollar les fonts c sentiment, ab llágrimes que son un esplay pel cor.

Y aquella ánima lluminosa de tendresa y dolsura santes, transforma en una nota més expressiva que sura y vibra p l'espay més llargament que les altres perque ans de desapareix del tot, preten esplicar les penes inesplicables d'un cor anyor de ditxes.

Vaguen les notes perdudes ab clam tristoy y s'esfumen tot entre la penombra que les envolta, allunyantse per semp amunt... molt amunt anant vers les regions santes, reyalme de poesía serena.

RICART PRIETO

Acudits

En un vagó del tren:
—Un viatjer: Escolta ¿quants anys tens?
—La mare: Digali, apa.
—El noy: Aquí tres, á casa sis, per servirlo.

***

Llissó de geografía:
—El mestre: Hont es el nou món?
—El deixeble: Allí hont senyala Colón ab el dit.

***

Equivoch:
—¿Sabs de que ha mort l'Anton?
—De massa gras, sempre li vaig dir qu'un día's moriría.
—Errada, qu'ha sigut de massa badoch, el tren li ha axaf el cap.

JOAN SEUVÁ

Els dimars de les Gomez

¡Vía fora castellans!

En las *soirées* de les *Gómez*
—que reben cada dimars—
¡ay d'aquell que s'atreveixi
á parlar *en catalá!*
«Es un dialecte ordinari;
(segons elles) adust, bast..»
No vol dir res qu'elles siguen
viuda y filla—m'han contat—
d'un oficial d'apremis
que de Catalunya may
va moures; com si diguéssim,
aquí's menjá sempre'l pa;
per més que fos fill de Cuenca,
y elles... del carrer més Baix. (1)
Res importa que les *Gomez*
no hagin passat may de Sans,
empadronades per sempre
aquí á la nostra ciutat,
siguent de *clase pasiva*
ab un sou mitj regular.
¿Qué vol dir qu'elles entenguin
nostre idioma de *pe* á *pa*
y que més bé'l parlarien
que'l de Castella? ¡que's cas!
S'han fixat en que dir *setze*
es com ferlo, que fa *crach*
y sols tenen molt cuydado
en no llensar ni un *carám*,
ni cap *¿y are?*, ni un *bon día*,
ni un *¡déixem riure!...* ¡Ca, ca!
La moda, les *buenas formas*,
el buen tono, el *chic*, están
exigint de les visites
que reben cada dimars,
l'us del *habla del... Quijote*
en la mansió senyorial
y *elevada* de les *Gomez*,
ja que habiten un pis quart,
sens contar l'*entresuelo*

(1) De Sant Pere.

y el principal. (Ben contats
els grahons, sumen cent quinze.
Un quartet just de pujar).

***

Allí s'hi congreguen *vistas*
de l'Aduana dels més *llarchs*,
que aquí tots de vista's perden
ja fa bona pila d'anys;
oficials de l'*Económica*
que, per volguer anar mudats,
economisen el caldo
derrotxant el bacallá;
agents de l'*Arrendataria*
que... deixeulos arrendar
les cadires de la Rambla
dés mitj-día fins cap-tart,
y militars de la classe
que'n diuhen de *retirats*
tal volta perque retiren
del Cassino quan es clar.
Tots aquets que aquí dins viuhen
desde temps inmemorial
y que son, donchs, de les *Gomez*,
als dimars contertulians,
tenen feta una conjura
de no parlar catalá
per donálshi gust á n'elles
y, á més, per trovarlo bast
y ordinari—com els deya...—
Sería mal educat
qui li escapés un *¡qu'ets ase!*
ó bé un *¡beneyt del cabás!*

***

De families com aquesta
Catalunya está infestat.
¿Sabeu el que jo faría
si jo manés sols mitj quart?
A les *Gomez* catalanes
que s'han castellanisat
per volguer donarse llustro
devant de quatre empleats
que prenen á Catalunya

com á feudo castellá;
á les *Gomez*... com aquestes
de cartró y llautó daurat
y de castellá de llauna,
tals díes com els dimars,
—si jo me'n cuydés—*rebríen*
d'un alrre modo exemplar
ab una vara de freixa
llissons per no renegar
de la parla de sa mare,
sa Patria... y está acabat.

PEPET DEL CARRIL

Conseqüencia

Encare no feya un any qu'en Tomás havía acabat la carre de metje; no tenía més que vintidós anys y ja's veya ab faculta pera guanyarse la vida, ell que prou sabía lo costós qu'es dir de la gran Barcelona obrirse camí y ferse home.

D'això en tenía experiencies doloroses; mancat de bens d fortuna al comensament de sa carrera, no retrocedí devant d calvari que se li presentava, comprengué que ab uns quants any de sacrificis arribaría á la desitjada meta.

Per amor sentia l'art en totes ses belles manifestacions, si b sentía al ensemps l'encís agredols de fruhir de grans altruiste frisanses, lluytant ab els microbis y demés elements mefitich que flagellen á la humanitat.

Treballant ab la febre delirosa del que cercant un fi no re para en els medis, havía passat uns anys esmersant hores y mé hores á sos estudis pera fer art groller, que tant com tenía d'in teressat tenía d'honrós per en Tomás, puig ab aquells medi pogué finir sa tasca.

Afeblit per les passades lluytes y desitjant al ensemps qu guanyarse la vida refer sa cayguda naturalesa, pensá en Tomá comensar á exercir sa carrera en un poblet ahont pogués respira ayres sanitosos.

Quatre anys feya qu'era al petit poble, del que si bé n'estav més que cansat de serhi, no sabía com sortirsen; tendres senti ments d'amor el lligaven y retenien, y ell mateix sens donarse compte anava trobant que aquella gent d'aquell poble s'anave educant.

Casat que va ser ab la Doleretes, pubilla rica y guapa, filla del poble, la que s'hi va casar ab en Tomás per alló de que casarse ab el metje feya de gent de bon rango, y á més que ab sos pares tenien prou contat y recontat que la conducta produhía tant y més que totes les hisendes qu'ells tenien; llavors casat que hi va ser, passada la primera ilusió ja va veure l'erro.

La Doloretes, pobre noya, per demunt era bonica com una rosa pero á dins res, era com un rich estoig sense joyes, com un llibre en blanch, pitjor encare, el llibre tenía alguns fulls escrits ab barroeres lletres; may s'havía procurat per ella més que moltes terres, moltes finques, riques joyes y bons vestits...

Tres anys després de casats y trobantse en Tomás á Barcelona, escrivía una lletra á la Doloretes, la que pocn més ensá poch més enllá, deya aixís:

«Seguint els impulsos de mon cor jove t'estimí fins al punt de ferte meva, havente jo donat quant podía, amor, ilusions y

vida, mes tot ha caygut com en un pou sech; no t'en donch á tu la culpa, meva es; me deixí portar per les ardoroses ilusions de ma joventut, y veyent en tu la bellesa de la carn m'ensegá y creguí que qui té un cos tan hermós no pot tenir l'ánima lletja, després més endevant pensava poguer treure de ton cor miseries que l'aclaparen, y ferlo glatir als impulsos de les grans accions y de les grans belleses, tot en vá; tota tu, cor y ánima ets corsecada, jo't volía fer viure ma vida, la que tu no vols perque ja no pots compendre, pobre Doloretes; si vols ser encare ma esposa vina, pero avans despullet de totes les miseries y mesquineses que ja casi son ton propi ser, y aixís lliure, regenerada y capás de sentir l'amor serás sempre ma muller; y si no pots deixar ton esclavatje no vinguis, no'm trobarás, jo viuré, no'm preguntis com, que no ho sé, sols sé que será entre gent que m'entengui...

Perdona si en mon procedir té faig algun mal, cosa que ho dubto; ni creguis may per may que't fassi culpable á tu, nó, res d'aixó, me culpo á mí, culpo á tos pares y á tota la societat de no ferte viure la verdadera vida, de no ferte sortir del ensopiment propi del sér irracional.

Tart he vist mon erro, si'm descuydo ja no'l veya, pero encare'm sento ab prou forses per deslliurarme jo, mes no á tu, que de la manera que t'han fet ser, fins dubtaría de si tens ánima ó no...»

JOSEPH MIRALLES

Aquest article es degut á la ploma d'una incógnita y novell escriptora.

Esquitxos

Contemplant les maravelles
del darrê eclipsi de sol
la senyora den Pinyol
diu, que vegé les estrelles.
Y té la rahó sobrada
puig quan ja semblava nit,
sens' volguer, el seu marit
li doná una trepitjada.

***

Un subjecte gens persona
preguntá á un municipal:
—Ahont es la Catedral?
—Ahont es?... A Barcelona!!!

F. GIRÓ Y FERRÉ

Els dos amors

Dos amors tinch al meu cor
que hi ha ma vida englovàda:
l'un de la Patria es l'amor,
l'altre l'amor á l'aymada.

Son tan grans eixos amors,
y tan mon esser dominen,
qu'encar que tingués dos cors,
dos cors ells sols m'omplirien.

Y es que son flors principals
de ma joventut florida,
y es que son els dos puntals
en que s'aguanta ma vida.

Amors que més grans se fan
com més gran se fa ma pensa,
com ma vida va avansant
ells també van en creixensa.

Dos amors quin doble anhel
es veure plena ma Patria,
y besâ'ls llabis de mel,
els llabis de ma estimada.

Y quan aquest anhel gran
sigui cosa realisada,
quan els seus llabis dirán
la paraula desitjada,

y quan ma Patria fruhirá
del que vol y li pertoca,
y son nom figurará
d'un modo digne en l'Historia;

allavors els nostres cors,
el meu y el de ma estimada,
formarán ab llurs amors
una toya ben gemada.

Y ofrena noble y humil
en farem á nostra Patria,
qu'es l'ofrena més gentil
la que del cor es formada.

Dos amors tinch al meu cor
que hi ha ma vida englovada:
l'un de la Patria es l'amor,
l'altre l'amor á l'aymada.

Vallbona, Octubre 1906 P. Fló y Vallés

Máximes y sentencies

Si'ls turchs per cada dona que tenen haguessin de tenir una sogra, els Serrallos seríen no més que unes grans perreres.

***

Les calses es la prenda de vestir més antiga que's coneix Eva ja portava les d'Adám.

***

De dos homes que no hi vegin més enllá del seu nas, el més xato es el més tonto.

***

Una bestia no pot ser may persona; al contrari, una persona: pot arribar á ser molt bestia.

***

A Roma van comensar per ser una cuadrilla de lladres, y á pesar d'aixó van arrivar á tenir lleys molt sabies; en cambi aquí havent comensat per tenir lleys molt sabies, acabará per haverhi no més que una colla de lladres.

***

Quan dos amichs van á la fonda, ab un que pagui n'hi ha prou.

***

Pels burros bramar es enrahonar, y per certs individuos... també.

***

El primer amor y el sarampió son dos coses que tothom té de passar.

***

Els empleats espanyols y els floroncos son dos coses que s'han d'*untar* molt bé perque no fassin mal.

***

Si en els cementiris hi pogüessen haver revolucions, els morts se sublevaríen al crit de... *abajo lo existente.*

***

Quan un cocodrillo vol atrapar á un home, plora; en cambi, quan una dona vol atrapar á un home, riu.

***

Les velles reganyoses fan com la brisa, murmuren y no diuhen res.

***

Si compres un décim de la Lotería y treus, no tornis á comprarlo, perque es més fácil que't repeteixi un mal de ventre, que un número de la Lotería.

***

L'home que té idees vagues, may podrá formar un judici que tinga *nús*.

***

Ab els amichs passa lo mateix que ab els melons: es precís tatxarne una dotzena avans de trobarne un de bó.

***

Neixer es molt senzill, morir encare més; lo difícil, lo peliagut, es viure.

***

Els advocats fan ab la lley lo mateix que'ls botiguers ab el diari; el llegeixen y després el fan servir per *embolicâ*.

***

Respecte á consells no'n donguis si no te'n demanen; respecte á diners no'n donguis ni que te'n demanin.

AGUSTÍ BENET
Y SALVADÓ

Meditació

Bes si es tonto! Diu que no'm vol per promesa per que porto les faldilles curtes y ensenyo les cames.

De cassera

GRAN *atención, señores;* prestin atenció á un servidor de vostés y veurán coses grosses, y no parlo per mí que ja sé que no ho soch; reparin que tot lo que's veu es ab arreglo á l'últim adelanto de la ciencia; no's tracta de cap enganyifa, les mans *limpias*...

—Com les d'un carboner.

—... aquí, *señores*, no's resol el moviment continuo; no senyors, no tirem per sabis, tampoch tornem la vista als cegos, perque no volem ser sants ni ganes, tampoch venem duros á quatre pessetes, perque la *suciatat*, com poden compendre, s'hauría de declarar aviat en suspensió de cobros, dich de pagos.

Se tracta de popularisar descobriments científichs-literaris-gastronómichs, pera portar la felicitat á domicili per medi de la revolució social; ¿han vist may com se cou un'olla de *seques?* ¿sí? donchs jo casi no me'n recordo, sols me recordo que me'n menjaría un grapat de plats are mateix, per atrapar els ápats que porto endarrerits,—¡noy, no toquis la taula!—

Degut á n'aquest estat, m'he tornat sabi-barato,—això s'ha d'acabar—vaig dirme tot d'una, y en *menos* temps del qu'emplearía per veuremen cinch de la dolsa que'm paguessin aquí al devant, pom, la cosa va estar feta.

Comprin aquest sobre que val quinze céntims y té la ventatja de que no es *solo para hombres*, si no que's *para ambos sexos*, y un cop comprat sabrán el *talent* lo que pot; compreulo aviat que no'ls doldrán pas els céntims, creguin que val la pena... això sí, afanyeuse, perque n'hi han pochs y está prohibida la reproducció are per are, (mentres no hi hagin impressors que fihin).

—Dónguimen un.

—Veyam, dónguimen un també, ¿no es pas una enganyifa?

—El que desconfihi que no'l compri, jo y la meva descendencia li remerciarem, aquí no's tracta d'un *papadineru*, res d'això; se tracta de redimir á l'humanitat pel procediment del sobre; comprar això y saber el que no sabien, será tot hú; aprofitin la ganga, que quan se decideixin no hi serán á temps.

La *panacea* curativa dels mals de l'humanitat, quize céntims no més; ¡quí'n vol un'altra!

No busqueu el nom del autor, no'l trovareu, ni tampoch el seu retrat; els grans genis, segons va dir un sabi y si no ja ho dich jo, han de quedar ignorats de nom y fesomía, l'exhibició perjudica l'inmortalitat que la gloria...

—¡Ep! *haga el favor de seguir á la tenencia.*
—S'*aquivoca hombra,*'m pren per un altre.
—*Vamos hombre,* no sea tonto...
—¡Humanitat, ja ho veus! encare diuhen que hi ha justicia... fula.
—Diu la mama que'm torni els céntims, que alló ja ho havía llegit en un full de calendari.
—Digues á la mama que vingui al *Chalet.*
—*Venga, noya, que eso será el cuerpo del delito.*

. . . . . .

JOAN SENVÁ

Fotografía artística

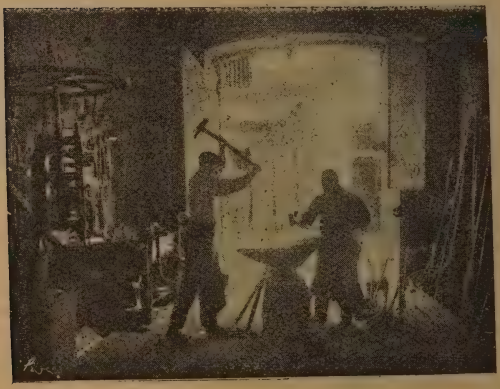

Acal *Paquitu,* (ferrer de la Junquera)

(Fotografía G. Brunet)

Recort de 1905

La estátua d'en Rafel de Casanova en l'onze de Setembre

A la Llengua catalana

¡¡¡Visca!!!

De dialecte per ferte mengua,
te motejen vils tiráns;
mes per' aixó, prehuada Llengua,
¡si t'aymem els catalans!

Els ultratjes qu'ab cinisme
t'infereix el detractor,
donant proves de civisme,
mostrem per tu més amor.

Y á l'infamant ossadía
de ton enemich crudel,
responem ab energía
y ab més amargor qu'el fel.

Que quan la nostre honra ofesa
veyem per l'escarni impur,
¡cap més Llengua té l'aspresa
ni l'accent com tu tan dur!

Puig ja apars l'udol qu'aixorda
de la tempesta furient,
que l'esglayant remor sorda
de l'esvalotat torrent,

ó bé'l bramúl de l'irada
mar, quan rebot sens descans;
mes per' aixó, Llengua prehuada,
¡si t'aymem els catalans!

Que també bo y carinyosa
ets á voltas, ídol meu,
¡y que te'n trovo d'hermosa
trenant oracions á Deu!

Guanya á la mel ta dolcesa
si á l'amistat fas honor,
y encisa la boniquesa
quan t'inspira ver amor.

¡Que poética y galana
ets en tots els Jochs Florals!
gaya Llengua catalana,
¡poch ningú sab lo que vals!

Emprendats de tu, Reys sabis
sabies Lleys varen dictar,
y pel món els nostres avís
¡com t'hi varen passejar!

Res te fassi que't motegin
de dialecte insuls, dolent,
que com més ¡pobrets! t'envegin,
més ab foll enardiment,

com fillada carinyosa
defensante dels tiráns,
«¡Visca nostre llengua hermosa!»
cridarem els catalans.

F. Carreras Padrós

La pantalla del 1905

Catalunya:—Senyor Salmerón no vulgui fer més de pantalla, no ho veu que s'amaguen al seu derrera y encare li posen la ceba.?

Els representants del estat

La odissea d'un gobernador

Cada poble lo que's mereix

Qüento histórích

Conten d'un Consul, que un día
tant d'ell el poble's queixava,
que als més queixosos juntava
y aixís els reconvenía:
—¿Per qué tal antipatía
contra de mi desplegueu?

á Barcelona en 1905

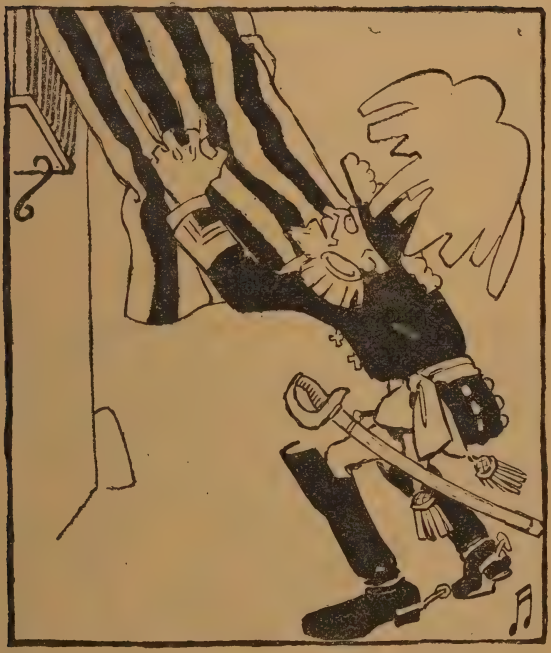

La odissea d'un altre

---

caps de coco; sapigueu
que'l que rera meu vindrá
molt pitjor vos tractará;
es dir, lo que us mereixeu.—

. . . . . .

Ab tal vritat com un temple,
qui li cogui prengui exemple.

J. O. DE GRACIA

L'amor dels pobres

Amor, aquest dols sentiment que omplena d'alegría tota la vida dels mortals, ¡que'n porta de tristesa y penes quan se posa al cor del pobre!

Per qué aixó? Per qué l'amor, aquesta divinitat qu'es creada pera que'l cor del home trobi la pau aquí en la vida, no té de gaudirlo, tan el pobre com el rich?

El cor enamoradís del pobre, avuy posa'ls ulls en una noya,

Coses de tots els anys

L'arribada de l'Héroe

en quina ell está cert ha de trobarhi la felicitat, y al endemá el raciocini li fa compendre que la seva unió ab ella es impossible si no vol veure sa casa voltada de fosquetats y plena de miseria.

Aquestes no son consideracions fetes per un cor jove mancat d'experiencia, sino la realitat més viva observada per una ánima assedegada del bé y de la justicia.

Y pera que no semblin exagerats aquests conceptes, veusaquí una mostra.

En un piset alegre de la casa hont jo visch, hi viu una fadrineta de vint anys, bojament enamorada d'un xicotás sapat y robust, tot cor, ab l'ánima molt gran y plena d'amor per aquella noya.

Ella viu sola, sense familia, sense'ls consells ni la bona companyía d'una mare, vivint del seu treball de roba blanca. Ell viu á casa d'un amich seu, havent fugit de casa seva per gosar de la llibertat d'estimar á n'ella.

Els dos seríen ja casats, mes l'entrebanch que tenen tots els pobres, els en priva.

Ella treballa sens descans pera arreconar lo necessari pera veure complert el seu somni d'aquella calaixera curullada de roba blanca y d'aquell piset tot endressadet, arreglat per les seves mans. Mes els diners may se recullen; prou se deleixen ell y ella, pero no, no arriba per ells aquell día tan somniat.

Y ella, rendida per l'excés de treball, esdevé trista, anémica, fugint d'aquelles galtes sempre adornades ab dugues roses, aquell carmí, símbol de salut y joventut.

Després de moltes penes, arribarán á casarse, pero en sa casa no hi tindrán pas la felicitat ab que ells somnien, perque ella ja haurá perdut la salut y la vida, y sense salut, encar haurá de treballar perque no sigui tan migrada la setmanada del espós.

Aixó es una realitat viventa que tots els díes la veyem, y aixís será fins qu'en el cor del home hi entri la confortadora alenada del bé y de la justicia.

Mentres aixó esperem, estimem y treballem que'l triomf será nostre.

EKU

La dansa dels botiguers

Botiguers, balleu, balleu,
puntejant l'alegra dansa;
sigueu fins com vehements:
l'un bras alt y arrimat l'altre.

Realseu vostre esperit
ab el foch de les mirades;
parleu baix, ab dolsa veu,
que penetri la paraula.

Feu mil jures, declarant
vostre amor á l'Estimada,
y en senyal afirmatiu
aixequeu l'esguart enlayre.

Botiguers, balleu, balleu,
abrassats ab la companya:
sols aixís oblidareu
el treball de la setmana.

Sols aixís oblidareu
les llibretes numerades,
els taulells y aparadors,
el barró y la mitja cana.

Sols aixís oblidareu
tantes hores escolades
somniant l'hermós esplay
dels diumenges á la tarda.

Botiguers, balleu, balleu,
enfortiu les flonjes cames,
que en la vida del moment
viu el goig pera vosaltres.

Jo os admiro, benehint
eixa festa desitjada
y fins sento'l vostre anhel
en el fons de la meva ánima.

Botiguers festejadors,
cors oberts á la rialla:

oblideu en eix moment
les tristeses de la gabia.

Abrasseus, danseu, viviu,
que assi fora de la dansa
hi ha qui enveja l'humil goig
fill d'un gran entussiasme.

PLÁCIT VIDAL

Entre trinxes

—Ahont vas tan maco?
—Un senyor m'ha donat aquesta roba.
—Trobo que't ve una mica ample.
—Ja li he dit, pero diu qu'es moda.

Boyres de Ciutat

Quadros del natural

"L'un diu naps y l'altre cols"

¡Mira noy que't *pagaré!*
Digué l'Anselm al seu fill,
y ell tot seguit respongué:
no'm fa pas por el perill,
si'm paguéu ab bon diner.

JOAN SENVÁ

Violes

Humilitat y Modestia

—D'hont naixeu tan oloroses
y ab el semblant tan humil?
—Neixem en torrents y boscos
y entremitj de romanins.

En els pits de belles nines
vos poseu fentles lluhir
y en el bosch van á cullirvos,
alegroys tots els fadrins.

De modestia sou exemple
ab el color moradís...
per aixó sou preferides
á les roses dels jardins

LLUIS FÁBREGA AMAT

Epígrama

El noy gran de cân Marsal
que tenía el cap badat,
ahir, després d'operat,
va finar á l'Hospital.
Y el vehinat, tantost ho sab,
que no té prou temps per dir,
qu'aquell xicot va morir
per motiu de son *mal cap*.

JOSEPH GRATOVIL Y CORTÉS

Nota de notes

El DO d'un, es més sagrat que una DOna.
¿RE'm dones? tampoch t'ho REmercio.
A MI'm diuen en MIlhomes.
FA poch fi dir FAsols á les monjetes.
L'escalf del SOL, no SOLda pas metalls.
LA Pera de Plata es una noveLA.
El dibuix en SI, es molt SImétrich.

JOAN SENVÁ

Epígrames

Deya un á l'estudiant Lara,
petit com un rovelló:
—N'hi ha de tú un bon *gastadó*.
—¡D'aixó está cremat el pare!

***

A una noya de Montgat,
que no té pas res de *mona*,
sempre li diuhen *Ra... mona:*
y es més lletja que un pecat.

***

La filla de D. Pascual,
ab gens de sal sab fer res.
—Donchs, quan va trencá'l salé,
el va trencá *ab molta sal*.

***

—Lo que's jo *tiro* molt bé,—
deya un cassador de Sans,
quan li respon en Morlans:
—El nostre burro també.

***

La *mantellina* agafava
tot sovint l'Agna Bergay,
y perxó no s'acostava
á la iglesia casi may.

***

—Págam lo que'm deus, Morgades,
sino t'ensenyo les dents.
—¿Qu'ensenyarás, si les tens
totes negres y corcades.

MANEL BRANERA

Puntes

«Todo es según el color (1)
del cristal con que se mira.»

Fa molt temps, un día trobo
al Pep de câla Miquela
y me diu; La propietat es robo.
(No tenía ni una pela.)

***

La propietat es sagrada,
me digué ahir parlant.
(Té una finca á la Rabassada
y un altre al carrer Bertran.)

JOAN SENVÁ

(1) Y qui diu color, diu butxaca.

Un anti-solidari

—Dihuen que la Solidaritat es un arbre ab tres branques; donchs pera acabarla res millor com estallarlo... y de les branques ferne teyes.

Un any més

Després d'una pausa, sempre més perjudicial per qui l'ha motivada que pels que l'hem soferta, tornem á publicar el nostre benvolgut Calendari, ab quin LA TRALLA, corona anualment les seves tasques setmanals.

Circunstancies prou conegudes de tothom, ens privaren l'any passat de seguir el camí comensat d'aquesta anual publicació; no cal dir, donchs ab quin goig retornem avuy á la feyna y ab quina satisfacció encaixem amicalment ab aquells llegidors amables de qui'ns havien separat exteriorment els que, sense lograrho, volen separarnos en totes les ocasions, desfent el llas ferm de germanor que l'amor y la tolerancia ha establert pera tots els bons fills de Catalunya.

Dos anys han passat desde la sortida de nostre primer Calendari, y á fé que si en aquell haguessim tingut la pretenció d'imitar al *Zaragozano* ó als políticns del congrés espanyol... els hauriem imitat per complet: hauriem pronosticat tot lo contrari de lo que sucsehí. Han passat coses tant grosses, que fins tenint l'optimisme de'n Casas-Carbó y el pessimisme de'n Brossa, no hauriem passat de la categoría dels que deixem esmentats.

Estem forsa convensuts de la *querencia* que'ns porta la gent d'*allá dalt* y d'aixo n'hem donat proves, essent sempre dels que menys ens hem refiat de ses promeses afalagadores. Mes aixís y tot no podiem creure en tanta villanía. L'espectacle dessolador del esclat de les bombes dinamiteres a Barcelona, es el que resurgeix més tétricament per entre la visió dels dos anys transcorreguts y el que més de nou enfondeix la llaga que'ns ha fet el poder dominador. Pero junt ab ell y com si tot fos efecte d'una mateixa causa, ¿com no hem de recordar la persecució incalificable de certs elements que provaren la forsa de la seva rahó en aquella nit del 25 de Novembre de 1905? Aquelles persecucions despietades y injustificades que llensaren de la llur patria á companys estimadíssims quina disort plorarem sempre ab el despit del esclau á qui no li es permesa la venjansa. Aquells empresonaments

de germans honrats a qui se'ls feu juguet dels capritxos d'un desgraciat reporter. Les denuncies consecutives dels periódichs catalanistes y especialment de LA TRALLA á qui se li segrestá tota la tirada del número 111 sense haber sigut denunciat. Les penyores seguides ab que s'ens distingí. Els tractats de Comers fets á espatlles de l'industria y posant en perill la riquesa mercantil de Catalunya. El trasllat dels presiris d'Africa á Figueras. La tirria persistent d'en *manantiales* á les banderes catalanes... y un sens fí de caricies que may acabariem d'enumerar y que son el rosari seguit de totes les anyades que passen pera Catalunya aguantant el jou esclafador del centralisme.

Mes tot contrasta degudament ab els fets que á la vegada s'han desarrollat en els dos pobles, dominat y dominador. Allí s'han celebrat el centenari de *El Quijote* y

---

L'Empordá pintoresch

Carrer de Junquera

(Fot. G. Brunet)

l'homenatje á l'Echegaray. Aqui el de l'Independenc Cubana y el de la Solidaritat. Ab aquells hi han anat b rrejades les crisis que son el pa de cada día d'aque país; els *faustos acontecimientos* que son la vida de la se gent; els automóvils, les casseres, les frasses, etc. etc. tot rematat per la excelent y lliberal lley de jurisdiccio En cambi aquí hem celebrat un Congrés Internacional de Llengua Catalana, un homenatje á la memoria d'en Cla hem inaugurat un momument á n'En Pitarra, hem reali el famós Aplech de la Protesta, y hem fundat la glorios feconda Festa Nacional de Catalunya.

Tot aixó ja es de per sí prou eloqüent y entranya s nificacions prou clares. Pero lo que no sabem es si aqu tes coses indiquen ja'l camí que seguirem en l'avenir.

S'acaba l'any 1906, deixant plantejat el gran proble de la Solidaritat, qu'es pels gobernants espanyols, pilota del poble catalá als serveys del seu assalar lerroux. Aquest ha tingut de fugir en definitiva conven de que la conciencia solidaria dels catalans es intrencat Y aquets ab la de llur unió, han lograt imposarse quelcom á les esferes dels senyors que mangone l'estat y fer inútiles ses pretencions de pertorbació.

Per aquesta forsa hem lograt que l'any s'acabi difer de com comensá encare que no tant esplendent com de javem. Les cendres d'accesos recent comesos, eren enc calentes al fí de janer derrer. Les seves conseqüenc funestes s'escampaven encare per moltes llars y per tots cors. Avuy tením l'asseguransa de que aquell mateix brillará enguany ab el goig de retornar á nostres bras aquells amichs de qui'ns separaren.

Sigui donchs avuy un jorn de goig pels que gosem la llibertat dels companys.

Pero no detenguim la nostra marxa ascendent. compás del anys que son les demarcacions del temps, minem ab el Progrés perfeccionantnos y anotem aqu 1907 ab la convicció de que tenim quelcom més de cor guit pera la llibertat de Catalunya.

LA REDACCI

TAULA

Página

Alemany Borrás (Joan B.)—*A un mangonejador.* 58
Alfonso (Carles d').—*Dintre l'escenari.* 130
Alsina y Clos (Simón).—*La Llibertat.* 71
Aregall Massip (Cassimir).—*A la Patria.* 111

Barbany (Joseph).—*Un any més.* 20
Barberá (J.)—*En nit de carnaval.* 69
Batista (Joseph).—*El primer desengany.* 61
Borrut y Soler (Salvador).—*El dependent.* 57
Brichs y Quintana (Ignasi de L.)—*Entre dos móns.* 33
Branera (Manel).—*Epígrames.* 178
Benet y Salvadó (Agustí).—*Máximes y sentencies.* 163

Caldés y Arús (V.)—*Recordant.* 109
Casabó C. (Joseph).—*Necessitat y utilitat de les sogres.* 67
Casadesús (Joseph).—*Per la vida.* 30
Casals y Peipoch (Ramon).—*Desde'l meu balcó.* 86
Casals y Bové (Faust).—*Rahó y Forsa.* 154
Camps de Vilové (Pau).—*Clam de poble.* 38
Capmany (Aureli).—*Rondalles.* 41
Carné y Martí (J.)—*Quadret.* 56
Carreras Padrós (F.)—*A la llengua catalana.* 168

Dalmau (Laureá).—*Una rondalla pels gendres.* 26

Eduard.—*Nou sistema d'amenassar.* 63
Eme.—*Acudits.* 40
Pera esser bon catalá.—Pera esser bon anti-solidari. 72
Pensaments. 79

Página

Escardot (L.)—*Crisantemes.* 148
Eku.—*L'amor dels pobres.* 172

Ferrán Torres (J.).—*Notes de taller.* 106
Fincanova (J.)—*Lerrouxianes.* 142
Fló y Vallés (P.)—*Els dos amors.* 162
Folch y Torres (Joseph M.ª).—*L'amor únich.* 13
Folch y Torres (Joaquim).—*¿Qué fará?* 52
Fábrega y Amat (Lluís).—*Violes.* 177
Fló y Vallés (P.)—*Els dos amors.* 162

Gambús (Xavier).—*A riure mon amor!* 25

Gnom.—*L'any vell y l'any nou.* 6
Graells Castells (Emili).—*Planyesa.* 39
Gratovil Cortés (Joseph).—*El casament de la noya.* 134
Epígrama. 177
Godó y Plá (Enrich).—*Els díes d'una diva.* 55
Giro y Ferré (F.)—*Esquitxos.* 161
Gracia (J. O. de).—*Cada poble lo que's mereix.* 170

Humbert (Manel).—*Extrems.* 63

Jaumandreu (Joan).—*¡Miseries!* 87
Una víctima. 121
Joseph.—*Rigurosament histórích.* 72
Jorneda (Odon).—*Un tipo.* 99

Ka-ta-lá.—*El millor abrich.* 152

Manau y Avellanet (Ll.)—*La Patria.* 31
Maseras (Alfons).—*Balada.* 29
Massip (Olaguer).—*Varia.* 97
Mir (Raul M.)—*Els nostres Reys.* 93
Miralles (Joseph).—*Conseqüencia.* 160
Modolell y Sans (Pau).—*Desvetllament.* 60
Morera y Soler (J.)—*Y va de qüento...* 64
Moya Borrut (S.)—*L'aymant á la guerra.* 75

Narraf Lig.—*Refrans adobats.* 137

Oriol Bosch (Joan).—*Per Catalunya.* 138

Pedret y Miró (Agustí).—*Goig de vida.* 74

Página

Pep de La Tralla.—*Judici de l'any.* 9
Pepet del Carril.—*Els dimars de les Gomez.* 157
Planas (Joseph).—*El meu somni.* 150
Prat Gaballí (P.)—*Pregaria.* 119
Prieto (Ricart).—*Ars.* 155

Rampells.—*Barrinaments.* 91
Sa excelencia'l Bonhumor. 127
Redacció.—*Lo del Santoral.* 4
Concells y pensaments sublims. 78
Acudit. 55
Pensaments grans. 101
Acudit. 28
Notes cómiques. 133
Un any més. 180
Redena.—*El meu Nadal.* 21
Redondo (Joan).—*Els concients.* 108
Rodríguez (Joaquim).—*Datos curiosos sobre'ls diferents calendaris.* 139
Roig y Morera (M.)—*Del llibre de l'amor.* 147
Roger y Fijos (Pere).—*En Baldiri.* 81

Saleta y Llorens (Emili).—*Ideal.* 90
Salóm y Morera (Pere).—*Cara y creu.* 85
Sanch de Cargol.—*Oratoria fí de sigle.* 138
Sanch de Pussa.—*A la font.* 143
Selva Ducés (Narcís).—*En Quimet.* 124
Senvá (Joan).—*Acudits.* 156
De cassera. 165
«L'un diu naps y l'altre cols». 176
Nota de notes. 177
Puntes. 179

Tarragó (Pere B.)—*Entre dues forces.* 113

Vinardell (Santiago).—*Una execució.* 49
Viladot Puig (Joan).—*Pensant ab tú.* 145
Vives Borrell (J.)—*Vetllem!* 123
Vidal (Plácit).—*La dansa dels botiguers.* 174

Págin

Apa.—*Després del atraco.* 11

B. —*L'amor únich* (ilustració). 1
Rondalles (ilustració). 4
Badó. (Pseudónim del exilat S. Gibert).—*Amo y dependent.* 5
De la valentía. 58-5
Vritats senceres. 9
L'etern atraco. 11
Coses de pares. 134
Un anti-solidari. 179
Bou.—*En un Restaurant.* 66
Reflexió. 73
Sastre y client. 81
Ilustrant á Cervantes. 144
Entre companys. 155
Bonet (R.)—*Benicarló.* 16
Apunt. 152
Berga y Boada (J.)—*Estudi.* 142

Canevas (F.)—*Coses que's troven.* 94

F. (J.).—*Els concients* (ilustració). 108
Farrán (C.)—*Un galant del Passeig de Gracia.* 96

Humbert (Manel).—*Coses de pares.* 43
Va callar... 77

Junceda.—*Portada.*
Tot es natural. 83
Els representants del estat á Barcelona en 1905. 170-171

Lasarte y Karr (Joan de).—*Crisantemes* (ilustració). 149

Página

Llam.—*Galanteries.* 14
L'honor. 39
Un curt de vista. 52
Tribunal d'examens. 64
Sastre y *client.* 104
Els francesos á allá dalt. 114
Llobet.—*Santes paus.* 87
Dels barris pobres. 98
¡Oh aquells temps! 102
Del natural. 111
Meditació. 164
Boyres de ciutat. 176
Llopis.—*Tipos.* 44-45
Un ex-corrido. 105

Maseras (Alfons).—*Retrat del mateix.* 29
Mató.—*Un dels que creuhen.* 17
Dos guapos. 23
Paraules y fets. 34
Tipos. 44
Entre carniceres. 57
Dos del emperador. 63
Filosofía. 70
Comentaristes. 88

N.—*Pensaments grans* (ilustració). 101
Noj.—*Com van passant els anys.* 5
Certa gent. 40
La veu del poble. 53
D'aquelles terres. 56
Un tipo. 125
Ierroux-Espronceda. 126
La pantalla del 1905. 169
Coses de tots els anys. 172

Plá (Ll.)—*Estudi.* 28
Porta (J.)—*De l'eclipsi.* 26

Ribot (J.)—*Ocata.* 35
Apunt del natural. 136

Página

Salat (B.)—*Cap d'Estudi.* 61

Smith.—*Entre dos móns* (ilustració). 33
¿Qué llegeix? 92
Entre trinxes. 175

Vinyetes, frisos, capsaleres, etc., de Noj, Llam, Llobet, Mató, etc

Fotografies

G. Brunet.—*Mines de Berga.* 24
Página artística. 37
Riu Ter. 122
Recort de 1905. 141
L'Empordá pintoresch. 84-120-130-181
Fotografía artística. 166

N.—*El primer que va rebre.* 124
Recort de 1905. 141
Recort de 1905. 167

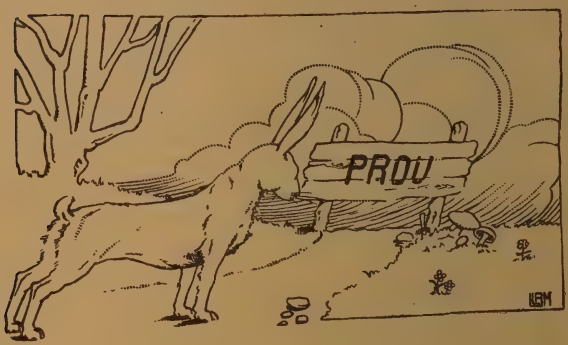

GETTY RESEARCH INSTITUTE
3 3125 01163 8067